הלכות אישות פרק כ"ב - תמלול

סיכום השיעור

סך-הכל פון הלכות אישות – פרק כ"ב

הקדמה צו פרק כ"ב

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

(הקדמה כללית צו די ענינים פון פרק כ"ב: ירושת האשה ואכילת פירות נכסיה).

2. פשט-ערקלערונג

דער פרק איז דער לעצטער פון די דיני כתובה (תנאי כתובה), און ער באהאנדלט די לעצטע צוויי זאכן פון די פיר זאכן וואס א בעל איז זוכה אין זיין ווייב (ווי אויסגערעכנט אין פרק י"ב): 1) ירושתה – אז דער מאן ירש'נט זי. 2) אכילת פירות נכסיה – דער מאן עסט די פירות פון אירע נכסים (נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל).

3. חידושים און הסברים

*** די הויפט-טעמעס פונעם פרק:**

1. **ירושתה:** די סוגיא דא גייט בעיקר ארום דעם גדר פון וועו ער הייבט אן צו ירש'ענען (וועלכע איז אנדערש ווי אנדערע הלכות), און ביי וועלכע סארט חתונות דאס איז חל.

2. **אכילת פירות נכסיה:** וויבאלד דאס איז נישט קיין איינמאליגע זאך נאר א שותפות אינעם גאנצן לעבן, קומען דא אריין אסאך הלכות און שאלות: פון וועלכע נכסים ער עסט, וואספארא תנאים מען קען מאכן, וואס איז דער דין אויב איינער פון זיי פארקויפט אדער איז מוחל, און מחלוקת'ן צווישן מאן און ווייב איבער באהאלטענע געלטער (צי עס קומט פון נכסי מלוג אדער פון אן אנדער ארט).

הלכה א'

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

הבעל קודם לכל אדם בירושת אשתו. ומאמתי יזכה בירושתה? משתצא מרשות אביה, ואף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה, הואיל ונעשת ברשות בעלה. כיצד? האשה שנתארסה, ומסרה אביה לבעלה או לשלוחי בעלה, או מסרוה שלוחי האב לבעלה או לשלוחי הבעל, ומתה בדרך קודם שתיכנס לחופה, אף על פי שכתובתה עדיין בבית אביה, יירשנה בעלה. וכן אם הלך האב או שלוחי האב עם הבעל או עם שלוחי הבעל ונכנס הבעל עמה בדרך לחצר ונתייחד עמה לשם נישואין ומתה, הרי זו יירשנה בעלה.

2. פשט-ערקלערונג

דער מאן גייט פאר יעדן אנדערן מענטש אין דער ירושה פון זיין ווייב. פון וועו איז ער זוכה אין איר ירושה? פון וועו זי גייט ארויס פון איר טאטנ'ס רשות, אפילו זי איז נאכנישט אריין צו דער חופה (נישואין), וויבאלד זי איז שוין געווארן אין דעם רשות פון איר מאן.

וויאזוי ארבעט דאס? א פרוי וואס איז געווארן אן ארוסה, און דער טאטע (אדער זיינע שלוחים) האט זי איבערגעגעבן צום מאן אדער צו די שלוחים פונעם מאן (למשל, זי פארט שוין אין דעם מאנ'ס וואגן), און זי איז געשטארבן אויפ'ן וועג איידער זי איז אריין צו דער חופה – אפילו איר "כתובה" (נדוניא) ליגט נאך פיזיש אין איר טאטנ'ס הויז, ירש'נט איר שוין דער מאן. אזוי אויך, אויב דער טאטע אדער זיינע שלוחים באגלייטן נאך דעם מאן (אזוי ווי אויפ'ן וועג צו "שאלעם ווארפן" וואו ביידע מחותנים גייען צוזאמען), אבער אינמיטן וועג איז דער מאן אריין מיט איר אין א חצר און זיך מתייחד געווען לשם נישואין און זי איז געשטארבן, ירש'נט איר דער מאן.

3. חידושים און הסברים

*** דער גדר פון ירושת הבעל – דאורייתא אדער דרבנן, און דער לשון "קודם לכל אדם":**

* *שיטת הרמב"ם והראב"ד:* אין פרק י"ב האט דער רמב"ם געשריבן אז ירושת הבעל איז א תקנת חכמים ("כולם מדברי סופרים"), און זיי האבן עס מתקן געווען כנגד קבורתה (אז דער מאן דארף זי באגראבן). דער ראב"ד דארט קריגט אויפ'ן רמב"ם און האלט אז ירושת הבעל איז מדאורייתא, און די פסוקים אין גמרא זענען אן אמת'ע דרשה, נישט בלויז אן אסמכתא ווי דער רמב"ם האלט.

* *קשיא אויפ'ן רמב"ם (ר' יצחק):* מיר האבן שוין געלערנט אז ביי ירושה איז זייער שווער פאר חכמים צו טוישן דעם דין תורה, און מען דארף אלעמאל איבערלאזן עפעס א ירושה דאורייתא. אויב ירושת הבעל איז נאר מדרבנן, קומט אויס אז מעיקר הדין דארפן אירע קינדער אדער קרובים איר ירש'ענען, און די חכמים קומען און זענען עוקר דעם גאנצן סדר הירושה מדאורייתא?

* *שקלא וטריא אינעם גדר התקנה:* ר' יואל אשר וויל לויט דעם זאגן אז אויב עס איז א דין אין כתובה (דרבנן), ארבעט עס אפשר ווי א מתנה מחיים – אז די פרוי איז אים משעבד און מקנה אירע נכסים שוין פון וועו זיי האבן חתונה. ר' יצחק דרינגט אבער אפ אז עס קען נישט זיין אזוי, ווייל ער איז זוכה נאר אויב זי שטארבט פאר אים (און דעמאלט גייט עס ווייטער צו זיינע יורשים), אבער אויב ער שטארבט פאר איר, בלייבט אלעס ביי איר און גייט צו אירע יורשים. עס ארבעט אינגאנצן מיט די כללים פון ירושה.

* *דיוק אינעם לשון הרמב"ם:* דערפאר זאגט דער רמב"ם דעם לשון **"הבעל קודם לכל אדם בירושת אשתו"** (און נישט "הבעל זכאי" ווי ביי אנדערע זאכן). דאס ווייזט אז עס איז נישט עפעס א

זייטיגע זכיה אדער שעבוד מחיים, נאר די חכמים האבן אריינגעשטעלט דעם מאן אלס דער ערשטער אין דער ליסטע פון סדר הירושה (פאר די קינדער און אנדערע קרובים, וואס שטייען אין פרשת בנות צלפחד). נאר אויב עס איז נישטא קיין מאן, גייט מען צום נארמאלן סדר הירושה.

*** ראיה אז ירושת הבעל איז מדרבנן פון דעם זמן החלות (ר' יואל אשר):**

פון דעם וואס דער רמב"ם פסק'נט אז ירושת הבעל הייבט זיך אן פון "משתצא מרשות אביה" (א שלב בינים צווישן אירוסין און נישואין), זעט מען אז עס איז א תקנת חכמים אין דיני כתובה. וועט עס וואלט געווען מדאורייתא, וואלט עס געדארפט זיין תלוי אין דעם דאורייתא'דיגן סטאטוס פון "אשתו" – וואס ווערט חל אדער גלייך ביי קידושין (וועט זי ווערט אן אשת איש מדאורייתא) אדער ביי נישואין.

*** דער גדר פון ירושת הבעל – הלכות קורבה אדער "ברשות הבעל"?**

* *ר' יואל אשר'ס חקירה:* געווענליך ווערט ירושה אנגעקוקט ווי א דין אין "קורבה" (משפחה-נאנטשאפט, ווי א זון, א טאטע, א ברודער). אבער די אלע הלכות פון קורבה און משפחה ביי א פארפאלק ווערן דאך חל שוין ביי *קידושין* (אירוסין) – דעמאלט ווערט זי אן אשת איש, און אלע עריות פון קורבה (ווי חמותו, אחות אשתו, אשת אחיו) ווערן חל פון דער מינוט פון קידושין. איז זייער אינטערעסאנט אז לגבי ירושה העלפט נישט קידושין אליין, נאר עס פאדערט זיך "מסירה לרשות הבעל" – א זאך וואס האט גארנישט צו טוהן מיט דיני קורבה און משפחה! דאס ווייזט אז ירושת הבעל איז נישט געבויט אויף א ריינעם דין משפחה/קורבה, נאר אויף א נייעם גדר וואס הייסט "ברשות הבעל".

* *ר' יצחק'ס ענטפער:* עריות און ירושה האבן נישט קיין שייכות איינס מיט'ן צווייטן. דער פשט איז פשוט: ביי קידושין איז זי נאכנישט אינגאנצן זיין ווייב לגבי דעם; ערשט ווען זי קומט אין זיין רשות (וועלכע איז בעצם דער ענין פון נישואין) ווערט ער פארערבנט איר "מאן" אז ער זאל זיין קודם צום טאטן אין ירושה.

*** דער שלב פון "משתצא מרשות אביה" און דער לשון "הואיל ונעשת ברשות בעלה":**

* ביי די אנדערע זאכן וואס א מאן איז זוכה (ווי מעשה ידיה), איז ער זוכה ערשט פון נישואין. דא ביי ירושה איז דא א צווישן-צייט: נאך אירוסין און פאר דער חופה, ווען זי גייט ארויס פון איר טאטנ'ס הויז צו פארן צום מאן.

* ר' יואל אשר איז מדייק אינעם לשון פונעם רמב"ם: ער שרייבט נישט "הואיל והולכת לרשות בעלה", נאר **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"** – וויבאלד זי איז שוין מקודשת און איז איבערגעגעבן געווארן אין די הענט פונעם מאן אדער זיינע שלוחים, ווערט עס שוין געערעכנט אז זי געפינט זיך אין זיין רשות, און אפשר איז ער שוין דעמאלט מחויב אין איר קבורה אדער מזונות.

* *[דיגרעסיע: אליעזר עבד אברהם]:* ר' יואל אשר און ר' יצחק גלייכן דאס צו צו דער מעשה אין תורה מיט אליעזר, וואס איז געווען א שליח הבעל אויפצופיקן רבקה'ן. חז"ל לערנען דארט ארויס פון "תשב הנערה אתנו ימים או עשור" די הלכה אז א בתולה האט צוועלף חדשים צו גרייטן זיך נאך אירוסין; דאס הייסט אז אליעזר האט קודם געמאכט קידושין, און דאס פארן מיט אים איז געווען די מסירה לשלוחי הבעל.

*** דייטש פון "אף על פי שכתובתה עדיין בבית אביה":**

ר' יצחק און ר' יואל אשר קלערן אויס אז דאס ווארט "כתובתה" מיינט דא נישט דעם שטר כתובה וואס דער מאן גיט איר, נאר עס מיינט דעם נדוניא – די נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל וואס זי ברענגט אריין פונעם טאטנ'ס הויז (די דברים הנכתבים בכתובה, וואס דער רמב"ם רופט זיי אמאל אן "כתובה"). דער חידוש איז: הגם מען האט נאכנישט אריבערגעבראנגט אירע נכסים צום נייעם הויז פונעם פארפאלק – און מען וואלט געקענט טראכטן אז כל זמן זיי האבן נישט אריינגעצויגן צוזאמען און צוזאמגעבראנגט ביידע נכסים ווי ממש שותפים, און זי האט נאכנישט "אינוועסטירט" איר פארמעגן אין דער חתונה, איז ער נישט יורש – גייט מען אבער נאך איר אליין. וויבאלד זי איז שוין אן אשת איש און געפינט זיך שוין ברשות הבעל, איז דער מאן שוין גענוג א "מאן" איר צו ירש'ענען, און מען דארף נישט ווארטן אויף נישואין גמורים.

*** א גרויסע פלוגתא אין פשט ביים רמב"ם: צי "מסירה לשלוחי הבעל" איז א דריטער "מצב ביניים" אדער עס איז שוין בעצם נישואין?**

ארום דעם לשון פונעם רמב"ם "אף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה... הואיל ונעשת ברשות בעלה" אנטוויקלט זיך א שארפע מחלוקת צווישן ר' יצחק און ר' יואל אשר:

* *ר' יצחק'ס שיטה (עס איז בעצם שוין נישואין, נאר א טראגישע מעשה אויפ'ן וועג):* געבויט אויף פרק י' מהל' אישות, האלט ר' יצחק אז ביים רמב"ם איז דער גאנצער מהות פון נישואין און חופה נאר איין זאך: "כניסה לרשות הבעל" (שיביא אותה לתוך ביתו ויתייחד עמה, וואס מיינט נישט א "יחוד-שטיבל" ווי די היינטיגע פוסקים, נאר אז זי איז מיוחדת פאר אים און וואוינט מיט אים; און "חופה" איז נישט קיין פיר שטאנגען, נאר סתם א צוגעגרייט הויז אדער פארטי-פלאץ). לויט דעם, וועז דער טאטע גיט איר איבער פאר'ן מאן לשם נישואין, איז דאס שוין "בעיסיקלי נישואין". עס איז נישטא קיין דריטער הלכה'דיגער סטאטוס ("מצב ביניים") צווישן אירוסין און נישואין. ר' יצחק גייט אזוי ווייט צו זאגן אז **טעארעטיש**, אין דער מינוט וואס זי איז איבערגעגעבן געווארן צום מאן אויפ'ן וועג, איז ער שוין מחויב אין אירע מזונות און פרנסה, זי מעג שוין עסן תרומה, און ער איז שוין מותר לבוא עליה ווי א נשואה! פארוואס רעדט דער רמב"ם נאר וועגן ירושה? ווייל **פראקטיש** איז דאס נישט נוגע פאר גארנישט, ווייל מען האלט דאך אינמיטן פארן דער כלה-קאר א בלאק אוועק פון דער חופה! די איינציגסטע נפקא מינה אין דער וועלט איז נאר אויב עס געשעט א טראגעדיע און די כלה שטארבט פלוצלינג אויפ'ן וועג

("דראפט דעד"), דעמאלט פרעגט מען ווער עס ירש'נט איר. אבער הלכה'דיג איז עס נישט קיין באזונדערער שלב אין אישות.

* *ר' יואל אשר'ס שיטה (עס איז א באזונדערער "מצב ביניים" נאר לענין ירושה):* ר' יואל אשר איז שטארק חולק. ער ווייזט אויף דעם לשון פונעם רמב"ם: "אף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה". אין פרק י' האט דער רמב"ם גע'פסק'נט אז חופה איז "שיביא אותה לתוך ביתו ויתייחד עמה". דא, וועו זי איז אויפ'ן וועג מיט די שלוחים (און אמאל פלעגט אזא רייזע דויערן צוויי וואכן אין האטעלן!), איז זי נאך **נישט** אין ביתו און ער איז נאך **נישט** מתייחד מיט איר. דערצו האבן דאך די מענטשן ("בריסקערס") בפירוש אינזין צו מאכן א ריכטיגע חופה שפעטער מיט ברכות החופה און א גאנצן טקס (ריטואל), און זיי ווילן אז ערשט יענע חופה זאל פועל'ן די נישואין. דעריבער, טענה'ט ר' יואל אשר, הייסט זי אויפ'ן וועג נאך **נישט** קיין נשואה לגבי אלע אנדערע הלכות אין דער תורה: דער מאן איז נאכנישט מחויב אין איר כתובה, ער דארף איר נאכנישט מפרנס זיין (אויב דער וועג ציט זיך לאנג), און אויב ער איז א כהן טאר זי נאכנישט עסן קיין תרומה. דאס איז אן אמת'ער "מצב ביניים": זי איז מער ווי אן ארוסה (ווייל דער טאטע האט איר שוין ארויסגעגעבן פון זיין רשות צו די שלוחי הבעל), אבער נאכנישט קיין נשואה (ווייל זי איז נאכנישט אריין אין בית בעלה לחופה). און דער חידוש פונעם רמב"ם איז אז ספעציעל **לענין ירושה** (און אפשר אויך לענין תרומה וועו זי האט שוין נישט קיין טאטן וואס זאל זארגן פאר איר) איז מתחדש א דין אז דאס אליין וואס זי איז איבערגעגעבן געווארן אין זיין רשות אויפ'ן וועג איז שוין געגוג אז ער זאל איר ירש'ענען.

*** יחוד אויפ'ן וועג – "ונכנס הבעל עמה בדרך לחצר ונתייחד עמה לשם נישואין" (השגת הראב"ד):**

* דער רמב"ם שרייבט סתם "לחצר", וואס מיינט אז עס איז נאכנישט זיין הויז און נישט די ענדגילטיגע חופה.

* דער ראב"ד פרעגט אויף דעם: אויב דער חצר איז זיינער ("אם דידיה היא"), איז דאך פשוט אז דאס איז א חופה/יחוד און עס העלפט אפילו בסתם, אן א ספעציעלער מחשבה פון "לשם נישואין"!

* ר' יצחק און ר' יואל אשר ערקלערן דעם חילוק לויט'ן רמב"ם: עס פאדערט זיך אדער "מציאות" (פאקט) אדער "מחשבה". וועו מען גייט עכט אריין וואוינען אין זיין הויז (מציאות), דארף מען נישט ספעציעל טראכטן אז מען וואוינט דארט; אבער וועו מען גייט אריין אין א דריטנ'ס הויז אדער אין א מאטעל אויפ'ן וועג (וואו עס איז נישטא דער פאקט פון כניסה לביתו), דארף מען האבן די מחשבה פון "לשם נישואין" – טראכטן אז דא וואוינען מיר היינט ביינאכט אלס מאן וווייב – און דאס פועל'ט שוין נישואין לענין ירושה. (זיי באמערקן אז דער ראב"ד וויל צוליב דעם לערנען אז דער חידוש גייט אפילו אין איר אייגענער חצר, אבער לויט'ן רמב"ם וועט מען זען וועגן איר הויז שפעטער, און דא רעדט מען פון א דריטנ'ס הויז).

הלכה ב'

1. די וועריאציע פונעם רמב"ם

אם עדיין האב עם הבעל להוליכה לבית בעלה, או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או עם הבעל, ואפילו נכנס הבעל עמה לחצר ללון כדרך שלנין עוברי דרכים בפונדק אחד, הואיל והאב או שלוחיו עמה עדיין, אם מתה יירשנה אביה, ואף על פי שכתובתה בבית בעלה. וכן אם היתה בוגרת או יתומה או אלמנה, והלכה היא בעצמה מבית אביה לבית בעלה, ואין עמה לא בעל ולא שלוחיו, ומתה בדרך, אין הבעל יורש אותה.

2. פשט-ערקלערונג

אויב דער טאטע אדער זיינע שלוחים גייען נאך מיט דעם מאן אדער מיט דעם מאנ'ס שלוחים, און אפילו דער חתן מיט דער כלה זענען אריין נעכטיגן אין איין פונדק (אכסניא/האטעל) ווי עוברי דרכים, ירש'נט איר נאך אלץ דער טאטע, אפילו אויב איר כתובה (נדוניא) ליגט שוין אין דעם מאנ'ס הויז.

אזוי אויך, אויב א פרוי וואס איז שוין נישט ברשות אביה – א בוגרת (א דערוואקסענע), א יתומה, אדער אן אלמנה (אפילו א קטנה, ווייל איינמאל זי האט חתונה געהאט פארלירט דער טאטע זיין רשות אויף איר) – איז אליין געגאנגען פון איר טאטנ'ס הויז צום מאנ'ס הויז אן דעם מאן אדער זיינע שלוחים, און זי איז געשטארבן אונטערוועגנס, ירש'נט איר נישט דער מאן.

3. חידושים און הסברים

*** צוויי חסרונות ביים נעכטיגן אין א פונדק וועו דער טאטע איז דארט:**

פארוואס פועל'ט גארנישט דאס נעכטיגן צוזאמען אין איין צימער/אפארטמענט (כאטש עס זעט אויס ווי עפעס א קירבה און יחוד)?

1. **דער טאטע האט נאך אן אחיזה:** היות דער טאטע אדער זיינע שלוחים זענען נאך דארט, האט דער טאטע נאכנישט אויפגעגעבן זיין בעלות; ער האלט נאך "א פוס אינעווייניג". *[דיגרעסיע: ר' יואל אשר לייגט צו א סברא אז אויב זי איז יעצט הונגעריג אין דער אכסניא, איז לכאורה נאך אלץ דער טאטע דער וואס דארף איר מפרנס זיין ווייל זי איז נאך פארבונדן צו אים, הגם ער לאזט איבער צי דאס איז דא דער עיקר].*

2. **דער יחוד איז צופעליג (רענדאם):** דאס שלאפן אין דעם פונדק איז געווען בלויז א פראקטישע זאך פון טיילן אן אכסניא אינמיטן וועג ("כדרך שלנין עוברי דרכים"), נישט לשם נישואין און נישט ווי א "בית חתונה".

* אויך דא ("ואף על פי שכתובתה בבית בעלה") זעט מען דעם כלל אז מען קוקט בכלל נישט אויף דעם וואו די כתובה און די נכסים ליגן; כל זמן דער טאטע האט נישט צוריקגעצויגן זיין האנט, איז זי ברשות האב.

*** די הויפט-נקודה ביי א בוגרת/יתומה/אלמנה (קבלת הבעל קעגן מסירת האב):**

ר' יואל אשר און ר' יצחק דיסקוטירן וואס מאכט דעם איבערגאנג. דא זעט מען קלאר אז עס איז נישט געגוג וואס זי איז ארויס מרשות האב (דא איז דאך בכלל נישטא קיין רשות האב!). דער גדר פון זיין "ברשות הבעל" אויפ'ן וועג איז אז דער נייער מאן (אדער זיינע שלוחים) דארף איר "אויפפיקן", אננעמען און טראגן אין זיין רשות. אויב זי גייט אליין און ער איז איר נאכנישט אנטקעגן געקומען איר איבערצונעמען, איז זי נאכנישט אין זיין רשות.

*** וואס הייסט "שלוחי הבעל" (די טעקסי-סברא):**

ר' יצחק און ר' יואל אשר קלערן וואס עס מיינט "שלוחי הבעל" אין דער הלכה. ר' יואל אשר זאגט אז אויב דער חתן שיקט פאר איר א טעקסי איר אהיימצוברענגען, קען עס אויך הייסן שלוחי הבעל. ר' יצחק און ר' יואל אשר מסביר'ן אז מען דארף דא נישט קיין הלכה'דיגן דין "שליחות" ווי ביי קידושין (שליח קבלה וכדו'); "שלוחי הבעל" דא מיינט פשוט אז זי איז שוין אריין אונטער זיין אויפזיכט און זיין פאראנטוואורטליכקייט ("ער נעמט שוין קעיר פון איר").

הלכה ג'

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

הנושא אשה שהיא אסורה לו, הואיל ויש לו בה קידושין, אם מתה תחתיו יירשנה. וכן הנושא את הקטנה, אף על פי שאין קידושיה גמורין, אם מתה תחתיו יירשנה.

2. פשט-ערקלערונג

וועט עס האט חתונה מיט א פרוי וואס איז אסור אויף אים (איסורי לאוין אדער שניות מדרבנן, אבער נישט חייבי כריתות וואו קידושין איז בכלל נישט תופס), היות די קידושין איז תופס, אויב זי שטארבט ביי אים ירש'נט ער איר.

אזוי אויך, וועט עס האט חתונה מיט א קטנה וואס אירע קידושין זענען נישט גמורין (א יתומה אן א טאטן, וואס מדאורייתא קען א קינד נישט מאכן קיין קנין, נאר חכמים האבן מתקן געווען פאר איר קידושין מדרבנן מיט דער זכות צו מאכן "מיאון" וועט זי ווערט גרויס) – אויב זי שטארבט ביי אים איידער זי מאכט מיאון, ירש'נט ער איר.

3. חידושים און הסברים

*** דער איבערגאנג אין די הלכות (ר' יואל אשר):** ביז אהער האבן מיר געלערנט *פון וועלכער פאזע* אינעם פראצעס פון אירוסין/נישואין דער מאן איז יורש; יעצט גייט דער רמב"ם אריבער צו לערנען *וועלכער מין מאן* איז יורש.

*** דער חילוק צווישן כתובה און ירושה ביי אן "אסורה לו" (ר' יואל אשר):** ביי כתובה פארלירט אן אסורה לו איר כתובה (און מזונות), ווייל כל זמן זי לעבט איז דא א גרויסער איסור צו וואוינען מיט איר און חז"ל ווילן ער זאל איר וואס שנעלער גט'ן. אבער ביי ירושה – וועט זי איז שוין געשטארבן – איז דאך דער איסור מער נישטא (צו זיין א "געוועזענער מאן" פון אן אסורה לו איז נישט קיין עבירה!), און היות די קידושין האט געכאפט און עס איז דא די קירבה פון שארו, ירש'נט ער איר.

*** פארוואס ער ירש'נט א קטנה וועט די קידושין זענען נאר מדרבנן (ר' יואל אשר):** וויבאלד ירושת הבעל אליין איז (לויט'ן רמב"ם) א דין דרבנן, און היות חכמים האבן דא מתקן געווען נישואין דרבנן, גייט די ירושה דרבנן אויף די נישואין דרבנן.

הלכה ד'

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

אבל הפיקח שנשא חרשת, אם מתה לא יירשנה. והחרש שנשא פקחת ומתה יירשנה, שהרי היא בת דעת ולדעתה נישאת.

2. פשט-ערקלערונג

אויב א פיקח (א געזונטער מענטש) האט חתונה מיט א חרשת און זי שטארבט, ירש'נט ער איר נישט. אבער אויב א חרש האט חתונה מיט א פיקחת און זי שטארבט, ירש'נט ער איר יא, ווייל זי איז א בת דעת און האט חתונה געהאט מיט איר אייגענעם דעת. (א שוטה ווערט דא נישט דערמאנט, ווייל ביי א שוטה האבן די חכמים בכלל נישט מתקן געווען קיין נישואין).

3. חידושים און הסברים

*** די קשיא און די סיבה פארוואס ער ירש'נט נישט די חרשת:** ר' יצחק פרעגט: ביי א חרשת איז דאך אויך דא קידושין מדרבנן פונקט ווי ביי א קטנה (אין הלכה ג'), טא פארוואס איז דא דער דין אנדערש? ר' יצחק און ר' יואל אשר ערקלערן אז פונקט ווי די חכמים האבן נישט מתקן געווען קיין כתובה פאר א חרשת – כדי מענטשן זאלן וועלן חתונה האבן מיט איר – אזוי אויך האלט דער רמב"ם אז די חכמים האבן נישט מתקן געווען אז דער מאן זאל איר ירש'ענען.

*** דער גדר פון ירושת הבעל ביים חרש (מזכה זיין דורך תנאי כתובה):**

* *ר' יואל אשר'ס קשיא:* ער וואונדערט זיך אויפ'ן רמב"ם'ס לשון "שהרי היא בת דעת ולדעתה נישאת". עס זעט אויס ווי די פרוי איז "מקנה" פאר'ן מאן דעם זכות איר צו ירש'ענען וועט זי האט חתונה. אבער ירושה איז דאך נישט קיין מתנה וואס די פרוי גיט, נאר עס איז א דין אין קירבה אדער א דין אין כתובה!

* *ר' יצחק'ס תירוץ:* עס איז נישט קיין דין אין קירבה, נאר עס איז איינע פון די "תנאי כתובה" – א טייל פונעם הסכם הנישואין. הגם עס איז שווער צו פארשטיין וויאזוי מען קען מאכן א תנאי אויף ירושה, איז דער פאקט אז ביי נישואין ארבעט עס אזוי. ר' יצחק פארגלייכט עס צו כתובה אין א פארקערטן פאל: ביי א פיקח שנשא חרשת, אויב ער וויל איר שרייבן א כתובה קען ער, ווייל "הוא רצה להזיק בממונו" (ער איז א בר דעת און וויל אוועקגעבן

זיין געלט). ביי ירושה איז פארקערט: די פרוי איז די וואס גיט די ירושה. ממילא, אויב זי איז א פיקחת, אפילו בסתם (אן א ספעציעלן תנאי), וויבאלד זי ווייסט וואס חתונה האבן מיינט, האט זי זיך מתחייב געווען אויף אלעס וואס א פרוי איז זיך מתחייב צו א מאן. און דער חרש קען מקבל זיין דעם זכות (פונקט ווי מען קען מזכה זיין עפעס פאר א חרש אדער שוטה).

*** שיטת הראב"ד (מחלוקת אין גדר ירושת הבעל):**

ר' יצחק ברענגט אז דער ראב"ד איז חולק אויפ'ן רמב"ם און פארשטייט נישט דעם חילוק צווישן א פיקח שנשא חרשת און א חרש שנשא פיקחת.

* *דער שורש המחלוקת ("קלאסישע ישיבה'שע רייד"):* דער ראב"ד האלט אז ירושת הבעל איז א דין "ירושה" (און דער ראב"ד האלט בכלל אז ירושת הבעל איז מדאורייתא), ממילא קומט עס אויטאמאטיש מכח דעם דין ירושה און עס האט גארנישט צו טוהן מיט איר דעת אדער מקנה זיין.

* *וואס דער ראב"ד מיינט למעשה:* ר' יצחק און ר' יואל אשר דעבאטירן: דער ראב"ד טענה'ט אז א פרוי קען נאר מזכה זיין פאר'ן מאן "מה שבידה" (ווי נכסי מלוג בחייה), אבער "מה שלאחר מיתה" (ירושה) קען מען נישט מקנה זיין, נאר עס מוז קומען מכח א תקנה אדער דין ירושה. ממילא, אויב מען זאגט ווי דער רמב"ם אז חכמים האבן נישט מתקן געווען ירושה ביי א חרשת, וואלט ביי א חרש אויך נישט געדארפט זיין קיין ירושה (ווייל זי קען עס נישט מקנה זיין). אדער פארקערט: לויט'ן ראב"ד אז ירושה איז נישט תלוי אין איר דעת, זאל ער ירש'ענען אין ביידע פעלער.

הלכה ה'

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

קטנה שנתקדשה לדעת אביה ונישאת שלא לדעת אביה, בין בפניו בין שלא בפניו, יכול האב למחות. ואפילו שתק האב, אם מתה אין הבעל יורשה, אלא אם כן רצה האב בנישואיה.

2. פשט-ערקלערונג

א קטנה וואס דער טאטע האט מסכים געווען צו אירע קידושין, אבער זי האט חתונה געהאט (נישואין) אן דעם טאטנ'ס הסכמה – צי פאר זיינע אויגן צי אונטער זיין רוקן – האט דער טאטע א רעכט צו מוחה זיין אויף די נישואין, און זי בלייבט אן ארוסה. ממילא, אויב זי שטארבט, ירש'נט איר נישט דער מאן. אפילו אויב דער טאטע האט געשוויגן ("ואפילו שתק האב") און נישט מוחה געווען, ירש'נט דער מאן איר נישט, סיידן דער טאטע האט בפירוש געוואלט און מסכים געווען צו די נישואין.

3. חידושים און הסברים

* **שתיקה איז נישט קיין הסכמה (ר' יואל אשר):** דער חידוש פון "ואפילו שתק האב" איז אז ווייבאלד דער טאטע האט די הלכה'דיגע רשות צו וועטאען און בטל מאכן די נישואין, קען מען זיך נישט פארלאזן אויף זיין שווייגן אלס א הסכמה. עס ווערט נישט פארראכנט ווי קיין עכטע נישואין ביז דער טאטע איז בפירוש מסכים ("רצה האב").

הלכה ו'

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

הורו הגאונים, שהאשה שחלתה וביקשה מבעלה שיגרשנה ותצא בלא כתובה, כדי שלא יירשנה, ואפילו אמרה אני שונאה אותו ואיני רוצה לעמוד עמו, אין שומעין לה ואין דנין לה דין מורדת... ודין יפה הוא זה.

2. פשט-ערקלערונג

די גאונים האבן גע'פסק'נט אז אויב א פרוי ווערט קראנק (אדער אלט) און בעט איר מאן ער זאל איר געבן א גט און זי איז גרייט ארויסצוגיין אן א כתובה, כדי ער זאל איר נישט ירש'ענען – און אפילו אויב זי זאגט "איך האב אים פיינט און וויל נישט בלייבן מיט אים" – הערט מען איר נישט צו, און מען גיט איר נישט דעם דין פון א מורדת. און דאס איז א גוטער דין.

3. חידושים און הסברים

* **הקדמה וועגן שיטת הגאונים ביי מורדת און מאיס עלי:** ר' יואל אשר און ר' יצחק ברענגען ארויס וואס זיי האבן געלערנט פריער (אין פרק י"ד) וועגן די צוויי סארטן מורדת לויט די גאונים (און ווי דער רמב"ם האט פארשטאנען אין דער גמרא):

1. **"מאיס עלי" ("איני יכולה ליבעל לו מרצוני"):** זי זאגט אז זי קען בשום אופן נישט לעבן מיט אים. אין דעם פאל צווינגט מען דעם מאן צו געבן א גט גלייך, און זי גייט ארויס אן א כתובה.

2. **סתם "מורדת":** זי ווייל אים בעצם יא, נאר זי איז ברוגז אויף אים און וויל אים מצער זיין מיט'ן צוריקהאלטן עונה. דא גיט מען איר אסאך שאנסן (מען איז מכריז אויף איר פיר חדשים וכו'), און צום סוף פארלירט זי אויך די כתובה (און דער מאן וועט איר שוין ממילא וועלן גט'ן).

* דא לייגט דער רמב"ם אריין א תנאי אין דעם דין פון די גאונים: ווען א פרוי ליגט אין בעט קראנק אויף צו שטארבן און פלוצלינג פארלאנגט זי א גט, פארשטייען מיר אז איר גאנצע כוונה איז נאר כדי דער מאן זאל איר נישט ירש'ענען (נאר איר טאטע זאל איר ירש'ענען).

*** דייטש אין לשון הרמב"ם ("כדי שלא יירשנה") און די דריי שטאפלען וואס בית דין ווארפט אפ:**

* *ר' יואל אשר* לערנט אז די ווערטער "כדי שלא יירשנה" גייען ארויף אויפ'ן ווארט "וביקשה" – דאס הייסט, נישט אז זי זאגט עס בפירוש, נאר דאס איז איר באהאלטענע סיבה פארוואס זי בעט א גט.

* *ר' יצחק* לערנט (און זאגט אז ער האט אזוי פארשטאנען אינעם מגיד משנה, הגם אנדערע טייטשן עס אנדערש) אז דער

רמב"ם שלעפט דא אריין דריי וועגן וואס די פרוי קען פרובירן (קעגן די דינים פון פרק י"ד):

1. זי זאגט אפן אז זי וויל א גט אן א כתובה כדי ער זאל איר נישט ירש'ענען – מען צווינגט אים נישט, ווייל נאכדעם וואס זי האט א גאנץ לעבן געגומען פון אים מזונות און אלע חיובים, איז דאס א רשעות'קייט אים יעצט צו וועלן אפטוהן.

2. זי מאכט א קונץ און טענה'ט "מאיס עלי" ("אני שונאה אותו...") – מען גלייבט איר נישט אז ס'איז אמת.

3. זי וויל כאטש האבן דעם דין פון א געוועלטיגער מורדת (וואס נעמט צוועלף חדשים) – דער רמב"ם זאגט "אין דנין לה דין מורדת", ווייל וויבאלד זי איז קראנק ("חלתה") אדער אלט, שאצט דאס בית דין אפ אז די גאנצע מורדת איז נישט אויפריכטיג נאר א קונץ ארויסצוגיין פון ירושה.

* **דער גדר פון ירושה און אנדערע חיובים:**

ר' יצחק זאגט אז דאס ליגט טיף אין דעם דין פון ירושת הבעל (וואס איז כנגד קבורתה, און צוליב דעם וואס ער איז געווען מחויב צו איר א גאנץ לעבן). ער דערמאנט דעם רמ"א אז מען קען אפילו נישט מאכן א תנאי אויף ירושה. ר' יואל אשר לייגט צו אז לכאורה וואלט דער זעלבער דין געווען ביי אנדערע זאכן אויב ס'איז דא "רגלים לדבר" אז די מורדת איז נישט אויפריכטיג – למשל, אויב א פרוי ווייסט אז איר פעטער גייט שטארבן און זי גייט באקומען א גרויסע ירושה, און זי ווערט שנעל א מורדת כדי דער מאן זאל נישט באקומען די נכסים. דער רמב"ם רעדט נאר פון א קראנקער פרוי ווייל דאס איז א שכיחות'דיגע מציאות.

* **דער מהות פון "מאיס עלי" ביים רמב"ם און גאונים:**

* *ר' יצחק'ס אייגענער מהלך ("דעת יחיד"):* שפעטערדיגע אחרונים (און אפשר ראשונים) האבן פארשטאנען אז "מאיס עלי" איז א טענה פון *אונס* ("אנוסה היא", זי קען פיזיש אדער עמאציאנעל נישט לעבן מיט אים). ר' יצחק האלט אבער אז לויט'ן רמב"ם און די גאונים איז "מאיס עלי" בכלל נישט קיין תירוץ אדער אונס, נאר פשוט א פרוי וואס זאגט "איך וויל מער נישט זיין חתונה געהאט מיט דיר".

* *ר' יואל אשר'ס וואונדער:* מיר ווייסן אז מען דארף דער פרוי'ס רצון ביי *קידושין*, אבער לויט דעם קומט אויס א גרויסער חידוש אז מען דארף איר רצון *א גאנצע צייט* פון די נישואין! ר' יצחק שטימט צו: אוודאי, יעדע מינוט וואס זי איז חתונה געהאט איז פשט אז זי איז מסכים, און אויב זי וויל ארויסגיין קען מען איר נישט צווינגען (כאטש עס קומט מיט א פרייז פון פארלירן די כתובה וכו'). ער באמערקט אז רבינו תם און אנדערע ראשונים קריגן טאקע אויף די גאונים (רבינו תם פרעגט אז אויב אזוי האט מען געדארפט מתקן זיין א כתובה פאר'ן מאן "שלא תהא קלה בעיניה להוציאו"), אבער דאס איז שיטת הגאונים און דער רמב"ם.

* *די הגבלה אויף מאיס עלי:* לויט דעם פשט איז דער פאל פון "חלתה" א יוצא מן הכלל: א פרוי קען בעטן א גט נאר ווען *זי וויל נישט לעבן מיט אים*. אבער דא איז זי מסכים צו לעבן מיט אים, זי וויל נאר נישט *שטארבן* מיט אים (כדי ער זאל נישט ירש'ענען, אדער ווייל זי וויל נישט גיין אין גן עדן אלס זיין ווייב). אויף ארויסצוגיין פון א תנאי כתובה (ירושה) האבן די גאונים נישט געגעבן דאס רעכט פון מאיס עלי. דערפאר זאגט דער רמב"ם "ודין יפה הוא זה", ווייל די גאונים לייגן דא אייגנטליך א שכל'דיגע הגבלה אויף זייער אייגענעם חידוש פון מאיס עלי.

* *א פראקטישע פראבע (טעסט) פאר בית דין (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* אויב די קראנקע פרוי קומט אין בית דין און זאגט "איך בין יעצט מקנה פאר'ן מאן אלע מיינע נכסים אז ער זאל עס באקומען נאך מיין טויט, אבער גיט מיר א גט ווייל מאיס עלי" – דעמאלט איז עס א ראיה אז איר מאיס עלי איז אמת'דיג, און מען וועט איר יא געבן א גט!

הלכה ז' – ח' (אכילת פירות, תקנת אושא, נכסים שאינם ידועים, ומכירת ארוסה)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

כל נכסים שיש לאשה בין נכסי צאן ברזל בין נכסי מלוג הבעל אוכל כל פירותיהן בחייה, ואם מתה בחיי בעלה יירש בעלה הכל. לפיכך אם מכרה האשה נכסי מלוג אחר שנישאת אף על פי שאותן הנכסים נפלו לה קודם שתתארס הבעל מוציא הפירות מיד הלקוחות כל ימי חייה אבל לא גוף הקרקע שאין לו כלום בגוף נכסי מלוג עד שתמות. מתה בחייו מוציא הגוף מיד הלקוחות בלא דמים. ואם הדמים שלקחה מן הלקוחות קיימין בעצמן מחזירן ללקוחות ואינו יכול לומר שמא מציאה הן. במה דברים אמורים בנכסים הידועים לבעל. אבל אם נפלו לה נכסים במדינה אחרת ולא ידע בהן הבעל ומכרה אותן מכרה קיים. וכן ארוסה שמכרה קודם הנישואין מכרה קיים שאין לבעל בנכסי ארוסתו כלום עד שיכנוס.

2. פשט-ערקלערונג

אלע נכסים פון א פרוי פאלן אין צוויי קאטעגאריעס: "נכסי צאן ברזל" (וואו דער מאן נעמט אחריות אויפ'ן וועלט פון די נכסים אויב ער גט איר) און "נכסי מלוג" (וואו דער קרן בלייבט אירס אן אחריות פונעם מאן, נאר ער עסט די פירות). ביי ביידע עסט דער מאן אלע פירות ווילאנג זי לעבט, און אויב זי שטארבט אין זיין לעבן, ירש'נט ער אלעס.

דערפאר, אויב די פרוי האט פארקויפט נכסי מלוג נאך די נישואין (אפילו די נכסים זענען איר איינגעפאלן נאך פאר'ן אירוסין), קען דער מאן ביי איר לעבן ארויסנעמען די פירות פון די קויפערס (לקוחות), אבער נישט דעם "גוף הקרקע" אליין, ווייל ער האט גארנישט אין דעם גוף פון נכסי מלוג ביז זי שטארבט. אויב זי איז געשטארבן בחיי הבעל, נעמט ער ארויס דעם גוף הקרקע פון די לקוחות אן צו באצאלן ("בלא דמים"). אבער אויב דאס געלט אליין ("קיימין בעצמן") וואס זי האט געגומען פאר'ן פארקויף איז

נאך דא, דארף דער מאן עס צוריקגעבן פאר די לקוחות, און ער קען נישט טענה'ן אז דאס איז א מציאה וואס זי האט געטראפן.

דאס איז נאר אין נכסים וואס דער מאן האט געוואוסט דערפון. אבער אויב עס זענען איר אונטערגעפאלן נכסים אין אן אנדער לאנד (למשל אין א שווייצער באנק) און דער מאן האט נישט געוואוסט דערפון, און זי האט זיי פארקויפט, איז דער מכר קיים. אזוי אויך, אן ארוסה וואס האט פארקויפט אירע נכסים פאר די נישואין, איז איר פארקויף גילטיג, ווייל דער מאן האט גארנישט אין די נכסים פון זיין ארוסה ביז ער האט חתונה מיט איר ("עד שיכנוס").

3. חידושים און הסברים

*** די משמעות פון "הבעל אוכל פירות" און דער גדר פון "כנגד" ביי תקנות חכמים:**

ר' יואל אשר באמערקט אז ווען דער מאן עסט די פירות, עסט די פרוי אויך דערפון צוזאמען מיט אים, ווייל ער האט דאך א חיוב איר אויסצוהאלטן (שארה). ר' יצחק ענטפערט אז אירע מזונות זענען א באזונדערער דין, און אכילת פירות איז מתקן געווארן כנגד פדיונה (נישט כנגד מזונות). דערביי זאגט ר' יצחק א כלל אין זיין פארשטאנד אינעם רמב"ם: מען טאר נישט נעמען די "כנגד"ס פון די תקנות צו ערנסט אלס דער איינציגער טעם; "כנגד" מיינט בעיקר אז חכמים האבן געמאכט א תקנה אז מען קען אויסטוישן איינס פאר'ן צווייטן, אבער יעדע תקנה שטייט פאר זיך אליין מיט אירע אייגענע טעמים.

*** היינטיגע ביישפילן פאר קרן און פירות (Capital Gains vs. Dividends):**

ר' יצחק איז מסביר אז "פירות" מיינט נישט נאר ממשות'דיגע פירות פון א פעלד, נאר יעדן סארט רווח וואס קומט ארויס פונעם קרן (ווי דירה-געלט פון א הויז). אויף היינטיגער פינאנציעלער שפראך ביי סטאקס (אקציעס), איז דאס דער חילוק צווישן "קעפיטאל גיינס" (Capital Gains – וואס דער וועט פונעם קרן אליין שטייגט, וואס ביי נכסי מלוג בלייבט עס אירס) אנטקעגן "דיווידענדס" (Dividends – די רווחים וואס ווערן אויסגעצאלט, וואס דאס הייסט פירות און געהערט פאר'ן מאן).

*** פארוואס דער רמב"ם חזר'ט איבער דעם דין ירושה:**

ר' יצחק פרעגט פארוואס דער רמב"ם דארף דא ווידער שרייבן "ואם מתה בחיי בעלה יירש בעלה הכל", עס שטייט דאך שוין פריער אז דער מאן ירש'נט איר? ר' יואל אשר ענטפערט אז פריער האט געדעדט וועגן ירש'ענען איר כתובה און געלטער, און דא לייגט ער צו אז ער ירש'נט אויך אירע נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל. דערצו איז דאס אלעס א הקדמה צו דעם נעקסטן דין ("לפיכך אם מכרה..."), צו ווייזן דעם חילוק צווישן זיין כח אין די פירות בחייה אנטקעגן זיין כח אין דעם גוף הקרקע וואס קומט ערשט נאך איר טויט (און אויב זי שטארבט נאך אים, קומען אירע יורשים עס פארטיידיגן).

*** קשיא ותירוץ אויף "בלא דמים" אנטקעגן "דמים קיימין בעצמן" (תקנת אושא):**

* *די קשיא (ר' יואל אשר):* פארוואס איז דער דין אז דער מאן דארף נאר צוריקגעבן אויב די "דמים קיימין בעצמן", אבער אויב זי האט עס שוין אויסגעגעבן איז ער פטור ("בלא דמים")? ממה נפשך: אויב מ'זאגט אז דער לוקח האט אליין פארלוירן זיין געלט ווייל ער האט געקויפט א פעלד מיט א שעבוד, פארוואס באקומט ער עס צוריק ווען די דמים זענען בעצמן? און אויב דער מאן האט א חיוב צוריקצוגעבן דאס געלט ווייל ער איז מבטל דעם מקח, פארוואס איז ער פטור ווען דאס געלט איז שוין נישטא?

* *שקלא וטריא:* ר' יצחק זאגט אז געווענליך ווען מען איז טורף א פעלד פון לקוחות, גייען די לקוחות צוריק צום מוכר צו מאנען זייער געלט. דא איז די פרוי געווען דער מוכר און זי איז שוין נישטא, און דער מאן האט איר גע'ירש'נט (ער איז כביכול סיי דער מוכר סיי דער קונה/טורף). ר' יואל אשר פרעגט: פארוואס ירש'נט דער מאן נישט אירע חובות צו דארפן באצאלן פאר די לקוחות פון זיין טאש? ר' יצחק ענטפערט אז עס איז קאמפליצירט צי יורשים ירש'ענען א חוב; אפשר ליגט דער חוב נאר אויף די דמים גופא ווען זיי זענען דא. ר' יואל אשר וואלט אריין ערשטן געדאנק אז אפשר האט דער מאן די דמים קיינמאל נישט גע'ירש'נט, ווייל די געלטער זענען "אילעדזשיטימעט" (נישט-לעגיטימע געלט, "מאנקי ביזנעס") וואס זענען מוטל בספק.

* *דער הויפט-תירוץ (ר' יואל אשר – "בעל שויה רבנן כלוקח ראשון"):* געווענליכע יורשים קענען בכלל נישט מוציא זיין מיד הלקוחות. די סיבה פארוואס א מאן קען יא ארויסנעמען פון די לקוחות איז נישט מצד ירושה, נאר ווייל חכמים האבן מתקן געווען (תקנת אושא – צוליב איבה, אז די פרוי זאל נישט קענען גרינג פארקויפן) אז דער מאן וועט פאררעכענט ווי דער **ערשטער לוקח**. אזוי ווי אן ערשטער לוקח נעמט ארויס א פעלד פון א צווייטן לוקח, אזוי נעמט דער מאן ארויס דאס פעלד. ממילא קומט אויס אז די פרוי האט קיינמאל נישט געהאט קיין רעכט צו פארקויפן דאס פעלד, און דער קנין איז געווען א מקח טעות (א קנין "בשווינדל"). דאס געלט וואס דער לוקח האט געגעבן איז קיינמאל נישט געווארן אירס (נישט זי און נישט דער מאן האבן עס קונה געווען). עס האט א דין ווי גע'גנב'עטע געלט אדער אן אבידה פונעם לוקח וואס ליגט נאך אין "עסקראו" (אפן) און באלאנגט פאר'ן לוקח. דעריבער, אויב דאס געלט ליגט נאך דא בעין ("קיימין בעצמן"), נעמט דער לוקח צוריק זיין אייגן געלט. אבער אויב זי האט עס שוין אויסגעגעבן, איז דאס געלט נישטא, און דער מאן (אלס ערשטער לוקח) האט נישט קיין שום חוב צו באצאלן פאר'ן צווייטן לוקח פון זיין אייגענער קעשענע.

* *[דיגרעסיע – מפרשים אויפ'ן ארט]:* ר' יצחק און ר' יואל אשר באמערקן אז דער "מגדל עוז" (אדער ציונים) שיקט צו א משנה למלך, און אויך צו די דברי רבינו חיים (ר' חיים בריסקער) אין פרק ל' מהלכות מכירה אויף דעם ענין.

*** דער טעם פונעם חילוק צווישן נכסים הידועים לשאינם ידועים:**

* *ר' יואל אשר (טעם א' – מצד דעם לוקח און דעם שעבוד):* ביי נכסים הידועים לבעל, בויט דער מאן אויף זיי ("ער קאונט דערויף") וועז ער האט חתונה, ממילא ווערט ער אין זיי א "לוקח" און עס אנטשטייט א שעבוד פאר אים. דער קונה וואלט געדארפט וויסן אז דער מאן האט א רעכט דערין. אבער ביי נכסים אין א מדינה אחרת וואס דער מאן ווייסט נישט דערפון, האט דער מאן נישט געבויט דערויף, איז ער נישט געווארן קיין לוקח אין זיי (ס'איז

נאכנישט משועבד), און מען קען אויך נישט פארלאנגען פונעם קונה אין א ווייטן לאנד ער זאל וויסן אז דער מאן האט דא א רעכט.

* *ר' יצחק (טעם ב' – מצד איבה):* די גאנצע תקנה אז דער מאן נעמט עס צוריק איז כדי דער מאן זאל נישט ווערן ברוגז (משום איבה). אויף נכסים וואס ער האט בכלל נישט געוואוסט אז זיי עקזיסטירן, האט ער נישט וואס צו זיין ברוגז ("וואס ער ווייסט נישט, טוט נישט ווי"). [ר' יצחק אליין צווייפלט אבער צי דאס איז דער עיקר טעם, און ר' יואל אשר האלט זיך מער צום ערשטן הסבר אז עס גייט מצד דעם שעבוד און דעם וויסן פונעם לוקח].

* *ר' יצחק (כלל אינעם דין):* דער כלל איז אז נאר אין אזעלכע נכסים וואו דער מאן איז אוכל פירות, האט ער א רעכט איר נישט צו לאזן פארקויפן (מכח תקנת אושא).

הלכה ט' (שטר מברחת)

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

האשה שכתבה כל נכסיה לאחר בין רחוק בין קרוב קודם שתינשא, אף על פי שאם נתגרשה או נתאלמנה תבטל המתנה כמו שיתבאר בהלכות מתנה, אין הבעל אוכל פירותיהן, ואם מתה אינו יורשן שהרי נתנה אותן קודם שתינשא, וכשתמות בחיי בעלה יקנה מקבל מתנה מתנתו קנין גמור. ולא עוד אלא אפילו נתנה מקצת נכסיה, או כולן וכתבה קנה מהיום ולכשארצה, שהרי לא קנה קנין גמור עד שתרצה, אין הבעל אוכל פירות אותה מתנה ואם מתה אינו יורשה.

2. פשט-ערקלערונג

א פרוי וואס האט פאר'ן חתונה האבן איבערגעשריבן אלע אירע נכסים במתנה פאר א צווייטן (צי א קרוב צי א רחוק, כדי עס צו באהאלטן פונעם מאן) – הגם אויב זי ווערט גע'גט אדער אן אלמנה קען זי מבטל זיין די מתנה, פונדעסטוועגן עסט נישט דער מאן קיין פירות פון די נכסים כל-זמן זיי זענען געהייראט, און אויב זי שטארבט ירש'נט ער עס נישט, ווייל זי האט עס אוועקגעגעבן פאר דער חתונה. אויב זי שטארבט בחיי בעלה, איז דער מקבל-מתנה קונה די מתנה מיט א קנין גמור.

נאך מער: אפילו אויב זי האט נאר אוועקגעגעבן א טייל פון אירע נכסים (מקצת נכסיה), אדער אלע נכסים, און זי האט בפירוש אריינגעשריבן א תנאי אין שטר "קנה מהיום ולכשארצה" (אז דער קנין ווערט נישט גמור ביז זי ווועט שפעטער וועלן), איז דער דין אויך אז דער מאן עסט נישט קיין פירות און ירש'נט עס נישט.

3. חידושים און הסברים

*** וואס מיינט "קודם שתינשא" און וואס איז דער סימן אז ס'איז א "שטר מברחת"?**

* *ר' יואל אשר* האט אנפאנגס געוואלט זאגן אז "קודם שתינשא" מיינט ממש **תיכף** קודם שתינשא – גלייך פאר דער חתונה (אזוי ווי ביי מתנת שכיב מרע / "חלתה"), וואו דער מצב ארום ווייזט אז זי טוט עס נאר צו אנטלויפן און באהאלטן פונעם מאן. אבער אויב זי האט עס געשריבן אלס פופצן-יעריג מיידל און חתונה געהאט צוואנציג יאר שפעטער, קען מען נישט זאגן אז ס'איז א מברחת.

* *ר' יצחק* איז מסביר אויפ'ן סמך פון דער גמרא (כתובות עח:) אז מ'דארף נישט אנקומען צו דער צייט פון דער חתונה, ווייל דער יסוד איז אן **אומדנא**: דער סימן איז עצם דאס וואס זי שרייבט איבער **"כל נכסיה"** (אלע אירע נכסים) בחנם. די גמרא פארציילט א מעשה אז איינער איז געקומען צו רב נחמן מיט א שטר וואו א מאמע האט איבערגעשריבן אלע אירע נכסים פאר איר טאכטער. רב נחמן האט צעריסן דעם שטר (נאכמאכנדיג די הלכה פון שמואל אז אזא שטר דארף מען ממש צערייסן, נישט נאר פסק'ענען אז ס'ארבעט נישט). רבא אין גמרא איז מסביר דעם טעם: *"לא שביק איניש נפשיה ויהיב לאחריני"* – א נארמאלער מענטש גיט נישט אוועק אלע זיינע פארמעגנס בחנם פאר א צווייטן, אפילו נישט פאר אן אייגענער טאכטער, און לאזט זיך איבער מיט גארנישט! ממילא, דאס ווארט **"כל נכסיה"** אליין איז דער סימן אז דאס איז א בלאף ("לופ-האול") נאר ארויסצוהאלטן די נכסים פונעם מאן, אפילו אויב זי האט עס געמאכט לאנג פאר דער חתונה (וואס דעריבער ברענגט דער רמב"ם דעם לשון הגמרא "בין קרוב בין רחוק").

* *[דיגרעסיע: ר' יואל אשר האט באמערקט אויף רב נחמן'ס צעריסן דעם שטר אז דאס איז א גוטער פסק וואס קיין צווייטער רב קען שוין נישט אפעלירן... ער מיט ר' יצחק האבן דערמאנט אז רב נחמן איז געווען א "דיין תקיף" און א "דיין דנחית לעומקא דדינא". אויך א וועדטל פון ר' יואל אשר אויף רבא'ס כלל אז קיינער גיט נישט אוועק אלע זיינע געלט: "מאכט זיך אמאל א טאהשער רבי, אבער נארמאלע מענטשן ווילן זייער געלט פאר זיך – און ווען א טאהשער רבי מאכט עס, מיינט ער עס אויך נישט..."]*

* *דער אונטערשייד צווישן "כל נכסיה" און "מקצת נכסיה":* זיי קומען ארויס אז ווען זי שרייבט איבער "כל נכסיה", ווייזט דאס אליין אז ס'איז א מברחת (צוליב דער חזקה פון "לא שביק איניש נפשיה"). אבער אויב זי וויל נאר איבערשרייבן "מקצת נכסיה" (א טייל נכסים), דעמאלט איז נישט מוכח אז ס'איז א פעיק מתנה, און אויב זי מאכט א סתם שטר ווועט דער מקבל באמת קונה זיין!

דעריבער ביי "מקצת" דארף זי ניצן אן אנדערע עצה (צו שרייבן "קנה מהיום ולכשארצה").

* **די מעכאניק פון שטר מברחת – וויאזוי העלפט א פאלשע מתנה קענען דעם מאן?**

* *די קשיא (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* פארוואס קען דער מאן נישט קומען און זאגן, "מיר ווייסן דאך אלע אז דאס איז א פאלשע מכירה/מתנה, גיב מיר די פירות!"?

* *דער הסבר:* כל-זמן זי איז געהייראט צום מאן, גייט זי קיינמאל נישט גיין אין בית דין צוריקבעטן די נכסים פונעם מקבל-מתנה, ווייל די רגע וואס זי נעמט עס צוריק גייט עס גלייך אריין אין רשות פונעם מאן (און זי האט גארנישט אויפגעטוהן). ערשט ווען דער מאן שטארבט אדער גט איר, גייט זי צו רב נחמן און ער צעררייסט פאר איר דעם שטר. יוצא איפוא, אז בשעת'ן חתונה האבן זענען די נכסים טאקע נישט אין איר רשות. די גמרא זאגט אז דאס ווערט גערעכנט ווי **"נכסים שאינם ידועים לבעל"**. דער רמב"ם איז מדגיש דעם טעם: *"שהרי נתנה אותן קודם שתינשא"* – וויבאלד נאך פאר דער חתונה זענען די נכסים שוין ארויס פון איר רשות (און דער מאן האט עס שוין געהאט אין קאפ אז ס'איז נישטא), האט דער מאן קיינמאל נישט באקומען קיין זכות אין דעם. די חכמים האבן געזאגט אז הגם די מתנה איז נישט עכט לגבי דעם מקבל, איז די הברחה פארט געגוג שטארק אז דער מאן זאל נישט קענען מוציא זיין די פירות אדער ירש'ענען.

* **פארוואס איז דער מקבל קונה ווען זי שטארבט בחיי בעלה (און נישט אירע יורשים)?**

* *די קשיא (ר' יואל אשר):* אויב די מתנה איז בטל און זי האט דעם כח עס צוריקצונעמען, פארוואס ווען זי שטארבט בחיי בעלה גייט עס צום מקבל מתנה ("יקנה מקבל מתנה מתנתו קנין גמור")? פארוואס זאלן אירע אנדערע יורשים (נישט דער מאן) נישט קומען אין איר פלאץ און מבטל זיין די מתנה מיט איר כח?

* *מהלך א' (ר' יואל אשר – אומדנא דמוכח און תנאי):* מיר פארשטייען איר קאפ: איר גאנצע מטרה איז אז דער מאן זאל עס נישט באקומען. ממילא, אויב זי לעבט איבער דעם מאן, וויל זי עס פאר זיך אליין. אבער אויב זי שטארבט פאר'ן מאן (וואו די ברירה איז אדער דער מאן ירש'נט עס אדער איר ברודער/חבר וואס איז דער מקבל מתנה באקומט עס), איז איר רצון באמת אז דער מקבל מתנה זאל עס ענדערש האבן! עס איז ווי א "מתנה על תנאי" (אויפ'ן צד אז זי שטארבט פריער, זאל עס זיין א מתנה גמורה). נאך מער זאגט ר' יואל אשר: וועו ס'וואלט נישט געווען קיין שום צד אין דער וועלט אז דער מקבל מתנה זאל עס אמאל באקומען, וואלט דער גאנצער שטר געווען א "חוכא וטלולא", און ס'וואלט אפילו נישט געהייסן גוט אוועקבאהאלטן פונעם מאן! דאס וואס ס'איז דא אן "אפשען" אז ס'וועט בלייבן ביים מקבל (אויב זי שטארבט בחיי בעלה), דאס אליין גיט דעם שטר א שם "מתנה" (מתנה למקצת/על תנאי) אז ס'זאל קענען מפקיע זיין פונעם מאן.

* *מהלך ב' (ר' יצחק):* מ'דארף נישט אנקומען צו קיין תנאים ("You're making it more complicated than it needs to be"). ס'איז זייער פשוט: די מתנה איז א מתנה, נאר ס'איז א "מתנה בטילה" וואס מיינט אז **זי** האט א רעכט צו קומען און עס צוריקבעטן אויב זי וויל. ממילא, אויב זי שטארבט בחיי בעלה, איז זי דאך טויט און זי קען נישט קומען עס צוריקבעטן, ממילא בלייבט די מתנה אויף איר פלאץ און ווערט א קנין גמור!

* **די עצה פון "קנה מהיום ולכשארצה":**

* *דער גדר (ר' יואל אשר):* ס'איז א קנין וואס האט א "תחלה" און א "סוף". זי לאזט איבער א שיור אין דעם קנין – דער קנין האט זיך נאר אנגעהויבן ("תחלת קנין"), אבער ער ווערט נישט געענדיגט ("קנין גמור") ביז זי וועט שפעטער מסכים זיין (און ווען זי איז מסכים, ווערט עס א קנין גמור למפרע פון היינט).

* *די מעלה פון דער עצה (ר' יצחק):* אין דעם ערשטן פאל (מברחת דורך שרייבן סתם "כל נכסיה") האט זי געמאכט א שטר וואס זעט אויס ווי אן עכטע מתנה גמורה, און נאר מיר זאגן אויף דעם אז ס'איז פעיק ווייל קיינער גיט נישט אוועק "כל נכסיה". וואס אבער אויב זי וויל נישט ריזיקירן איבערצושרייבן אלע אירע נכסים (זי וויל נאר געבן "מקצת"), אדער זי וויל מאכן א קלארע זאך אן דארפן אנקומען צו אומדנות? שרייבט זי בפירוש אין שטר "קנה מהיום ולכשארצה".

* *דער חידוש אין דעם:* מען וואלט געמיינט אז וויבאלד דא שטייט בפירוש אין שטר אז דער מקבל האט נאכנישט קיין קנין גמור (ביז זי וועט וועלן), הייסט עס בכלל נישט ארויסגענומען פון איר רשות און דער מאן זאל יא עסן פירות! קומט דער רמב"ם און חדש'ט ("ולא עוד..."): צו מאכן אז דער מאן זאל נישט באקומען די פירות און ירושה, פעלט נישט אויס קיין "קנין גמור"; אפילו אזא אנגעהויבענער קנין (וואס הענגט אין "לכשארצה") איז שוין גענוג מפקיע צו זיין פונעם מאן, און ס'וועט געערעכנט ווי נכסים שאינם ידועים.

הלכה י' (נכסים, ירושה און קבורה פון א שומרת יבם)

1. די וועריטער פונעם רמב"ם

שומרת יבם יש לה למכור וליתן בנכסים שנפלו לה כשהיא שומרת יבם, ואין ליבם פירות ואפילו בנכסי צאן ברזל שהכניסה לאחיו עד שיכניס. מתה כשהיא שומרת יבם, יורשיה מאביה יורשין נכסי מלוג שלה וחצי נכסי צאן ברזל, ויורשי הבעל יורשין כתובתה וחצי נכסי צאן ברזל. ויורשי הבעל חייבין בקבורתה.

2. פשט-ערקלערונג

א פרוי וואס איר מאן איז געשטארבן אן קינדער און זי ווארט אויף איר יבם (שומרת יבם), מעג לכתחילה פארקויפן אדער אוועקגעבן במתנה נכסים וואס זענען איר אונטערגעפאלן (בירושה וכדו') בשעת זי איז א שומרת יבם. דער יבם האט נישט קיין פירות אין אירע נכסים – אפילו נישט אין די נכסי צאן ברזל וואס זי האט אריינגעברענגט אלס נדוניא צו איר ערשטן מאן (זיין ברודער) – ביז ער האט טאקע חתונה מיט איר (ייבום).

אויב זי שטארבט בשעת זי איז א שומרת יבם: אירע יורשים מצד איר טאטן (ווי איר טאטע אדער אירע ברידער, ווייל זי האט דאך נישט קיין קינדער) ירש'ענען אירע נכסי מלוג און א האלב פון די נכסי צאן ברזל; און די יורשים פונעם מאן ירש'ענען איר כתובה (פונעם ערשטן מאן) און די אנדערע העלפט פון די נכסי צאן ברזל. די יורשים פונעם מאן זענען אויך מחויב איר צו באגראבן.

3. חידושים און הסברים

*** די הקדמה און דער חילוק צווישן א "שומרת יבם" און אן "ארוסה":**

ר' יואל אשר און ר' יצחק שטעלן זיך אפ אויפ'ן חילוק: מצד אחד האט א שומרת יבם איבערגענומען די כתובה פונעם ערשטן מאן און האט א זיקה/קשר צום יבם (ענליך צו אירוסין), אבער מצד שני איז ייבום אן אנדערע פרשה. ביי אן ארוסה (ווי גע'לערנט פריער), וויבאלד די פירות וועלן געהערן צום בעל וועז זי האט חתונה ("כל נכסיה לבעלה" בנוגע פירות), טאר זי לכתחילה נישט פארקויפן נכסים וואס פאלן איר אונטער אלס ארוסה (און אויב זי פארקויפט נאך נישואין איז ער מוציא מיד הלקוחות). אבער ביי א שומרת יבם איז דער קשר (די זיקה) נאכנישט געגנוג שטארק זי זאל הייסן ווי מאן און ווייב; עס ווערט געריכטן ווי פאר אירוסין, דער יבם האט נאכנישט קיין רעכט אין די פירות, און דערפאר פסק'נט דער רמב"ם *"יש לה למכור וליתן"* – זי מעג לכתחילה פארקויפן.

*** דער טעם פאר דער חלוקה פון נכסי צאן ברזל וועז זי שטארבט:**

* ר' יואל אשר און ר' יצחק ערקלערן דעם יסודות'דיגן חילוק צווישן נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל: נכסי מלוג זענען אינגאנצן אירע (דער מאן האט נאר פירות), ממילא איז זיכער אז עס איז נאכנישט אריינגעפאלן אין דעם רשות פונעם יבם, און אירע יורשים מאביה נעמען עס אינגאנצן.

* אבער נכסי צאן ברזל ווערן פארריכטן מער ווי "זיינס" (ברשותו פונעם מאן), ווייל ער נעמט די אחריות און די "ריסק" אויף זיי. דערפאר, וועז זי שטארבט אלס שומרת יבם, איז דא א ספק אין הלכה – וואס שטאמט פון א גרויסער מחלוקת בית שמאי ובית הלל אין מסכת יבמות – צי די זיקה פון א שומרת יבם מאכט א קנין (ענליך צו אירוסין) אדער נישט. צוליב דעם ספק צעטיילט מען די נכסי צאן ברזל אויף האלב און האלב. (בנוגע דער כתובה פארשטייט מען פשוט פארוואס עס בלייבט ביי די יורשי הבעל, ווייל עס קומט דאך פון דעם פריערדיגן ברודער).

* *[דיגרעסיע: ר' יצחק באמערקט אז דער ראב"ד קריגט שטארק אויפ'ן רמב"ם אין דעם ענין און האלט אז דער רמב"ם האט טועה געווען. ר' יואל אשר וויל עס קוקן אינעווייניג, אבער ר' יצחק דרייט זיך ארויס דערפון זאגנדיג אז עס איז נישט נאר פשוט'ע ווערטער נאר א גאנצע סוגיא מיט רש"י און תוספות וואס וועט נעמען א שעה צו לערנען.]*

*** דער חיוב קבורה ("קבורתה תחת כתובתה"):**

* ר' יצחק זאגט אז דאס וואס די יורשי הבעל זענען חייב אין איר קבורה גייט צוזאמען מיט דעם וואס זיי ירש'ענען די כתובה (און דער חיוב קבורה פונעם בעל גייט אריבער צו זיינע יורשים).

* ר' יואל אשר וויל צופאסן אז דאס שטימט זייער גוט מיט'ן כלל אז "ירושתה בשביל קבורתה" (און ער קלערט צי קבורה איז כנגד די כתובה אליין אדער כנגד דעם נדוניא).

* ר' יצחק וועגדט אבער אן אז עס שטימט נישט אזוי גלאטיג מיט יענעם כלל, ווייל געווענליך גייט קבורה פאר דעם וואס נעמט די *גאנצע* ירושה, בשעת דא ירש'ענען דאך די יורשי הבעל נאר די כתובה און א האלב פון די צאן ברזל, און נישט אלע אירע נכסים.

הלכה י"א (דער שעבוד כתובה אויף די נכסים פונעם פארשטארבענעם ברודער)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

שומרת יבם כתובתה על כל נכסי בעלה. לפיכך אין היבם יכול למכור בנכסי אחיו בין קודם ייבום בין אחר ייבום. ואם מכר או נתן מתנה או חלק עם אחיו בנכסי המת בין קודם ייבום בין אחר ייבום לא עשה כלום, שכבר נתחייבו נכסים אלו לאלמנה לגבות מהן כתובתה.

2. פשט-ערקלערונג

די כתובה פון א שומרת יבם (און אויך נאכדעם וואס ער איז איר מייבם, ווייל דער יבם שרייבט נישט קיין נייע כתובה נאר איז ממשיך די כתובה פונעם ערשטן מאן) ליגט אלס שעבוד אויף אלע נכסים וואס איר פארשטארבענער מאן האט איבערגעלאזט. דערפאר קען דער יבם (וואס ירש'נט זיין ברודער'ס נכסים דורכ'ן ייבום) נישט פארקויפן גארנישט פון זיין ברודער'ס נכסים – נישט פאר'ן ייבום און נישט נאכ'ן ייבום. אויב ער האט יא פארקויפט, אדער אוועקגעגעבן במתנה, אדער אפילו זיך איינגעטיילט אין די נכסים פונעם מת מיט זיינע אנדערע ברידער (סיי פאר'ן ייבום און סיי נאכ'ן ייבום), איז דער מקח אינגאנצן בטל ("לא עשה כלום"), ווייל די אלע נכסים זענען שוין משועבד געווארן פאר איר אלס אלמנה צו גובה זיין פון זיי איר כתובה.

3. חידושים און הסברים

*** די הארבקייט פון "לא עשה כלום" און די קשיא פארוואס דער יבם קען גארנישט פארקויפן:**

* *די קשיא (ר' יואל אשר):* פארוואס זאגט דער רמב"ם אז דער יבם קען *גארנישט* פארקויפן פון די נכסים ("לא עשה כלום"), אפילו אויב דער פארשטארבענער ברודער האט איבערגעלאזט א מיליאן דאלער און איר כתובה איז נאר טויזנט דאלער? ביי א געווענליכן מאן (און אפילו ביי א געווענליכער אלמנה וואס האט א שעבוד), מעג דער מאן לכתחילה פארקויפן זיינע נכסים, און דער דין איז נאר אז אויב עס בלייבט נישט געגנוג געלט, קען די פרוי שפעטער קומען און "טורף זיין מיד הלקוחות" נאר די סומע וואס פעלט איר פאר דער כתובה. דא אבער זאגט דער רמב"ם "לא עשה

כלום" – וואס מיינט אז דער קנין איז מעיקרא בטל ומבוטל אויף אלע נכסים, אפילו אויף דעם חלק וואס זי וועט קיינמאל נישט דארפן גובה זיין!

* *ר' יצחק'ס תירוץ:* עס איז א חילוק צווישן א מאן וואס פארקויפט *זיינע אייגענע* נכסים, און דעם יבם וואס פארקויפט *יענעמ'ס* נכסים (די ירושה פונעם ברודער). וויבאלד די נכסים קומען שוין אן צום יבם מיט א פארטיגן שעבוד פון דער אלמנה'ס כתובה אויף דעם גאנצן עזבון, האבן חכמים נישט געגעבן קיין רעכט זיי צו פארקויפן (אזוי ווי מיר האבן שוין געלערנט אין אנדערע פעלער וואו מען טרויט נישט דעם מענטש און מען לאזט אים נישט פארקויפן וועו עס ליגט א שעבוד אויף דער גאנצער זאך).

* *ר' יואל אשר'ס חקירה און דער תירוץ פונעם "ברכת אברהם":* ר' יואל אשר פרעגט צוריק אויף ר' יצחק: דער יבם האט עס דאך גע'ירש'נט, איז עס דאך יעצט *זיין* געלט! סיידן מען זאל זאגן אז עס איז דא א "שיור אין דער ירושה" (אז ער ירש'נט עס נישט אינגאנצן), וואס ר' יצחק וואלט אפ (ווייל א שעבוד איז נאר א שעבוד, נישט קיין שיור).

* דעריבער ברענגט ר' יואל אשר א געוואלדיגע סברא פונעם **ברכת אברהם** (און ר' יצחק לויבט עס אלס א גוטע סברא): פארוואס מעג א געוועניכער מאן יא פארקויפן זיינע נכסים הגם זיי זענען משועבד צו דער כתובה? ווייל א לעבעדיגער מאן האלט אין איין ארבעטן און מאכן נייע געלט, האט די פרוי א געוויסע רואיגקייט ("טראסט") אז אויב ער פארקויפט א פעלד וועט ער קויפן א צווייטע און זי וועט האבן פון וואו צו גובה זיין. אבער ביי א יבמה, איז איר כתובה משועבד נאר אויף די "נכסי בעלה המת" (און נישט אויפ'ן יבמ'ס אייגענעם פארמעגן). די נכסים פון א מת זענען א באגרעניצטע זאך ("מצומצם") – א טויטער מענטש מאכט נישט קיין נייע געלט און עס וועט שוין קיינמאל נישט צוקומען מער ריבוי נכסים צו דעם עזבון. וויבאלד דער קוואל פון איר כתובה קען נישט וואקסן, איז די פרוי אין א שטענדיגן פחד און באזארגט ("ענקשעס") אז אויב דער יבם וועט אנהייבן פארקויפן און עס אויסניצן וועט גארנישט בלייבן פאר איר כתובה. דערפאר האבן חכמים דא געמאכט א שטרענגערן שעבוד אז דער יבם קען גארנישט רירן, און יעדע מכירה איז "לא עשה כלום".

הלכה י"ב (פירות מחוברין לקרקע ביי א יבם)

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

כנס את יבמתו והניח אחיו פירות מחוברין לקרקע, יימכרו ויילקח בהן קרקע והיבם אוכל פירותיהן.

2. פשט-ערקלערונג

אויב דער יבם האט חתונה געהאט מיט זיין יבמה, און דער פארשטארבענער ברודער האט איבערגעלאזט פירות וואס זענען נאך באהאפטן צו דער ערד (מחוברין לקרקע), דארף מען פארקויפן די פירות, קויפן מיט'ן געלט קרקע (וואס בלייבט משועבד פאר איר כתובה), און דער יבם עסט די פירות וואס וואקסן פון יענער נייער קרקע.

3. חידושים און הסברים

* **פארוואס מען מוז עס פארקויפן (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** וויבאלד די פירות זענען "מחוברין לקרקע" בשעת דער ברודער איז געשטארבן, האבן זיי א דין ווי קרקע אליין, און דער שעבוד כתובה חל'ט אויף זיי (אנדערש ווי פירות תלושין אין דער קומענדיגער הלכה). ממילא טאר דער יבם נישט פשוט אויפעסן די פירות אליין, ווייל דאס איז דאך דער "קרן" וואס ער האט גע'ירש'נט. פון דער אנדערער זייט, אויב מען וועט גארנישט טוהן דערמיט, זענען די פירות "סטאק" און מען קען זיי נישט ניצן. דעריבער איז די עצה אז מען פארקויפט די פירות צו מאכן דערפון קרקע (דער קרן), און דער יבם באקומט זיין רעכט פון אויפעסן די נייע פירות וואס וועלן ארויסקומען דערפון, אזוי ווי ביי אלע אנדערע נכסים.

הלכה י"ג (פירות תלושין און מטלטלין ביי א יבם)

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

הניח פירות תלושין מן הקרקע, וכן אם הניח מעות או מיטלטלין, הכל של יבם, ומשתמש בהן כמו שירצה ואינה יכולה לעכב. שהמיטלטלין אין הכתובה נגבית מהן אלא בתקנת הגאונים, ואין כוח בתקנה זו למנעו מנכסי אחיו ולאסרן עליו באחריות זו שלא ישא ויתן בהן.

2. פשט-ערקלערונג

אויב דער ברודער האט איבערגעלאזט אפגעריסענע פירות (תלושין), געלט אדער מטלטלין, געהערט אלעס צום יבם. ער קען עס ניצן ווי אזוי ער וויל און די יבמה קען אים נישט אפשטעלן. די סיבה איז ווייל מעיקר הדין גייט א כתובה נאר אויף קרקע, און דאס וואס מען איז גובה פון מטלטלין איז נאר א תקנת הגאונים; און די תקנה האט נישט קיין כח צו פארבאטן דעם יבם פון צו האנדלען און טוהן ביזנעס מיט זיין ברודער'ס מטלטלין.

3. חידושים און הסברים

* **וועו מען שרייבט אריין שעבוד מטלטלין אין דער כתובה:** ר' יואל אשר מערקט אן אז דער רמב"ם דערמאנט נישט דא (און ווידערהאלט עס נישט ביי הלכה י"ד) דעם חילוק וואס ער האט פריער געלערנט, אז אויב מען האט בפירוש אריינגעשריבן אין דער אריגינעלער כתובה אז מטלטלין זענען משועבד (ווי דער רמב"ם רעקאמענדירט צו טוהן), איז עס שוין נישט בלויז מצד תקנת הגאונים. ער פרעגט צי די הלכה דא וועט זיך אויך טוישן אין אזא פאל. ר' יצחק שטימט צו (ביי הלכה י"ד) אז דער רמב"ם פארלאזט זיך אויף וואס ער האט שוין געשריבן פריער און דארף עס נישט כסדר איבער'חזר'ן. ר' יואל אשר לייגט צו א געדאנק אז דאס וואס דער יבם טאר נישט פארקויפן איז א נייער דין וואס שטייט נישט אין דער כתובה.

*** [דיגרעסיע: ווי אזוי מען דרוקט זיך אויס וועגן די דברי חכמים]:**

ר' יצחק דערמאנט ווי ר' יואל אשר איז פריער געווען אזוי ווי "ברוגז" אויף א הלכה. ר' יואל אשר ווערט דערשראקן ("חס ושלום! איך בין ברוגז אויף מיר פארוואס איך פארשטיי נישט די קדושת אור תורתו פון דעם צדיק"). ר' יצחק פארענטפערט זיך אז "ברוגז" איז א גוזמא, אבער ער ברענגט א ראיה אז מ'מעג זיך אמאל אזוי אויסדריקן פון דער משנה וואס מ'האט פריער געלערנט, וואו רבן גמליאל האט געזאגט "על הראשונים אנו בושים" – מיר שעמען זיך פון דער פריערדיגער הלכה!

ר' יואל אשר ענטפערט אויף דעם מיט א שיינעם משל: וועט מענטשן רעדן צו פרעמדע, רעדן זיי זייער איידל און שיין. אבער וועט מ'רעדט מיט די אייגענע נאנטע (ווי מיט דער ווייב אדער קינדער), רעדט מען אמאל שארף און אפן גראד. דעריבער, זאגן טייל אז אונזער באציאונג ("רילעישאנשיפ") מיט די חכמים ביים לערנען דארף זיין ווי מיט די גאר נאנטע, וואו מ'לאזט זיך רעדן אפן. ר' יצחק באמערקט "יש ויש", און דערמאנט אז מ'האט שוין געהאט דעם שמועס חנוכה ביים פלפול וועגן "אחייכו תחייכו אמותיכם".

הלכה י"ד (יבמה שלא היתה לה כתובה או שמחלה)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

יבמה שלא היתה לה כתובה או שמחלה כתובתה, זכה בנכסי אחיו ומוכר ונותן כחפצו. וכשיכנוס את יבמתו יכתוב לה כתובה מאה, ויהיו כל נכסיו אחראין לכתובתה כשאר כל הנשים שיש להן כתובה.

2. פשט-ערקלערונג

אויב די יבמה האט נישט געהאט קיין כתובה פונעם ערשטן מאן, אדער זי האט עס מוחל געווען, איז דער יבם אינגאנצן זוכה אין זיין ברודער'ס נכסים און ער מעג פארקויפן און אוועקגעבן ווי ער וויל. ווען ער נעמט איר פאר א ווייב, מוז ער איר שרייבן א נייע כתובה פון א מנה (מאה, ווייל זי איז שוין א בעולה פונעם ערשטן ברודער), און אלע זיינע אייגענע נכסים ווערן משועבד פאר איר כתובה פונקט ווי ביי אלע אנדערע פרויען.

3. חידושים און הסברים

*** דער חידוש אז דער יבם דארף שרייבן א נייע כתובה פון מאה (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** בדרך כלל דארף א יבם נישט שרייבן קיין נייע כתובה, ווייל ער איז א ממלא מקום פונעם ברודער און ער איז פשוט ממשיך די ערשטע כתובה אויף די נכסי בעל הראשון (און דערפאר וואלט איינער געקענט מיינען – הוה אמינא – אז ער דארף איר געבן מאתים ווייל ביים ברודער איז זי געווען א בתולה). אבער דא, וויבאלד זי האט מוחל געווען די כתובה פאר'ן ערשטן מאן (און הגם דער ערשטער מאן האט באמת נישט געטארט וויסען וואוינען מיט איר אן א כתובה, איז ער דאך שוין געשטארבן!), איז די אלטע כתובה בטל געווארן. ממילא, כדי דער יבם זאל מעגן וואוינען מיט איר (כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה), פאלט אויף אים א פרישער חיוב צו שרייבן א נייע כתובה, און יעצט איז זי שוין נישט קיין בתולה, באקומט זי נאר מאה.

*** דיוק אין "כשאר כל הנשים" (ר' יצחק):** דאס קומט אויסצושליסן דעם דין יבם. כאטש אלע זיינע נכסים זענען אחראין פאר איר נייער כתובה, איז ער אבער פונקט ווי א נארמאלער מאן וואס האט נישט קיין הגבלה און ער מעג לכתחילה יא פארקויפן זיינע נכסים.

*** דער סדר און קשר פון די הלכות אינעם פרק (ר' יצחק):** דער רמב"ם שפרינגט נישט סתם ארום פון איין ענין צום צווייטן (פון אריגינעלער חתונה צו יבמה און צוריק). דער קעפל ("טיטל") און חוט השני וואס פארבינדט דאס גאנצע גרופע הלכות (פון הלכה י' ביז י"ד, און וויטער אין ט"ו-י"ז) איז **די הלכות פון מכירת נכסים** – ווער עס מעג און ווער עס טאר נישט פארקויפן נכסים וואס זענען משועבד. דערפאר האט דער רמב"ם אריינגעברענגט שומרת יבם און יבם (צי זי מעג פארקויפן, און דער חידוש אז אפילו ער אליין מעג נישט פארקויפן), און אפילו הלכה י"ד איז א טייל פון דער גרופע וויל דער הויפט-חידוש דארט איז אז ווען זי האט נישט קיין כתובה *מעג* ער יא אלעס פארקויפן (און אגב דעם לערנט ער אונז די וויכטיגע הלכה אז ער מוז איר שרייבן א נייע כתובה, און אויך אויף יענער נייער כתובה מעג ער פארקויפן "כשאר כל הנשים").

הלכה ט"ו – י"ז (מכירת נכסי צאן ברזל ונכסי מלוג אחר שנישאת)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

האשה שמכרה או נתנה אחר שנישאת בנכסי צאן ברזל, בין לבעלה בין לאחרים, לא עשת כלום. וכן הבעל שמכר קרקע בנכסי אשתו, בין נכסי צאן ברזל בין נכסי מלוג, לא עשה כלום. מכר מטלטלין של נכסי צאן ברזל אף על פי שאינו רשאי אם מכר ממכרו קיים. מכרו שניהם בנכסי מלוג בין שלקח מן האיש תחילה וחזר ולקח מן האשה בין שלקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מכרן קיים. וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה מכרה ומתנתה קיימין ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בשאר נכסים יש לה לומר.

2. פשט-ערקלערונג

א פרוי וואס האט פארקויפט אדער געגעבן אלס מתנה נכסי צאן ברזל נאך דער חתונה – סיי פאר איר אייגענעם מאן און סיי פאר אנדערע מענטשן – האט זי גארנישט געטוהן (דער מקח איז בטל).

אזוי אויך אויב דער מאן האט פארקויפט קרקע פון זיין ווייב'ס נכסים – סיי נכסי צאן ברזל און סיי נכסי מלוג – האט ער גארנישט געטוהן. אויב ער פארקויפט מטלטלין פון נכסי צאן

ברזל, הגם ער טאר עס לכתחילה נישט טוהן, אויב ער האט עס פארקויפט איז דער מכר גילטיג.

אויב ביידע (דער מאן און די ווייב) פארקויפן צוזאמען נכסי מלוג, איז נישט קיין חילוק פון וועמען דער קונה האט פריער געקויפט, דער מכר איז קיים. אויך אויב די פרוי האט פארקויפט אדער געגעבן נכסי מלוג פאר איר מאן, איז דער מכר אדער די מתנה קיים, און זי קען נישט טענה'ן ביי נכסי מלוג "נחת רוח עשיתי לבעלי", אבער ביי אנדערע נכסים קען זי יא אזוי זאגן.

3. חידושים און הסברים

*** די קשיא אויף "בין לבעלה" און דער תירוץ פון "נחת רוח עשיתי לבעלי":**

* *די קשיא (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* מילא פאר אנדערע מענטשן ("לאחרים") פארשטייט מען פארוואס זי קען נישט פארקויפן נכסי צאן ברזל, ווייל נכסי צאן ברזל זענען ברשות הבעל און ער עסט די פירות! אבער פארוואס קען זי עס נישט פארקויפן אדער אוועקגעבן **לבעלה** (פאר'ן מאן אליין)? אויב זי גיט עס פאר אים, איז עס דאך לטובתו (אז אויב ער וועט איר אמאל גט'ן, זאל דער קרן פון די נכסי צאן ברזל בלייבן ביי אים און זי איז מוחל איר רעכט דערין), נו, וואס פעלט דא?

* *ערשטער פראוו:* אנהייב וויל ר' יצחק זאגן אז "לא עשת כלום" מיינט נאר אויב דער מאן וויל נישט מסכים זיין צום מקח, אבער אויב ער וויל יא איז עס גוט. ר' יואל אשר פרעגט אבער דערויף: ביי יעדער מתנה אין דער וועלט, אויב דער מקבל זאגט "איך וויל נישט", איז עס נישט קיין מתנה; פארוואס דארף דער רמב"ם דא זאגן אז איר מכירה "לא עשת כלום" ווי א הלכה אין איר כח צו פארקויפן?

* *דער אמת'ער תירוץ פונעם מגיד משנה:* ר' יצחק קוקט נאך אינעם **מגיד משנה** און ברענגט ארויס דעם ריכטיגן פשט (ווי עס ווערט אויך קלאר אינעם המשך פונעם רמב"ם): אפילו אויב דער מאן איז יא מסכים, קען די פרוי שפעטער חרטה האבן און מבטל זיין דעם פארקויף מיט דער טענה פון **"נחת רוח עשיתי לבעלי"!** פונקט ווי מ'האט געלערנט פריער אז אויב א פרוי זאגט פאר איר מאן "דין ודברים אין לי על שדך" נעמט מען עס נישט ערנסט, אזוי אויך ווען זי פארקויפט אדער גיט אים אירע נכסי צאן ברזל, האט זי עס נישט באמת געמיינט ערנסט, נאר געטוהן בלויז צו מאכן א נחת רוח פאר איר מאן (שלום בית).

קומט אויס אז אין די ווערטער "בין לבעלה בין לאחרים לא עשת כלום" ליגן צוויי באזונדערע סיבות: 1) "לאחרים" – ווייל די נכסים זענען ברשות הבעל. 2) "לבעלה" – ווייל זי קען זאגן "נחת רוח עשיתי לבעלי".

*** פארוואס קען דער מאן נישט פארקויפן קרקע פון נכסי צאן ברזל? (שבח בית אביה):**

* ר' יואל אשר וויל אנפאנגס זאגן אז דער מאן קען נישט פארקויפן קרקע פון נכסי צאן ברזל וויל דער קרן (אדער דער ווערט דערפון, וואס ער דארף איר אמאל צוריקצאלן) איז אירע. ר' יצחק שטעלט אים אבער אפ און איז מדייק די הלכה'דיגע דעפיניציע: נכסי מלוג איז אירע און דער מאן האט נאר פירות, אבער נכסי צאן ברזל זענען אינגאנצן זיינע (ברשותו), נאר ער האט אן אחריות דאס צוריקצוצאלן. פונדעסטוועגן קען ער נישט פארקויפן די קרקע צוליב א באזונדערן דין אין דער גמרא וואס הייסט **"משום שבח בית אביה"**. ר' יואל אשר טייטשט אויס אז דאס מיינט אז חכמים האבן צוריקגעהאלטן די מענער פון פארקויפן א זאך וואס איז ביי דער פרוי זייער חשוב און טייער, וואס זי האט מיטגעברענגט פון איר טאטנ'ס הויז.

* *שיטת הראב"ד:* ר' יצחק מערקט אן אז דער ראב"ד איז טאקע חולק אויפ'ן רמב"ם אין דער הלכה און האלט אז דער מאן קען יא פארקויפן קרקע פון נכסי צאן ברזל, ווייל נכסי צאן ברזל הייסט אינגאנצן זיינס.

*** מטלטלין פון נכסי צאן ברזל – מחלוקת הראשונים און דער חילוק צווישן קרקע און מטלטלין:**

* ביי מטלטלין פון נכסי צאן ברזל זאגט דער רמב"ם אז הגם לכתחילה טאר ער נישט פארקויפן (משום שבח בית אביה), בדיעבד איז דער מכר קיים – אנדערש ווי קרקע וואו חכמים האבן אינגאנצן צוגענומען זיין כח און דער מכר איז בטל. ר' יצחק ברענגט פונעם מגיד משנה אז דער רמב"ן און דער רשב"א זענען חולק אויפ'ן רמב"ם און האלטן אז אפילו ביי מטלטלין איז דער מכר נישט קיים.

* *דער חילוק לויט'ן רמב"ם (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* ביי מטלטלין פון נכסי צאן ברזל האט דער מאן א רעכט זיי אינגאנצן אויסצונוצן ביז זיי ווערן כלה (למשל, אויב זי ברענגט אריין וועש, מעג ער עס אנטוהן אלס "פירות" ביז עס ווערט אינגאנצן אפגענוצט און בטל). קרקע, אבער, ווערט קיינמאל נישט אויסגענוצט (אויב מען ניצט די קרקע, בלייבט אלעמאל נאך "לעיערס" פון קרקע אונטער דעם). ווייבאלד ביי מטלטלין האט דער מאן דאס רעכט עס אינגאנצן אויסצונוצן און מבטל זיין, האט ער דערין גענוג בעלות און ממונות אז אויב ער פארקויפט עס, זאל דער מכר תופס זיין.

*** מכרו שניהם בנכסי מלוג (ר' יואל אשר):** וועו ביידע פארקויפן נכסי מלוג איז עס גילטיג, ווייל דער מאן פארקויפט זיין זכות אין די פירות און די פרוי פארקויפט איר זכות אינעם קרן; זיי זענען פונקט ווי צוויי שותפים וואס פארקויפן א זאך צוזאמען.

*** פארוואס קען די פרוי נישט זאגן "נחת רוח עשיתי לבעלי" ביי נכסי מלוג? (דער פסיכאלאגישער חילוק):**

* *די קשיא (ר' יואל אשר):* פארוואס וועו די פרוי פארקויפט נכסי צאן ברזל פאר'ן מאן קען זי זאגן "נחת רוח עשיתי לבעלי", אבער וועו זי פארקויפט אים נכסי מלוג איז דער מכר קיים און זי קען נישט טענה'ן "נחת רוח עשיתי לבעלי"?

* *דער הסבר (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* דער חילוק ליגט אין דער פסיכאלאגיע, אינעם געפיל פון בעלות, און אין דעם מאנ'ס "עקספעקטעישאנס" (ערווארטונגען). נכסי מלוג ווערט אנגערופן

אינגאנצן אירס ("שלה") – זי פילט זיך באקוועם דערמיט (אפילו אויב למעשה פארלירט זי אפשר מער ווייל זי איז נישט פארזיכערט אויב עס ווערט קאליע), און דער מאן ווייסט קלאר אז דער קרן איז אינגאנצן אויסער זיין דערגרייך (out of his reach) און ער האט אין דעם גארנישט. ממילא האט ער נישט קיין שום ערווארטונגען אדער דרוק אויף איר דאס צו באקומען; אויב זי גיט עס אים אדער פארקויפט עס אים, טוט זי עס מיט א גאנצן הארצן. אבער ביי נכסי צאן ברזל (אדער וועלן דער מאן פארקויפט א פעלד און דארף איר חתימה פון "דין ודברים אין לי"), ווערט עס פארריכטעט ווי זיינס ("שלו"), ער נעמט די רענט, טראגט די אחריות, פירט די ביזנעס און האט ערווארטונגען אז זי זאל אים נישט שטערן. וויבאלד ער רעדט זיך איין אז ער האט דערין א רעכט, שפירט זי א דרוק אים צופריידנצושטעלן ("לאז שוין!"), און דעריבער קען זי שפעטער זאגן אז זי האט עס נאר געטוהן פאר שלום בית (נחת רוח).

הלכה י"ח (פירוט פון "מפני שלום ביתה" און "אין לבעל ראיה")

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

כיצד? האשה שמכרה או נתנה לבעלה מנכסי צאן ברזל בין קרקע בין מטלטלין, או שדה שייחד לה בכתובתה, או שדה שכתב לה בכתובתה, או שדה שהכניס לה שום משלו, לא קנה הבעל אף על פי שקנו מיד האשה ברצונה, שלא נתנה ולא מכרה לו אלא מפני שלום ביתה. ולפיכך אין לבעל ראיה כלל בנכסי אשתו חוץ מנכסי מלוג.

2. פשט-ערקלערונג

אויף וועלכן אופן (קען זי זאגן נחת רוח עשיתי לבעלי)? א פרוי וואס האט פארקויפט אדער געגעבן פאר איר מאן פון נכסי צאן ברזל (צי קרקע צי מטלטלין), אדער א פעלד וואס ער האט איר באשטימט (מייחד געווען) פאר איר כתובה, אדער א פעלד וואס ער האט איר אריינגעשריבן אין איר כתובה, אדער א פעלד וואס ער האט איר אריינגעברענגט אלס אן אפשאצונג (שום) פון זיינע אייגענע נכסים – אין די אלע פעלער איז דער מאן נישט קונה, אפילו מען האט געמאכט א קנין פון דער פרוי מיט איר גוטן ווילן, ווייל זי האט עס אים נישט געגעבן און נישט פארקויפט נאר צוליב שלום בית. דעריבער קען דער מאן קיינמאל נישט ברענגען א ראיה (און טענה'ן אז ער האט עס געקויפט אדער באקומען) ביי זיין ווייב'ס נכסים, אויסער ביי נכסי מלוג.

3. חידושים און הסברים

*** דער חילוק צווישן "שדה שייחד לה", "שדה שכתב לה", און "שדה שהכניס לה שום משלו":**

* ביי די ערשטע צוויי פעלער קלערן זיי אויס צוויי מהלכים: 1) אנפאנגס זאגט ר' יואל אשר אז "ייחד לה" מיינט ער האט עס געמאכט אן אפותיקי פאר דער עיקר כתובה (די מאתיים), און "כתב לה" מיינט ער האט איר צוגעשריבן א פעלד אלס א תוספת כתובה (א מתנה אויסער די מאתיים). 2) שפעטער ברענגט ר' יצחק אן אנדערן פשט (פון די מפרשים): ביידע גייען ארויף אויף דער זעלבער זאך (אן אפותיקי פון וואנעט זי זאל גובה זיין), נאר "ייחד לה" מיינט ער האט עס באשטימט מיט אן אמירה פאר עדים אן שרייבן, און "כתב לה" מיינט ער האט עס ממש אריינגעשריבן אינעם שטר כתובה.

* *"שדה שהכניס לה שום משלו":* ר' יואל אשר און ר' יצחק טייטשן עס אויס אז דער מאן האט אריינגעלייגט זיינס א פעלד אלס אחריות (אפשאצונג) צו באצאלן דערמיט די נכסי צאן ברזל (אדער אויב די נכסי צאן ברזל ווערן ווייניגער ווערט). אין די אלע פעלער האט דער מאן "עקספעקטעישאנס" ווייל די פעלדער קומען דאך פון אים, ממילא גייט אן די טענה פון "מפני שלום ביתה".

*** ווי אזוי ארבעט דער דין פון "מפני שלום ביתה" אין פראקטיק? (ר' יצחק):**

דער מאן קומט צו דער פרוי און בעט זי זאל מסכים זיין צו פארקויפן דאס פעלד, און זי זאגט "יא, אוודאי, וואס דער מאן וויל". ווען זיי לעבן בשלום איז עס נישט נוגע, און מענטשן זענען גרייט אונטערצושרייבן אלעס אין א שטר ווען עס איז נישט למעשה. שפעטער אבער, ווען עס ווערט א מחלוקת אדער ביי א גט ווען עס ווערט למעשה נוגע צו קאלעקטן, קומט זי און זאגט "איך האב עס קיינמאל נישט געמיינט". דער יסוד פון דער תקנה איז אז די פרוי דארף נישט ארויסקומען ווי "די שלעכטע" – די הלכה איין שטעלט אוועק א כלל פאר אלע פרויען אז ווען זיי זאגן יא אין אזא מצב, מיינען זיי עס נישט.

*** פארוואס איז עס נישט "דברים שבלב אינם דברים"? (אומדנא דמוכח):**

* *די שאלה (ר' יואל אשר):* געווענליך אין הלכה, אויב א מענטש מאכט א קנין און גיט א מתנה, און שפעטער טענה'ט ער "איך האב עס נישט באמת געמיינט, איך האב נאר געוואלט חנפ'ענען יענעם", העלפט עס נישט ווייל "דברים שבלב אינם דברים"! פארוואס העלפט דא איר טענה אז זי האט עס געטוהן נאר פאר שלום בית?

* *דער תירוץ (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* פונקט ווי ביי א "מברחת", איז "דברים שבלב אינם דברים" נאר דארט וואו עס איז נישטא קיין וועג פאר אונז צו וויסן וואס יענער טראכט. אבער ווען די ראציאליטעט און די סיטואציע איז אזוי קלאר אז די גאנצע וועלט (און חכמים) וויסן אז א פרוי אין אזא מצב שרייבט אונטער בלויז משום שלום ביתה, הייסט עס שוין נישט קיין "דברים שבלב", נאר עס איז א קלארע ידיעה פאר אלעמען אז דער קנין איז נישט געווען ערנסט. (אין דעם מעשה הקנין אליין איז אבער נישטא קיין שום פגם; דעריבער, אויב די פרוי ציט טאקע קיינמאל נישט צוריק און וויל עס אים באמת לאזן, בלייבט דער קנין גוט).

* **די השגה פונעם ראב"ד אויף "

נחת רוח עשיתי לבעלי" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):**

* *דעם ראב"ד'ס קשיא:* וואס פאר א "נחת רוח" איז דאס אויב זי ציט נאכדעם צוריק? וועון זי קומט עס מבטל זיין, וועלט דאך נתברר למפרע אז זי איז בכלל נישט קיין פרוי וואס וויל מאכן נחת רוח פאר איר מאן!

* *ר' יואל אשר'ס צוויי אויפקלערונגען:* 1) מען קען זאגן אז כל זמן ער לעבט האט זי אים געוואלט מאכן נחת רוח, און ערשט ווען ער שטארבט ציט זי צוריק. אדער: וועון זי איז געווען פערציג יאר אלט און געהאט נאך דרייסיג יאר צו לעבן מיט אים האט זי אים געוואלט געפעלן, אבער יעצט אז זיי זענען ביידע אלט אכציג יאר גייט איר שוין נישט אן. 2) זי האט אים באמת נאר געוואלט מאכן צופרידן אויף דערווייל ("פאר די טיים ביאינג"), אבער זי האט קיינמאל נישט געמאכט קיין באשלוס צו מוותר זיין אויף אייביג.

* *ר' יצחק'ס באמערקונג:* ער פארדרייט עס צוריק צו דער משל פון א מתנה פאר חניפה – די גאנצע חניפה איז דאך נאר אויב יענער באקומט באמת די מתנה; אויב מען נעמט עס צוריק, איז דאך קיין חניפה אויך נישטא! ר' יצחק און ר' יואל אשר מערקן אן אז דער ראב"ד פרעגט אויך א סתירה פונעם דין אז א פרוי קען זיין "מוחלת כתובתה" (וואו עס העלפט יא און זי קען נישט זאגן נחת רוח), און דער ראב"ד בלייבט ביי א קשיא מסברא קעגן דעם דין.

*** [דיגרעסיע: דער באדייט פונעם ווארט "נחת רוח" (ר' יואל אשר און ר' יצחק)]:**

ר' יואל אשר מערקט אן אז אין לשון בני אדם זאגט מען "נחת" ביי קינדער, אבער ביי א ווייב זאגט מען "נחת רוח". ר' יצחק ברענגט א מקור פון דער גמרא ביי סמיכה אויף א קרבן, וואו עס שטייט אז נשים סומכות רשות נאר כדי צו מאכן "נחת רוח לנשים". ער ערקלערט אז "נחת רוח" איז פונקט דער היפך פון אמת'ער "נחת" – עס מיינט נישט עפעס רעאלעס, נאר בלויז א "פילינג גוט", מאכן יענעם פילן גוט און שפילן ווי ער איז דער בעל הבית, אן דעם וואס עס זאל עפעס באמת קאסטן. ר' יואל אשר פארבינדט עס מיט דעם רמב"ם (אין הלכות אישות) אז א פרוי זאל זיך פירן צום מאן ווי ער איז א "מלך" אדער "שר" – עס איז א שפיל צו געבן כבוד און אים מאכן פילן גוט. (ר' יצחק לייגט צו א ווערטל: וועון חסידים זאגן אז מען דארף מאכן "נחת רוח" פאר'ן רבי'ן, מיינט עס מען זאל ארויפשטעלן דעם רבי'ן אויפ'ן בוידעם און אים לאזן האבן בלויז "נחת רוח", נישט מער...).

*** דער מקור און יסוד פונעם לשון "אין לבעל ראיה כלל בנכסי אשתו חוץ מנכסי מלוג":**

* *ר' יואל אשר'ס אויפטייטש:* וויבאלד עס זענען אלעמאל דא קאמפליקאציעס און טענות ווי "נחת רוח עשיתי לבעלי", האבן חכמים געזאגט אז דער מאן קען קיינמאל נישט ארויסציען א צעטל אדער א שטר אלס ראיה אז זיין ווייב האט אים מוחל געווען אדער געגעבן די נכסי צאן ברזל צו טוישן דעם עיקר דין (אויסער ביי נכסי מלוג וואו שלום בית גייט נישט אן).

* *ר' יצחק'ס מקור (חזקת הבתים):* ר' יצחק געפינט דעם מקור אין דער משנה אין בבא בתרא: "אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה בנכסי בעלה". געווענליך צווישן צוויי פרעמדע מענטשן, אויב אייגנער וואוינט אין א הויז אדער ניצט א חפץ און דער צווייטער איז נישט מוחה, איז דאס א "ראיה" (א חזקה) אז עס געהערט צו אים. אבער ביי א מאן און ווייב איז נישט שייך קיין ראיה פון באניץ, ווייל זיי לעבן צוזאמען.

* *[דיגרעסיע – הלכה למעשה ביי היינטיגע פארפעלקער (ר' יצחק)]:* ר' יצחק צייכנט אן ווי שווער די הלכות זענען היינטיגע צייטן למעשה. וועון א פארפאלק לעבט צוזאמען, ארבעטן ביידע, אינוועסטירן צוזאמען, און קויפן פאמפעס פון דער זעלבער קאסע – קיינער טראכט נישט וועמענס געלט עס איז (חוץ וועון מען וויל זיך ארויסדרייען פון א באנק-חוב און מען זאגט "עס איז מיין ווייב'ס געלט"...). אבער וועון מען צעטיילט זיך חלילה אדער ביי א ירושה-שאלה, און מען דארף צעטיילן די איין קאסע, קען דער מאן נישט קומען און ברענגען א "ראיה" אז דאס געלט איז זיינס וויל ער האט געשריבן די טשעקס דערויף. די פרוי קען זאגן: "איך האב דיר געלאזט שרייבן טשעקס וויל מיר האבן געהאט חתונה". דאס איז דער תוכן פון "אין לבעל ראיה בנכסי אשתו" – די אויפפירונג בשעת'ן לעבן צוזאמען איז נישט קיין ראיה, נאר מען מוז גיין קוקן וואס עס שטייט אין דער כתובה (וואס איז ווי א "פרינאפ", וואו מען קען יא מתנה זיין און טוישן וואס מען וויל).

הלכה י"ט (מחילה אויף נכסי צאן ברזל שאבדו או נגנבו)

1. די וועדטער פונעם רמב"ם

נכסי צאן ברזל שאבדו או נגנבו, ומחלה אותם האשה לבעלה וקנו ממנה בעדים, ייראה לי שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי. הא למה זה דומה? למי שקנו מידה שאין לה אחריות, ושהחזירה נכסים אלו נכסי מלוג, שאין ראיה ליטול כלום ולא להחזיק בנכסיה. אבל אם נתנה לו מתנה ממיטלטלי צאן ברזל הקיימין לא קנה מפני שיש לה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי.

2. פשט-ערקלערונג

דער רמב"ם זאגט אן אייגענעם חידוש ("ייראה לי"): אויב נכסי צאן ברזל (וואס דער מאן טראגט אויף זיי אחריות צו באצאלן אויב זיי ווערן פארלוירן) זענען פארלוירן אדער גע'גנב'עט געוואָרן, און די פרוי איז מוחל דעם מאן און מען מאכט א קנין פון איר פאר עדים אז ער דארף נישט באצאלן, קען זי שפעטער נישט זאגן "נחת רוח עשיתי לבעלי". פארוואס? ווייל דאס איז גלייך ווי זי האט געמאכט א קנין אראפצונעמען דעם מאנ'ס אחריות און צוריקצודרייען די נכסי צאן ברזל צו ווערן נכסי מלוג, וואו דער מאן נעמט גארנישט צו פון אירע נכסים נאר זי פטר'ט אים בלויז פון א תביעה. אבער אויב די מיטלטלין זענען נאך דא (קיימין) און זי גיט אים דאס אלס מתנה, קען ער עס נישט קונה זיין, ווייל דא גיט זי אים ממשות'דיגע נכסים און זי קען שפעטער טענה'ן אז זי האט עס נאר געטוהן צו מאכן א נחת רוח פאר איר מאן.

3. חידושים און הסברים

*** די קשיא פארוואס מען דארף א קנין ביי מחילה (ר' יצחק און ר' יואל אשר):**

ר' יצחק שטעלט זיך אפ אויף די ווערטער "וקנו ממנה בעדים" און פרעגט א קשיא וואס די מפרשים רעדן דערויף: מיר האבן דאך א כלל אז "מחילה אינה צריכה קנין" (און אויך קיין עדים נישט), פארוואס דא פאדערט דער רמב"ם דווקא א קנין מיט עדים? ר' יואל אשר שטרענגט אן די קשיא פונעם דין וואס מען האט פריער געלערנט אז א פרוי וואס איז "מוחלת כתובתה" דארף נישט קיין קנין און עס העלפט מיט בלויזע ווערטער, פארוואס איז דא אנדערש? (שפעטער, אויפ'ן סמך פון תשובות הרמב"ם, מערקט ר' יצחק אן אז דער רמב"ם פאדערט א קנין פאר בית דין כדי מען זאל וויסן למעשה אז די מחילה איז געשען).

*** דער חילוק פונעם רמב"ם צווישן געבן א זאך און אראפנעמען אחריות:**

* *ר' יואל אשר'ס סברות:* 1) וויבאלד עס זענען דא צוויי קאטעגאריעס פון נכסים (מלוג און צאן ברזל), און די פרוי איז די וואס באשליסט לכתחילה וואס איריינצוברענגען אלס מלוג און וואס אלס צאן ברזל, האט זי פולע רעכט אין יעדער צייט צו טוישן דעם סטאטוס און זאגן אז זי נעמט אראפ די אחריות פונעם מאן און מאכט עס פאר נכסי מלוג. 2) א צווייטע סברא אין "אבדו או נגנבו": געווענליך קומט "נחת רוח עשיתי לבעלי" פון מורא פאר "איבה" (אז דער מאן וועט זיין ברוגז); אבער דא רעדט מען דאך אז די חפצים זענען באמת פארלוירן אדער גע'גנב'עט געווארן, און דער מאן איז א "נעבעך". ממילא האט די פרוי באמת רחמנות אויף אים און איז אים מוחל בלב שלם, נישט ווייל ער איז א שווערער מאן וואס דריקט אויף איר! (ר' יצחק ווייזט אבער אז פון דעם רמב"ם'ס לשון "הא למה זה דומה" זעט מען אז דער הויפט-טעם פונעם רמב"ם איז עצם דאס וואס זי קען מוחל זיין א שעבוד צו מאכן צאן ברזל פאר מלוג, און פון דעם לערנט ער ארויס "אבדו או נגנבו").

* *ר' יצחק'ס הסבר (אויפ'ן יסוד פון "דער לעמבערגער"):* מוחל זיין א תביעה ווערט אנגעקוקט ווי "וויניגער געגעבן". בסתם זענען אלע נכסים בעצם נכסי מלוג, און נכסי צאן ברזל איז א ספעציעלער אפמאך וואס דער מאן נעמט אויף זיך אחריות. די טענה פון "נחת רוח עשיתי לבעלי" (און דער כלל פון "אין לבעל ראיה") גייט נאר אן וועו די פרוי נעמט אן אקטועלן חפץ וואס באלאנגט פאר איר און **גיט** עס אוועק פאר'ן מאן צו מאכן עס זיינס (ווי ביי מתנה פון מיטלטלין הקיימין). אבער וועו די נכסים זענען שוין גע'גנב'עט געווארן, גיט זי אים נישט קיין שום חפץ, נאר זי לאזט בלויז אפ דעם אפמאך, **פטר'ט אים פון א תביעה** און נעמט אראפ זיין דין אחריות (וואס ממילא ווערט עס ווי נכסי מלוג). ביי אראפנעמען אחריות שייך נישט צו זאגן אז עס איז געווען בלויז א שפיל פון "נחת רוח".

*** שיטת הראב"ד און מגיד משנה:**

ר' יצחק ברענגט אז דער ראב"ד קריטיקירט דעם רמב"ם זייער שארף ("יצא וילמד לנערים"). דער ראב"ד אליין האלט אבער אז א פרוי קען יא אלעס מוחל זיין (פארקערט, ער פארשטייט בכלל נישט פארוואס מען דארף דא א קנין, אזוי ווי א פרוי קען מוחל זיין איר גאנצע כתובה אן דער טענה פון נחת רוח). דער מגיד משנה זאגט אויך אז דאס זענען "סברות רבינו בלא טעם" און ס'איז נישטא קיין ראיה דערצו.

*** דער באדייט פון "יראה לי" און די סאציאלע מציאות (תשובות הרמב"ם):**

זוכנדיג אין "יד פשוטה" וואס ברענגט א תשובת הרמב"ם אויף דעם, איז ר' יצחק מחדש אז וועו דער רמב"ם שרייבט "יראה לי", מיינט עס אסאך מאל נישט בלויז א טעארעטישער חידוש אין דער סוגיא, נאר א פסק הלכה למעשה פון פעלער וואס זענען פארגעקומען פאר אים אין בית דין.

ער לייגט צו א טיפן הסבר אין דער מחלוקת: די הלכה פון "נחת רוח עשיתי לבעלי" איז נישט א הלכה אין "דברים שבלב" (אריינצוגיין אין איינעמ'ס קאפ), נאר עס וועגדט זיך אין דער סאציאלער מציאות פון יענער צייט און פלאץ – וועו מיינען מענטשן באמת און וועו איז עס נאר א פאלשע העפליכקייט (ווי היינטיגע צייטן וועו מען זאגט "מ'וועט זיך זען שפעטער" און מען מיינט עס נישט). דער רמב"ם האט געהאט די פראקטיצירונג למעשה און האט געוואוסט אז אין דער מציאות, וועו א פרוי איז מוחל א תביעה פון אחריות, מיינט זי עס אינגאנצן ערנסט.

* *[דיגרעסיע: די חכמי צרפת אנטקעגן די לענדער פון ישמעאל אין חושן משפט]:* אגב די תשובת הרמב"ם (וואו דער רמב"ם באניצט זיך מיט שארפע לשונות ווי "אין כזה ראוי להורות"), שמועסן זיי וועגן דעם וואס דער רמב"ם שרייבט אז די תלמידי חכמים אין פראנקרייך (אייראפע) זענען נישט געניט אין פסק'ענען דיני ממונות למעשה, ווייל "אין הערלים מניחים אותם לדון" – די קריסטליכע רעגירונגען האבן זיי נישט געלאזט פירן קיין אייגענע געריכטן (אנדערש ווי אין די לענדער פון די ישמעאלים, די "גע'מל'עטע", וואו מען האט יא געלאזט די אידן דן זיין). צוליב דעם מאנגל אין פראקטיצירונג און בקיאות למעשה, וועו עס קומט פאר זיי א פשוט'ע חושן משפט שאלה, מאכן זיי דערפון לאנגע פלפולים און "בריסקער תורות" ווי עס וואלט געווען הלכות קרבנות.

הלכה כ' (בעל שמכר קרקע לפירות)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

בעל שמכר קרקע לפירות לא עשה כלום, שלא התקינו פירות לאיש אלא כדי להרויח בהוצאת הבית. לפיכך אם מכר לפירות ולקח אותן המעות לעשות בהן סחורה שומעין לו.

2. פשט-ערקלערונג

א מאן וואס פארקויפט זיין רעכט צו די פירות פון זיין ווייב'ס קרקע פאר א צווייטן, איז דער מכר גארנישט ווערט. די סיבה איז ווייל חז"ל האבן אים געגעבן די פירות נאר כדי צו העלפן מיט די הוצאות פונעם הויזגעזינד (ארויסהעלפן מיט זיין חיוב שאר).

דעריבער, אויב ער האט פארקויפט דאס רעכט פון די פירות און געוומען דאס געלט צו מאכן דערמיט ביזנעס (סחורה), הערט מען אים צו און דער מכר איז גילטיג.

3. חידושים און הסברים

* **דער גדר פון "לעשות בהן סחורה" (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** דער מאן קען נישט פארקויפן דאס רעכט פון די פירות און אריינלייגן דאס געלט אין זיין אייגענער פריוואטער קאנטע, ווייל פון דעם קומט גארנישט אן פאר דער שטוב. אבער וועו ער נעמט דאס געלט צו דרייען דערמיט אין ביזנעס ("לעשות בהן סחורה"), איז דער ציל אז דער רווח זאל ווייטער גיין פאר דער הוצאת הבית, און דעריבער איז דער מכר גילטיג.

הלכה כ"א – כ"ב (כספים, מטלטלין, דמי חבלה, עבדים ואילנות שנפלו לאשה)

1. די וועריאציע פונעם רמב"ם

היו לאשה כספים, אם נכסי צאן ברזל הן הרי זה נושא ונותן בהן. ואם נכסי מלוג הן, בין שהכניסה אותם לו, בין שנפלו לה בירושה או ניתנו לה במתנה, או נפלו לה מיטלטלין או ניתנו לה, הרי אלו יימכרו ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. וכן האשה שחבלו בה אחרים, כל המעות הראויות לתת לה יילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירותיהן כמו שיתבאר בהלכות חובל. נפלו לה עבדים, אף על פי שהן זקנים, הרי אלו לא יימכרו מפני שבח בית אביה. נפלו לה זיתים וגפנים ולא היה לה בגוף הקרקע שהאילנות בה כלום, אם עושין כדי טיפולן לא יימכרו מפני שבח בית אביה. ואם לאו, הרי אלו יימכרו לעצים ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות.

2. פשט-ערקלערונג

אויב די פרוי האט געהאט מזומן געלט (כספים): אויב זיי זענען נכסי צאן ברזל, מעג דער מאן האנדלען דערמיט (ווייל ער האט אחריות דערויף). אבער אויב זיי זענען נכסי מלוג (צי זי האט עס אריינגעברענגט, צי באקומען בירושה אדער במתנה), אדער זי האט באקומען מטלטלין אלס נכסי מלוג, מוז מען פארקויפן די מטלטלין און קויפן מיט'ן געלט קרקע וואס ברענגט פירות (אדער אין הייניגע באגריפן: קויפן א "סטאק" און דער מאן נעמט די "דיווידענדס"). דאס זעלבע איז אויב אנדערע מענטשן האבן חובל געווען אין איר – מיט אלע געלטער וואס קומען צו איר קויפט מען קרקע און דער מאן עסט די פירות.

אויב זי האט גע'ירש'נט עבדים, אפילו זיי זענען אלט, טאר דער מאן זיי נישט פארקויפן צוליב "שבח בית אביה". אויב זי האט גע'ירש'נט איילבירט-ביימער אדער ווייטשטאקן אן קיין חלק אין דער ערד אונטער זיי: אויב זיי פראדוצירן געוונג צו דעקן די הוצאות פון זייער באהאנדלונג ("כדי טיפולן"), טאר מען זיי נישט פארקויפן צוליב "שבח בית אביה". אויב זיי דעקן נישט די הוצאות, פארקויפט מען זיי פאר האלץ ("לעצים"), מען קויפט מיט דעם געלט קרקע, און דער מאן עסט די פירות.

3. חידושים און הסברים

* **דער חילוק צווישן קרקע און כספים, און דער אריכות הלשון פונעם רמב"ם:**

* ר' יצחק ווייזט אן אז קרקע קען בלייבן ליגן ווי עס איז און גיט ארויס פירות וועו מען ארבעט דערויף, אבער מזומן געלט ("כספים") טוט נישט גארנישט פון זיך אליין אויב עס ליגט סתם אזוי; דעריבער ביי נכסי מלוג מוז מען עס איינוועקסלען אין עפעס וואס מאכט פירות.

* ר' יואל אשר און ר' יצחק וואונדערן זיך אויף דער אריכות פונעם רמב"ם וואס רעכנט אויס אלע אופנים וויאזוי דאס געלט איז אנגעקומען צו איר, און פארוואס ער מישט אריין "מיטלטלין" אינמיטן א הלכה וואס האט זיך אנגעהויבן מיט "היו לאשה כספים" (און ווייזן אן אז "הרי אלו יימכרו" גייט ארויף אויף די מיטלטלין, ווייל געלט שייך נישט צו פארקויפן).

* **דמי חבלה וועלכע נכסי מלוג – סברא און דיוקים:**

* *דער חידוש (ר' יואל אשר און ר' יצחק):* מען וואלט געקענט זאגן אז וויבאלד דער שאדן איז געווען אין איר אייגענעם גוף און עס איז איר בושה, זאל דאס געלט געהערן אינגאנצן צו איר אליין (און דער מאן זאל אפילו קיין פירות נישט האבן). עס זענען טאקע דא אזעלכע שיטות אין דער משנה (אז בושת ופגם איז אירס), אבער למעשה פסק'נט דער רמב"ם (ווי רבי יהודה) אז אפילו איר חלק וועלט נכסי מלוג.

* *דיוק אין "הראויות לתת לה":* וועו מען איז חובל אן אשה, איז דא א חלק פון די תשלומין (שבת וריפוי) וואס גייט סיי ווי דירעקט צום מאן מצד דעם וואס ער האט א זכות אין איר מעשה ידיה (און איז מחויב אין איר רפואה). דערפאר זאגט דער רמב"ם אז אפילו יענע חלקים וואס געהערן צו איר (נזק, צער, בושת – לויט דער חלוקה אין הלכות חובל), באקומט זי נישט דאס געלט אין האנט אריין צו טוהן וואס זי וויל, נאר עס וועלט נכסי מלוג.

* *דיוק אין "חבלו בה אחרים" (ר' יואל אשר):* וואס איז דער דין אויב דער מאן אליין איז חובל אין זיין ווייב און דארף איר צאלן נזק און צער – וועט ער אויך קענען עסן די פירות פון דעם געלט וואס ער אליין באצאלט איר אלס קנס פאר'ן שלאגן?! פונעם וואלט "אחרים" זעט אויס אז נישט; אויב דער מאן איז חובל, עסט ער נישט די פירות (ווי דער רמב"ם וועט טאקע בפירוש פסק'ענען שפעטער!).

* **די טענה פונעם מאן ביי אלטע עבדים און דער באגריף פון "שבח בית אביה":**

ר' יואל אשר איז מסביר דעם רקע: א יונגער עבד ארבעט, און זיין ארבעט איז די "פירות" וואס דער מאן גענישט. אבער אן אלטער עבד ארבעט שוין נישט (און פארקערט, דער אדון דארף נאך קעיר נעמען פון אים). קומט דער מאן און וויל אים פארקויפן אזוי ווי אנדערע מטלטלין וואס ברענגען נישט קיין פירות. (זיי שמועסן וואספארא וועלט אן אלטער עבד האט בכלל – למשל, שמואל אין גמרא האט משחרר געווען אן עבד מצד צענטער צום מנין).

פונדעסטוועגן קען די פרוי מעכב זיין צוליב "שבח בית אביה" – דער עבד אדער דער בוים האט פאר איר א סענטימענטאלן ווערט און א פארבינדונג ("קאנעקשאן") וואס דערמאנט איר פון איר טאטנ'ס הויז.

*** פארוואס פארקויפט מען די ביימער דווקא "לעצים"?**

ר' יואל אשר פרעגט: וועו די ביימער זענען נישט "עושין כדי טיפולן", פארוואס זאגט דער רמב"ם אז מען פארקויפט זיי דווקא "לעצים" (פאר האלץ), און נישט אלס א בוים פאר א צווייטן? ר' יצחק ענטפערט: וויבאלד עס קאסט מער געלט זיך אפצוגעבן דערמיט וויפיל אויל אדער ווין עס גיט ארויס, וועט קיין שום נארמאלער מענטש עס נישט קויפן אלס א פרוכט-בוים. ר' יואל אשר פארגלייכט עס צו אן אלטן קאליע-געווארענעם אויטא ("דזשאנק קאר") וואס קיינער קויפט נישט צום פארן, נאר מען פארקויפט עס פאר "סקרעפ" און "פארטס" – דאס איז דער טייטש "יימכרו לעצים".

* *[דיגרעסיע: קויפן קליינע שטיקלעך קרקע אין פארצייטישע צייטן]:* ר' יואל אשר וואונדערט זיך אויף דער מציאות פון חז"ל: פון דעם וואס מען פארקויפט אביסל האלץ פון א בוים און מען קויפט דערמיט "קרקע", זעט אויס אז אמאל האט מען מיט יעדע עקסטערע צען דאלער געקענט צוקויפן א פיצל קרקע (פונקט ווי מען קויפט היינט א קליין שטיקל "סטאק"), בשעת היינט איז דא א מינימום און קיינער קויפט נישט אין "אינטש" קרקע. ר' יצחק ענטפערט אז דאס איז נאר ווייל מיר וואוינען אין א שטאט; אין אגריקולטורעלע ערטער (אויף א פארם), וואו די הלכות האבן זיך אפגעשפילט, איז טאקע שייך צוצוקויפן זייער קליינע שטיקלעך ערד.

הלכה כ"ג (פירות מחוברין ותלושין – בכניסתה וביציאתה)

1. די וועריאנט פונעם רמב"ם

נפלו לה פירות מחוברין לקרקע, הרי אלו של בעל. תלושין מן הקרקע, הרי אלו שלה, ויימכרו ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. אבל המגרש את אשתו והיו לה פירות מחוברין לקרקע בשעת גירושין, הרי אלו שלה. ואם היו תלושין, הרי אלו שלו.

2. פשט-ערקלערונג

אויב זי האט גע'ירש'נט א פעלד מיט פירות וואס זענען נאך באהאפטן צו דער ערד (מחוברין), געהערן די פירות אינגאנצן צום מאן (ער מעג זיי עסן אליין און דארף זיי נישט פארקויפן צו קויפן קרקע). אויב די פירות זענען שוין געווען אפגעשניטן (תלושין) וועו זי האט זיי גע'ירש'נט, וועו זיי פארעכנט ווי קרן (מטלטלין שלה) – מען פארקויפט זיי, מען קויפט קרקע, און ער עסט די פירות פון יענער קרקע.

אבער וועו ער גט זיין ווייב, איז דער דין פארקערט ביי מחוברין: אויב עס זענען דא פירות מחוברין אויף איר נכסי-מלוג פעלד בשעת גירושין, געהערן זיי צו איר (זי נעמט איר פעלד צוריק ווי עס שטייט). אויב ער האט זיי שוין געהאט אפגעשניטן (תלושין) פאר'ן גט, געהערן זיי צום מאן.

3. חידושים און הסברים

*** די קשיא פון "מקום שיפה כוחו בכניסתה הרע כוחו ביציאתה" און דער למדנ'ישער יסוד:**

* *די קשיא (ר' יואל אשר און ר' יצחק, אויף די דברי רבי שמעון אין דער משנה אין כתובות):* ביי **תלושין** איז אלעס זייער פארשטענדליך אין ביידע פעלער – וועו זי ירש'נט פירות תלושין, זענען זיי שוין אפגעשניטענע מטלטלין, איז עס "קרן" און נישט פירות; און וועו זיי גט'ן זיך און די פירות זענען שוין תלושין, זענען זיי דאך געווארקסן און אפגעשניטן געווארן אין זיין צייט, ממילא זענען זיי זיינע.

די גאנצע פראגע איז ביי **מחוברין**: וועו זי ירש'נט א פעלד פול מיט פירות מחוברין, זענען דאך די פירות *נישט* געווארקסן אין דעם מאנ'ס רשות! מען וואלט געדארפט זאגן אז וויבאלד זי האט עס אזוי גע'ירש'נט, איז עס א חלק פונעם "קרן" פון איר ירושה. פארוואס זאגט מען אז דער מאן נעמט עס? און אויב מען זאגט שוין יא אז וואס עס וואקסט אין זיין רשות הייסן זיי זיינע פירות, פארוואס ביי גירושין – וואו די פירות מחוברין זענען דאך יא געווארקסן אין זיין צייט וועו זיי זענען געווען געהייראט – פארוואס פארלירט ער זיי און זי נעמט אלעס אוועק?!

* *ערשטער מהלך (נישט-למדנ'יש – ר' יואל אשר):* אפשר האט מען ביים אריינקומען (בכניסתה) געמאכט א ספעציעלע הנחה פאר'ן מאן צוליב שלום בית און אים צו געבן א גוט געפיל.

* *צווייטער מהלך (די למדות פונעם דין – "תלוי וועו מען שניידט" – ר' יצחק און ר' יואל אשר):* ר' יצחק זוכט אן אמת'ע למדות אין דעם דין (ער מערקט אן אז דער פירוש "יד פשוטה" ברענגט נאר מקורות און גייט נישט אריין אין למדות), און צוזאמען מיט ר' יואל אשר קומען זיי ארויס מיט א געוואלדיגן יסוד: וועו עס באקומט די פירות הענגט נישט אין דעם *אין וועמענס צייט עס איז געווארקסן*, נאר דער קובע איז **די רגע פון תלישה (וועו מען שניידט עס אפ)**! כל זמן די פירות זענען מחובר צו דער ערד, ווערן זיי געערעכנט ווי א חלק פון דער קרקע אליין (כקרקע דמי). ערשט וועו מען שניידט זיי אפ, ווערן זיי באשאפן אלס "פירות". ממילא גייט אלעס נאך דעם וועו עס האט דעם רשות אויפ'ן פעלד אין דער מינוט פונעם אפשניידן:

1. **בכניסתה:** וועו זי ירש'נט דאס פעלד מיט פירות מחוברין, גייט דאס פעלד יעצט אריין אונטער דעם מאנ'ס שעבוד לאכילת פירות. וועו מען שניידט דערנאך אפ די פירות, געפינט זיך דאס פעלד אין דעם מאנ'ס רשות – ממילא ווערן די אפגעשניטענע פירות זיינע (עס גייט נישט אן וואס זיי זענען געווארקסן פארדעם).
2. **ביציאתה (גירושין):** וויבאלד די פירות זענען נאך מחובר בשעת'ן גט, גייען זיי צוריק צו דער פרוי אינאיינעם מיט'ן גוף הקרקע (ווייל מחובר איז ווי קרקע). וועו מען וועט זיי דערנאך

אפשניידן, איז שוין דאס פעלד אינגאנצן אין איר רשות, ממילא געהערן די פירות צו איר!

הלכה כ"ד (עבדים ובהמות של נכסי מלוג וצאן ברזל, ושבח בית אביה)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

עבדי נכסי מלוג ובהמת נכסי מלוג, הבעל חייב במזונותיהם ובכל צרכיהם... לפיכך ולד שפחת מלוג וולד בהמת מלוג לבעל. ואם גירש ורצת האשה ליתן דמים וליטול ולד השפחה מפני שבח בית אביה, שומעין לה. הכניסה לו שני כלים או שתי שפחות בתורת נכסי צאן ברזל ושמו אותן אלף זוז ועמדו באלפיים וגירשה, נוטלת אחד באלף שלה, והשני אם רצת ליתן דמיו וליטלו משום שבח בית אביה שומעין לה.

2. פשט-ערקלערונג

ביי עבדים און בהמות וואס זענען נכסי מלוג, איז דער מאן מחויב צו שפייזן זיי און צושטעלן אלע זייערע באדערפענישן. דערפאר ווערט דאס קינד (ולד) פון א שפחת מלוג אדער א בהמת מלוג פאררעכנט ווי פירות און געהערט צום מאן. אויב דער מאן גט איר און די פרוי וויל אפקויפן דאס קינד פון דער שפחה מיט געלט צוליב "שבח בית אביה", צווינגט מען דעם מאן עס איר צו פארקויפן.

דאס זעלבע איז ביי נכסי צאן ברזל: אויב זי האט אריינגעברענגט צוויי כלים אדער צוויי שפחות וואס מען האט געשאצט פאר טויזנט זוז, און ביים גט זענען זיי שוין ווערט צוויי טויזנט זוז – נעמט זי איינס פאר אירע טויזנט זוז, און דאס צווייטע (וואס געהערט בעצם צום מאן אלס רווח אין זיין רשות) קען זי אויסקויפן מיט געלט צוליב "שבח בית אביה".

3. חידושים און הסברים

* **די משמעות פון "שבח בית אביה" ביים אויסקויפן (ר' יואל אשר און ר' יצחק):** הגם נארמאלערהייט קען א מענטש נישט געצווינגען ווערן צו פארקויפן זיין זאך, האט די פרוי דא א רעכט דערויף ("שומעין לה"). די סברא איז ווייל זאכן וואס זי האט געירש'נט פון איר טאטנ'ס הויז – און אפילו די קינדער פון יענע זאכן – זענען ביי איר באליבט ("חביב") און האבן א סענטימענטאלן ווערט וויל עס דערמאנט איר פונעם טאטן.

הלכה כ"ה (אויסנאמען וואו דער מאן האט נישט קיין פירות)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

הנותן מתנה לאשתו בין שנתן לה קרקע בין שנתן לה מעות ולקחה בהן קרקע אין לבעל פירות במתנה זו. וכן הנותן מתנה לאשה על מנת שלא יהיה הבעל אוכל פירותיה אלא יהיו פירותיה לאשה למה שתרצה אין הבעל אוכל פירות מתנה זו. וכן המוכרת כתובתה בטובת הנייה אותן הדמים לאשה ואין הבעל אוכל פירותיהן. ולד בהמת מלוג שנגנב ונמצא הגנב הכפל לאשה שאין זה הפרי שתיקנו לו חכמים. החובל באשתו כל הנזק והצער והבושת שלה ואין הבעל אוכל פירותיהן כמו שיתבאר בהלכות חובל.

2. פשט-ערקלערונג

דער רמב"ם רעכנט אויס פינף פעלער וואו דער מאן עסט נישט די פירות פון דער פרוי'ס פארמעגן:

1. א מתנה (קרקע אדער געלט צו קויפן קרקע) וואס דער מאן אליין גיט פאר זיין ווייב.

2. א מתנה וואס א פרעמדער מענטש גיט איר מיט א תנאי ("על מנת") אז דער מאן זאל נישט האבן קיין פירות דערין.

3. געלט וואס די פרוי באקומט פאר'ן פארקויפן איר כתובה אין "טובת הנאה" (דאס רעכט צו גובה זיין די כתובה אויב זי וועט אמאל בארעכטיגט ווערן דערצו).

4. דער תשלומי כפל וואס א גנב באצאלט ווען ער גנב'עט א ולד פון א בהמת מלוג.

5. ווען דער מאן אליין איז חובל אין זיין ווייב – געהערט דאס גאנצע געלט פון נזק, צער און בושת צו איר, און ער האט נישט קיין פירות דערין.

3. חידושים און הסברים

* **סברא ביי א מתנה פונעם מאן (ר' יואל אשר):** וועט א מאן גיט א מתנה פאר זיין ווייב, ווערט עס נישט ווי אלע אנדערע נכסים וואס קומען אריין אין איר רשות (וואו דער מאן באקומט די פירות), וויל וועט איינער גיט א מתנה גיט ער עס מיט א גוט אויג אינגאנצן, און ער איז ממילא מוותר אויף די פירות.

* **פארוואס כפל איז נישט קיין פירות (ר' יצחק):** אויפ'ן רמב"ם'ס לשון "שאין זה הפרי שתיקנו לו חכמים", באמערקט ר' יצחק אז הגם מען וואלט געקענט מיינען אז כפל איז א רווח וואס קומט פונעם ולד, איז דער גדר פון "פירות" נאר א נארמאלער פארדינסט וואס וואקסט ארויס פון דער זאך; א קנס פון באצאלן דאפלט האבן חכמים נישט מתקן געווען פאר'ן מאן.

* **החובל באשתו און דער לשון "כמו שיתבאר":** ר' יואל אשר און ר' יצחק ברענגען ארויס דעם געדאנק פון "הרצחת וגם ירשת" – אז דער מאן קען נישט אליין שעדיגן די פרוי און דערנאך גענישן פון די פירות.

ר' יצחק פרעגט אויפ'ן לשון הרמב"ם: פארוואס שרייבט דער רמב"ם "כמו שיתבאר בהלכות חובל" אויב ער האט שוין דא קלאר געזאגט דעם דין אז נזק, צער און בושת געהערן צו איר? זיי ענטפערן אז אין הלכות חובל ומזיק (פרק ד') איז דא מער אריכות וויאזוי מען צעטיילט די תשלומים וועט אנדערע זענען חובל אין איר, און אויך וואס עס טוט זיך מיט "שבת" און "ריפוי" (וואו דער מאן איז סיי ווי מחויב אין איר רפואה, און דאס געלט גייט גלייך פאר דער רפואה, נישט צו איר אין האנט אריין).

הלכה כ"ו (המוכר קרקע לאשתו – מעות גלויין ומעות טמונים)

1. די וועריטער פונעם רמב"ם

המוכר קרקע לאשתו, אם היו המעות שלקחה בהן הקרקע מבעלה גלויין וידועין לבעל, קנתה והבעל אוכל פירות אותה קרקע. ואם היו מעות טמונים, לא קנתה, שהבעל אומר לא מכרתי אלא כדי להראות המעות שטמנה. ואותן המעות שנראו יילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות.

2. פשט-ערקלערונג

אויב א מאן פארקויפט א פעלד פאר זיין ווייב (נישט אלס מתנה): אויב דאס געלט מיט וואס זי קויפט עס איז געווען באקאנט פאר'ן מאן, איז דער מקח חל און דער מאן עסט די פירות פונעם פעלד. אבער אויב דאס געלט איז געווען באהאלטן ("טמונים"), איז זי נישט קונה דאס פעלד, ווייל דער מאן קען טענה'ן אז ער האט איר נאר אונטערגעשטעלט א שפיצל מיט'ן פארקויפן כדי ארויסצונארן און אויפדעקן דאס געלט וואס זי האט באהאלטן פון אים. מיט דעם געלט וואס איז יעצט אויפגעדעקט געווארן קויפט מען א פעלד און דער מאן עסט די פירות (אלס נכסי מלוג).

3. חידושים און הסברים

(אין דער הלכה איז נאר געווען דאס לערנען און ערקלערן דעם פשוט'ן פשט פונעם רמב"ם).

הלכה כ"ז (נמצאו מעות או מיטלטלין ביד האשה – דיני נאמנות)

1. די וועריטער פונעם רמב"ם

הרי שנמצאו מעות או מיטלטלין ביד האשה, היא אומרת במתנה ניתנו לי והוא אומר ממעשה ידיך הן שהן שלי, הרי זו נאמנת, ויש לו להחרים על מי שטוענת דבר שאינו כן, ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות. ואם אמרה על מנת כן ניתנו לי על מנת שלא יהיה לבעלי רשות בהן אלא מה שארצה, עליה להביא ראיה, שכל ממון הנמצא ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו עד שתביא ראיה. ואם אמרה אתה נתת לי במתנה, נשבעת היסת שנתן לה הבעל ואינו אוכל פירותיהן.

2. פשט-ערקלערונג

מען טרעפט געלט אדער מטלטלין ביי דער פרוי:

* אויב זי זאגט "מען האט מיר עס געגעבן א מתנה" (וואס דעמאלט איז עס נכסי מלוג), און דער מאן זאגט "עס איז פון דיין מעשה ידיים" (וואס געהערט אינגאנצן צו אים) – איז זי נאמן. דער מאן קען נאר ארויסלייגן א חרם כללי אויף ווער עס טענה'ט פאלש, און מען קויפט דערמיט קרקע און ער עסט די פירות.

* אויב זי טענה'ט אז מען האט איר געגעבן די מתנה "על מנת" אז דער מאן זאל נישט האבן קיין פירות דערין – דארף זי ברענגען א ראיה, ווייל אלע געלט ביי א פרוי איז בחזקת אז דער מאן עסט די פירות.

* אויב זי טענה'ט פאר'ן מאן "דו אליין האסט מיר עס געגעבן אלס מתנה" – שוועריט זי א שבועת היסת, און דער מאן עסט נישט קיין פירות דערפון.

3. חידושים און הסברים

* **די נקודה פונעם ערשטן דין (ר' יואל אשר):** וועלכן זי זאגט "במתנה ניתנו לי", מיינט זי א סתם מתנה פון א פרעמדן, וואס ווערט נכסי מלוג. זי איז נאמן (לכאורה ווייל דער מאן וויל מוציא זיין דעם קרן פון איר האנט), און דער מאן קען נישט מאכן א חרם אויף איר פערזענליך נאר א "חרם כללי" אויף ווער עס זאגט ליגנט.

* **קשיא ותירוץ אויף "עליה להביא ראיה":** ר' יצחק און ר' יואל אשר פרעגן: וועלכן זי זאגט אז זי האט עס באקומען "על מנת שאין לבעלה רשות", פארוואס דארף זי ברענגען א ראיה? דאס גלעט ליגט דאך ביי איר אין האנט, פארוואס זאל מען נישט זאגן אויפ'ן מאן "המוציא מחבירו עליו הראיה"? ר' יואל אשר ענטפערט אז וויבאלד דאס באקומען א מתנה מיט אזא ספעציעלן "על מנת" איז א קליינער מיעוט, און רוב גלעט וואס א פרוי האט איז נכסי מלוג, האט דער מאן די חזקה אויף די פירות ("בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו") און זי ווערט פארריעכנט ווי די וואס וויל מוציא זיין.

* **פארוואס ביי "אתה נתת לי" שוועריט זי און איז נאמן:** ר' יואל אשר פרעגט: וועלכן זי זאגט פאר'ן מאן "דו האסט מיר עס געגעבן א מתנה" (וואו ער האט נישט קיין פירות), פארוואס גלייבט מען איר מיט א שבועת היסת אן קיין ראיה, און פארוואס שוועריט זי און נישט דער מאן? ר' יצחק (און ר' יואל אשר) ענטפערן אויפ'ן סמך פונעם **מגיד משנה** (וואס ברענגט עס פון דער גמרא): עס איז דא א חזקה אז **"אין אשה מעיזה פנים בפני בעלה"**. א פרוי האט נישט די העזה צו זאגן א ליגנט פאר איר מאן אין פנים אריין אז ער אליין האט איר געגעבן א מתנה אויב עס איז נישט אמת. דערפאר האט זי דא א שטארקערע נאמנות (מיט א שבועת היסת) ווי וועלכן זי טענה'ט אז א פרעמדער האט איר געגעבן א מתנה על מנת.

הלכה כ"ח (אין מקבלין פקדונות מן הנשים והעבדים והקטנים)

1. די וועריטער פונעם רמב"ם

אין מקבלין פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים ולא מן הקטנים. ואם עבר וקיבל מן האשה יחזיר לאשה, מתה יחזיר לבעלה. קיבל מן העבד יחזיר לעבד, מת יחזיר לרבו. קיבל מן הקטן, יקנה לו בו ספר תורה או דבר שאוכל פירותיו. וכולן שאמרו בשעת מיתתן פקדון זה של פלוני הוא, אם היו בחזקת נאמנין אצל זה שהפקדון אצלו, יעשה כמו שציוו, ואם לאו, יתן ליורשיהן.

2. פשט-ערקלערונג

מען טאר נישט נעמען קיין פקדון פון א פרוי, אן עבד אדער א קטן. אויב איינער האט עובר געווען און יא גענומען פון א פרוי, מוז ער עס צוריקגעבן פאר דער פרוי; אויב זי איז געשטארבן, גיט ער עס צוריק פאר איר מאן. אויב ער האט גענומען פון אן עבד, גיט ער עס צוריק פאר'ן עבד; אויב דער עבד איז געשטארבן, גיט ער עס צוריק פאר זיין האר.

אויב ער האט אנגענומען א פקדון פון א קטן, קען ער עס נישט צוריקגעבן פאר'ן קטן אליין (ווייל ער וועט עס פאר'השחת'ענען), דעריבער זאל ער מיט דעם געלט קויפן פאר'ן קטן א ספר תורה אדער עפעס א זאך וואס האלט זיך לאנג און מען קען דערווייל עסן די פירות (און ווען דער קטן וועט גרויס ווערן וועט ער עס באקומען).

אויב איינער פון די דריי (אשה, עבד, קטן) זאגט פאר'ן שטארבן אז דער פקדון באלאנגט פאר א צווייטן: אויב דער נפקד (ביי וועמען דער פקדון ליגט) האלט אז זיי זענען באגלייבט, זאל ער טוהן ווי זיי האבן באפוילן; אויב ער גלייבט זיי נישט, גייט עס צו זייערע יורשים.

3. חידושים און הסברים

* **די סיבה פארוואס מען טאר נישט נעמען קיין פקדון, און פארוואס מען גיט עס צוריק בחייהם (ר' יואל אשר, בשם המגיד משנה):** מען טאר נישט נעמען קיין פקדון פון זיי (צום ביישפיל, אין א גמ"ח צו געבן א הלוואה אויפ'ן חשבון פון א משכון/פקדון), ווייל די חזקה איז אז זיי האבן עס גע'גנב'עט אדער באהאלטן פונעם מאן, פונעם הער אדער פונעם טאטן, און דער וואס נעמט עס איז "מסייע ידי עוברי עבירה" און בא'עוול'ט דעם בעל הבית. בדיעבד אבער, אויב איינער האט יא געמען דעם פקדון, ווערט ער נישט קיין "פאליציי" צו גיין אויפזוכן דעם מאן אדער האר, נאר ער גיט עס צוריק פאר דער פרוי אדער עבד (ווייל ס'איז מעגליך אז עס איז יא געקומען צו זיי אויף א כשר'ן וועג, אדער זי וועט אליין תשובה טוהן און עס צוריקגעבן פאר'ן מאן). אבער אויב די פרוי אדער דער עבד שטארבט, גיט מען עס נישט פאר אירע יורשים, נאר מען גייט נאך דער חזקה אז עס געהערט צום מאן אדער צום האר.

* **קנין און נכסים ביי א קטן:** ר' יואל אשר האט אין אנפאנג געוואלט זאגן אז מען גיט עס נישט צוריק צום קטן ווייל א קטן האט נישט קיין קנין, און מען גיט עס נישט צום טאטן ווייל מען וויסט נישט אויב עס איז זיינס. ר' יצחק קלארט אויס אז דאס איז נישט קיין פראבלעם מיט'ן טאטן, און א קטן קען יא האבן אייגענע נכסים (און ער באקומט עס טאקע צוריק ווען ער ווערט גרויס, נישט זיינע יורשים). די סיבה פארוואס מען האנדלט נישט מיט א קטן לכתחילה איז ווייל ער איז נישט קיין בר דעת צו מאכן א קנין און ער איז נישט געוג מענטש אחראי צו זיין אויף זיינע נכסים (ער דארף אן אפוטרופוס). ממילא אויב מען האט שוין געמען פון אים, מוז מען עס אינוועסטירן פאר אים ביז ער ווערט גרויס.

* **דער באגריף פון "סגולה" (ר' יצחק):** די גמרא רופט אן דאס קויפן א זאך וואס האלט זיך "יעשה לו סגולה" (אזוי ווי "והייתם לי סגולה", אן אוצר וואס בלייבט, נישט א רויט בענדל). אין דער גמרא איז דא צוויי שיטות וואס דאס מיינט: א ספר תורה אדער א דקל שעושה פירות. דער רמב"ם פסק'נט ביידע, ווייל עס מאכט נישט אויס וועלכע, כל זמן עס איז א זאך וואס האלט זיין ווערט (און ביי א ספר תורה האט דער קטן אויך דערפון א תועלת אז ער קען לערנען דערין).

* **דער גדר פון "אם היו בחזקת נאמנין אצלו" (ר' יצחק):** ר' יצחק שטעלט זיך אפ אויף דעם אינטערעסאנטן דין אז עס וועגדט זיך אין דעם פערזענליכן געפיל פון דעם נפקד (דער בעל הגמ"ח וכדו'). געווענליך איז דא א כלל אז א מענטש זאגט נישט קיין ליגנט בשעת מיתה, אבער דא דארף מען אויך אז זיי זאלן זיין מוחזק אלס נאמנים ביים שומר. ר' יצחק וואונדערט זיך וויאזוי מען קען פסק'ענען אזא הלכה אין בית דין ווען אלעס הענגט אין דעם אויב דער מענטש "טראסט" אים אדער נישט.

הלכה כ"ט – ל' (מחלוקת אין וואס צו אינוועסטירן נכסי מלוג, דבר שגזעו מחליף, ובליות)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

אשה שהיו לה כספים הראויות לבעל לאכול פירותיהן, הוא אומר כך וכך יילקח בהן, והיא אומרת איני לוקחת בהן אלא כך וכך, לוקחין דבר שפירותיו מרובין ויציאתו מעוטה, בין שהיה הדבר כרצונו... ואין לוקחין אלא דבר שגזעו מחליף, שמא יאכל הכל ונמצא הקרן אבד. האשה שהכניסה לבעלה עז לחלבה, ורחל לגיזתה, ודקל לפירותיו, הרי זה אוכל והולך עד שתכלה הקרן. הכניסה לו כלי תשמיש בתורת נכסי מלוג, הרי זה משתמש בהן, ולובש ומציע ומכסה עד שיכלה הקרן, וכשיגרש אינו חייב לשלם הבליות של נכסי מלוג.

2. פשט-ערקלערונג

ווען א פרוי האט נכסי מלוג געלט וואס מען דארף דערמיט קויפן א זאך אז דער מאן זאל עסן די פירות, און עס אנטשטייט א מחלוקת צווישן דעם מאן און דער פרוי וואספארא ביזנעס אדער פעלד צו קויפן, קויפט מען עפעס וואס ברענגט אסאך פירות און קאסט ווייניג אויפצוהאלטן ("פירותיו מרובין ויציאתו מעוטה"). מען קויפט נאר א זאך וואס "גזעו מחליף" (עס וואקסט צוריק פון זיך אליין יעדעס יאר, ווי א פרוכט-בוים, און נישט ווי תבואה וואס מען דארף איבערזייען), ווייל אנדערש

וועט דער מאן אויפעסן אלעס און דער קרן וועט פארלוירן גיין.

אבער אויב די פרוי האט אליין אריינגעברענגט א ציג פאר איר מילך, א שאף פאר איר וואל, אדער א טייטל-בוים פאר זיינע פירות, מעג דער מאן עסן די פירות ביז דער קרן גייט אויס. אזוי אויך אויב זי האט אריינגעברענגט כלי תשמיש (וועש, בעטגעוואנט) אלס נכסי מלוג, מעג ער זיך דערמיט באניצן ביז עס ווערט אינגאנצן אויסגעניצט, און ביי א גט דארף ער נישט באצאלן פאר די "בליות" (די אפגענוצטקייט).

3. חידושים און הסברים

* **די רעכט פון ביידע צדדים און דער דין ביי א מחלוקת:** ר' יואל אשר מערקט אן אז מען זעט פון דא אז ביידע האבן א רעכט אריינצורעדן אין וואס מען אינוועסטירט די נכסי מלוג. ר' יצחק לייגט צו א יסוד: ווען ביידע זענען מסכים, האט א מענטש א רעכט צו מאכן א שוואכערע אינוועסטמענט (ווייל נישט יעדער דארף האבן די בעסטע ביזנעס, און אמאל זענען דא אנדערע מעלות). נאר ווען עס איז דא א סכסוך צווישן זיי, דעמאלט האבן חז"ל געגעבן "אינוועסטמענט עדווייס" אז מען גייט אויף דעם סאמע בעסטן און זיכערסטן וועג: פירות מרובין ויציאתו מועטת.

* **די אינטערעסן פון דעם מאן און דער פרוי:** ר' יואל אשר קלערט אין די סברות: "פירות מרובין" איז גוט פאר'ן מאן, און אויך פאר איר (ווייל די פירות גייען פאר הוצאות הבית, און אויך וועט זי עס אמאל צוריקבאקומען). "יציאתו מועטת" איז גוט כדי דער מאן זאל נישט האבן קיין גרויסע הוצאות און קומען צו איבה. ער האט אויך געוואלט זאגן אז אפשר וויל די פרוי עפעס מיט ווייניגער פירות כדי דער קרן זאל זיין מער געזיכערט (ווייניגער ריזיקאליש), אבער ר' יצחק ווייזט אן אז דער ענין פון היטן דעם קרן קומט ערשט אין דעם דין פון "גזעו מחליף".

* **דער פשט אין "עז לחלבה... עד שתכלה הקרן":**

ר' יואל אשר האט אנפאנגס געמיינט אז די פרוי האט אריינגעברענגט די ציג און דעם בוים אליין, און די שאלה איז אויב דער מאן מעג נעמען אזויפיל מילך און פירות ביז די ציג שטארבט אדער דער בוים פאלט אום. ר' יצחק קלארט אבער אויף דעם אמת'ן פשט: די פרוי פארמאגט בכלל נישט דעם גוף פון דער ציג אדער דאס פלייש (אנדערש וואלט דאס פלייש געבליבן אלס קרן); זי האט נאר אריינגעברענגט א רעכט אויף דער מילך (עז לחלבה) אדער א רעכט אויף די פירות פונעם בוים (למשל פאר צען יאר). ממילא איז דא א חידוש: הגם די מילך/פירות איז דער גאנצער "קרן" וואס זי האט אריינגעברענגט, און דורך דעם וואס דער מאן עסט עס בלייבט איר גארנישט איבער, פונדעסטוועגן זאגט מען אז דער דין פון "גזעו מחליף" איז נאר ווען מען קויפט לכתחילה מיט געלט, אבער דא אז זי האט דאס אריינגעברענגט, עסט ער עס אויף ביז איר רעכט (דער קרן) גייט אויס.

* **דער גדר פון "פירות" ביי כלי תשמיש און "לשלם הבליות":**

ר' יואל אשר האט געוואלט טייטשן אז "אינו חייב לשלם הבליות" מיינט אז ער דארף אפילו נישט צוריקגעבן די אלטע אפגענוצטע שמאטעס. ר' יצחק פארעכט עס: די איבערגעבליבענע שמאטעס (די בליות) גיט ער יא צוריק ווייל דאס איז איר קרן; דער חידוש איז אז ער דארף נישט צוצאלן געלט פאר דעם פחת (די ווערט-מינדערונג). די סברא דערין איז: הגם ביי א פעלד בלייבט די קרקע גאנץ און דא ביי וועש ווערט דער גוף (דער קרן) אליין אויסגענוצט און פארמינערט, פונדעסטוועגן, ווייל דער גאנצער דרך התשמיש פון וועש איז אז עס ווערט אפגענוצט, ווערט דאס אפניצן גופא פארעכנט ווי די "פירות" וואס דער מאן האט א רעכט צו עסן. *[דיגרעסיע: ר' יואל אשר האט דערביי דערמאנט דעם פסוק ביי שרה אמנו "אחרי בלותי היתה לי עדנה"].*

הלכה ל"א (שיטת הגאונים והמנהג בבליות ופחת ושבח של נכסי צאן ברזל)

1. די ווערטער פונעם רמב"ם

הורו הגאונים שבנכסי צאן ברזל, אף על פי שפחיתתן על הבעל, אם היו הבליות קיימין והיו עושין כמין מלאכתן, נוטלת כליה כמה שהן... ואם לא היו עושין מעין מלאכתן, הרי הן כמי שנגנבו או אבדו, שהוא חייב לשלם כדמיהן ששמו אותן עליו בשעת הנישואין. ומנהג פשוט הוא זה, וכל הנושא על מנהג זה קיבל עליו אחריות הנדוניא, וכשם שאינו משלם הפחת כך אינו נוטל השבח אם הותירו דמיהן לפי מנהג זה.

2. פשט-ערקלערונג

ביי נכסי צאן ברזל איז דער עיקר דין אז דער מאן נעמט אויף זיך די פולע אחריות צו באצאלן דעם ווערט וואס מען האט געשאצט ביי דער חתונה, אפילו עס ווערט ביליגער. אבער די גאונים האבן געפסק'נט אז אויב די כלים זענען נאך דא (הבליות קיימין) און מען קען זיי נאך ניצן פאר זייער אריגינעלער מלאכה (למשל, א בעקיטשע וואס מען קען נאך טראגן, נישט אז עס איז געווארן א שמאטע צו וואשן דעם באדן), נעמט די פרוי צוריק אירע אפגענוצטע כלים ווי זיי זענען, און דער מאן איז פטור פון צוצאלן דעם פחת. נאר אויב מען קען עס שוין נישט ניצן פאר זיין אריגינעלער מלאכה, ווערט עס פארעכנט ווי עס איז פארלוירן געגאנגען און ער מוז באצאלן דעם פולן ווערט פון בשעת הנישואין.

דאס איז געווארן א מנהג פשוט, און יעדער וואס האט חתונה נעמט אויף זיך די אחריות פון דער נדוניא אויפ'ן סמך פון דעם מנהג. און פונקט ווי דער מאן צאלט נישט פאר'ן פחת לויט דעם מנהג, פארלירט ער אויך אויף דער צווייטער זייט: אויב זיי זענען געווארן טייערער (שבח), באקומט ער נישט דעם העכערן ווערט (וואס ער וואלט יא באקומען מעיקר הדין), נאר די פרוי נעמט די חפצים אליין אזוי ווי זיי זענען יעצט ווערט.

3. חידושים און הסברים

* **דער כח המנהג ביים רמב"ם — א פארגלייך צו גבייה כתובה מן המטלטלין (מוחזקות):**

* ר' יואל אשר ווייזט אן אויפ'ן לשון פונעם רמב"ם אז אפילו אויב מעיקר הדין וואלט מען אפשר נישט געהאלטן ווי די גאונים, איז עס אבער מחייב ווייל עס איז געווארן א "מנהג פשוט", און אין דיני ממונות גייט מען נאך דעם וואס מענטשן ערווארטן בשעת זיי האבן חתונה ("על מנהג זה קיבל עליו").

* *די קשיא (ר' יצחק):* פארוואס האט דער רמב"ם נישט געזאגט די זעלבע סברא (אז יעדער האט חתונה אדעתא דמנהגא) בנוגע

דער תקנת הגאונים צו גובה זיין א כתובה פון מטלטלין (וואו דער רמב"ם האט פריער געהאט שוועריגקייטן מיט דער תקנה)?

* *דער יסודות'דיגער חילוק (ר' יצחק און ר' יואל אשר):* 1) דא ביי נכסי צאן ברזל קומט דער מנהג **נישט** ארויסצונעמען געלט פון א מוחזק (מוציא זיין). פארקערט, דער מאן איז דער מוחזק בממון, און דער מנהג העלפט אים אז ער קען זאגן: "איך האב מעולם נישט מקבל געווען אויף זיך קיין אחריות צו צאלן פחת כל זמן די כלי טוט נאך איר מלאכה". צו זאגן אז ער האט זיך נישט מתחייב געווען איז דער מנהג זיכער געגוג. 2) משא"כ ביי תקנת הגאונים פון גובה זיין פון מטלטלין, דארט וויל מען דורכ'ן מנהג מוציא זיין געלט פונעם מוחזק (אדער אפילו אנטקעגן די "קונים"/לקוחות וואס האבן געקויפט ביים מאן), און אויף ארויסצונעמען געלט דארף מען מער ווי נאר אן אומדנא אין דעם מנהג.

*** קשיא אויף מוחזקות ביים "שבח" און דער תירוץ (ר' יצחק):**

ר' יצחק באמערקט אז אינעם משך פונעם רמב"ם ("כך אינו נוטל השבח"), קומט אויס אז דער מאן פארלירט יא לויט דעם מנהג (ווייל מעיקר הדין געהערט דער שבח פאר אים, און יעצט נעמט עס די פרוי), און דא איז מען לכאורה יא מוציא פונעם מאן! ער פארענטפערט דאס מיט צוויי תירוצים:

1. דאס שטייט שוין נאכדעם וואס מ'האט פעסטגעשטעלט אז "על מנהג זה קיבל עליו" (ס'איז געווען א פארשטענדעניש פון פאראויס).

2. נאך מער: ס'איז נישט געראכנט ווי מוציא זיין פונעם מוחזק, ווייל דער "דבר עצמו" (די חפצים אליין) זענען דא פאר אונז און גייען צוריק צו דער פרוי, ממילא איז זי מוחזק אינעם חפץ אליין און נעמט עס ווי ס'איז.

הלכה ל"ב (דאס רעכט פונעם מאן צו ניצן עבדי ושפחות אשתו אין אן אנדער הויז)

1. די וועריאציע פונעם רמב"ם

יש לבעל לכוף מקצת עבדי אשתו ואמהותיה שיהיו משמשין לו בבית אשה אחרת שנשא, אבל אינו יכול להוליכן לעיר אחרת שלא מדעת אשתו.

2. פשט-ערקלערונג

אויב די פרוי האט אריינגעברענגט מערערע עבדים און שפחות (סיי נכסי מלוג און סיי נכסי צאן ברזל), האט דער מאן א רעכט צו צווינגען אז א טייל פון זיי זאלן אים באדינען אין אן אנדער הויז וואו ער וואוינט מיט א צווייטער פרוי. אבער ער קען זיי נישט אוועקפירן אין אן אנדער שטאט אן זיין פרוי'ס הסכמה.

3. חידושים און הסברים

*** דער לשון "אמהותיה" (ר' יואל אשר):** עס איז אינטערעסאנט אז דער רמב"ם רופט זיי דא אן "אמהותיה" און נישט מיט'ן געווענליכן לשון "שפחותיה".

*** קשר מיט שבח בית אביה (ר' יצחק און ר' יואל אשר):** כאטש מ'האט פריער געלערנט אז די פרוי קען פאדערן אז אירע עבדים זאלן איר באדינען און דער מאן קען זיי נישט פארקויפן צוליב "שבח בית אביה", פונדעסטוועגן, אויב זי האט אסאך עבדים, כל זמן זיי זענען נאך אין דער געגנט און זי האט א קשר מיט זיי, קען דער מאן ניצן א טייל פון זיי פאר א טייל פון דער צייט אין זיין אנדערן הויז. אבער אין אן אנדער שטאט וואו זי וועט זיי מער נישט זען, קען ער זיי נישט אוועקפירן צוליב שבח בית אביה.

*** דער טעם פונעם חילוק צווישן דער זעלבער שטאט און אן אנדער שטאט ("רווח ביתה"):**

* ר' יצחק פרעגט וואס דער טיפערער פשט איז אין דעם חילוק, און ברענגט פון דער גמרא און רש"י אז דער טעם איז **"משום רווח ביתה"**. דאס הייסט, וועגן די שפחה ("קלינינג ליידי") איז אין דער זעלבער שטאט, האט זי נישט א גאנצן טאג ארבעט ביי דער ערשטער פרוי, ממילא וועגן זי גייט העלפן אינעם צווייטן הויז, איז זי נאך אלץ דא צו באדינען און ריניגן ביי דער ערשטער פרוי אויך וועגן ס'פעלט אויס.

* ר' יואל אשר לייגט צו אז דאס שטימט מיט'ן כלל וואס מ'האט געלערנט פריער (אין הלכה כ') אז דעם מאנ'ס רעכט אין די פירות איז אייביג געבויט אויף "הרחבת הבית" – אז די פרוי אליין האט אויך א הנאה און א רווח דערפון אין איר שטוב. אבער אויב ער נעמט די שפחה אוועק אין אן אנדער שטאט, האט די ערשטע פרוי גארנישט דערפון. דעריבער איז דאס אוועקפירן אין אן אנדער שטאט פונקט אזוי ווי פארקויפן די פירות (וואס דער מאן טאר נישט טוהן), און ער האט נישט קיין רעכט דערויף.

תמלול מלא

רמב"ם ספר נשים, הלכות אישות, פרק כ"ב: ירושת הבעל ואכילת פירות נכסיה

הקדמה צו פרק כ"ב: די לעצטע צוויי זכותים פונעם בעל

ר' יצחק: [[#1]] פרק כ"ב.

ר' יואל אשר: יא. אונז לערנען רמב"ם ספר נשים, הלכות אישות, פרק כ"ב. דאס גייט זיין דער לעצטער פרק, דאכט זיך, וואס על כל פנים דאס איז דער לעצטער פון די דיני כתובה. דער רמב"ם האט אויסגערעכנט אין דעם צוועלפטן פרק אז ס'איז דא פיר זאכן, דאס איז דער לעצטער וואס איז אויסגערעכנט וואס דער בעל איז זוכה פון דער פרוי.

ר' יצחק: אהה.

ר' יואל אשר: אונז האבן געלערנט ביז יעצט פארשידענע אנדערע דיני כתובה, תנאי כתובה, וואס דער מאן האט זכותים, למשל די לעצטע זאך איז געווען מעשה ידיה ומציאתה. דא גייען מיר לערנען די לעצטע זאך, לעצטע צוויי זאכן, יא, וואס דער בעל האט פון דער פרוי:

1. דאס אז ער ירש'נט איר, ער איז דער ערשטער פון די יורשים, ער ירש'נט איר.

2. און די צווייטע זאך איז, אז אויף פארשידענע סארט נכסים וואס זי האט, דאס הייסט, אדער נכסי מלוג אדער נכסי צאן ברזל, קען דער בעל עסן די פירות; אפילו אויב ס'באלאנגט פאר איר, עסט דער בעל די פירות.

ר' יצחק: אהה, יא.

ר' יואל אשר: און אין דעם גייען זיין פארשידענע הלכות פון... נו, ווייסטו, האסט א בעסערן דרך וויאזוי דאס צו...

ר' יצחק: ניין, איך ווייס נישט, מ'דארף וויסן די פרטים פון די זאכן. דאס הייסט, ביי ירושה גייען אונז לערנען בעיקר פון וועו איז ער יורש אשתו. דאס הייסט, ירושה איז בעסיקלי א פשוט'ע הלכה – אלעס וואס באלאנגט פאר איר באקומט ער – אבער מ'דארף וויסן פון וועו זי הייסט אשתו, ס'איז דא אין דעם אן אינטערעסאנטער חילוק פון אנדערע הלכות. און ביי דער נושא פון פירות דארף מען וויסן אסאך פרטים, דאס הייסט פון וועלכע נכסים פונקט ער עסט פירות, וואספארא תנאי אז נישט.

ר' יואל אשר: אזעלכע סארט זאכן, און וועלכע סארט מענער און וועלכע סארט ווייב, דאס הייסט אויב ס'איז נישט א לעדזשיטעמעט חתונה, די שאלה איז געווען ביי אנדערע הלכות אויך.

און נאכדעם וועו מ'רעדט פון דער צווייטער זאך, די אכילת פירות נכסיה, קומען אריין פארשידענע אנדערע הלכות וואס איז נוגע היות אז זיי לעבן צוזאמען מיט די נכסים, און דער בעל עסט די פירות: וואס טוט זיך אויב דער בעל פארקויפט, און וואס טוט זיך אויב ס'איז א מחלוקת צי ער האט פארקויפט, און וואס טוט זיך אויב זי האט מוחל געווען, אדער וואס טוט זיך אויב זי האט פארקויפט – פארשידענע פון די סארטן קאמפליקעישאנס. אהה.

און נאכדעם אויף געלט וואס איז א קוועסטשן, דער בעל זאגט אז דאס געלט, פארוואס האסטו געלט? ער איז חושד אז ס'איז געלט וואס עכט באלאנגט עס פאר איר, ווייל ס'איז פון נכסים וואס זי טאר נישט פארקויפן, ס'איז פון די נכסי מלוג, און זי טענה'ט אז זי האט עס באקומען פון עפעס אן אנדערן וועג. אזעלכע סארט מחלוקת'ן, איז אלעס אונטער דער שאלה פון אכילת פירות. סאו די לעצטע איז זייער א כלליות'דיגע שאלה וואס ער זעט אז ס'האט זיך געמאכט אסאך שאלות דערווענגן, פון געלט וואס איז דא דערין עפעס א געוויסע שותפות צווישן דעם מאן און דער פרוי – ווי ווייט די פרוי האט פרידאם צו פארקויפן און צו טוהן זאכן דערמיט.

ר' יצחק: בעצם די אלע נכסים, נכסי צאן ברזל און די נכסי מלוג, דאס האט צוטוהן מיט די... פירות נכסיה. עקזעקטלי, ווייל דאס איז דער עיקר דין פון וואס געשעט מיט אירע נכסים. ס'איז דא אונטער נאך פרטים צי מען קען פארקויפן און אזוי ווייטער, אבער בעצם דאס איז די פיר זאכן אז מ'לערנט. ס'איז דא פיר זאכן וואס א בעל באקומט זכות. דער רמב"ם זאגט אז **הוא זוכה בארבעה דברים**, וואס דאס זענען:

* מציאתה, מעשה ידיה – מציאתה האבן מיר געלערנט איין שורה לעצטן פרק, מעשה ידיה איז געווען רוב פרק.

* און נאכדעם איז דא ירושתה, וואס אונז לערנען יעצט.

* און נאכדעם פירות נכסיה, וואס דארט קומט אריין זייער אסאך. פארשטייט זיך, ווייל וואו ס'איז דא נכסים קומען אריין אסאך הלכות. [[#2]] יא. שוין.

ר' יואל אשר: ס'איז דאך נישט אן איינמאליגע צעטיילונג, דאס איז א גאנץ לעבן, ממילא מאכן זיך אלע מיני שאלות. זייער גוט. שוין.

הלכה א': דער גדר און זמן פון ירושת הבעל

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם אזוי: **"הבעל קודם לכל אדם בירושת אשתו"**. דער בעל האט א זכות צו ירש'ענען, און ער איז דער ערשטער יורש. און נישט אז ער איז איינס פון אנדערע יורשים, ער איז דער ערשטער יורש. נאר אויב ער איז נישט דא, דעמאלטס גייט מען טשעקן ווער זענען די נעקסטע יורשים.

*ס'איז אינטערעסאנט דער לשון, ער הייבט נישט אן "הבעל זכאי", ער הייבט אן דעם **"הבעל קודם לכל אדם"**.*

שקלא וטריא: צי ירושת הבעל איז מדאורייתא אדער מדרבנן

ר' יצחק: ער איז א יורש, הייסט, דאס איז, ס'איז אינטערעסאנט, ווייל דאס, ס'איז דאך דא הלכות ירושה אין דער תורה, יא? הלכות ירושה האט מען געלערנט...

ר' יואל אשר: דארט ביי דער פרשה פון בנות צלפחד, יא? אין פרשת מטות שטייט בפירוש אלע הלכות ירושה.

ר' יצחק: די הלכה שטייט נישט, אבער מ'נעמט אן אז ס'איז מדאורייתא.

ר' יואל אשר: אה, ניין, דער רמב"ם האלט אז ס'איז א דרבנן, נאר דער ראב"ד האלט אז ס'איז א דאורייתא, אזוי האבן מיר געלערנט אין פרק י"ב. דער רמב"ם זאגט: **תיקנו ירושתה משום קבורתה**, דער בעל דארף איר קובר זיין, און ער באקומט ירושה. און דארטן זאגט דאך גלייך דער ראב"ד אויפ'ן פלאץ אז ער איז נישט געריכט, אז ירושת אשתו איז א דאורייתא.

ר' יצחק: דא אין י"ב? ממש געשטעלט צו דעם רב. **"ושיהיה במותה יירשנה"**, דא? אה, **"אומר אני ירושת הבעל דבר תורה"**, אה.

ר' יואל אשר: און דער רמב"ם זאגט אז **"עוד תיקנו חכמים"**.

ר' יצחק: דער רמב"ם זאגט אז ס'איז **"מדברי סופרים"**. יא. אהא. און דער רמב"ם זאגט אז ס'איז קעגן...

ר' יואל אשר: **"קבורתה כנגד ירושת כתובתה".**

ר' יצחק: ליגט ס'איז. אזוי... אקעי, די **"עוד תיקנו חכמים"** איז נישט קיין ראיה.

ר' יואל אשר: ווייל ס'קען דאך דאס טייטשן...

ר' יצחק: ער זאגט דאך **"כולם מדברי סופרים"** אויכעט דארט. יא, דאס יא, דאס יא. און... אהא, זיי טענה'ן אז דאס איז **"וירש אותה"**.

ר' יואל אשר: די גמרא לערנט עס ארויס פון זאכן, דער רמב"ם האט געהאלטן אז ס'איז נאר א סמכתא, ס'איז נישט עיקר הדין.

ר' יצחק: און דער ראב"ד האלט אז ס'איז א דין אין ירושה.

ר' יואל אשר: ס'איז אויך אין אנדערע דינים צי ס'איז ירושה צי ס'איז כתובה.

ר' יצחק: *אהא, איך וויל דיר זאגן וואס איך האב געוואלט פרעגן, רייט, ווייל אונז האבן דאך געלערנט מער ווי איינמאל שוין, אז ירושה איז זייער שוועך צו טאטשן, מען דארף אלעמאל איבערלאזן עפעס א ירושה דאורייתא. אויב די ירושת אשתו איז דרבנן, איז אביסל שוועך. די רבנן, דאס הייסט מעיקר הדין דארפן אירע קינדער יורש זיין, אדער אירע קרובים, וואטעוועך הועווער ס'איז, און קומען די חכמים, זיי טוישן די גאנצע ירושה פון איינעם!*

ר' יואל אשר: *ס'הערט זיך זייער פאני. אבער ס'איז אויך זייער אינטערעסאנט למשל, די הלכה איז, די ערשטע הלכה גייט זיין אז ווען מען גייט ארויס מרשות האב, טייטש אפילו מיט קידושין. אויב ס'איז א דאורייתא, וואלט עס געדארפט קומען מיט קידושין, ווען מען ווערט חתונה געהאט מדאורייתא. דאס איז נאר א דין אין כתובה אז ווען מען האט חתונה, ווען מען ווערט מדאורייתא א פרוי, ווערט אן אשת איש.*

ר' יצחק: *נעקסט איז דאורייתא'דיגע צייט. נישט אויב מען... דאס וואלט געווען א קשיא, וואס הייסט אשתו לענין זה? יא.*

ר' יואל אשר: אוקעי. אבער על כל פנים אונז לערנען יעצט רמב"ם, אונז גייען מיר מיט דער הנחה אז ס'איז תקנת חכמים. אוקעי.

ר' יצחק: ס'איז אינטערעסאנט, דרבנן, אוקעי.

דיוק אין "קודם לכל אדם": א דין אין סדר הירושה אדער א מתנה מחיים?

ר' יואל אשר: [[#3]] זאגט דער רמב"ם: **"ומאמתי יזכה..."** *אבער דו זאגסט זייער אן אינטערעסאנטע זאך, אז ס'איז נאך אינטערעסאנטער ווייל ס'איז אזא מין... די חכמים האבן עוקר געווען...*

ר' יצחק: *דעם געהעריגן סדר הירושה.*

ר' יואל אשר: *אבער אויב איז עס כתובה, איז עס ווייטער מתנה פון דעם בעל.*

ר' יצחק: *וואס הייסט מתנה פון דעם בעל?*

ר' יואל אשר: *איז אזוי ווי די פרוי איז אים עס מקנה מחיים, אז ס'איז אן ענין פון כתובה, ער איז שוין זוכה פון ווען... ביי דעם מאמענט.*

ר' יצחק: *ניין, וואס עפעס? ער איז זוכה ווען זי שטארבט.*

ר' יואל אשר: *אבער זאג אז ס'איז א תקנת חכמים און זיי האבן עס מתקן געווען באופן הכתובה, אזוי ווי די יורשים דארפן געבן די כתובה...*

ר' יצחק: *דארף זי געבן די... ניין, ס'איז א פארקערטע. אויב זי שטארבט פאר אים...*

ר' יואל אשר: *אה, דעמאלטס גייט עס צו יורשים. יא.*

ר' יצחק: *אויב זי שטארבט פאר אים, זי האט יורשים. אויב זי שטארבט נאך אים גייט עס צו אירע יורשים. אויב זי שטארבט פאר אים, באקומט ער די ירושה, נאכדעם ווען עס גיין צו זיינע יורשים. ס'איז נישט... ס'איז אינטערעסאנט.*

ר' יואל אשר: *ס'איז א קנין, עפעס אן אנדערער מין... ס'ארבעט בדיני ירושה.*

ר' יצחק: *ניין, ס'ארבעט אזוי ווי א ירושה.*

ר' יואל אשר: *דאס איז זיכער. אבער זייער געוויכטע, פארדעם, דאס איז די סיבה פארוואס דער רמב"ם זאגט **"קודם לכל אדם בירושת אשתו"**, אז ס'איז נישט עפעס אן עקסטערע זכיה.*

ר' יצחק: *אויב ס'איז נישט דא קיין בעל, דעמאלטס גייט די ירושה צו ווען זי... נארמאלער סדר הירושה. אבער ביי א נארמאלן מענטש איז די קינדער די ערשטע, ביי א ווייב איז דער מאן דער ערשטער אויף דער ליסטע פון **"ואם אין אחים לאביו"**, רייט. די גאנצע ליסטע שטייט אין דעם.*

ר' יואל אשר: *אבער ווייטער, א דין קדימה און א דין ירושה. ס'איז נישט אז ס'איז דא עפעס נאך פאר ירושה, וואס דער בעל האט מקנה געווען, אזא מין איידיע אזוי ווי דער טאטע האט אוועקגעגעבן בחייו. כאילו אז ס'איז שוין דא עפעס א שעבוד פון ווען דער מאן האט חתונה מיט איר אז ס'ווערט משועבד פאר אים. ס'דארף נישט ארבעטן דווקא אזוי, ס'איז אן ענין פון ירושה. רייט, אזוי ווי ס'שטייט אין תורה, יא.*

דער זמן החלות: "משתצא מרשות אביה"

ר' יואל אשר: **"ומאמתי יזכה בירושתה?"** איז דא אן אינטערעסאנטע הלכה פון ווען מען איז זוכה בירושה. געווענליך ווייסן אונז אז ס'איז דא אדער אירוסין אדער נשואין. און למשל ביי כתובה האבן מיר דאך געזאגט אויף פארשידענע הלכות אין כתובה, אז ס'איז נאר חל פון נשואין.

ר' יצחק: יא, אבער פרובירן מיר אזוי: די אלע פיר זאכן וואס דער בעל איז יורש אשתו, דער בעל איז זוכה, די פריערדיגע זאכן, פריערדיגע פרקים, מעשה ידיה, פון ווען איז זי מחויב?

ר' יואל אשר: נישט פון... מן הנשואין, יא. רייט. איז לכאורה וואלט דא אויך געדארפט זיין אזוי, אבער דא איז דא אן אנדערע הלכה, אז אירוסין אליין איז נאכנישט גענוג, אבער נאך פאר

נשואין. ס'איז דא עפעס א שלב בינים, ס'איז דא עפעס א צווישנצייט; פון אירוסין ביז נשואין איז דא עפעס א, מ'דארף נאך דורכגיין עפעס א בריקל. דאס הייסט, **"משתצא מרשות אביה"**. פון וועז מ'גייט אוועק פון דעם רשות אביה. יא, מ'גייט שוין זען וויאזוי עס ארבעט.

"ואף על פי שעדיין" – דער רמב"ם גייט שוין זאגן אז מ'רעדט ממש פראקטיש, ווייל ס'איז געווען אזא זאך ווי א נסיעה. מענטשן האבן געוואוינט אין שטעטלעך, און שידוכים איז אויטאמאטיש געווען, זעט אויס עט ליסט דאס איז דער ציור, אז מען פארט, ס'איז דא דאס פארן. אפילו פון איין...

ר' יצחק: אין איין שטעטל, פארסט דאך.

ר' יואל אשר: **"משתצא מרשות אביה"**, פון וועז זי איז געגאנגען אויפ'ן וועג אהין. **"ואף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה"**, אפילו אויב זי איז נאכנישט אריינגעגאנגען צו דער חופה, איז דאך נאכנישט געווען נשואין, אבער **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"**.

*דער לשון איז אינטערעסאנט, אזוי ווי "שהולכת לרשות בעלה" וואלט איך אפשר געזאגט, אבער דער רמב"ם זאגט **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"**.* ס'טייטש, מקודשת איז זי דאך שוין, זי איז דאך שוין אן אשת איש, און זי איז שוין אויפ'ן וועג צו רשות בעלה, ירש'נט ער איר שוין. *אבער ס'איז אן אינטערעסאנטער לשון **"ונעשת ברשות בעלה"**, וויאזוי איז זי נעשת ברשות בעלה?* לאמיר זען די נעקסטע הלכה, וועט קלאר ווערן.

ר' יצחק: *אפשר איז ער שוין מחויב...*

ר' יואל אשר: *אמת'דיג צו צאלן מזונות. מיינט אז וועז זי איז מיט איר מאן און זי גייט אריין אין א צימער מיט איר מאן איז זי תחת בעלה.*

ר' יצחק: *צו צאלן קבורה למשל, איך מיין צו זאגן, מ'לערנט למשל ירושה, מזונות איז דאך שוין א חיוב אין אזעלכע סארט צייטן סאמטיימס.*

ר' יואל אשר: נישט פונקטליך. לאמיר זען.

ר' יואל אשר: **"כיצד?"** איך מיין אז די דוגמא גייט אונז אביסל קלארער מאכן. **"כיצד?"** זאגט דער רמב"ם אזוי: **"האשה שנתארסה"**, א פרוי וואס האט שוין באקומען קידושין, און **"ומסרה אביה לבעלה או לשלוחי בעלה"**, דער מאן, אדער דעם מאנ'ס שלוחים זענען איר געקומען אויפפיקן. נו, לאמיר, שיק מיר דאס מיידל, אזוי ווי אליעזר טוט די וואך. שיק דאס מיידל, יא? **"או מסרוה שלוחי האב"** יא.

ר' יצחק: *אקעי. אליעזר האט נאך קודם געמאכט קידושין, נאכדעם האט מען געזאגט, אקעי. פון דעם לערנט מען דאך די הלכה פון **"תשב הנערה אתנו ימים או עשור"**, אז זי קען בעטן צוועלף חדשים. סאו מ'זעט אז אליעזר האט געמאכט, אזוי לערנען מיין איך די חכמים, אז אליעזר האט געמאכט קידושין, און דאס פארן איז שוין אזוי ווי די... מ'קומט שוין צו לרשות בעלה. יא. אקעי. עניוועז.*

ר' יואל אשר: **"או מסרוה שלוחי האב"**, אדער אן אנדער פאל: די כלה האט געטרעוולט, די כלה איז געגאנגען מיט שלוחי האב צו דעם בעל אדער צו שלוחי הבעל, און יעצט איז זי שוין מיט דעם בעל, ס'טייטש, לאמיר זאגן זי פארט אין דעם בעל'ס קאר אדער וואגן, אדער שלוחי הבעל, איז דאך אויך במקום דעם בעל.

איז יעצט, וואס טוט זיך יעצט מיט דער ירושה? דער מצב: ס'איז נאכנישט געווען חופה, אבער סיי ס'איז שוין געווען אירוסין, און סיי זי איז שוין געווען אונטער דעם בעל, ווייל זי איז שוין ביי דעם בעל אדער ביי זיינע שלוחים. איז די הלכה, אז אויב יעצט, **"ומתה בדרך"**, זי איז געשטארבן אין דעם מצב, **"קודם שתיכנס לחופה, אף על פי שכתובתה עדיין בבית אביה"** –

ר' יצחק: לאמיר זאגן אז כתובה מיינט נדוניא דא, רייט?

ר' יואל אשר: ס'איז...

ירושת הבעל ביי מסירה לשלוחי הבעל קודם החופה

דער דין פון מסירת שלוחי האב און דער טייטש פון "שכתובתה עדיין בבית אביה"

ר' יצחק: אזוי לערנען, מיין איך, די חכמים, אז אליעזר האט געמאכט קידושין, און דאס פארן און דאס שטעלן אזוי ווי די "תבוא אלינו", ס'איז מ'קומט שוין צו לרשות בעלה. יא, אקעי. עניוועז.

ר' יואל אשר: **"או מסרוה שלוחי האב"** – אדער אן אנדער פאל, וועז די כלה האט געטרעוולט, די כלה איז געגאנגען מיט...

ר' יצחק: שלוחי האב צו...

ר' יואל אשר: דעם בעל אדער צו שלוחי הבעל. און יעצט איז זי שוין, אדער איז זי שוין מיט'ן בעל – ס'טייטש, לאמיר זאגן זי פארט אין דעם בעל'ס קאר אדער דעם וואגן – אדער שלוחי הבעל, איז דאך אויך במקום דעם בעל.

איז יעצט, וואס טוט זיך יעצט מיט דער ירושה? דער מצב, ס'איז נאכנישט געווען חופה, אבער סיי ס'איז שוין געווען אירוסין און סיי זי איז שוין געווען אונטער דעם בעל, ווייל זי איז שוין ביים בעל אדער ביי זיינע שלוחים. איז די הלכה אז אויב יעצט **"ומתה בדרך"**, זי איז געשטארבן אין אזא מצב, **"קודם שתיכנס לחופה, אף על פי שכתובתה עדיין בבית אביה"**. לאמיר זאגן אז...

ר' יצחק: [[#2]] "כתובה" מיינט נדוניא דא.

ר' יואל אשר: רייט? אה, נדוניא, די זאכן וואס זי גייט אריינברענגען. אה, זייער גוט, די נכסי מלוג, נכסי צאן ברזל. מ'רעדט פראקטיש, מ'מיינט נישט די כתובה וואס דער מאן גייט דאך געבן.

ר' יצחק: יא, מ'מיינט דאס. יא, ס'מיינט זיכער די דברים הנכתבים בכתובה, וואס דער רמב"ם זאגט אז געווענליך הייסן זיי נישט כתובה. באט עניוועז, אמאל...

ר' יואל אשר: מ'דארף נאך צוברענגען צו דעם נייעם הויז פון דער קאפל, דארף מען נאך ברענגען די אלע זאכן וואס די פרוי ברענגט, נכסי מלוג, נכסי צאן ברזל. סאו יעצט האט זי נאכנישט געברענגט אירע – וואס מען קען זאגן אזוי ווי זעסט דאך אז זי האט נאכנישט אינווסטעד אין די... זי איז נאכנישט אריינגעקומען מיט אירע נכסים – אבער מ'גייט נאך דעם אז זי איז ברשות בעלה. אן אשת איש איז זי דאך שוין, און זי איז שוין ברשות בעלה, הייסט שוין דער מאן געגנוג מאן צו ירש'ענען.

ר' יצחק: מ'דארף נישט ווארטן אויף נישואין.

חקירה: צי ירושת הבעל איז א דין אין קורבה אדער אין "רשות הבעל"

ר' יואל אשר: [[#3]] ס'איז אינטערעסאנט, געווענליך ירושה קוקן מיר אן ווי ס'איז דינים אין קורבה. קורבה פארשטייט זיך געשעט ביי קידושין, ווייל דעמאלטס ווערט מען אן איש, אן אשת איש. ס'איז זייער אינטערעסאנט אז די צייט פון נמסרה לבעל פועל'ט גארנישט אין דין משפחה, אין דין קורבה, אז יעצט הייסט זי... לגבי עריות איז עס פון קידושין.

ר' יצחק: ניין, ס'איז דאך פארקערט. ס'איז יא.

ר' יואל אשר: קידושין איז וואס מאכט דעם סטאטוס פון א מענטש אלס אן אשת איש, די שוועסטער ווערן אחות אשתו וכדומה, די אלע זאכן. און ביי ירושה זאג איך, איז די ברידער, די זון, זענען אלעס משפחה זאכן. אבער די קורבה מיט'ן בעל רעכנט מען נישט ריין משפחה'דיג, ווייל משפחה ווערן זיי דעמאלטס, יא? ס'טייטש אזוי: געווענליך וועז א מענטש שטארבט, קוקט מען אויף ווער איז די נאנטסטע משפחה – די קינדער, דער טאטע. דא וואלט מען אויך געגאנגען געקוקט אויף משפחה, אבער מ'קוקט נישט אויף משפחה, מ'קוקט אויף עפעס וואס הייסט "ברשות הבעל".

ר' יצחק: דעמאלטס איז זי געווארן זייז ווייב.

ר' יואל אשר: ליטעראלי. ניין, זי איז דאך געווארן די ווייב, אן אשת איש איז זי געווארן ביי די קידושין.

ר' יצחק: אשת איש איז נאר... ניין, איך בין נישט מסכים.

ר' יואל אשר: אלע קורבות...

ר' יצחק: זי איז געווארן חמותו, זי איז געווארן...

ר' יואל אשר: אמת, אבער איך זאג אז ירושה געווענליך קוקט אן אויף קורבה.

ר' יצחק: ניין, דער פאטער איז דאך א קורבה, אבער דער מאן איז קודם, אז ער איז שוין געווארן דער מאן.

ר' יואל אשר: אבער וועז איז ער דער מאן? דער מאן קוקט מען דאך בעיקר אויף וועז די הלכה זאגט מדיני קורבה הייסט עס א מאן. זאגט מדיני קורבה הייסט א מענטש א מאן פון קידושין...

ר' יצחק: יא.

ר' יואל אשר: ס'איז נישט דא אזא זאך דיני קורבה אזא זאך. וועז ווערט מען אשת אחיו, אחות אשתו, די אלע זאכן, יא?

ר' יצחק: פון וועז ער טוט קידושין.

ר' יואל אשר: איז חל אלע דיני קורבה אויף אים, וואס דעמאלטס ווערט ער איר מאן לגבי אלע אנדערע דאורייתא'ס. און געווענליך ביי ירושה קוקט מען דאך אויף דעם ענין וואס הייסט קורבה.

דיסקוסיע: צי מסירה לשלוחים איז א "מצב ביניים" אדער בעצם שוין נישואין?

ר' יצחק: [[#4]] וואס האט פאר א שייכות די צוויי זאכן, עריות? איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט. עני קעיס, די שאלה איז פארקערט. די שאלה איז, דאס איז דאך בעיסיקלי נישואין, דאס וואס מיר רעדן יעצט. דאס אז דא איז דא עפעס א קליינער חילוק, דאס איז די שאלה.

בעיסיקלי, מיר האבן געלערנט אין פרק י' וואטעוועור אז נישואין איז טייטש כניסה לרשות הבעל. דער גאנצער חילוק פון אירוסין און נישואין ס'איז בעיקר אין וועמענס רשות זי איז. די שאלה איז צי די פרוי קען ער בועל זיין. דער תירוץ איז בעיסיקלי אז ער קען, ווייל ס'איז נישטא דא – דער רמב"ם האט געלערנט אז ס'איז נישטא קיין חיוב חופה. חופה איז דאס אז זי קומט לרשות הבעל. דא שטייט נאר א חילוק אז זי שטייט נאך א בלאק אוועק, כאילו, דו פארשטייסט? און ער גיט דא דוגמאות פאר דעם, און די דוגמאות הייבן דא מפרשים אן וועלן צעמישט אביסל, נכנס לחצר, די אלע זאכן.

מער ווייניגער דאס איז שוין נישואין. דער חידוש איז נאר אז כאילו לא נכנסה לחופה, ס'איז דא א צוגעגרייטע חופה, וואטעוועור דעט מינס עקזעקטלי. דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'דארף נישט קיין חופה, מ'ווייסט נישט וואס מיינט חופה. אבער ס'איז בעיסיקלי נשואה, דאס איז דאך דער טייטש דא. ס'איז עפעס איין לעוועל פאר דעם, דאס זאג איך, דאס דארף מען דא פארשטיין. אבער ס'איז לשם נישואין, ס'איז לשם די מסירה לרשות הבעל, הדא היא דכתיב נישואין, ס'איז נישט אזוי אנדערש, ס'איז נאר אזוי ווי איין סטעפ. דער חידוש איז ס'איז דא עפעס איין סטעפ פאר נישואין גמורים.

ר' יואל אשר: מיר רעדן דאך דא פון לענין אנדערע זאכן, למשל די כתובה וואס איז פון נישואין, וואלט דאך דא נאך נישט געווען מחויב. לאמיר זאגן פאר סאם ריזען ער האט זיך זייער לאנג אויפגעהאלטן אין דעם פלאץ פון קודם שתיכנס לחופה, האט ער נאך נישט געדארפט מפרנס זיין, ווייל ס'איז נאכנישט געווען קיין נישואין.

ר' יצחק: נישט קלאר.

ר' יואל אשר: נישואין איז קלאר עפעס אז ס'איז דא אזא זאך ווי לשם חופה דאס... ניין.

ר' יצחק: ניין, ס'איז נישט אמת. איך מיין אז דער תירוץ... איך טראכט יעצט, איך זאג נישט אויב דו האסט א ראיה וואס שטייט בפירוש אז דו האסט געלערנט בעסער פון מיר, זאלסטו מיר סטאפן און זאגן אז איך האק אין קאפ אריין. אבער איך טראכט אז

טעארעטיש איז ער שוין יעצט מחויב בפרנסה און במזונות, טעארעטיש איז ער שוין יעצט מותר לבוא עליה אזוי ווי א נשואה איז מותר לבוא עליה. נאר וואס? פראקטיש איז עס נישט נוגע, ווייל ער שטייט דאך אויפ'ן וועג צו דער חופה. דאס איינציגסטע מאל וואס איז נוגע איז אויב זי דראפט דעד אויפ'ן וועג צו דער חופה נעבעך. פארשטאנען וואס איך זאג? דו כאפסט וואס ס'געשעט?

דו כאפסט, הער אויס א מעשה: ס'איז געווען א מיידל, מ'פירט איר מיט דער כלה-קאר, איך ווייס וואס, מ'פירט איר אראפ צו דער חופה. פופס! געשטארבן. וואס הייבט אן די שאלה? איין שאלה: דער בעל ירש'נט איר.

די משמעות פונעם רמב"ם אין פרק י' און די נפקא מינות למעשה (תרומה, מזונות)

ר' יואל אשר: [[#5]] אקעי, נאכאמאל. דער רמב"ם זאגט דאך קלאר, דער לשון הרמב"ם גלייך אויפ'ן אנפאנג איז: **"אף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה"**.

ר' יצחק: ער רעדט צו יעצט...

ר' יואל אשר: ענק ווייסן וואס ס'מיינט חופה, זאגט דער רמב"ם, מיר האבן שוין געלערנט אז חופה איז א געוויסע זאך, און דא איז נאך נישט געווען חופה. אבער לענין ירושה איז דא עפעס א זאך וואס הייסט **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"** לענין ירושה. סאו לכאורה פון דעם רמב"ם דא האבן מיר פארשטאנען אז למשל לענין זאל הייסן אשת כהן, איז אדער קידושין אדער חופה. דאס איז עפעס א מצב ביניים. אזוי זאגט אונז דער רמב"ם קלאר: ס'איז דא א דין לענין ירושה.

ר' יצחק: ניין, נישט אמת. נישט אמת. דו האסט געלערנט פרק י'. אין פרק י' שטייט אז **"כניסה לבית בעלה היא הנקראת כניסה לחופה"**.

ר' יואל אשר: אבער דא איז נאך נישט בית בעלה, דאס איז דאס ווארט! דא איז נאך נישט בית בעלה, דא איז מען אונטערוועגנס! דאס איז א געוויסער מצב ביניים, דאס איז וואס איך זאג!

ר' יצחק: האט איר: **"ייחוד זה היא הנקראת כניסה לחופה, שיביא אותה לתוך ביתו"**. סאו, דער טאטע האט איר שוין אוועקגעגעבן, אבער ער האט איר נאך נישט באקומען. דאס איז דער רמב"ם פרק י'.

ר' יואל אשר: ער איז נאך נישט לתוך ביתו, זי טאר נאך נישט עסן תרומה. אויפ'ן וועג צו ביתו קען דויערן צוויי וואכן!

ר' יצחק: באלד קען מען זען צי זי מעג עסן תרומה. ס'איז נישט קיין צוויי-וואכיגער וועג.

ר' יואל אשר: ס'קען אויך זיין צוויי וואכן אזא מצב ביניים! מ'דארף טרעווועלן אין האטעלס!

ר' יצחק: איך בין נישט מסכים. דער מצב ביניים איז נאר נוגע ווען זי שטארבט. ס'איז קיינמאל נישט אנדערש נוגע, ווייל דאס איז נישט עקזיסטענט.

ר' יואל אשר: [[#6]] יא נוגע פאר תרומה.

ר' יצחק: באלד וועלן מיר זען וואו ס'שטייט וועגן תרומה.

ר' יואל אשר: לאמיר זאגן ס'איז נוגע פאר די אנדערע דיני כתובה...

ר' יצחק: ווער האט געזאגט אז...

ר' יואל אשר: זי קען נישט עסן תרומה? לפרנסה.

ר' יצחק: אודאי איז א בחינה פשט.

ר' יואל אשר: דאס זאג איך. ווער זאגט? נאך נישט קיין חופה. אבער מ'זאגט מיר דעם דין אז פון ווען זי האט שוין נישט...

ר' יצחק: קיין טאטן וואס זאל קעיר נעמען פון איר, אודאי, ווער האט געזאגט אז זי קען נישט עסן תרומה? ס'איז נישט נוגע! מ'האלט דאך אינמיטן אויפ'ן וועג צו דער חופה! כ'פארשטיי נישט וואס ער רעדט! אמאל מאכט זיך א פראבלעם...

ר' יואל אשר: איז ער אין א חוץ אלול אין א בינדיג...

ר' יצחק: אבער דאס איז אויך נישט נוגע! זייער גוט, זאל זיין נוגע צו מעגן עסן תרומה, זאל זיין אזוי. אבער ס'איז נישט נוגע פאר רוב אנדערע שאלות. ס'איז דאך נישט אמת'דיג נוגע, ווייל דאס איז אויפ'ן וועג! ס'גייט דאך אנקומען! ס'איז נאר אן אינטערעסאנטע שאלה ווען זי איז געשטארבן אויפ'ן וועג, ווייל אויב נישט איז דאך מסיים דער... וועלכע שאלה זאל מען פרעגן? פארשטייסט וואס איך זאג?

המשך הפלוגתא: דער מהות פון חופה ונישואין ביים רמב"ם

ר' יואל אשר: יא. [[#7]] איך בין נישט מסכים. דא רעדט מען נישט וועגן... דא איז דאך גאנץ קלאר, טאקע דארטן וואו דו זאגסט, זאגט דער רמב"ם אז ס'איז דא א געוויסע זאך: **"ויתייחד עמה"** לשם חופה, **"להכניסה לתוך ביתו"**, ווען ער רעדט נישט פון דא, איבערגעגעבן לשלוחים זאלן איר טראגן. לגבי אלע אנדערע הלכות הייסט זי נאך נישט נשואה. דאס זאגט דער רמב"ם: **"אף על פי שעדיין לא נכנסה"**.

ר' יצחק: נישטא אזא זאך נשואה. נשואה איז א פאקט פון נכנסה לרשות בעלה. הא, דא איז דאך זי א נשואה! און זיי האבן געלערנט דארט אז "נתייחד" מיינט נישט אז מ'דארף שטעלן א יחוד-שטיבל אזוי ווי מ'לערנט אין הייטיגע פוסקים, נאר ס'מיינט דאס אז זי איז מיוחדת פאר אים, אז זי וואוינט מיט אים. א חופה איז נאר... טעקניקלי איז ער אנגעקומען, האט ער עפעס צוגעשטעלט א חופה וואו זי איז נאכנישט אנגעקומען אויף דער חופה. חופה איז סתם א... חופה איז טייטש א פארטי-הויז. ס'איז נישט א שטענגל.

ר' יואל אשר: נו, דא איז זי נאך אונטערוועגנס אהין. וואס איז?

ר' יצחק: נו, וואס פארשטייסטו נישט? נו, זייער גוט, ס'איז א פאני קעיס. ס'איז נישט אז דו זאגסט מיר קיין חידוש אז ס'איז דא עפעס א מצב ביניים. ס'איז נישטא קיין מצב ביניים. ס'איז דא א מצב אינמיטן דער חתונה: א כלה איז געשטארבן אויפ'ן וועג צו...

הער אויס, אמאל נעמט דער וועג א פאר טעג, גייט מיר נישט אן. אבער זי איז געשטארבן אויפ'ן וועג צו דער חופה, אקעי? ס'איז זייער א פאני זאך. און די איינציגסטע זאך וואס דער חכם דארף איז די ירושה. ס'איז זייער א טראגעדיע געשען, אמת? יא, אמת. סתם, יא, פארשטייסט.

כ'מיין נישט מיט דער מעשה ארויסצוברענגען אז מ'זאל ווייטנען. כ'מיין ארויסצוברענגען אז ס'איז נישט קיין נארמאלע קעיס. ס'איז נישט פשט אז אין יעדע נישואין איז דא אמת'דיג דריי סטעפס. טעקניקלי איז אפשר דא, ס'איז דאך נישט נוגע, ווייל מ'האלט אויפ'ן וועג. ס'איז נאר נוגע אויב ס'איז געשען א טראגעדיע און יענע איז געשטארבן. אקעי, יא. אבער קענסט זיין חולק מיט מיר, נאר פראל מיר נישט. איך לערן מיט סברות, איך זאג אין דער וועלט אריין.

ר' יואל אשר: חס ושלום, חס ושלום, עפר אני תחת רגליו. אבער מיר זענען ביידע אחרונים, מיר קענען זיך טענה'ן. שוין.

ר' יצחק: הער אויס מיין טעיסט. איך האלט נישט אז מ'קען זיך טענה'ן. אקעי, איך האב נישט געזאגט.

ר' יואל אשר: איך האב א מחלוקת מיט דעם. איך ווייס נישט וויאזוי דו האסט דארטן אפגעלערנט דעם רמב"ם, אבער דא אליין זעסטו: **"אף על פי שעדיין לא נכנסה לחופה"**, דער רמב"ם זאגט דא עפעס, יא? ער זאגט דאך נישט סתם אין דער וועלט אריין.

ר' יצחק: "הואיל ונעשת ברשות בעלה".

ר' יואל אשר: גיי דאס נעקסטע שטיקל. איז דא... איז הגם לא נכנסה לחופה – מיר ווייסן דאך אז ס'איז דא א צייט וואס הייסט חופה, און לדעתם הייסט זי נאכנישט נשואה – איז אבער דא א ספעציעלער דין אין ירושה, אז **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"** איז דא א...

ר' יצחק: אבער חופה, יא, אבער נישואין איז די זעלבע זאך ווי רשות בעלה.

ר' יואל אשר: אבער דא איז זי נאכנישט ברשות בעלה! ער גייט דאך זאגן: **"מסרה אביה לבעלה או לשלוחי בעלה... ומתה בדרך... הואיל ונעשת..."**

ר' יצחק: איז דאך נאכנישט ברשות בעלה? **"הואיל ונעשת ברשות בעלה"!**

ר' יואל אשר: ס'מיינט מתייחד עמה ברשות בעלה. צו זאגן אז זי איז מיט די שלוחים און זיין מתייחד עמה? אודאי נישט! דער רמב"ם גיט אונז יא...

ר' יצחק: עפעס א צורה פון... אקעי.

ר' יואל אשר: שוין געזאגט מיין פשט. **"אבל אם עדיין האב..."**

ר' יצחק: אקעי. אין דעם זענען מיר שוין נישט מחדש גארנישט.

ר' יואל אשר: איך ווייס נישט, וועז דער רמב"ם האט חתונה געמאכט, האט ער נישט געמאכט קיין חופה, און געזונגען די ליובאוויטשער ניגונים, מיט שטאנגען? ס'איז דאך דא עפעס וואס הייסט חופה! דער רמב"ם האט אויך געטוהן חופה, און מ'האט געמאכט דארטן די ברכות, די ברכות החופה. ס'איז אמת אז אויב איינער, לאמיר זאגן, האט נישט געטוהן דעם גאנצן טעקעס, דאס גאנצע ריטשועל, און נאך אלץ איז כשר, ווייל ס'איז געווען עפעס א הכניסה לביתו. אבער דא רעדט מען דאך וועז מ'גייט דאך נאך יא מאכן א חופה, און מ'האט אינזין אז די חופה זאל פועל'ן צו זיין נשואה. מ'רעדט דא פון בריסקערס. און יעצט זענען זיי בדרך. ס'איז דא א דין אין ירושה אז בדרך הייסט עס שוין העברה. **"אבל..."**

ר' יצחק: איך ווייס גראד נישט.

דער דין פון "בדרך" און יחוד לשם נישואין אינמיטן וועג

ר' יואל אשר: ס'איז דאך דא עפעס וואס הייסט חופה. דער רמב"ם האט אויך געטוהן חופה, מ'האט געמאכט דארטן די ברכות, די ברכות החופה. ס'איז אמת אז אויב איינער, לאמיר זאגן, האט נישט געטוהן דעם גאנצן טקס, די גאנצע ריטשועל, איז עס נאך אלץ כשר, ווייל ס'איז געווען עפעס א הכניסה לביתו. אבער דא רעדט מען דאך וועז מ'גייט דאך נאך יא מאכן א חופה, און מ'האט אינזין אז די חופה זאל פועל זיין נישואין – מ'רעדט דא פון בריסקערס. און יעצט זענען זיי בדרך. ס'איז דא א דין אין ירושה אז עס בדרך...

ר' יצחק: הייסט עס שוין געווארן, אבל, כ'ווייס גראדע נישט.

ר' יואל אשר: און עס וועט זיין אפילו נוגע, ווייל שפעטער גייט מען זען. די נעקסטע הלכה גייט זיין אזוי ווי ער איז אריין מיט איר לחצר ללון, אבער ס'איז נישט געווען לשם נישואין. וועסט זען, לאמיר גיין ווייטער.

ר' יצחק: איך פארשטיי, זייער גוט. סאו אינעם שכל איז לאמיר זיי גלייכן... אבער סארי, האלט מען דא: **"וכן אם הלך האב"**.

ר' יואל אשר: *דער חידוש דא איז, אז מ'גייט נישט נאך וואו עס ליגן אנדערע נכסים. וואלסט וועז געקענט זאגן אז ווי לאנג מ'האט נישט אריינגעמופט צוזאמען, און געברענגט ביידע נכסים, און געווארן ממש שותפים.* אקעי. **"אף על פי שכתובתה עדיין וכו'"**, איז זי שוין ברשות בעלה.

"וכן אם הלך האב או שלוחי האב עם הבעל" – דער טאטע אדער די שלוחי האב זענען געגאנגען מיט'ן מאן, צוזאמען מיט'ן מאן. דאס טייטש, יעצט איז עס אזא באגלייטן סיטואציע, יא? אזוי ווי אויפ'ן וועג צו שאלעס ווארפן, ביידע מחותנים צוזאמען, סאו זי גייט מיט איר טאטן און מיט איר מאן. אבער בדרך, אויפ'ן וועג, איז זי אריין מיט איר בעל **"בדרך לחצר ונתייחד עמה לשם נישואין"**. דער מאן איז אריינגעגאנגען מיט איר אין דער חצר, אפילו אויב ס'איז נישט זיין חצר. אפילו אויב ס'איז איר חצר זאגן... מ'דארף דא קוקן אין די...

ר' יצחק: א.

די השגת הראב"ד: דער חילוק צווישן מציאות און מחשבה ביי יחוד

ר' יואל אשר: דא איז א מחלוקת מיט'ן ראב"ד. אבער פשוט נאך, ער איז אריינגעגאנגען אין א חצר, דער רמב"ם זאגט נישט וועלכע חצר, אבער נישט זיין הויז, ס'איז נאכנישט געווען חופה. אבער ס'איז געווען א חצר, און ס'איז אבער געווען לשם נישואין, זאגט דער רמב"ם אז דאס הייסט אויך גענוג חופה.

ר' יצחק: דער עצם פאקט אז ער איז אריין לחצר זיך מתייחד זיין,

ר' יואל אשר: הייסט שוין נישואין. ס'הייסט שוין נישואין לענין ירושה.

ר' יצחק: "הרי זו יירשנה בעלה". דא פרעגט דער ראב"ד א קשיא.

ר' יואל אשר: לכאורה אויב אזוי איז דאך פשוט.

ר' יצחק: פריער האט ער דאך געזאגט, אז אפילו אן דעם "נכנס לחצר ונתייחד". אמת, אויף דעם איז דער ראב"ד אביסל שוועך, אויף דעם זאגט דער ראב"ד: אויב ס'איז זיין חצר איז דאך פשוט, דאס איז דאך א חופה, כ'מיין דאס איז דאך יחוד. אלא מאי?

ר' יואל אשר: דער רמב"ם רעדט א חידוש אז **"נתייחד לשם נישואין"**.

ר' יצחק: ס'איז נישט זיינס, ס'איז נישט זיין חצר. "לחצר", ניין, דער ראב"ד זאגט: **"אם דידיה היא"**, ס'איז זיינס, איז דאך פשוט.

ר' יואל אשר: אפילו בסתם.

ר' יצחק: אפילו ער טראכט נישט פון נישואין. אבער דער רמב"ם זאגט א חידוש, לויט'ן ראב"ד פארשטייסטו דעם חידוש, כאילו דעם רמב"ם'ס הלכה: אויב ס'איז געגאנגען אין א... ס'איז נישט א כניסה לבית, דאס הייסט סתם זיי זענען געגאנגען אין א מאטעל, אבער ער האט געמאכט דעם יחוד לשם נישואין, כאילו דא וואוינען מיר היינט ביינאכט, איך ווייס נישט פונקט, עפעס אזא סארט זאך.

ר' יואל אשר: *וועז מ'וואוינט עכט אינעם הויז, דארף מען נישט טראכטן אז מ'וואוינט אינעם הויז, אבער וועז מ'וואוינט נישט אינעם הויז, דארף מען טראכטן אז מ'וואוינט אין הויז. עפעס אזוי. מ'דארף אדער מחשבה אדער מציאות, פאקט, עפעס אזוי.*

ר' יצחק: יא, אזוי פארשטיי איך.

ר' יואל אשר: סאו דער ראב"ד זאגט דארט, דאס איז נאר א חידוש אויב מען זאגט אז אפילו אין איר הויז.

ר' יצחק: אבער ס'איז געווען לשם נישואין. ניין, באלד וועלן מיר זען וועגן איר הויז, אין דער נעקסטער הלכה. יעצט רעדט מען פון א דריטנ'ס הויז. אבער, וואס איז נישט...

הלכה ב': וועז דער טאטע באגלייט נאך אדער וועז זי גייט אליין

נעכטיגן אין א פונדק וועז דער טאטע איז נאך דארט

ר' יואל אשר: וועז ירש'נט נאכנישט דער מאן, וועז מ'איז אין אזא עפעס א שטיקל מצב ביניהם? זאגט דער רמב"ם אזוי: **"אם עדיין האב עם הבעל להוליכה לבית בעלה"** – דער טאטע איז נאך צוזאמען, ס'טייטש דער טאטע באגלייט איר און דער חתן פיקט איר אויף. און דער בעל איז נאך דארטן אויפ'ן וועג, **"או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או עם הבעל"** – אדער די שלוחי האב גייען מיט, מיט די שלוחי הבעל אדער מיט'ן בעל. איז פשט אז דער טאטע האט נאכנישט אויפגעגעבן, דער טאטע האט נאכנישט איבערגעגעבן צום בעל. סאו דער טאטע איז נאך דארטן, ער האלט נאך א שטיקל בעלות, ער האלט נאך א פוס אריין.

דעמאלטס איז אזוי: **"ואפילו נכנס הבעל עמה לחצר ללון כדרך שלנין עוברי דרכים בפונדק אחד"** – אפילו אינמיטן וועג האבן זיי זיך מתייחד געווען, זיי זענען געגאנגען שלאפן, דער חתן מיט דער כלה האבן געשלאפן אין אן אכסניא. אבער ס'איז נישט געווען לשם נישואין.

ר' יצחק: אין דעם זעלבן פונדק מיינט ער שטייט א צימער.

ר' יואל אשר: ס'איז נישט געווען לשם. וועגן דעם זאגט דער רמב"ם אז ס'איז געווען רענדאם אזוי ווי מ'איז געגאנגען אין א האטעל, מ'האט נישט געטראכט מ'גייט יעצט אין א בית חתונה. ס'איז נישט געווען באופן חתונה. ס'איז געווען זייער רענדאם. אבער עפעס יחוד איז אבער געווען, עפעס קירבה זעט דאך דא אויס. זאגט אבער דער רמב"ם: ניין, אין אזא פאל איז דאס גארנישט. דאס נעכטיגן מיט דעם מען אין איין פונדק איז גארנישט. פארוואס? ווייל **"הואיל והאב או שלוחיו עמה"**.

איז דאך דא צוויי פראבלעמען:

1. איינס, אז דער טאטע אדער די שלוחים פון דעם טאטן זענען נאך מיט איר, סאו זי איז נאך קאנעקטעד צו זיי. *ס'טייטש, לכאורה וואלט איך אפשר אפילו געזאגט, ווער דארף איר יעצט מפרנס זיין אין דער אכסניא, זי איז הונגעריג? לכאורה, דער טאטע איז דאך נאך דארטן. דער טאטע האט דאך דעם מנהג אז ער איז מפרנס זיין טאכטער.* אראנגעהאנגען, איך ווייס נישט אויב ס'איז אזוי וויכטיג דא. דער טאטע איז נאך דארט, סאו ער האט נאך דארטן אן אחיזה.

2. און דאס זיין אין דעם פונדק אחד איז נישט געווען עפעס א סיין פון חתונה האבן, ווייל ס'איז נישט געווען "נתייחד עמה לשם נישואין", ס'איז געווען נאר א פראקטישע רענדאם זאך, אז זיי האבן געשעירט אן אפארטמענט.

הייסט זי נאך ברשות האב, און אפילו אויב דער מאן האט שוין באגלייט, הייסט עס נאך אלץ ברשות האב, ווייל דער טאטע האט נאכנישט אויפגעגעבן זיין פלאץ דארטן. איז **"אם מתה יירשנה אביה"** – אויב זי שטארבט יעצט, וועט עס נאכנישט הייסן אזוי ווי זי האט שוין א מאן, אז דער מאן ירש'נט, נאר דער טאטע וועט ירש'ענען, און דער טאטע בלייבט איר אייניגסטער קרוב און דער טאטע וועט ירש'ענען.

"ואף על פי שכתובתה בבית בעלה" – זאגט דא דער רמב"ם, דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז מ'קוקט בכלל נישט וואו די כתובה איז, אפילו מ'האט שוין אריבערגעברענגט אלע נכסים צו דעם מאנ'ס הויז, אבער זי איז געשטארבן נאך פאר דעם וואס דער

טאטע האט אויפגעגעבן זיין האנט, וואס דער טאטע האט איבערגעגעבן, הייסט זי נאכנישט ברשות בעלה, איז נאכנישט דער בעלה יורשה.

וועג א בוגרת, יתומה אדער אלמנה גייט אליין אויפ'ן וועג

זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"וכן"** – זאגט דער רמב"ם אזא פאל: ביז יעצט האט מען געערעדט וועג זי האט א טאטע, און מ'האט געערעדט וועגן דעם טאטנ'ס אויפגעבן זיין קאנטראל. זאגט דער רמב"ם אז **"וכן אם היתה בוגרת"** – אויב זי איז שוין אן אדאלט, וואס איז נישט ברשות אביה, אדער זי איז א **"יתומה"**, וואס אויטאמאטיש איז נישטא קיין רשות אביה, **"או אלמנה"**, וואס איינמאל מ'האט חתונה, אפילו אן אלמנה א קטנה, איינמאל זי איז געווען חתונה געהאט, האט דער טאטע פארלוירן זיין רשות.

איז יעצט **"והלכה היא בעצמה מבית אביה לבית בעלה ואין עמה לא בעל ולא שלוחיו ומתה בדרך"** – זי איז געגאנגען, זי איז געווען אונטערוועגנס מבית אביה לבית בעלה, און ס'איז שוין נישטאמאל געווען אן אביה וואס זאל איר באגלייטן אדער וואס זאל האבן עני קאנטראל, אבער דער בעל האט איר נאכנישט אויפגעפיקט. *דער רמב"ם זאגט דא אז דאס ווארט "ברשות בעלה" אדער אונטערוועגנס צו רשות בעלה, איז וועג דער בעלה טראגט איר אין דעם מצב.* דער בעל איז מיט איר אויפ'ן וועג אהיים צו זיין הויז. אבער דא, הגם זי איז שוין אוועקגעגאנגען מרשות אביה, אבער דער בעלה איז איר נאכנישט אנטקעגן געגאנגען, דער בעל האט איר נאכנישט עקסעפטעד, ער האט איר נאכנישט אנגענומען, הייסט זי נאכנישט ברשות הבעל לענין ירושה, **"אין הבעל יורש אותה"**. שוין.

שמועס: דער גדר פון איבערגאנג לרשות הבעל און וואס הייסט "שלוחי הבעל"

ר' יצחק: ס'שטייט, סאו די מסירת הטאטע דאס איז וואס ס'מאכט...

ר' יואל אשר: נישט די מסירת הטאטע, עס איז דער מאן, דעם נייעם מאנ'ס טראגן לרשותו.

ר' יצחק: ניין, אבער ער דארף נישט זיין דארט בכלל.

ר' יואל אשר: דער מאן דארף יא זיין דארטן, אדער זיינע שלוחים, טראגן צו רשותו. וועגן דעם, אז זי איז געגאנגען אליין צו זיין רשות, אבער דער בעל האט איר נאכנישט געגומען, ער איז נאכנישט געווען דארטן, ס'איז נישט אז דער בעל איז געקומען נעמען.

ר' יצחק: זייער גוט, וואס זאגסטו אז איינער זעט... איך ווייס נישט אויב ס'איז דא אזא זאך שליח...

ר' יואל אשר: הבעל, אז ער האט איר געשיקט א טעקסי.

ר' יצחק: פריער האסטו געזאגט אז שליח הבעל... יא, אבער שלוחים מיינט נישט א שליח פון קבלה.

ר' יואל אשר: *ס'מיינט אז א טעקסי איז אויך גוט ביי די וועי, שלוחים האסטו געערעדט פאר... ס'קען זיין, אין אמת'ן יא. לאו דווקא אז ס'איז דא א דין שליחות, ווייל ס'איז דאך נישט אזוי ווי קידושין וואס אויף דעם דארף מען א שליחות. שליח הבעל מיינט זי איז שוין אונטער זיין אויפזיכט, ער נעמט שוין קעיר פון איר.* זייער גוט.

הלכה ג': וועלכער מין בעל איז יורש

ר' יואל אשר: אבער ביז יעצט האבן מיר געלערנט פון וועלכער פעיז וויטהין די פראסעס פון ווערן חתונה געהאט, פון אירוסין און נישואין, איז דער בעל יורש. אבער יעצט גייען מיר לערנען וועלכער מין בעל איז יורש.

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם אזוי: יא, זייער גוט.

הנושא אשה שהיא אסורה לו: דער חילוק צווישן ירושה און כתובה

ר' יואל אשר: "הנושא אשה שהיא אסורה לו" – אויב איינער האט חתונה מיט א ווייב וואס איז אסור אויף אים. די ווייב איז אסור אויף אים, און אוודאי רעדט מען נישט דא פון א חייבי כריתות, ווייל דעמאלטס איז קידושין בכלל נישט תופס, ס'הייסט נישט קיין ווייב. נאר מ'רעדט דא פון אן אשה שהיא אסורה לו מדרבנן, אדער אן אסורי לאוין, אבער **"הואיל ויש לו בה קידושין"** – די קידושין איז תופס, **"אם מתה תחתיו יירשנה"** – איז דער בעל איר יא יורש.

און זייער אינטערעסאנט, ווייל דאס איז אנדערש ווי מיר האבן געלערנט לענין כתובה. לענין איר אויסהאלטן ווילן מיר ער זאל זיך וואס שנעלער גט'ן. ווי לאנג זי לעבט איז א גרויסער איסור, אבער זיין חתונה געהאט, זיין א געווענער מאן פון אן אסורה לו איז נישט קיין עבירה. סאו ירש'ענען קען ער איר, ווייל אפשר איז עס א דין אין קירבה, מ'דארף טראכטן. אבער כתובה האבן מיר געלערנט פארלירט זי, ווייל אדרבה, ער דארף דאך איר גט'ן, ער איז דאך איר נושא באיסור. אבער לענין ירושה איז דאך דער איסור שוין נישטא, ממילא קען ער איר ירש'ענען.

ר' יצחק: זייער אינטערעסאנט. זאגט דער רמב"ם: **"וכן"**.

הנושא את הקטנה: ירושה דרבנן אויף נישואין דרבנן

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **"הנושא את הקטנה"** – וואס טוט זיך אבער ביי נאך א קווענסטשענעבל, נאך א נישואין וואס איז אין קווענסטשן? אויב איינער איז נושא א קטנה וואס אויף איר איז נישט תופס קידושין. ס'טייטש, געווענליך נושא את הקטנה דורך דעם טאטן איז א גוטע קידושין. אבער דא רעדט מען ער האט אליין געטראפן א מיידל, א קליין קינד, און ער האט געמאכט קידושין און ער האט איר נושא געווען.

ר' יצחק: רעדט פון א קטנה וואס האט נישט קיין טאטע. זי האט קידושי מיאון.

ר' יואל אשר: אן א טאטן. אקעי. וואס די קידושין איז נאר געווען דורך, יא, א קידושי דרבנן. ס'טייטש...

ר' יצחק: וועג ס'איז אן א טאטן מיינט אז ס'איז עקספייערד.

ר' יואל אשר: דער טאטע איז געשטארבן. אבער דא רעדט מען א קטנה וואס מדרבנן האט מען יא מתקן געווען קידושין. יא, זייער גוט געזאגט. **"אף על פי שאין קידושיה גמורין"** – מדאורייתא איז עס נישט קיין קידושין, ווייל דאס קינד קען דאך נישט מאכן קיין קנין, און זי האט נישט א טאטע, אבער די חכמים האבן מתקן געווען אז מען קען איר יא נושא זיין, און זי באקומט נאר די זכות צו מאכן מיאון ווען זי ווערט גרויס. **"אף על פי שאין קידושיה גמורין"** – אפילו די קידושין איז נישט קידושין גמורין, **"אם מתה תחתיו יירשנה"** – ירש'נט ער איר דאך. *ווייל היות די חכמים האבן מתקן געווען נישואין – דאס ווארט איז, ווייל חכמים האבן מתקן געווען נישואין, ממילא ירש'נט מען. כאילו די נישואין פון די רעכט, זיי האבן געמאכט א תקנה. זייער גוט. ווייל ירושת אשתו איז א דין דרבנן, און ס'איז דא א ירושה דרבנן אויף א נישואין דרבנן.* יא.

"אבל הפיקח שנשא חרשת" – א מענטש וואס איז א פיקח, א מענטש וואס איז א געזונטער מענטש, ער קען יא זען, ער קען אלעס, און ער האט גענומען א חרשת, א מיידל וואס איז א חרשת, וואס מדאורייתא איז נישט דא אויף איר קידושין, און די חכמים, נו, מיר האבן געלערנט א פיקח, אויך א תקנת חכמים אז מען קען נעמען א חרשת.

ר' יצחק: יא? אבער עקזעקט וואס מ'האט דאך שוין געמאכט. פארוואס?

הלכה ד': ירושת הבעל ביי א חרשת און א חרש

ר' יצחק: אבער **אם מתה לא יירשנה**,

ר' יואל אשר: פארוואס?

ר' יצחק: וואס? די חכמים האבן נישט געמאכט קיין כתובה למשל, רייט? האבן געזאגט אז...

ר' יואל אשר: זיי האבן נישט געגעבן א כתובה ווייל זיי האבן געוואלט אז מענטשן זאלן וועלן נעמען א חרשת, מ'האט געזוכט צו העלפן דער חרשת, האבן זיי אוועקגענומען כתובה.

ר' יצחק: האט דער רמב"ם געהאלטן אז די זעלבע זאך אז ס'איז נישט דא קיין ירושה. דער ראב"ד איז טאקע חולק.

ר' יואל אשר: סאו דער ראב"ד, אבער פיר אויס,

ר' יצחק: מה שאין כן אבער,

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **והחרש שנשא פקחת**, דער מאן איז דער חרש און די פרוי איז די פקחת **ומתה**, איז יא דער בעל יורש, דער בעל וואס איז א חרש איז יורש. פארוואס? ווייל **שהרי היא בת דעת ולדעתה נשאת**, זי איז דאך יא בת דעת און ווען זי האט חתונה געהאט צו אים האט זי מזכה געווען אז וואטעווער דער סדר איז אז דער מאן ירש'נט, אז דער מאן באקומט.

ר' יצחק: זאל דער מאן באקומען.

חידוש און שקלא וטריא: דער גדר פון ירושת הבעל – קנין אדער תנאי כתובה

ר' יואל אשר: דא וויל, ווער ווילן אונז זאל מאכן דעם קנין? ווער איז מקנה אזוי ווי? אזוי זעט דא אויס, כאילו ווען די פרוי האט חתונה צום מאן גיט זי אים אזוי ווי איבער דעם זכות איר צו ירש'ענען, ס'איז עפעס אזוי ווי מקנה דעם זכות, אזא מין געדאנק. ממילא היות אז זי איז א פקחת, האט זי אים געגעבן דעם זכות. אינטערעסאנט.

ר' יצחק: יא. וואס ער מיינט דא צו זאגן איז אזוי ווי פאר.

ר' יואל אשר: ס'איז דאך נישט א מתנה וואס די פרוי דארף געבן. ס'איז דאך אדער א ירושה אדער א כתובה. אדער איז א דין אין קירבה, אדער איז א דין אין כתובה.

ר' יצחק: וואס מיינט א דין אין קירבה? יו מעיד אפ דעט דין. ס'איז איינס פון די תנאי כתובה. ס'איז א תנאי אין דער כתובה אז ער איז יורש אותה, אזוי ארבעט עס זיכער. סאו, ס'איז פארט פון אזוי ווי כתובה, ס'איז פארט פון דעם הסכם נישואין.

פרעגסט א קשיא וויאזוי מ'קען מאכן א תנאי ירושה? כ'ווייס נישט. דער פאקט איז אז מיט דעם קען מען. דאס פארענטפערט נישט די קשיא. אבער זיין לאדזשיק איז דא בעצם אזוי ווי זיי האבן געלערנט ביי כתובה פארקערט. יא? אז א פקח וואס איז נושא חרשת, אויב ער וויל מאכן א כתובה איז דער תירוץ ער קען. פארוואס? ווייל שטייט דארט אז **הוא רצה להזיק בממונו**, נאו פראבלעם.

אבער ירושה איז פארקערט. ירושה איז תלוי אויב די פרוי איז א געזונטע. זי דארף געבן די ירושה. סאו, דארף זי זיין נארמאל. אויב זי האט חתונה מיט א חרש און זי וויל אים געבן ירושה איז נאו פראבלעם. אבער ס'איז מער פון דעם, נישט נאר אויב זי וויל. ס'הייסט דער רמב"ם זאגט אז בסתם האט זי. און זי ווייסט אז חתונה האבן מיינט דאס, ווייל זי איז דאך א פקחת.

ר' יואל אשר: איי. האט זי זיך מתחייב געווען אויף אלעס וואס א פרוי איז זיך מתחייב צו א געווענליכן מאן. און דער חרש דארף קענען אזוי ווי באקומען. ער דארף מקבל זיין דעם זכות. ס'איז נישט א קנין אזוי ווי...

ר' יצחק: ס'איז א חילוק, מען קען מקנה זיין פאר א שוטה, מ'קען אים נישט מקנה זיין. דאס הייסט, דו קענסט אים געבן עפעס. ס'איז גארנישט קיין פראבלעם. דאס הייסט, לכאורה באקומט ער כתובה אויכעט, און אלע זאכן. זי באקומט כתובה.

ר' יואל אשר: שוטה שרייבט נישט דער רמב"ם, ווייל אונז פארשטייען אליין. דער רמב"ם האט געזאגט אז שוטה האבן די חכמים נישט מתקן געווען און ס'איז נישט דא וואס.

ר' יצחק: מיר האבן שוין געלערנט אז א שוטה האט נישט קיין קידושין בכלל. **לא תקנו רבנן נשואין**.

שיטת הראב"ד אין גדר ירושת הבעל

און דער ראב"ד איז מחולק. און וואס? דער ראב"ד טענה'ט אז דער ראב"ד פארשטייט נישט דעם חילוק פון חרש שנשא פקחת און פקח שנשא חרשת, טאקע ווייל ער האלט אזוי ווי דיר אז ירושה איז א זאך וואס מ'באקומט אויטאמאטיש. ממילא זאגט ער,

ר' יואל אשר: ווייל דער ראב"ד האלט דאך אז ס'האט א דין א ירושה. ראב"ד האלט ירושה מדאורייתא. ווייל ס'האט א דין א ירושה,

ר' יצחק: האט עס נישט מיט דעת וואס זי האט צוגעגעבן.

ר' יואל אשר: נאר.

ר' יצחק: זייער גוט.

ר' יואל אשר: ממילא איז תלוי... און אפשר מיט א ירושה.

ר' יצחק: מ'קוקט אינעם ראב"ד זעט אויס דארט אז ס'דארף נישט זיין אין ביידע קעיסעס קיין ירושה, ווייל ס'איז נישט דא קיין אזא תקנה לאמיר זאגן.

ר' יואל אשר: איז אויב ס'איז נישטא קיין

ר' יצחק: תקנה איז, איי וועסטו זאגן זי האט מקנה געווען? זאגט דער ראב"ד, מ'קען נישט מקנה זיין **מה שלאחר מיתה.**

ר' יואל אשר: ניין, דער ראב"ד מיינט עפעס אנדערש צו זאגן. למשל, אזא פרוי קען דאך ברענגען נכסי מלוג, יא? א חרשת קען ברענגען צום פקח נכסי מלוג, ווייל זי קען, **מה שבידה זכתה לו,** אבער **מה שלאחר מיתה** קומט נישט מכחה, ס'קומט מכח דעם דין פון ירושה.

ר' יצחק: זאגט ער, אויב דער רמב"ם איז געריכט אז וועט מ'זאגט אז **לא תקנו כתובה גם לא תקנו ירושה,** וואס דאס איז דער ראב"ד לכאורה מסכים, איי, ירושה איז נישט קיין תקנה? איך ווייס נישט לויט דעם. דער ראב"ד דארף יא זיין יורש ביי ביידע קעיסעס.

ר' יואל אשר: פרובירן מיר נישט צו מאכן קיין ישיבה'שע רייד, אבער דא זענען מיר אונז ברוך השם אנגעקומען צו די קלאסישע ישיבה'שע רייד.

ר' יצחק: איך ווייס נישט. והחרש, נו? שוין. לאמיר גיין סעיף ה'. ס'איז טאקע נישט קלאר. אקעי, וואס זאגט ער, וואס איז די הלכה? מ'מאכט נישט קיין חרש'ס און...

ר' יואל אשר: מ'האט ערפינדן הירינג-עידס און...

ר' יצחק: אקעי, איך רעד נישט פון דעם, חרש. איך האב נישט קיין כח. יא, ווייטער. אקעי, יעצט גייען מיר עס לערנען. אקעי. האבן מיר שוין געלערנט.

הלכה ה': קטנה שנישאת שלא לדעת אביה

ר' יואל אשר: קטנה שנתקדשה לדעת אביה, א קטנה וואס איז נתקדש געווארן לדעת אביה. ס'טייטש, דער טאטע האט מסכים געווען צו די קידושין, אבער **ונישאת שלא לדעת אביה,** דער טאטע איז נישט געווען אינוואלווד, זי איז זיך געגאנגען אונטער דעם טאטנ'ס רוקן און חתונה געהאט. איז די חתונה נישט קיין חילוק צי ס'איז **בפניו,** דער טאטע האט געזען ווי דער מאן קומט און ער נעמט איר אהיים, און ער איז נישט געווען צופרידן דערוועגן, אדער **שלא בפניו,** ער האט געסניקט און האט איר געזאגט. **יכול האב למחות,** איז דער טאטע האט די רעכט, נישט נאר אויף קידושין נאר אויך אויף די נישואין, דער טאטע קען מוחה זיין און זאגן אז דאס זאל נישט אנקומען די נישואין, אז די צוויי קינדער זאלן בלייבן... די קטנה זאל בלייבן אן

ר' יצחק: ארוסה און נישט קיין נשואה.

ר' יואל אשר: ממילא, אין אזא פאל וואלט דער... **ואפילו שתק האב,**

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם, אין אזא פאל איז

ר' יואל אשר: פשוט אז ס'הייסט נישט קיין נישואין, ממילא, לכאורה, ווי אונז פארשטייען, דארף ער איר נישט ירש'ענען.

זאגט דער רמב"ם אפילו מער: **ואפילו שתק האב.** ס'איז געווען בפניו פון דעם אב, און נישט דער טאטע האט מוחה געווען, נאר למעשה האט ער געשוויגן. **אם מתה,** איז זי געשטארבן, **אין הבעל יורשה,** איז דער בעל נישט יורש, **אלא אם כן רצה האב בנישואיה,** נאר אויב דער טאטע האט טאקע געוואלט. מ'וועט נישט קענען זיך פארלאזן אויף דער שתיקה, היות אז דער טאטע האט דאך די רשות צו בויקאטן די נישואין, צו וויטאו'ן די נישואין, הייסט נישט קיין עכטע נישואין נאר אויב דער טאטע האט מסכים געווען. זאגט דער רמב"ם,

---

הלכה ו': א חולנית וואס בעט א גט כדי דער מאן זאל איר נישט ירש'ענען

הקדמה: די שיטת הגאונים ביי מורדת און מאיס עלי

ר' יצחק: הורו הגאונים. סעיף ו', יא? **הורו הגאונים?** אקעי, סאו זאג עס. די גאונים האבן געזאגט אזוי:

ר' יואל אשר: יא, אונז האבן מיר געלערנט פריער ביי דער סוגיא פון מאיס עלי, וועלכער פרק איז געווען? איך געדענק נישט. דארט האבן מיר געערעדט וועגן די כתובות. טייטש, ער גייט נאכאמאל שטיין מיין איך דערוועגן אין הלכות גירושין, אונז גייען מיר לערנען אין גיטין,

ר' יצחק: אבער יא, דארט איז מער די...

ר' יואל אשר: מיר האבן שוין געלערנט עפעס וועגן דעם, אז מעיקר הדין, דער מאן גיט א גט, און מעיקר הדין קען נישט די ווייב באקומען א גט, נאר אויב דער מאן גיט א גט. אבער די גאונים האבן יא געזאגט אז ס'איז דא א סדר, אז אויב א פרוי קומט זאגן געוויסע זאכן, זי קומט זאגן ממש איך קען נישט וואוינען מיט אים, צווינגט מען איר נישט, און מ'איז מחייב דעם מאן צו געבן א גט, אבער בדרך כלל,

ר' יצחק: היות אז די פרוי האט מחליט געווען אז זי וויל נישט, פארלירט זי די כתובה. אונז האבן דאס מער וויניגער געלערנט, געליינט אין פרק י"ד, דאס איז די סוגיא פון מורדת. מורדת האבן זיי געזאגט,

ר' יואל אשר: אז קען מורדת...

ר' יצחק: דער רמב"ם זאגט: מורדת איז וועמען זי... די אפאזיט פון עונה, יא, וואטעוועך, איר חיוב עונה. נישט עונה, אבער ס'הייסט מורדת אויב זי ווייל נישט. מורדת איז וועמען זי זאגט: איך וויל אים יא, נאר איך וויל אים דוקא נישט געבן קיין עונה, ווייל איך בין ברוגז אויף אים. אויב זי זאגט: איך קען נישט לעבן מיט אים, איז נישט...

די גאונים האבן פארשטאנען, לויט ווי דער רמב"ם האט פארשטאנען, האבן זיי געהאלטן אז דאס איז די גמרא. די גמרא מאכט שוין דעם חילוק, לויט ווי די גאונים האבן פארשטאנען, אז מ'מוז איר געבן א גט. מ'פארסט דעם מאן, מ'זאגט אים: קענסט נישט צווינגען קיין פרוי צו לעבן מיט דיר, גיב איר א גט,

ר' יואל אשר: אבער אן א כתובה.

דער תנאי אין דער הלכה וועמען זי איז קראנק

אבער זאגט יעצט דער רמב"ם, אז אין דער הלכה האט מען אריינגעלייגט א תנאי,

ר' יצחק: ס'איז דא א לעוועל,

ר' יואל אשר: ס'איז דא א לימיט אויב די פרוי קומט טאקע צו זאגן, אבער אונז ווייסן אז די סיבה פארוואס זי זאגט דאס איז ווייל זי זארגט זיך אויף איר ירושה, זי ווייל נישט איר בעל זאל איר ירש'ענען,

ר' יצחק: נאר ענדערש זאל איר טאטע ירש'ענען,

ר' יואל אשר: וועגן דעם זאגט זי דאס, ער זאגט נישט דא,

ר' יצחק: ער זאגט זי זאגט **כדי שלא יירשנה**, אדער אונז ווייסן. פארשטייסט, לאמיר זאגן אזוי, לאמיר ליינען די הלכה אינעם. זי איז חולשת, זי ליגט אין בעט, מ'זעט אז זי גייט שטארבן, און זי זאגט איי איך ווייל א גט, פארוואס וועלכע נארמאלע פרוי ווייל יעצט א גט? יעצט האט זיך איר מאן אפילו

ר' יואל אשר: זי האט עפעס א הסבר זאג איך נישט גוט גוט גוט,

ר' יצחק: גוט גוט, וואויל.

דיוק אין לשון הרמב"ם: וויאזוי צו ליינען די פעלער אין דער הלכה

ר' יואל אשר: דאס זאגט דער רמב"ם: **האשה שחלתה**, א פרוי איז געווארן קראנק, **ובקשה מבעלה שיגרשנה**, זי בעט דעם מאן זאל איר געבן א גט, און זי זאגט, גיב מיר א גט, און איך וועל טאקע ארויסגיין אן א כתובה, באופן וויאזוי זי קען דאס בעטן. אבער **כדי שלא יירשנה**, איך מיין צו זאגן אז אונז פארשטייען מיר אז **כדי שלא יירשנה**, דאס קען זיין אז זי זאגט אזוי. אבער **כדי שלא יירשנה** איז קאנאקטעד מיט דעם ווארט **בקשה**. נאר די סיבה פארוואס זי ווייל איז **כדי שלא יירשנה**.

ר' יצחק: דאס ערשטע מאל וואס זי זאגט, דער ערשטער שיעור רעדט זיך, אז זי זאגט בפירוש, נאכדעם זאגט דער רמב"ם,

ר' יואל אשר: אפילו זי זאגט נישט בפירוש, **אפילו אמרה אני שונאה אותו**, פיינט, **ואיני רוצה לעמוד**, איך וויל נישט בלייבן אין דער מערידזש, און זי זאגט נישט וועגן דער כתובה.

ר' יצחק: אין שומעין לה,

ר' יואל אשר: הערט מען איר נישט צו, **ואין דנין לה דין מורדת,** מ'איז נישט דן מיט איר די דינים פון מורדת, וואס אין יענער הלכה קען זי יא בעטן א גט. איך וועל דיר זאגן וויאזוי איך לייען די הלכה.

ר' יצחק: אפשר, איך מיין אז דעם מגיד משנה האב איך אזוי פארשטאנען, איך זע זיי טייטשן אויס אנדערש. איך וואלט גע'טענה'ט אזוי: די גאונים האבן געזאגט, אזוי ווי מ'האט עס געלערנט אין פרק י"ד, אז ס'איז דא צוויי זאכן:

1. ס'איז דא א מאיס עלי. וואס זאגט, איך וויל אים נישט, **לא בעינא ליה**, יא? איך קען אים נישט, **איני יכולה להבעל לו מרצוני**, אזוי גייט דעם רמב"ם לשון. איז נאו פראבלעם, גייט זי ארויס אן א כתובה פאר פרי, זי צאלט, זי פארלירט די כתובה.

2. אויב אבער זאגט זי מורדת, מורדת באקומט אסאך טשענסעס. מורדת איז פשט זי וויל אים יא בעצם, נאר זי איז ברוגז אויף אים, נעמט מען די הכרזות, פיר חדשים, אין די ענד פארלירט זי אויך. אין די ענד איז דער רעזולטאט דאס זעלבע, נישט מ'פארסט אים, ער וויל, יא, וויער וויל א פרוי וואס איז א מורדת? נישט קיין שאלה מ'דארף אים פארסן. ביי מאיס עלי קען מען אים פארסן. דאס איז געווען די שיטת הגאונים.

ממילא זאגט דער רמב"ם אז ביידע וועגן וואס זי טרייעט, דאס הייסט, סיי אויב זי זאגט, אלע דריי קענסטו זאגן אפילו, אויב זי זאגט קלאר, איך וויל א גט און ווייל ער זאל נישט האבן ירושה, וואלט איר געקענט...

דריי שטאפלען וואס בית דין ווארפט אפ

ר' יצחק: נישט קיין סך האנדלען אויף אים פאורסן. ביי "מאיס עלי" קען מען אים פאורסן, דאס איז געווען שיטת הגאונים. ממילא זאגט דער רמב"ם אז ביידע וועגן וואס זי טרייעט – דאס הייסט, סיי אויב זי זאגט, אלע דריי קענסטו זאגן אפילו – אויב זי זאגט קלאר: "איך וויל א גט, און ווייל ער זאל נישט זיין ירושה", וואלסטו געקענט מיינען אז דאס איז אזוי ווי מ'מעג מאכן א תנאי. ניין, מ'מעג נישט. ס'איז דאך בידי פון דעם מאן. אמת אז ביי "מאיס עלי" צווינגט מען אים, אבער דאס איז נישט "מאיס עלי", דאס איז סתם דו ווילסט אים אפטוהן. זי האט שוין געלעבט א גאנץ לעבן מיט אים, זי האט געמומען זיינע מזונות, זי האט אלעס געמומען פון אים, מיט אמאל ער זאל נישט ירש'ענען. דאס איז א רשעות'קייט, נישט וועגן דעם בעט מען א גט, נישט וועגן דעם זאל ער געבן א גט, מ'צווינגט אים נישט.

טרייעט זי דעם טריק, זאגט זי: "עה, מאיס עלי, איך באקום א גט". ארבעט אויך נישט, ווייל אונז גלייבן נישט דעם טריק.

ר' יואל אשר: ס'איז **"אין דנין לה דין מורדת"**, מיינט מען מאכט נישט די אנדערע אויך.

ר' יצחק: און דער דריטער לעוועל, זאגט זי: "ווייסט וואס? איך מאך א טריק, אבער לפחות זאל איך זיין א מורדת". דער רמב"ם זאגט: ניין, מען טוט נישט קיין מורדת אויכעט נישט. פארוואס?

ר' יואל אשר: זי גייט שטארבן. ווי לאנג מורדת...

ר' יצחק: נעמט צוועלף חדשים. זי גייט לייגט זיך שכיב מרע. איך מיין נישט שכיב מרע, ס'איז **"חלתה"**.

ר' יואל אשר: ס'איז נישט ממש אזוי, ווייל **"חלתה"** שטייט נישט דא ממש אז זי האלט ביים שטארבן. ס'שטייט אפילו אויב דער בית דין שאצט אפ אז ס'האט שוין נישט קיין ענין צו טוהן ווייל דו ביסט שוין אלט געווארן אדער ווייל דו ביסט קראנק געווארן.

ר' יצחק: יא.

ר' יואל אשר: אבער ס'איז נישט קיין מורדת. ס'איז א תנאי אין די דיני מורדת. אלעס וואלט נישט געשטערט, דארפסטו וויסן אז מען דארף אבער דער בית דין מאכן זיכער אז ס'איז נישט א טריק.

דער גדר פון ירושה און אנדערע חיובים

ר' יצחק: פון **"כדי שלא יירשנה"**. רייט, איך מיין אז ס'איז א תנאי אין דעם דין "מאיס עלי". דאס הייסט, אפילו די גאונים וואס האלטן אז א פרוי קען בעטן א גט, אלעס האט א שיעור. זי קען נישט בעטן א גט ווייל ער זאל נישט ירש'ענען, ווייל דאס איז דאך דער דין אז – איך מיין אז דאס ליגט טיף אין דעם דין ירושה. ירושה מיינט, ירושה כנגד קבורתה. ער איז מחויב, זאל נישט זיין מחויב, ער איז מחויב, ער האט געגומען חיוב פון איר א גאנץ לעבן, ממילא קומט ירושה. קענסטו נישט זאגן מיט אמאל, מען קען מאכן א תנאי – פאר דעם אפשר קען מען מאכן, אבער אויך נישט, עקשלי, רייט? דער רמ"א זאגט אז מען קען נישט. דער רמ"א זאגט מען קען נישט מאכן א תנאי אויף ירושה, פשטות שתיקת האדם...

ר' יואל אשר: חוקת משפט. ס'טייטש לכאורה דער זעלבער דין וועט זיין למשל אז זי וויל סטאפן די אוועקגעבן אירע מעשה ידיה, אבער מעשה ידיה איז געוועגליך נישט שייך, ווייל מציאתה קען זי נישט פאר דעם זיך רעכענען. למשל, א פרוי ווייסט אז זי גייט טרעפן א מציאה, זי גייט געווינען א... איר פעטער גייט שטארבן, און זי בעט שנעל א גט, ווייל זי ווייסט אז זי גייט ירש'ענען... און זי זאגט יעצט מורדת. דער בית דין זאגט דאך: אונז טראסטן נישט אז זי איז אן אמת'ע מורדת, אונז ווייסן אז ס'איז א טריק.

ר' יצחק: זאג איך, דא זאגן זיי עס, ווייל דאס איז א זאך וואס קען זיין אפט. זי פירט זיך אויס טויט-פייערדיג ווען ירושה, א מאן.

ר' יואל אשר: ניין, איך זאג, פופציג פראצענט פון דער צייט ירש'ענט א מאן. תלוי, וועגדט זיך ווער עס ווען שטארבן פריער. זיי זעען זי ווערט קראנק. נו, זאג איך, אויב איז דא עני אנדערע רגלים לדבר אז די מורדת איז נישט דזשענואין...

ר' יצחק: איז ס'זאל זיין דער זעלבער דין. [[#2]]

שמועס: דער מהות פון "מאיס עלי" לויט'ן רמב"ם און די גאונים

ר' יצחק: איך בין נישט זיכער אז ס'איז שלעכט, איך בין נישט זיכער, ווייל איך מיין אז ס'זעט אויס, זאגט דער רמב"ם: **"ודין יפה הוא זה"**. איך וועל זאגן פארוואס איך בין נישט זיכער, ווייל ס'האט צו טוהן – איך וועל זיין דא א שטיקל דעת יחיד, אבער ס'האט צו טוהן מיט דעם גאנצן שמועס פון "מאיס עלי". ס'הייסט, שפעטערדיגע אחרונים האבן פארשטאנען, אדער אפשר שוין ראשונים, אז "מאיס עלי" מיינט זי קומט מיט א תירוץ אז איך קען נעבעך נישט נבעל זיין.

ר' יואל אשר: אה, יא, דאס טייטש "אנוסה היא", אז וואס קען איך טוהן? אזוי ווי אז איך בין פטור פון מיין... איך האב געוואלט, איך האב מסכים געווען צו דעם שידוך, איך האב געמיינט איך וועל עס קענען מאכן ארבעטן...

ר' יצחק: איי קענט. איך האלט נישט אזוי, איך מיין אז דער דין פון – איך בין נישט מסכים מיט דעם. איך מיין אז דער דין, ס'איז נישט טייטש אזוי אין דעם רמב"ם בכלל. אבער דער רמב"ם זאגט...

ר' יואל אשר: וויאזוי זאגט דער רמב"ם? "אין אדם דר עם..." א מענטש קען מען נישט צווינגען צו וואוינען מיט איינעם?

ר' יצחק: נא פראבלעם, ס'האט נישט צו טוהן מיט דעם "מאיס עלי", ס'האט פלעין מיט דעם פאקט אז מ'צווינגט נישט א מענטש. א מענטש וויל א גט – דער רמב"ם האט פארשטאנען אז "מאיס עלי" מיינט זי בעט א גט. אזוי זאגן דער רמב"ם עט ליסט און די גאונים: זי בעט א גט. א פרוי קען בעטן א גט, פארקויפט מען נישט קיין כבוד פאר דעם, אבער מ'בעט א גט, מ'דארף נישט קיין עקסקיוס, "מאיס עלי" מיינט: איך וויל נישט.

ר' יואל אשר: סא **"אין שומעין לה"** מיינט אז בעצם זי קען באקומען א גט, נאר אבער דער בעל...

ר' יצחק: וועט איר וויטער ירש'ענען, און זי וועט נאר באקומען... ניין, פארוואס דארף זי דעם גט? וואס גייט איר אן אז זי האט א גט?

ר' יואל אשר: די גאנצע ריזן פארוואס זי בעט א גט איז נאר וועגן דעם. איך האב פארשטאנען אז "מאיס עלי" האט צו טוהן אז א דין אין אונס...

ר' יצחק: טייטש אז איך קען נישט...

ר' יואל אשר: איך טוה נישט תשמיש נישט וועגן איך וויל אים טשעפען, נאר ווייל "מאיס עלי", מ'קען נישט צווינגען.

ר' יצחק: ניין, איך בין נישט מסכים, איך מיין אז ס'מיינט...

ר' יואל אשר: איך מיין אז איך וויל נישט זיין חתונה געהאט.

ר' יצחק: איך וויל נישט, ביי, איך וויל נישט. דארפסט נישט קיין תירוץ, "מאיס עלי" איז נישט קיין תירוץ. דו וועסט מיינען אז "מאיס עלי" איז א תירוץ. "מאיס עלי" איז נישט א תירוץ. "מאיס עלי" איז: איך וויל נישט. מ'קען נישט צווינגען, אזוי זאגן די גאונים, אנדערע זאגן מ'קען יא. דאס איז דאך נישט א שאלה...

ר' יואל אשר: ווייל מ'רעדט דאך יעצט, אבער דאס איז טייטש – דאס איז דער גרויסער חידוש, ווייל דאס אז מ'דארף דער פרוי'ס רצון ביי קידושין וויסן אונז שוין, אבער דו זאגסט יעצט א נייע גרויסע זאך...

ר' יצחק: דו זאגסט אז מ'דארף א גאנצע צייט רצון. [[#3]] אוודאי. יעדע מינוט ווען זי איז חתונה געהאט איז פשט אז זי איז מסכים. קומט מיט א פרייז, זי פארלירט א כתובה, זי קען נישט שפעטער באקומען א גט און נאך אלע הלכות אנדערש, אבער אוודאי, דאס אוודאי. רבינו תם, די אנדערע ראשונים זענען נישט מסכים בכלל מיט דעם דין "מאיס עלי", אזוי ווי עס שטייט נישט אין דער גמרא, דאס קען נישט זיין. רבינו תם זאגט אז אויב אזוי דארף מען געבן א כתובה לאיש, **"שלא תהא קלה בעיניה להוציאו"**. נא פראבלעם, דאס אלעס זענען גוטע סברות. אבער די שיטת הרמב"ם איז אזוי געווען.

איך זאג אבער, זעסט דא אז אויף דעם, ביי דעם זאג איך אנטקעגן. דאס איז מיינע פשטים, אנדערע זענען חולק מיט מיין פשט, און מיר ליינען יא אז דאס איז דער ריכטיגער פשט. אבער דער פשט פון שיטת הגאונים, יא? ס'קען זיין אז די גאנצע זאך איז נישט ריכטיג. אבער ביי דעם זאג איך אז דא זעסטו א געוויסן יוצא מן הכלל, אז דער ענין מוז דאך אלץ זיין אז זי וויל נישט זיין א ווייב מיט אים. די פרוי בעצם איז מסכים משמע צו לעבן מיט דעם מאן. זי וויל נאר נישט שטארבן מיט אים.

ר' יואל אשר: יא?

ר' יצחק: זי וויל נאר נישט שטארבן מיט אים.

א פראקטישע פראבע צו וויסן צי די טענה פון "מאיס עלי" איז אמת

ר' יואל אשר: דו כאפסט? למשל מ'איז אנגעקומען אין דעם בית דין, זאג איך פאר דער פרוי: אונז זענען מסכים דיר צו געבן א גט, אבער דו דארפסט יא מקנה זיין פאר דעם מאן אז ער זאל קענען ווייטער ירש'ענען. און זי זאגט: יא, זייער גוט, איך בין אים מקנה אלע נכסים – קען מען דאך איר געבן א גט דא. דאס וועט דאך זיין א ראיה אז זי מיינט באמת "מאיס עלי".

ר' יצחק: איך בין מסכים, איך בין מסכים.

ר' יואל אשר: שטייט אז דאס נעמט נישט אוועק "מאיס עלי", נאר פראקטיש ווייסט דער בית דין אז דאס איז נישט קיין אמת'דיגער "מאיס עלי".

ר' יצחק: ניין, זייער גוט, זאגסט א גוטן טעסט. אויב זי זאגט: נא פראבלעם, איך גיב אים יעצט די גאנצע ירושה, איך וויל נאר **"איני יכולה לעמוד"** – זי קען האבן דעם גט. איך בין מסכים.

ר' יואל אשר: איך מיין אז דאס שטייט... און אויב זי וועט שטארבן וועט דער מאן טאקע צום סוף נישט באקומען די ירושה, ווייל אונז ווייסן אז ס'איז געווען אן אמת'דיגער "מאיס עלי". סוף כל סוף זעט דאך דער רמב"ם דא אז... אויב זיי ווייסן נישט, אויב ס'שטייט אין א ספר וואס קיינער ווייסט נאכנישט, איך ווייס נישט צו זאגן, דעמאלטס ווייסט מען נישט אז ס'איז באמת געווען "מאיס עלי". דער רמב"ם זאגט דא, דער רמב"ם וואלט דאס שטיקל געקענט לייגן דארטן אין הלכות מאיס עלי אויכעט: אז דאס וואס איך זאג "מאיס עלי" איז נאר ווען ס'איז טאקע ווייל זיי קענען נישט זיין צוזאמען. וויל זאגן...

ר' יצחק: איך ווייס נישט אויב איך וואלט געזאגט פארקערט. ס'איז אמת אז ס'איז א יוצא מן הכלל, באט "מאיס עלי" איז נישט קיין עקסקיוס. "מאיס עלי" לאזט... דאס וואס זי קען בעטן א גט, איז נאר ווען זי וויל נישט לעבן מיט אים. אויב זי וויל בעטן א גט כדי ארויסצוגיין אויף איינע פון די תנאי כתובה וואס איז ירושתה, דאס איז נישט קיין ריזן. רייט. און הכי נמי מ'קען איר טעסטן, אזוי ווי דו זאגסט, איך מיין אז דאס איז דער דין וואס שטייט דא. דו ווילסט נאר א גט, דו קענסט נישט גיין אין גן עדן חתונה... ווייסט ווי איינער זאגט? איך קען נישט, איך גיי אין הימל חתונה געהאט מיט דעם מענטש? איך קען נישט. נא פראבלעם, צאל פאר אים.

ר' יואל אשר: הכי נמי. שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער.

ר' יצחק: דער רמב"ם זאגט: **"ודין יפה הוא זה"**. ווי האסטו מיר געזאגט פריער אז דער רמב"ם איז דא מיט...

ר' יואל אשר: דער רמב"ם איז מפייס אביסל די גאונים.

ר' יצחק: יא, אבער דא איז א פשטות, ווייל זיי נעמען נישט צו פון קיינעם גארנישט. סך הכל זאגן זיי א שכל'דיגע הגבלה אין א חידוש וואס זיי האבן געהאט. רייט.

ר' יואל אשר: רייט. [[#4]]

הלכה ז': אכילת פירות נכסי אשה – נכסי צאן ברזל און נכסי מלוג

ר' יואל אשר: שוין, זייער גוט. זאגט דער רמב"ם ווייטער. יעצט גייט מען גיין צו דעם צווייטן חלק פון דעם סימן, וואס איז אכילת פירות נכסיה, אז די פירות וואס די ווייב ברענגט אריין אין דער מערידזש, אדער מ'מאכט דערין א שותפות אז ער קען עסן די פירות.

זאגט דער רמב"ם: **"כל נכסים שיש לאשה"** – אלע נכסים וואס די אשה האט – **"בין נכסי צאן ברזל בין נכסי מלוג"**, איז **"הבעל אוכל כל פירותיהן בחייה"**. אלע נכסים. די אלע נכסים זענען באקאנט אונטער צוויי קאטעגאריעס: נכסים וואס די ווייב ברענגט אריין אז דער מאן זאל נעמען דערויף אחריות, אז אויב ער גט איר זאל ער איר עס געבן אזוי ווי ס'איז געווען ווערד ווען זי ברענגט עס אריין, ס'זאל נישט ווערן ווייניגער ווערד. אבער נכסי מלוג וואס דער מאן נעמט נישט אחריות און ער ווערט דערין אזוי ווי א שטיקל שותף. ביי ביידע איז די הלכה אז **"הבעל...**

ר' יצחק: ...אוכל כל פירותיהן בחייה".

ר' יואל אשר: דער בעל עסט אלע פירות בחייה. ווי לאנג זי לעבט איז טאקע דער קרן אירס, אבער די פירות דערפון עסט ער. ווען ס'שטייט דא "עסט ער", קען מען זאגן אויכעט "זיי עסן", ווייל ער האט דאך דעם דין שארה, ער האט דאך דעם דין איר אויסצוהאלטן.

דער גדר פון "כנגד" ביי תקנות חכמים

ר' יצחק: דאס איז שוין אן עקסטערער דין.

ר' יואל אשר: נאר איך זאג, ס'מאכט סענס אז ענק שערן א...

ר' יצחק: ס'איז נישט כנגד דעם.

ר' יואל אשר: רייט? פירותיהן איז כנגד קבורתה...

ר' יצחק: כנגד וואס? פדיונה, וואטעוועך. ס'איז נישט אקעגן דעם. אויכעט די "כנגד"ס, איך מיין אז אונז נעמען אביסל די "כנגד" צו ערנסט, לויט וואס איך פארשטיי דעם רמב"ם. נאר די "כנגד" מיינט אז ס'איז דא א תקנה אז מ'קען אויסטוישן איינס פאר'ן צווייטן. אבער דער טעם פון תקנות...

ר' יואל אשר: איינע פון די טעמים...

ר' יצחק: יעדעס איינס איז עומד לעצמו אליין. קען אויסמאכן טעמים אויכעט.

וואס הייסט "פירות" אין היינטיגע מושגים (קעפיטאל געינס קעגן דיווידענדס)

ר' יצחק: אכילת פירות מיינט רווח...

ר' יואל אשר: רייט? אבער איך זאג אכילת... יא, די רווחים פון די פירות פון דעם פעלד. מ'רעדט דאך פשוט, דאס פעלד בלייבט, ס'האט נאר ארויסגעגעבן פירות. טייטש, וועך ער גייט שטארבן, גייט זי אוועקגיין מיט דעם פעלד, עז איז. די אלע פירות, די אלע יארן...

ר' יצחק: איך זאג אז נישט נאר פירות. למשל, אויב זי האט סטאקס, באקומט ער די דיווידענדס. פירות מיינט נישט דוקא פירות, ליטעראל פירות, נאר עני רווחים וואס איז נישט דער קרן. אויב כ'האב א הויז, די שכירות מוז מען זען...

ר' יואל אשר: אבער למשל, פארשטייסט וואס איך זאג? יא, מ'גייט זען שפעטער אז אפילו אויב ער ניצט עס אויס, מ'וועט זען...

ר' יצחק: מעג ער עס אפילו אויסניצן. רייט, אבער למשל איך זאג, אויף היינטיגער שפראך הייסט דאס דער חילוק פון קעפיטאל געינס און וואס מ'רופט דיווידענדס אדער אזא זאך. קעפיטאל געינס בלייבט אירס, עט ליסט ביי די נכסי מלוג, נכסי צאן ברזל וועגדט זיך. און וויאזוי הייסט עס? פארדינסט, וואס דאס באלאנגט פאר אים...

ר' יואל אשר: פאר איר.

הלכה ח': ירושת הבעל אין נכסי מלוג און דינו וועך זי פארקויפט זיי

ר' יואל אשר: "ואם מתה בחיי בעלה", אויב זי שטארבט בחיי בעלה, איז אויך דאס, **"יירש בעלה הכל"**. איז דער בעל יורש, נישט אירע יורשים, נאר דער בעל איז איר יורש.

ר' יצחק: דאס איז דאך שוין געווען פריער.

ר' יואל אשר: ניין, אז ער איז נוחל. פריער איז געווען אז דער בעל איז יורש איר כתובה און אירע אנדערע געלטער. דא איז געווען אז ער איז יורש אירע נכסי מלוג...

ר' יצחק: און אירע נכסי צאן ברזל. ס'איז אירס, ס'איז אירס. יא. ס'טייטש, ס'איז נישט קיין חידוש, דער חידוש איז דער נעקסטער. איך מיין...

ר' יואל אשר: ער שרייבט דא אלעס א הקדמה פאר דער נעקסטער זאך לכאורה. רייט? [[#5]]

"לפיכך", לפיכך זאגט דער רמב"ם אזוי: **"אם מכרה האשה נכסי מלוג אחר שנישאת"**, אויב זי איז געגאנגען און זי האט פארקויפט נכסי מלוג נאכדעם וואס זי האט שוין געהאט נישואין, וואס ביי די נישואין איז זי אריינגעקומען מיט די נכסים, דער מאן האט באקומען אין דעם די זכות. **"אף על פי שאותן הנכסים נפלו לה קודם שתתארס"**, אפילו זי האט באקומען די נכסים נאך פאר זי איז געווארן אן ארוסה, נאך פאר זי איז געווארן זיין ווייב. אבער למעשה וועך זי האט חתונה געהאט, האט ער עס קונה געווען ווייל זי האט עס אריינגעברענגט צו די נישואין. און נאכדעם איז זי געגאנגען און עס פארקויפט – די קרקע איז שוין משועבד צו דעם בעל, און **"הבעל מוציא הפירות מיד הלקוחות כל ימי חייה"**. ווי לאנג זי לעבט, קען דער מאן גיין צו די לקוחות, און ארויסנעמען די פירות. ווייל די פירות זענען דאך זיינע. ער קען גיין צו די לקוחות זאגן: די קרקע דערפון איז טאקע מיין ווייב'ס, אבער איך האב די פירות, דער קרן איז... אבער זאגט דער רמב"ם, ער קען מוציא זיין מיד הלקוחות די פירות, **"אבל לא גוף הקרקע"**. פארוואס? **"שאין לו כלום בגוף נכסי מלוג עד שתמות"**. אין דעם גוף הקרקע האט ער דאך נישט קיין רשות. וועך זי שטארבט,

פארקויפן נכסי מלוג בחיי הבעל

ר' יצחק: אוודאי די גאנצע. ס'הייסט וואטעוועך זי האט, ער האט גע'ירש'נט. יעצט, ער האט א רעכט פון אים, ממילא וואס זי האט געהאט יעצט האט זי געקענט פארקויפן. ווי לאנג ער לעבט האט זי דעם גוף הקרקע, נאו פראבלעם, קען זי עס פארקויפן, אבער די פירות זענען נישט אירע, קען זי נישט פארקויפן. וועך ער ירש'נט איר, באקומט ער דעם גוף אויכעט. אדער אויב זי שטארבט נאך אים, אז אירע יורשים זאלן קומען פארטיידיגן יעצט.

ר' יואל אשר: סא זייער גוט. יעצט גייט דער רמב"ם זיך זארגן אביסל וועגן וועך זי איז געגאנגען און זי האט פארקויפט נכסי מלוג, האט זי באקומען געלט.

מתה בחייו – אויב זי איז געשטארבן בחייו, איז דאך די גאנצע זאך משועבד צו דעם מאן, אויך דער קרן, נישט נאר די פירות – **מוציא הגוף מיד הלקוחות בלא דמים**, ער דארף נישט באצאלן. ער קען זאגן: ס'האט קיינער ענק נישט געהייסן קויפן עפעס וואס איז געווען דערויף א דין פון נכסי מלוג, און ער קען עס מוציא זיין בלא דמים. דאס איז וועך דאס געלט איז שוין נישטא, אונז ווייסן שוין נישט וואו עס איז. ס'איז נישט פשט אז ס'ליגט אויפ'ן טיש דאס געלט און מ'ווייסט אז דאס איז דאס געלט וואס די ווייב האט געהאט פון דער קרקע.

אבער **ואם הדמים שלקחה מן הלקוחות קיימין בעצמן** – דאס געלט עקזיסט נאך, די ווייב האט עס נאכנישט אויסגעספענדט – איז **מחזירן ללקוחות**, דאס געלט זאל ער צוריקגעבן צו די לקוחות. **ואינו יכול לומר** – דער מאן קען נישט זיך מאכן

באַ'טעמ'ט און זאגן: כ'ווייס נישט ווּאו דאס געלט איז, **שמא מציאה הן**, אפשר איז דאס געלט ווּאס מיין ווייב האט געטראפן פון אנדערע פלעצער. אויב ס'שטימט אז מ'טרעפט א סכום ווּאס שטימט אז דאס געלט זאל האבן געקומען פון דער קרקע, איז פשט: דו האסט טאקע א טענה אויף דער קרקע, אבער דו ביסט מבטל דעם קנין, דארפסטו געבן דאס געלט.

שקלא וטריא: פארוואס דארף דער מאן צוריקגעבן נאר ווען די דמים זענען קיימין בעצמן?

אבער מ'דארף פארשטיין פארוואס, פארוואס זאל ער נישט דארפן אויפקומען? ס'טייטש אזוי, מ'זאגט אז דו האסט פארלוירן דיין געלט ווען דו האסט געקויפט א קרקע ווּאס איז געווען דערויף א שעבוד, יא? אבער ווּאס האט עס צו טוהן מיט צי די דמים זענען קיימים אדער נישט?

ר' יצחק: ווּאס הייסט? ער האט עס פארקויפט, ער איז אויך דער קונה דא, רייט? ער איז דער מוכר און דער קונה. געווענליך יעדעס מאל ווּאס מען איז טורף מיד הלקוחות, גייען די לקוחות צוריק צו ווּעמען זיי קויפן און בעטן זייער געלט, רייט?

ר' יואל אשר: צו אים אליין, רייט? נו, און? דארף ער עס געבן צוריק. דארף ער זיי נישט געבן געלט? **מוציא הגוף מיד הלקוחות בלא דמים** – ער דארף זיי נישט באצאלן.

ר' יצחק: נאכאמאל, אויב ס'איז דא דמים דא, דארף ער זיי צוריקגעבן די דמים.

ר' יואל אשר: נאר אויב ס'איז נישט דא דמים דא. נאר אויב ס'ליגט נאך דאס געלט ווּאס די ווייב האט...

ר' יצחק: באקומען פאר דער קרקע דארף ער זיי צוריקגעבן. מען דארף נישט באצאלן, ווּאס איז? ער האט פארלוירן, ווּאס זאל מען טוהן? ווּאס? ווייל דער מוכר איז נישט דא,

ר' יואל אשר: ווּאס זאל מען טוהן? ווּער?

ר' יצחק: ווייל די פרוי איז געווען דער מוכר?

ר' יואל אשר: ווי עס שטייט, יא. אבער ער דארף נישט,

ר' יצחק: ער דארף נישט אויסצאלן. ווי עס שטייט. ס'טייטש?

ר' יואל אשר: ער ירש'נט נישט אירע חובות? ווּער ירש'נט איר חוב? דער טאטע ירש'נט איר חוב? מיין איך געווענליכע יתומים ירש'ענען,

ר' יצחק: ירש'ענען זיי אויך דעם חוב? קאמפליקעיטעד. דער חוב ווּאס איז דא אויף דער ירושה אפשר, באט כ'ווייס נישט אויף ווּאו איז דער חוב. דער אמת איז אויב די דמים זענען דא, האט ער טאקע גע'ירש'נט דעם כאילו חוב ווּאס איז אויף די דמים גופא.

ר' יואל אשר: האט ער די דמים נישט גע'ירש'נט, ווייל די דמים זענען אילעדזשיטימעט דמים, זענען דמים ווּאס זענען מוטל בספק, און ס'בלייבט אין א רשות אז ס'דארף צוריקגיין צו דעם בעל. כ'ווייס נישט פשט. זאל מען שוין אסאך מער זאגן, פארוואס זאל נישט אייביג זיין אז דעם סכום זאל ער נישט ירש'ענען, ווייל דער סכום איז מאנקי ביזנעס.

ר' יצחק: יא, כ'ווייס נישט קלאר ווּיאזוי מ'זאגט עס דעמאלטס. ווּיאזוי זאגט מען דאס? [[#2]] פארוואס דארף ער צוריקגעבן די דמים?

ר' יואל אשר: פארוואס יא און פארוואס נישט? אה, געווענליכע יורשים נעמען נישט ארויס מיד הלקוחות.

ר' יצחק: דאס קומט אריין, ער איז נישט קיין יורש.

ר' יואל אשר: נאכאמאל, די לקוחות נעמט...

ר' יצחק: בעל יורש, יא. אה,

ר' יואל אשר: דאס איז אנדערש אבער. דאס איז דאך דא דער גוף. ווען ער נעמט "יוציא הגוף", שטייט אז ער האט גע'ירש'נט, יא? געווענליך בעל איז נישט יורש, איז נישט מוציא מיד הלקוחות. די אלע זאכן ווּאס זיי האבן געלערנט מוציא מיד הלקוחות איז כתובה, אבער געווענליך א יורש איז נישט מוציא מיד הלקוחות. נאר ווּאס דען? חכמים האבן מתקן געווען כאילו למנוע איבה, ווייל אויב נישט ווּעט די ווייב קענען גרינג פארקויפן. האבן די חכמים געמאכט אזוי ווי אז ס'הייסט ווי דער מאן איז דער ערשטער לוקח. אז ס'איז שוין כאילו אז די פרוי האט אים שוין מקנה געווען,

ר' יצחק: און ס'איז דער מאן דער ערשטער לוקח.

ר' יואל אשר: און דער ערשטער לוקח קען ארויסנעמען פון דעם צווייטן לוקח. א מענטש פארקויפט איינעם א פעלד, און ער קויפט פאר'ן צווייטן,

ר' יצחק: איז דער ערשטער לוקח... יא יא, אקעי, אבל ווּאס האט דאס מיט א הסבר פארוואס דמים דארף ער געבן, און נישט אן עקטשועל חוב. איי איי איי, איך...

ר' יואל אשר: איי געס דער ממון איז קיינמאל נישט געווארן אירס. דאס איז דאס ווּארט: דער ממון איז קיינמאל נישט געווארן אירס. זאגט ער, אויב זי האט עס שוין אויסגעספענדט קענסטו גארנישט טוהן, אבער דער ממון איז קיינמאל נישט געווארן אירס. ווייל אויב קוקן אונז עס אן אז ס'איז כאילו דער ערשטער לוקח, דאס איז שוין דער ערשטער לוקח. דאס געלט ווּאס זי האט ארויסגענומען איז געווען געלט בשווינדל, דארף עס גיין צו דעם לוקח. זי האט עס נישט קונה געווען, און ער האט עס נישט קונה געווען. דאס געלט ליגט דא. ס'איז נאכנישט געווען קיין עכטער קנין אויף דער קרקע. ס'באלאנגט פאר דעם ווּאס האט געמיינט אז ער מאכט א קנין. ס'איז אזוי ווי אן אבידה ווּאס ער האט פארלוירן. כ'ווייס נישט ווּיאזוי, מ'דארף טראכטן ווּאס איז דער סטאטוס פון דעם געלט. אבער דאס געלט האט ער נישט קונה געווען, זי האט נישט קונה געווען. ס'איז גע'גנב'עט געלט.

ר' יצחק: אקעי, מ'קען...

ר' יואל אשר: איז דער לוקח קען עס נעמען. איך זאג גע'גנב'עט געלט. כ'מיין ס'איז נישט ממש דאס, אבער איינמאל די חכמים האבן געזאגט אז דער בעל איז כלוקח, איז פשט זי האט קיינמאל נישט געהאט קיין רעכט צו פארקויפן די קרקע, איז דאס געלט ליגט נאך אין עסקראו, ווּאטעווער, ס'ליגט נאך אפן, ס'איז נאכנישט קונה געווען. יא, אקעי.

ר' יצחק: מיר קענען קוקן ווייטער?

ר' יואל אשר: [[#3]] כ'הער.

ר' יצחק: מ'קען זאגן אז מ'פארשטייט נישט דאס אזוי גוט ווי דו מאכסט עס. קענסט מיר מעורר זיין, יא. וואו גייסטו, ביסט שוין אויסגעוועגן. וואו איז ער געגאנגען? ער איז אוועקגעלאפן. אן "עבור", ער ברענגט א משנה למלך. ס'איז אקעי, א משנה למלך קענסטו קוקן אליינס. דארף איך אים גלייבן? כ'קען ביים חוב נישט טרעפן דא זאכן ענימאר, ס'איז שוין צו לאנג געטוהן.

ר' יואל אשר: און נאך אן "עבור", יא.

ר' יצחק: זעסט? איי איי איי, נאכאמאל, איי איי איי, "עיין דברי רבינו חיים פרק ל' מהלכות מכירה", יישר כח. וועז נישט דארף מען האבן דעם ליקוט וואס האט אלט געקוקט אין הלכות מכירה פאר אונז. קוק אויף דאס נעקסטע. איי איי איי, כ'ווייס נישט. אקעי. [[#4]] זאגט ער,

---

הלכה ט': דין נכסים שאינם ידועים לבעל, מכירת ארוסה און הברחת נכסים

ר' יואל אשר: גייט מען לערנען, זאגט ער: **במה דברים אמורים?** דער דין אז וואס? אז

ר' יצחק: דער מאן קען מוציא זיין מיד הלקוחות,

ר' יואל אשר: איז **בנכסים הידועים לבעל**. נכסים וואס דער בעל ווייסט אז די פרוי האט, און דער בעל קאונט דערויף אז דאס איז א נכסי מלוג, א נכסי צאן ברזל. די נכסים קוקן אונז אן ווי ער איז שוין דערין עפעס א שטיקל לוקח, ער באקומט דערין דעם זכות פון וועז ער האט חתונה, ממילא קען ער עס נאכדעם צונעמען אויב איינער איז געגאנגען און קונה געווען נאכדעם וואס ער האט שוין געהאט דערין א זכות.

אבל אם נפלו לה נכסים במדינה אחרת – זי איז געווארן רייך פלוצלינג וועז זי איז שוין געווען ברשות הבעל – **ולא ידע בהן הבעל**, און זי איז געגאנגען און **מכרה אותן**, זי האט פארקויפט דאס געלט וואס זי האט געהאט דארטן אין דער שווייצער באנק, איז **מכרה קיים**. אויף דעם איז יא דער מכר קיים, ווייל אויף דעם קען מען נישט זאגן אז דער לוקח וואלט געדארפט וויסן אז דער מאן האט אין דעם עפעס א רעכט. יא,

ר' יצחק: דאס איז דאס ווארט? יא, ס'איז די לקוחות האבן נישט געדארפט וויסן אז זי האט, ער האט נישט אזא שטארקע רעכט אין די ווייל ער האט

ר' יואל אשר: נישט געקאונט אויף דעם, ממילא ווערט ער נאכנישט דערין קיין לוקח.

ר' יצחק: אויך דאס, ווייל אלעס איז דאך מ'זאל דעם מענטש נישט לאזן זיין ברוגז. ער האט נישט געווואוסט, וואס האט ער צו זיין ברוגז?

ר' יואל אשר: וואס ער ווייסט נישט טוט נישט ווי.

ר' יצחק: הא? איך האלט נישט אזוי אבער, רייט? יא, ניין.

ר' יואל אשר: דארף וויסן. סאו וועגן דעם טראכט איך עס אזוי, ווייל אונז זאגן אז דער לוקח וואלט געדארפט וויסן אז דער בעל קאונט דערויף, אבער ס'איז דאך אין א ווייטן לאנד, ס'איז דאך נישט נוגע די זאך.

ר' יצחק: [[#5]] אקעי, **וכן**, די זעלבע זאך,

ר' יואל אשר: ארוסה שמכרה קודם

ר' יצחק: הנישואין אויכעט **מכרה קיים**.

ר' יואל אשר: איז **מכרה קיים**, פארוואס? **שאין לבעל בנכסי ארוסתו כלום עד שיכנוס**. ער באקומט דאך נאר דעם זכות אין די נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל נאכדעם וואס ער האט חתונה, נאך נישואין. אהא, יא. פשט איז, וועז זי האט נאך געהאט די רעכט צו פארקויפן, האט זי נאך געקענט פארקויפן.

ר' יצחק: אקעי. סאו, זענען מיר געהאלטן אינמיטן לערנען וועגן די רעכט,

ר' יואל אשר: נכסים, די נדוניא וואס די פרוי ברענגט אריין, אז זי טאר נישט פארקויפן. און אויב זי האט פארקויפט, וועגדט זיך: אויב האט דער מאן געווואוסט דערפון, דער מאן האט געקאונט דערויף און ער האט חתונה געהאט, איז דא עפעס א שעבוד שוין צו דעם מאן. דער מאן איז מוציא מיד הלקוחות. אבער אויב דער מאן האט נישט געווואוסט פון דעם און ס'איז נאכנישט געווארן משועבד – אזוי זאג איך, כ'ווייס נישט צי ס'איז עקזעקטלי ריכטיג אז דאס ווארט איז דער שעבוד – אבער דעמאלטס איז נישט דער בעל מוציא מיד הלקוחות.

ר' יצחק: אין אנדערע וועלטער, וועלכע נכסים איז ער אוכל פירות? און אויב ער איז אוכל פירות, האט ער א רעכט איר נישט צו לאזן, קען זי עס נישט פארקויפן, ווייל ס'איז דאך זיינע פירות און עס איז זיינס. און ממילא קענסט פאר סאם ריזן, הגם אפשר מעיקר החשש איז געווען, אבער אזוי איז די הלכה ביי א מאן, ס'שטייט אין דער גמרא תקנת אושא, אז אויב זי פארקויפט נכסי מלוג איז דער בעל מוציא מיד הלקוחות, מ'קען נישט אוועקנעמען. איז דא אבער א וועג וויאזוי זי קען יא מאכן אז דער מאן זאל נישט האבן. דאס איז איינס,

---

הברחת נכסים קודם הנישואין

ר' יואל אשר: דאס איז דער וועג דא. אבער ס'איז א וועג. **האשה שכתבה כל נכסיה לאחר בין רחוק בין קרוב קודם שתינשא** – א פרוי, פאר זי האט חתונה געהאט, איז זי געגאנגען און זי האט איבערגעשריבן אלע אירע נכסים פאר א צווייטן במתנה. נישט קיין חילוק צי דער צווייטער איז א רחוק אדער א קרוב, א נאנטער מענטש אדער א ווייטער מענטש.

ר' יצחק: אבער "קודם שתינשא" מיינט,

ר' יואל אשר: ממש קודם שתינשא, נישט אזוי ווי עני צייט אלס מיידל. ווייל אויב זי האט עס געמאכט וועז זי איז געווען פופצן, און זי האט חתונה געהאט צוואנציג יאר שפעטער, מסתם קען מען

בכלל נישט זאגן אז זי האט געטרייט צו באהאלטן. "קודם שתינשא" מיינט תיכף שתינשא, ס'איז אזוי ווי "חלתה", ס'איז אזא מין זאך וועו דער מצב ארום ווייזט.

ר' יצחק: ניין, איך וועל זאגן וואס. די זאך וואס ווייזט, איך וועל אייך זאגן, ביי דעם שטייט דאך, כ'זע אז ער ברענגט נאך קעגן דער גמרא. די זאך וואס ווייזט איז דאס, אז ס'איז נישט דא אזא זאך אז א מענטש... אזוי שטייט אין דער גמרא. די גמרא זאגט, פשט דאס איז אן אומדנא.

די גדרים פון א "שטר מברחת"

די משמעות פון "קודם שתינשא" און דער מקור אין גמרא (דער פסק פון רב נחמן)

ר' יצחק: אבער **קודם שתינשא** מיינט,

ר' יואל אשר: ממש קודם שתינשא, נישט אזוי ווי עני צייט אלס מיידל, וואס זי האט עס געמאכט וועו זי איז געווען 15, און זי האט חתונה געהאט 20 יאר שפעטער מסתם, איז בכלל נישט, קען מען נישט זאגן וואס האט זי געטרייט צו וועלן. **קודם שתינשא** מיינט תיכף שתינשא, ס'איז אזוי ווי "חלתה", ס'איז אזא מין זאך, וועו דער מצב ארום ווייזט.

ר' יצחק: ניין, איך וועל זאגן, די זאך וואס ווייזט איז, ביי דעם שטייט דאך, איך וויל זען אז ער ברענגט, איך קוק נאך אין דער גמרא, די זאך וואס ווייזט איז דאס, אז ס'איז נישטא אזא זאך אז א מענטש, אזוי איז אין דער גמרא, די גמרא זאגט, דאס ברענגט דער רמב"ם, **בין רחוק בין קרוב**, דער רמב"ם ברענגט אסאך מאל זאכן וואס, וועו מ'ווייסט נישט די גמרא, ס'פעלט נישט אויס צו זאגן בכלל. וויל די גמרא, ער ברענגט דא די גמרא יא? די גמרא זאגט, די גמרא איז דא ערגעץ יא? ס'איז פריער.

די גמרא זאגט, אז דער היכי תמצא, ס'איז געווען א מעשה, די גמרא פארציילט א מעשה, כ'וויל פארציילן די מעשה, מיר זאלן פארשטיין. די גמרא פארציילט א מעשה, ס'איז געקומען איינער צו רב נחמן מיט א שטר מברחת. דאס הייסט א מען, סארי, מיט א שטר. ס'שטייט אין דעם שטר, א פרוי האט געשריבן, "איך פארגעב איבער אלע מיינע נכסים צו מיין טאכטער." האט רב נחמן געזאגט, גיב אהער דעם שטר, און וואס האט ער געטוהן דערמיט? צעריסן. ער זאגט פאר דער טאכטער, איר קענט אהיימגיין, דו האסט נישט קיין שטר.

ר' יואל אשר: דאס איז א גוטער פסק. דעם פסק קען נישט א צווייטער רב נאכדעם אפילן.

ר' יצחק: רב נחמן איז געווען א דיין תקיף,

ר' יואל אשר: יא. אויך אויף רב נחמן שטייט, **דיין דנחית לעומקא דדינא,**

ר' יצחק: דאכט זיך. ער האט געוואוסט וויאזוי צו הלכה, וויאזוי צו מאכן דין תורה'ס. אבער פארוואס? פארוואס? ער זאגט ס'קען נישט זיין! זאגט די גמרא ער האט

ר' יואל אשר: נאכגעמאכט שמואל בסך הכל.

ר' יצחק: ניין ניין, בעל התרומות, יא וואס איז עס. אקעי, רב נחמן האט נאכגעמאכט

ר' יואל אשר: א הלכה פון שמואל. שמואל האט געזאגט אז אזא מין שטר דארף מען צעריסן.

ר' יצחק: יא, וואס דאס איז, מ'דארף עס צעריסן, נישט נאר פסק'ענען. זאגט די גמרא, זאגט רבא דער טעם איז אז **"לא שביק אייניש נפשיה ויהיב לאחריני"**. א מענטש גיט נישט אוועק זיינע אייגענע זאכן פאר פרי. ס'איז נישט דא אזא א זאך! פיניש. ס'איז נישט דא אזא זאך! מ'גלייבט נישט דעם לופ-האול, דעם בלאף. ס'קען נישט זיין!

אה, וועסטו זאגן אפשר פאר איר אייגענער טאכטער יא? ניין, אפילו די אייגענע טאכטער. פאר פרי? וועסט זאגן זי האט געצאלט, כ'ווייס, עפעס באקומען פאר דעם, פארשטיי איך. סתם א שטר אז איך גיב פאר דיר מיינע אלע נכסים. אלע, יא? דאס איז דאס ווארט, "אלע", אלע, **כל נכסיה** איז זייער וויכטיג. באלד וועט מען זען וואס איז אויב זי וויל נישט שרייבן אלע. אבער זי שרייבט **כל נכסיה**, אלעס וואס איך אנבאלאנג איז פאר דיר? קיין נארמאלער מענטש טוט דאס נישט!

ר' יואל אשר: מאכט זיך אמאל א טאהשער רבי, אבער נארמאלע מענטשן ווילן זייער געלט פאר זיך. וועו א טאהשער רבי מאכט עס, מיינט ער עס אויך נישט. וואטעווער, פאר זיך. און ממילא ווייסן מיר אז פארדעם זאג איך

ר' יצחק: דיר אז עס

ר' יואל אשר: קען זיין אז עס איז אפילו אלס מיידל,

ר' יצחק: וויל די **כל נכסיו** ווייזט שוין. דאס הייסט, מ'דארף נישט אנקומען צו דעם אז ס'איז גלייך פאר דער חתונה. די זאך וואס ווייזט איז דאס אז קיינער שרייבט נישט איבער **כל נכסיו**. אבער,

ר' יואל אשר: אה, אקעי, נאכאמאל,

ר' יצחק: דאס איז דער חילוק, דאס איז דער סימן וואס די גמרא ניצט. ביסט געערעכט. אפשר עס איז נאר ביי דאלתי מאי זיינע. אויב זי וויל נאר מקצת נאכדעם, לכאורה,

ר' יואל אשר: לכאורה קען מען דא זאגן ביידע זאכן. וועו ס'איז ממש פאר דער חתונה, איז מוכח פון דעם מצב אז דאס איז וואס מען טוט, מ'דארף נישט צוקומען צו דער חזקה אז א מענטש גיט נישט אוועק, אבער אפילו שפעטער. אה, ביי מקצת. אקעי.

ר' יצחק: ביי מקצת דארף זי טוהן אן אנדער עצה. אקעי.

וויאזוי ארבעט דער "שטר מברחת" טעכניש קעגן דעם מאן?

ר' יואל אשר: סאו, א פרוי איז געגאנגען און איבערגעשריבן צו א צווייטן, און פארוואס, פארוואס טוט זי דאס? לאמיר טראכטן. א מענטש גיט נישט סתם אזוי אוועק, נאר מיר פארשטייען אז זי טוט עס ווייל זי וויל אז ס'זאל נישט אריינקומען אין דער רשות פון דעם מאן. אלעס וואס איז ביי איר וואס איז אירס ברענגט זי אריין צו

דעם מאן, אזוי איז דער דין, אבער אז זי האט שוין אוועקגעגעבן מתנות, איז עס נישט דעם מאנ'ס.

אבער די חכמים ווייסן פון דעם טריק, און זיי זאגן אז דער שטר איז טאקע נאר געגוג גוט פאר דער זאך אז ס'זאל איר געלונגען די לופ-האול, זאל זי עס טאקע נישט דארפן אריינברענגען צו דעם מאן, אבער מיר ווייסן דאך אז זי האט נישט באמת געמיינט אז ס'זאל זיין יענעם מענטש'ס פירות, און אויב עס וועט זיין א מצב אז זי וועט עס וועלן, ס'זאל נישט זיין א קוועסטשן צי ס'איז אדער איר מאן אדער יענער, נאר זי אדער יענער, וועט זי עס וועלן פאר זיך.

טייטש אזוי, אויב גייט זי שטארבן און דער מאן דארף ירש'נען, דעמאלטס קען זי פארשטיין אז איר ברודער אדער איר חבר, וואטעווער זאל עס ענדערש האבן, אבער אויב זי לעבט איבער דעם מאן, דעמאלטס וועט זי וועלן יענער זאל מבטל זיין דעם שטר.

ר' יצחק: סאו לאמיר מסביר זיין וויאזוי עס ארבעט טעקניקלי. וויאזוי כ'האב געכאפט יעצט, מיר האבן זיך געמוטשעט, דער תירוץ איז אזוי, עס ארבעט זייער פשוט. דער שטר ארבעט נישט. זי, וועז זי האט חתונה געהאט, גייט זי קיינמאל נישט צוריקבעטן דאס געלט פלעין, ווייל ס'גייט גיין סטרעיט צו דעם מאן, האסט דאך גארנישט אויפגעטוהן. אבער אז דער מאן שטארבט אדער ער גט איר, קען זי גלייך גיין צו רב נחמן, און רב נחמן וועט צעריסן דעם שטר פאר איר, ס'איז נישט קיין פראבלעם.

אזוי צי אזוי קומט דער מאן יעצט און ער זאגט "קום אהער, איך ווייס דאך אז דאס איז א פעיק מכירה, גיב מיר פירות", אויף דעם זאגט די גמרא, דער רמב"ם שטארקט זיך **"אף על פי כן, אין הבעל אוכל פירות"**, דאס הייסט, ס'האט געהאלפן אויף אזויפיל טעקניקלי. און דער תירוץ פארוואס, זאגט די גמרא אין די ענד, ווייל ס'איז **נעשה כנכסים שאינם ידועים**. דאס הייסט, הגם טעקניקלי ס'איז אירס, דאס הייסט זי האט דאך א רעכט עס צוריקצונעמען כאילו יא, אפשר זי מוז נישט אבער זי האט א רעכט, איז ניין, באקומט ער נישט די פירות און זיינע זכותים פארלירט ער טאקע, ווייל אזויפיל העלפט די מברחת אזוי ווי מ'האט געלערנט אין דער פריערדיגער הלכה, אז וועז ער ווייסט בכלל נישט, קען ער נישט מוציא זיין. די זעלבע זאך, דא איז ער נישט ברשות, זאל ער נישט קענען מוציא זיין.

ר' יואל אשר: וויבאלד ער קען נישט מוציא זיין פון דעם מקבל מתנה, זעט אויס ווייל זי האט עס געטוהן פאר דער חתונה. נאר וואס הייסט אשר אינם ידועים?

ר' יצחק: ניין, די מברחת אליינס הייסט נישט אינם ידועים, עס הייסט צו פארקויפן פאר יענעם.

ר' יואל אשר: סאו טעקניקלי ער ווייסט דאך, נאר די תינשא מאכט, די **קודם שתינשא** מאכט עס פאר אינם ידועים. עס טייטש אז נאך פאר זי האט חתונה געהאט,

ר' יצחק: האט ער שוין אין מיינד,

ר' יואל אשר: איז עס שוין נישט געווען דא. זאגט דער רמב"ם אזוי: **אף על פי שאם נתגרשה או נתאלמנה**, און יעצט קען זי ניצן די נכסים, גייט זי מבטל זיין צו דעם מענטש זאגן, איך האב נישט עכט געוואלט, און זי וועט מבטל זיין די מתנה, **כמו שיתבאר בהלכות מתנה**, אבער **אין הבעל אוכל פירותיהן**, דער בעל קען נאכאלץ נישט עסן פירותיהן, **ואם מתה**, און אויב זי שטארבט **אינו יורשן**, ירש'נט ער עס נישט, **שהרי נתנה אותן קודם שתינשא**, ירושה געשעט נאר אויב די פרוי האט עס געהאט ווען מען האט חתונה געהאט, און דא האט זי עס אווקגעגעבן פאר מען האט חתונה געהאט. און דאס וועט זיין דאס ווארט וואס דער רמב"ם זאגט **שהרי**, מיר ווייסן דאך אבער אויך די פירכא אויף דעם, אז עס איז נישט עכט געגעבן, אבער דאס געבן איז געגוג אויף נישט צו ירש'ענען.

ר' יצחק: יא, מען דארף עס אלץ מאכן אז ער איז **אינו אוכל פירות, ואם מתה אינו יורשה**. דאס הייסט, **שנתנה קודם שתינשא** דאס מאכט עס אז די גאנצע זאך זאל זיין אזוי ווי נכסים שאינם ידועים לו.

דיסקוסיע: פארוואס איז דער מקבל מתנה קונה ווען זי שטארבט בחיי בעלה?

ר' יואל אשר: אדער שאינם, ווער גייט עס יא ירש'ענען?

ר' יצחק: אירע יורשים.

ר' יואל אשר: אירע יורשים אדער דער מקבל מתנה? אפשר אין אזא פאל איז דער מקבל מתנה.

ר' יצחק: אה, זאגט דער רמב"ם: **וכשתמות בחיי בעלה,**

ר' יואל אשר: יקנה מקבל מתנה מתנתו קנין גמור. אה, דער מקבל מתנה באקומט די זאך, די טשענס, איך וואלט עס אנגעקוקט אפילו ענליך צו אזוי ווי על מנת, אויפ'ן צד אז זי שטארבט פריער, דעמאלטס זאל ער עס ירש'ענען. פארוואס? מען קען נישט מאכן א מתנה מיט א תנאי?

ר' יצחק: מתנה בטילה איז, עס איז נישט א תנאי. מתנה בטילה מיינט אז זי קען עס צוריקבעטן. ממילא,

ר' יואל אשר: אויב זי האט עס נישט צוריקגעבעטן, זאגן מיר דא תנאי, אפילו זי האט עס נישט געזאגט, זאגן מיר אז דאס איז וואס זי מיינט דערמיט. ניין?

ר' יצחק: איך זאג דיר דעם וועג וויאזוי ער ברענגט דעם לשון אז עס איז מתנה דא אויך. מתנה בטילה, ממילא, אויב זי וויל עס, באקומט זי עס צוריק. אבער נאר אויב זי וויל עס.

ר' יואל אשר: מתנה בטילה וועז זי קומט,

ר' יצחק: יא, זי דארף קומען,

ר' יואל אשר: זי קען עס מבטל זיין.

ר' יצחק: אז זי איז טויט, קומט זי דאך נישט דארט. זי איז דאך שוין א גויה.

ר' יואל אשר: אקעי, אירע יורשים קומען אין איר פלאץ. אבער ס'איז נישט געווענליך, האט מען געזאגט אירע יורשים האבן דאך דעם כח וואס זי האט געהאט. און דא קוק איך עס יא אן אזוי ווי,

און זאג נישט אויב דאס איז וואס איך טראכט: אויב וואלט נישט געווען קיין שום טשענס אז דער מקבל מתנה זאל עס האבן, וואלט עס געווען א חוכא וטלולא, וואלט עס אויך נישט געהייסן גוט אועקבאהאלטן פונעם מאן, ווייל דאס וואס דו האסט געטוהן איז א חוכא וטלולא. אבער אויף אזויפיל אז ס'איז דא אן אפשען אז ס'זאל זיין זיינס, איז פשט אז ס'איז א מתנה. ס'איז א מתנה למקצת, מתנה על תנאי. דאס הייסט געגוג מתנה אז ס'הייסט ווי

ר' יצחק: ס'איז ווי זי האט מעלים געווען. יו אר מעיקינג איט מאר קאמפליקעיטעד דען איט נידס טו בי.

ר' יואל אשר: אקעי. ס'איז זייער סימפל, ס'איז א מתנה. די מתנה איז בטל אויב זי וויל. דעטס אל.

די עצה פון "מקצת נכסיה" און "קנה מהיום ולכשארצה"

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **"ולא עוד,**

ר' יצחק: אלא אפילו נתנה מקצת נכסיה",

ר' יואל אשר: ביז יעצט האבן מיר געזעדט **"כל נכסיה"**, דאס הייסט, אלע אירע נכסים. זאגט דער רמב"ם, וואס טוט זיך ווען זי האט נישט געגעבן אלע אירע נכסים, האט זי געגעבן מקצת, **"מקצת נכסיה, או כולן וכתבה"**, און זי האט געשריבן אזוי: **"קנה מהיום ולכשארצה"**. זי האט געזאגט, נישט ווען איך וועל שטארבן זאלסטו, אנטשולדיגט, נישט יעצט זאלסטו עס קונה זיין, נאר פון יעצט. אבער זי לאזט נאך א שיור אין דעם. זי זאגט, און די מתנה זאל ווערן געענדיגט, דער קנין זאל ווערן געענדיגט ווען איך וועל מסכים זיין, **ולכשארצה**. איז **"שהרי לא קנה קנין גמור עד שתרצה"**. אין אזא פאל האט

ר' יצחק: דאך דער מקבל

ר' יואל אשר: מתנה בכלל נישט קונה געווען די נכסים, ס'איז בכלל נישט געווען קיין מעשה קנין, קנין גמור, עד שתרצה. מ'האט נאר אנגעהויבן א קנין. ס'איז אזוי ווי א קנין וואס האט א תחלה מיט א סוף. ס'איז נאר געווען דער תחלת קנין, ס'איז נאכנישט געשען אבער דער גאנצער קנין. אין אזא פאל וואלט יעדער איינער פארשטאנען אז אה, דאס הייסט נישט באהאלטן די נכסים, סאו דער מאן זאל יא קענען נעמען די פירות דערפון. אבער הייסט עס נאכאלץ געגוג מבריח געווען פונעם מאן, ס'ארבעט יא די לופ-האול, ס'איז יא נאך געגוג מתנה לענין זה אז **"אין הבעל אוכל פירות אותה מתנה, ואם מתה אינו יורשה"**.

ר' יצחק: יא, איטס רילי כאילו אז דער פריערדיגער אופן איז געווען אז זי האט געמאכט אן עכטע מכירה, נאר מ'זאגט נאר אז ס'איז פעיק, ווייל ס'איז כל. וואס איז אויב זי וויל נישט מאכן, זי וויל נישט פארקויפן אלע אירע נכסים, טאקע א נארמאלער מענטש וויל נישט פארשרייבן אלע אירע נכסים, אדער זי וויל מאכן א קלארע זאך. פריער האט מען געזאגט אז ממילא איז אויסגעקומען די הלכה אז אויב זי וויל קען זי מבטל זיין די מכירה. זי וויל מאכן קלאר, דאס מאכט זי קלאר, מאכט זי א קלארן שטר אז זי פארקויפט עס מהיום, אבער לכשארצה. איז הגם אז ער איז נישט קונה קנין גמור, די זעלבע דינים ווי פריער, ס'איז אזוי ווי נכסים שאינם ידועים, און דער בעל באקומט נישט דא זיינע פירות.

ר' יואל אשר: צו מאכן אז דער בעל זאל נישט באקומען די פירות, פעלט נישט אויס א קנין גמור.

ר' יצחק: איז א קנין גמור.

ר' יואל אשר: ס'איז נישט א קנין גמור. ס'גייט אפשר זיין א קנין גמור למפרע.

ר' יצחק: אה, למפרע. אקעי. פיין. אדער דער כסף קונה למפרע,

ר' יואל אשר: וואטעווער יו קאל איט.

הלכה י': די נכסים פון א "שומרת יבם"

ר' יואל אשר: יעצט, די נעקסטע פאר הלכות גייען זיין וועגן יבמה. יבמה איז אזוי: וועז דער מאן שטארבט אן קינדער, דארף די פרוי באקומען יבום אדער חליצה פון די נעקסטע ברידער. און ס'איז דא נאך א הלכה אז די פרוי נעמט איבער דעם פריערדיגן מאנ'ס כתובה, האבן מיר געלערנט, און די שאלה אבער דא גייט זיין, וואס טוט זיך מיט דעם מאן אויף וועמען זי וואלט? דאס וואס ער רופט שומרת יבם, א פרוי וואלט אז דער יבם זאל איר מייבם זיין. פון וועז וועלן די נכסים וואס זי ברענגט אריין אין דער מערידזש, דעם יבמ'ס? ווייל יבם איז אנדערש ווי געווענליכע אירוסין, נישואין, ס'האט הלכות פאר זיך. ווייל זיין א שומרת יבם איז אליין עפעס א שטיקל קנין אדער עפעס א שטיקל קשר, גייט מען אריינגיין אין די הלכות.

ר' יצחק: יא? זייער גוט. סאו אין אנדערע ווערטער, ביז יעצט האבן מיר געלערנט, איינע פון די זאכן וואס מ'האט געלערנט איז פון וועז הייבט זיך אן, פון וועלכער סטעידזש אין דעם סדר הנישואין ואירוסין הייבט זיך אן די אכילת פירות, גייען מיר לערנען לגבי שומרת יבם וועז ס'הייבט אן, רייט?

ר' יואל אשר: יא. זאגט דער רמב"ם: **"שומרת יבם"**, א פרוי וואס וואלט אויף איר יבם, **"יש לה למכור וליתן בנכסים שנפלו לה כשהיא שומרת יבם"**. זי מעג פארקויפן אדער אוועקגעבן א מתנה די נכסים וואס זי באקומט,

ר' יצחק: סתם נכסים, זי האט געירש'נט נכסים בשעת זי איז א שומרת יבם. א נארמאלע פרוי קען דאך נישט, מ'האט יעצט געלערנט פריער, אן ארוסה קען נישט. ווייל כל נכסיה לבעלה, זייט די פירות איז דאך לבעלה, ממילא אסור לה למכור.

די רעכט פון א שומרת יבם צו פארקויפן אירע נכסים

ר' יואל אשר: יא, זאגט דער רמב"ם: **"שומרת יבם"**, א פרוי וואס וואלט אויף איר יבם, **"יש לה למכור וליתן בנכסים שנפלו לה כשהיא שומרת יבם"**. זי מעג פארקויפן אדער אוועקגעבן במתנה די נכסים וואס זי באקומט,

ר' יצחק: סתם נכסים, זי האט געירש'נט נכסים בשעת זי איז א שומרת יבם. א נארמאלע פרוי קען דאך נישט, מ'האט דאך יעצט געלערנט פריער אן ארוסה קען נישט, ווייל כל נכסיה לבעלה,

ר' יואל אשר: דאס הייסט די פירות איז דאך יא לבעלה, ממילא אויב זי וועט עס למכור קען ער עס מוציא זיין מיד הלקוחות. אבער די צייט פון זיין א שומרת יבם איז נישט געווג שטארק. זי הייסט נאכנישט אזוי ווי א מאן און א ווייב, ס'הייסט נאר עפעס א קשר איז שוין דא צווישן זיי, אבער זי הייסט נישט א מאן און א ווייב, ממילא קען זי נאך יא פארקויפן. ס'הייסט נאך אזוי ווי פאר אירוסין, קען מען נאך יא פארקויפן, **"שנפלו לה כשהיא שומרת יבם"**.

ר' יצחק: **"ואין ליבם פירות ואפילו בנכסי צאן ברזל"**,

ר' יואל אשר: דער יבם האט נישט פירות **"אפילו בנכסי צאן ברזל שהכניסה לאחיו"**. די פירות אין די נכסי צאן ברזל וואס זי האט אריינגעברענגט צו איר פריערדיגן ברודער, דער נדוניא גייט יעצט אריבער ווייטער צו דעם נייעם ברודער, דעם יבם. אבער עס געשעט נאר ווען ער האט חתונה מיט איר, **"עד שיכניס"**, ביז דעמאלטס האט ער נישט דערין קיין פירות.

ר' יצחק: טייטש, זייער גוט, אז ממילא בזמן זה האט ער נישט קיין רעכט, און זי האט יא

ר' יואל אשר: א רעכט צו פארקויפן.

די ירושה פון א שומרת יבם ווען זי שטארבט

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"מתה כשהיא שומרת יבם"**, וואס טוט זיך אויב זי איז געשטארבן ווייל ווארטנדיג אויף דער כניסה, אויף דער חתונה מיט'ן יבם? איז אירע יורשים, **"מאביה יורשין נכסי מלוג שלה"**. אירע יורשים, דער רמב"ם לייגט צו **"מאביה"** מ'זאל פארשטיין אז נישט עפעס וואס האט צו טוהן מיט איר מאן אדער מיט איר פריערדיגן מאן, נאר אירע יורשים מאביה, זי האט דאך נישט קיין קינדער, איז **"יורשיה מאביה"** איז טייטש איר טאטע אדער אירע ברידער, **"יורשין נכסי מלוג שלה, וחצי"**, דא קומט אן אינטערעסאנטע הלכה. וואס טוט זיך ווען זי מתה כשהיא שומרת יבם? דעמאלטס צוטיילט מען אירע נכסי מלוג איז אינגאנצן אירס, ווייל נכסי מלוג איז נאר די פירות דעם בעל. אבער נכסי צאן ברזל האט דאך יא...

ר' יצחק: נכסי צאן ברזל טעקניקלי די הלכה פון נכסי מלוג איז אז אירס, נכסי צאן ברזל איז זיינס. וואס דאס מיינט למעשה...

ר' יואל אשר: ניין, ניין, ניין, נכסי צאן ברזל אליין

ר' יצחק: צוטיילט מען אין האלב. כ'זאג עפעס,

ר' יואל אשר: איר, וואס איז אירס איז זיכער אירס,

ר' יצחק: יא.

ר' יואל אשר: נכסי צאן ברזל וואס ס'טייטש אינטערעסאנט, נכסי צאן ברזל הייסט מער זיינס, ווייל ער נעמט מער רעספאנסיביליטי דערויף.

ר' יצחק: יא, ער נעמט ריסק. ס'איז זיין ריסק,

ר' יואל אשר: ס'איז ברשותו. מה שאין כן נכסי, ס'טייטש אזוי, אויף נכסי מלוג ווייסן אונז זיכער אז ס'איז נישט אריינגעפאלן נאך שוין אין דער רשות פון דער שומרת יבם, ס'איז אירס, ממילא אירע יורשים ירש'ענען עס. *אבער אויף די נכסי צאן ברזל איז דא מן הסתם א ספק, ס'איז האלב און האלב. ס'זעט אויס אז די חכמים האבן געהאט א ספק אין הלכה, צי שומרת יבם הייסט א קנין, צי שומרת יבם הייסט שוין עפעס אזוי ענליך צו אירוסין, און ממילא זאל ער שוין ירש'ענען עפעס אדער נישט.*

ר' יצחק: יא, ס'איז געווען וועגן א מחלוקת בית שמאי ובית הלל, א גאנצע שאלה.

ר' יואל אשר: יא,

ר' יצחק: אין יבמות איז דא א גרויסע

ר' יואל אשר: מחלוקת צי איז א קנין, איז א זיקה. איז צוטיילט מען עס אין האלב, האלב פון די נכסי צאן ברזל ירש'ענען אירע יורשים, און האלב פון די נכסי צאן ברזל ירש'ענען יורשי הבעל.

וואס נאך ירש'ענען יורשי הבעל? **"ויורשי הבעל יורשין"**, וואס ירש'ענען זיי? **"כתובתה"**, די כתובה וואס זי באקומט פון איר ערשטן מאן. **"וחצי נכסי צאן ברזל"**, סאו בעסיקלי מ'האט געמאכט א גאנצע איוועז חלוקה, מ'האט געמאכט נכסי מלוג און חצי נכסי צאן ברזל אין איין קאטעגאריע, כתובתה און א חצי נכסי צאן ברזל אין אן אנדערער, און זיי צוטיילן זיך דעי וועי. כתובתה פארשטייט מען פארוואס, פארוואס כתובתה דארף זיין אנדערש פאר די ברידער? אקעי, ווייל ס'קומט פון דעם פריערדיגן ברודער, אבער נאך אלץ.

ר' יצחק: יורשי הבעל. וואס? יורשי הבעל. יורשי הבעל. הואעווער דאוז אר. אה, האט דאך... יא. האט אודאי נישט קיין קינדער, ווייל אויב נישט וואלט זי נישט געווען קיין שומרת יבם, באט יא. דער תירוץ פאר כתובה איז, בקיצור ס'איז דא א חלוקה. דער ראב"ד איז מחלק אינעם גאנצן זאך, זאגט דער רמב"ם האט טוה געווען. וועז ס'איז געשען די מעשה למעשה, וועט מען עס נאכקוקן נאכאמאל, אקעי?

ר' יואל אשר: לאמיר זען וואס דער ראב"ד זאגט.

ר' יצחק: דו ווילסט לערנען נאך א שעה יעצט וועגן דעם?

ר' יואל אשר: אבער לאמיר זען נאר די פשוט'ע ווערטער וואס ער זאגט.

ר' יצחק: ס'איז נישט פשוט'ע ווערטער, ס'איז א גאנצע גמרא מיט א רש"י, מיט א תוספות, מיט א... וואס איז צו זען? קענסט קוקן נאר א משנה, וועט ער זאגן די ווערטער.

דער חיוב קבורה פון א שומרת יבם

ר' יואל אשר: [[#2]] שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"ויורשי הבעל חייבין בקבורתה"**. ווער איז מחויב בקבורה?

ר' יצחק: די יורשי הכתובה.

ר' יואל אשר: ביי א מתה? די יורשי הכתובה, כתובתה. וועלכער חלק פון דער כתובה איז כנגד קבורתה? אבער על כל פנים,

ר' יצחק: קבורה האט צו טוהן מיט דער ירושת הכתובה. ניין,

ר' יואל אשר: איך מיין פארקערט, דער נדוניא איז כנגד קבורתה, ניין?

ר' יצחק: נו, הער אויף מיט דיינע, גוט. אקעי, ווייטער.

ר' יואל אשר: ניין, פארוואס האט מען דא אראפגעלייגט **"ויורשי"**? ס'איז דאך דא צוויי, דעם טאטנ'ס יורשים און אירע יורשים. **"יורשי הבעל חייבין בקבורתה"**, ווייל דער בעל איז חייב בקבורתה,

ר' יצחק: און דער חיוב גייט אריבער צו די יורשי הבעל.

הלכה י"א: דער שעבוד כתובה אויף די נכסים פונעם פארשטארבענעם ברודער

ר' יואל אשר: שוין, דער רמב"ם ווייטער: **"שומרת יבם כתובתה על כל נכסי בעלה"**. דער שעבוד פון איר כתובה איז אויף אלע נכסי הבעל, דאס הייסט דער מאן וואס איז געשטארבן האט איבערגעלאזט נכסים, די כתובה וואס זי האט פון דעם מאן איז משעבד אלע נכסים. **"לפיכך אין היבם יכול למכור בנכסי אחיו"**, דער ברודער וואס האט סורווייוט, דאס איז יעצט דער יורש. אזוי איז די הלכה אז די נכסים פון דעם ברודער וואס שטארבט פאלט פאר דעם יבם וואס איז מייבם די ווייב. אבער דער יבם קען אבער נישט פארקויפן **"בנכסי אחיו בין קודם ייבום בין אחר ייבום"**, ווייל די אלע זאכן זענען משועבד פאר דער פרוי און איר כתובה. **"ואם מכר או נתן מתנה או חלק עם אחיו בנכסי המת בין קודם ייבום בין אחר ייבום לא עשה כלום שכבר נתחייבו נכסים אלו לאלמנה לגבות מהן כתובתה"**. יא. דאס איז דאס זעלבע ווי ביי אייביג ירש'ענען?

ר' יצחק: וואס הייסט אייביג? וואס הייסט אייביג א יבמה, דאס הייסט מ'איז מייבם, און דעם אלטן מאנ'ס גאנצע נכסים זענען משועבד פאר איר כתובה, ער דארף נישט שרייבן זיין אייגענע כתובה דער מייבם, דאס איז די כתובה, ממילא קען ער נישט פארקויפן גארנישט פון די נכסים, על כל פנים מ'קען נעמען כתובה פון אלע פון זיי.

ר' יואל אשר: *א **"יורשי הבעל חייבין בקבורתה"** שטימט מיט דער הלכה אז ירושתה בשביל קבורתה זייער גוט, און נכסי הבעל יורשין כתובתה.*

ר' יצחק: [[#3]] *שטימט נישט זייער גוט, ווייל יענץ מיינט די גאנצע ירושה. דא איז ער דאך נאר יורש די כתובה און א האלב פון די צאן ברזל, איך ווייס נישט. אקעי.*

שמועס: פארוואס קען דער יבם גארנישט פארקויפן ("לא עשה כלום")?

ר' יואל אשר: די **"כתובתה על כל נכסי בעלה"** איז אנדערש ווי יעדע אלמנה. יעדע אלמנה האט דאך אויך דעם זכות צו נעמען די כתובה, אבער דער זכות איז נישט אויף כל נכסי בעלה.

ר' יצחק: יעצט רעדט מען איר כתובה פון דעם צווייטן מאן.

ר' יואל אשר: דער צווייטער מאן איז ממשיך די כתובה פון דעם ערשטן מאן.

ר' יצחק: זייער גוט, און די כתובה איז משועבד אויף כל נכסי בעלה. ממילא קען ער נישט פארקויפן, ניין,

ר' יואל אשר: כל נכסי בעלה מיינט בעלה המת.

ר' יצחק: יא יא, און דער נייער

ר' יואל אשר: מאן ירש'נט די זאך.

ר' יצחק: דאס איז איר נייע כתובה אויכעט.

ר' יואל אשר: *דאס איז איר נייע כתובה אויכעט, אבער פארוואס על כל נכסי בעלה אויב איר כתובה איז 1,000 דאלער און די כל נכסי*

ר' יצחק: *בעלה איז א מיליאן דאלער?*

ר' יואל אשר: סאו ס'איז אנדערש ווי א געוועלכע אלמנה.

ר' יצחק: א געוועלכע אלמנה, ווי א געוועלכע פרוי.

ר' יואל אשר: אבער לאמיר רעדן פון א געוועלכער פרוי וואס דער מאן איז געשטארבן. יא, דאס ווערט אנגערופן א געוועלכע אלמנה, וואס זי זיצט יעצט ביי די יורשים,

ר' יצחק: מיר האבן עס געלערנט די הלכות פריער. יא, שוין. רייט.

ר' יואל אשר: אבער דעמאלט איז עס נישט משועבד קעגן כל נכסי בעלה.

ר' יצחק: ניין. ס'האט יא שעבודים פון מזונות.

ר' יואל אשר: זיי קענען נישט פארקויפן אזוי גרינג זייערע נכסים אויכעט. רייט,

ר' יצחק: רייט. סאו וואס מיר זענען דא אז מ'האט זיי געגעבן אסאך א גרעסערן שעבוד. ס'איז נישט מער ווי אן אלמנה, ס'איז אזוי ווי א חתונה. יעדע פרוי וואס האט חתונה געהאט איז כתובתה על כל נכסי בעלה.

ר' יואל אשר: אבער דאס, די סיבה פארוואס כתובתה על כל נכסי בעלה איז ווען דעם נייעם מאן, נישט ווען דעם אלטן מאן, רייט?

ר' יצחק: מ'רעדט יעצט פון, כתובתה מיינט די כתובתה מבעלה השני, מהיבם. כתובתה, די כתובה פונעם יבם, וואס באקומט ער די כתובה? די כתובה פון בעלה הראשון. דער וואטעוועך יו קאל בעלה הראשון איז נישט אזא שיין ווארט, דער מת דער טויטער ברודער, איז דער שעבוד אויף אלע נכסים. ממילא דער יבם קען נישט פארקויפן קיין איינע פון די זאכן וואס ער באקומט. פארשטייסט? יא. אפילו נישט נאכ'ן ייבום. פאר'ן ייבום איז שוין משועבד, און נאך דעם קען ער אויכעט נישט. רייט. ס'שטימט.

ר' יואל אשר: איך ווייס וואס עס שטייט, אבער די סיבה ווייס איך נישט. מסתמא איז דא עפעס א סיבה אין דער גמרא פארוואס עס גייט על כל

ר' יצחק: נכסי, סיבה פון וואס?

ר' יואל אשר: פארוואס עס גייט על כל נכסי, אפילו אויב די כתובה איז אסאך ווייניגער ווי דאס, יעדע

ר' יצחק: כתובה גייט אויף כל נכסי.

ר' יואל אשר: דער מאן מעג פארקויפן זאכן וועו ס'איז נאך דא גענוג געלט פאר דער כתובה.

ר' יצחק: *וועו ס'איז זיין געלט, וועו ס'איז יענעמ'ס געלט קען ער נישט.*

ר' יואל אשר: *זייער גוט. ס'איז זיין געלט, ער האט עס גע'ירש'נט. ניין? ס'איז א דין אין דער ירושה? ס'איז א שיור אין דער ירושה*

ר' יצחק: *אז ער ירש'נט נישט? זי האט א שעבוד, ס'איז נישט קיין שיור, איי נאו וויי. א שעבוד איז א שעבוד. נכסים, אלע נכסים זענען משועבד צו דער כתובה.*

ר' יואל אשר: ענד פיניש. שוין. זאגט דער רמב"ם ווייטער:

ר' יצחק: "כנס את יבמתו", בפרט א מענטש קען נישט פארקויפן זיינע אייגענע נכסים אויכעט נישט אזוי גרינג. איך מיין, ער קען עס פארקויפן, באט דער בעל, די אשה איז טורף מיד הלקוחות. איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט. סך הכל דער **"לא יכול למכור"** מיינט, איז נאך איין זאך, יא, אבל טורף מיד הלקוחות גייט זי

ר' יואל אשר: נאר נעמען די וואס די עקטשועל. על כל נכסי בעלה, די גרויסע חומרא איז טייטש אז אפילו

ר' יצחק: מן החומש ומן העשור.

ר' יואל אשר: זי קען נישט צוריקנעמען אלע,

ר' יצחק: סך הכל א חלק דא די דאס. וועו זי איז טורף פון די לקוחות קען זי נאר נעמען די איין זאך.

ר' יואל אשר: דא קען ער נישט פארקויפן גארנישט.

ר' יצחק: ער קען נישט פארקויפן, אבל זי גייט דאך נאר נעמען די איין זאך. דאס איז נישט די שווערע. אויך שטייט **"לא עשה כלום"**. יא, דאס זאג איך.

ר' יואל אשר: דאס איז אזוי ווי אונז האבן געלערנט אסאך מאל, ווייל אונז טראסטן אים נישט, אז ס'גייט בלייבן געלט. **"לא עשה כלום"** איז אסאך מער ווי טורף מיד הלקוחות. ס'טייטש, אז אפילו וועו יענער איז נישט טורף,

ר' יצחק: איז קיינמאל נישט געשען קיין קנין. אפילו א צווייטער קען קומען טורף זיין. אזוי ווי יעדעס מאל וואס מ'האט געלערנט פריער, אז וואס מ'קען נישט פארקויפן, די אשה מ'קען נישט פארקויפן, און אונז האבן געלערנט א גאנצע צייט הלכות מענטשן וואס קענען נישט פארקויפן. וואס איז מער פון דעם? ס'איז נישט דאס ערשטע מאל וואס אונז לערנען אזא הלכה. יעדעס מאל וואס ס'איז דא א שעבוד, יענער האט א שעבוד אויף דער גאנצער זאך, קען מען נישט פארקויפן סתם זאכן. ס'איז נישט דאס ערשטע מאל וואס אונז האבן געלערנט די הלכה. אונז האבן געלערנט אסאך מאל אזא הלכה שוין. ניין, געהאט א רעכט. איך וויל וויסן פארוואס,

דער הסבר פונעם "ברכת אברהם"

ר' יואל אשר: פארוואס א מאן קען בכלל פארקויפן זאכן, דאס וויל איך פארשטיין, וואס מעג ער יא פארקויפן. *יא, דער **ברכת אברהם** שטעלט זיך אפ אויף דעם. ער זאגט אז געוועלך א מאן מעג יא פארקויפן, ווייל דער מאן לעבט דאך נאך, און ער וועט מאכן נייע געלט, וועט זי גובה זיין די כתובה פון דעם נעקסטן געלט וואס ער גייט מאכן. זי האט עפעס א געוויסע טראסט. דא איז דאך עס אלעס מכתובתה מנכסי בעלה המת. נכסי בעלה המת איז אייביג מצומצם, ס'טייטש, ס'גייט שוין נישט געשען אינעם קיין ריבוי, איז זי ענקשעס אז מ'גייט עס אויסניצן, האט מען אינגאנצן משעבד געווען. אקעי.*

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"כנס את יבמתו"**,

ר' יואל אשר: דאס איז א סברא. די איידיע איז, יא.

ר' יצחק: "כנס את יבמתו",

ר' יואל אשר: א מענטש האט חתונה געהאט מיט זיין יבמה, **"והניח אחיו פירות מחוברין לקרקע"**.

דער טעם פארוואס דער יבם קען נישט פארקויפן די נכסים

ר' יואל אשר: דא איז דאך עס אלעס לכתובתה, נכסי בעלה המת. נכסי בעלה המת איז אייביג מצומצם, ס'טייטש, ס'גייט שוין נישט געשען אין דעם קיין ריבוי, איז זי ענקשעס אז מ'גייט עס אויסניצן, האט מען אינגאנצן משעבד געווען. אקעי. זאגט דער רמב"ם ווייטער:

הלכה י"ב: פירות מחוברין לקרקע ביי א יבם

ר' יצחק: "כנס את יבמתו", א גוטע סברא אבער,

ר' יואל אשר: דאס איז א גוטע, די איידיע איז, יא.

"כנס את יבמתו", דער שומר יבם האט חתונה געהאט מיט זיין יבמה, **"והניח אחיו פירות מחוברין לקרקע"**, דער ברודער האט איבערגעלאזט פירות מחוברין לקרקע. פירות מחוברין לקרקע, יא? יא. דארף אויך דער ברודער ירש'ענען פון זיין ברודער, דעם יבם הנפטר, **"יימכרו ויילקח בהן קרקע"**, די פירות זאל מען פארקויפן, ויילקח בהן קרקע, **"והיבם אוכל פירותיהן"**.

ר' יצחק: וואס איז דער פשט? דער פשט איז, אז ער עסט זיי.

ר' יואל אשר: אז ער קען נישט אויסניצן די פירות.

ר' יצחק: האט ער דאך עס גע'ירש'נט זיינער צייט. זייער גוט, ווייל ס'איז אויסניצן אזוי ווי ער פארקויפט עס.

ר' יואל אשר: אזוי ווי די הלכה וואס מיר האבן געזאגט,

ר' יצחק: און זיי האבן נישט געקענט פארקויפן די פירות. וועו ס'וואלט געווען אינגאנצן פירות תלושין וואס מיר גייען אין דער נעקסטער הלכה, דעמאלטס קען זי נישט, ווייל אויפ'ן מטלטל איז

נישט דא קיין שעבוד, אזוי ווי אונז האבן געלערנט. אבער פירות מחוברין איז כמו קרקע, ממילא האט ער רעכט, ער קען עס פארקויפן, ער האט פירות, אזוי ווי אלעמאל האט ער פירות, אבער ער מוז עס פארקויפן און קויפן פאר דעם קרקע, ווייל אויב נישט קען מען גארנישט טוהן מיט די פירות, פארשטייסט? ס'איז סטאק.

הלכה י"ג: פירות תלושין און מטלטלין ביי א יבם

זאגט ער ווייטער: אויב **"הניח פירות תלושין מן הקרקע"**,

ר' יואל אשר: "הניח פירות תלושין מן הקרקע".

ר' יצחק: די זעלבע זאך סתם,

ר' יואל אשר: "וכן אם הניח מעות" אדער **"מטלטלין"**, אנדערע מיני מטלטלין, **"הכל של יבם"**. די זאך אז אלע נכסים ווערן משועבד על נכסי בעל הראשון, ס'טייטש, אז דער יבם ירש'נט נישט ממש, ווייל ס'איז אלעס משועבד, איז נאר אויף קרקעות. אבער מטלטלין איז יא **"של יבם, ומשתמש בהן כמו שירצה ואינה יכולה לעכב"**.

פארוואס? **"שהמטלטלין אין הכתובה נגבית מהן אלא"**, דער עולם געדענקט דאך אוודאי אז אויף דעם איז דא דער חידוש פון דער תקנת הגאונים, אז בדרך כלל, א כתובה גייט נאר אייביג ארויף אויף קרקעות. דאס אז מ'קען גובה זיין א כתובה אויך פון מטלטלין,

ר' יצחק: איז א תקנת הגאונים. און דאס וועט זיין אמת דא אויכעט, אז אויף מטלטלין קען זי גובה זיין כתובה,

ר' יואל אשר: אבער נישט אזוי ווייט. אבער **"ואין כוח בתקנה זו למנעו מנכסי אחיו"**, צו מונע זיין דעם יבם פון די נכסים פון זיין ברודער, **"ולאסרן עליו באחריות זו שלא ישא ויתן בהן"**, און אסר'ן אז ער טאר ניטאמאל, מיט דער אחריות וואס ער האט צו באצאלן, מיט דעם שעבוד, זאל אויך אסר'ן אויף אים שלא ישא ויתן בהן, אז ער זאל נישט טארן טוהן ביזנעס מיט דער זאך וואס ער האט גע'ירש'נט פון דעם ברודער.

דער אמת דער רמב"ם מענטשאנט נישט דא, וואס טוט זיך אויב האט מען אריינגעשריבן אין דער אריזשינעל כתובה, אזוי ווי דער רמב"ם האט רעקאמענדירט אז מ'זאל טוהן, דעמאלטס וועט אויך זיין אנדערש די הלכה? פארוואס? ווייל דאס אז דער יבם טאר נישט פארקויפן איז א נייער דין. דאס שטייט נישט אין דער כתובה.

שמועס: וויאזוי מען דריקט זיך אויס וועגן די דברי חכמים

ר' יצחק: נישט בלויז... אזוי ווי דו האסט אויך געזאגט. דו זעסט דו געדענקסט ווי דו ביסט געווען... דו ביסט בכלל געווען ברוגז אויף דער הלכה.

ר' יואל אשר: איך חס ושלום!

ר' יצחק: איך בין קיינמאל נישט ברוגז אויף דער הלכה.

ר' יואל אשר: איך בין ברוגז אויף מיר פארוואס איך פארשטיי נישט די קדושת אור תורתו פון דעם צדיק וועק מ'לערנט.

ר' יצחק: נישט ברוגז אויף דעם חס ושלום,

ר' יואל אשר: נישט ברוגז אויף דער התחדשות.

ר' יצחק: ברוגז איז א גוזמא. אבער איך האב געזען דעם לשון המשנה פריער ביי דער פריערדיגער נושא איז געווען, איך דארף דאך נאר אזוי זאגן ווייל צו זען אז מ'מעג אזוי זאגן. אין דער פריערדיגער הלכה איז געווען א משנה, ס'איז געשטאנען, ער ברענגט נישט די משנה? יא, ביי דער מעשה. ביי דער מעשה האט רבן גמליאל געזאגט, **"על הראשונים אנו בושים"**, עפעס אזוי. בקיצור, ווייל ער האט נישט געהאלטן דערפון האט ער געזאגט מיר שעמען זיך פון דער פריערדיגער הלכה.

ר' יואל אשר: ער לאזט זיך רעדן אזוי. סאו, ס'איז דא מענטשן וואס ווען זיי רעדן ברייט איז פשט אז זיי רעדן נישט אזוי ווי זיי רעדן... געווענליך אז ס'קומט א מענטש, רעדן זיי צו אים שיין. סאו מ'קאמפערט עס צו דיעלן מיט פרעמדע. אבער מ'דארף עס ענדערש קאמפערן וויאזוי מ'דיעלט מיט די נאנטע, מיט דער ווייב, מיט די קינדער. דארטן רעדט מען דאך יא אמאל שארף, דארטן זאגט מען יא אמאל אזוי אפן גראד. סאו אין זיי... ס'דא וואס זאגן אז די רילעישאנשיפ מיט די חכמים זאל זיין מער אזוי ווי מיט די גאר גאר נאנטע.

ר' יצחק: יש ויש. ס'איז שוין געווען דער שמועס ביי חנוכה, ביי דעם פלפול וועגן די אחייכו תחייכו אמותיכם.

הלכה י"ד: יבמה שלא היתה לה כתובה או שמחלה

ר' יואל אשר: יא, שוין ווייטער. וואס טוט זיך, הניח פירות תלושין מן הקרקע, האבן מיר יעצט געלערנט. ווייטער יבמה.

"יבמה שלא היתה לה כתובה", דער ערשטער מאן האט נישט געשריבן א כתובה. **"או שמחלה כתובתה"**, אז זי האט מוחל געווען די כתובה. **"זכה בנכסי אחיו"**, איז דער יבם יא זוכה בנכסי אחיו, **"ומוכר ונותן כחפצו"**. דער דין איז נאר ווען ס'איז דא א כתובה. אבער ווען ס'איז נישט דא, אדער זי האט מוחל געווען, מסתמא... דער רמב"ם זאגט נישט יעדעס מאל די במה דברים אמורים אין א פלאץ וואו מ'שרייבט, רייט?

ר' יצחק: אבער מסתמא מיינט ער דאס אויכעט.

ר' יואל אשר: בטח, בטח.

"וכשיכנוס את יבמתו", זאגט דער רמב"ם אזוי: ווען דער נייער יבם נעמט זיין נייע ווייב, זיין יבמה, זאל ער איר שרייבן א כתובה, אבער זאל נישט מאכן א כתובה פאר מאתים, זאל מאכן א כתובה מאה, ווייל זי איז דאך שוין...

ר' יצחק: אביוסלי.

ר' יואל אשר: זי איז שוין נישט קיין בתולה, זי האט דאך געהאט דעם פריערדיגן מאן. **"ויהיו כל נכסיו אחראין"**... אפשר די הוה אמינא וואלט געווען אז היות זי איז געווען א בתולה ביי דעם אחיו, און ער איז ממשיך, ער זאל איבערנעמען די זעלבע... לכאורה ווען ס'איז...

ר' יצחק: נעמט איבער נעם, גייט עס טאקע אזוי. אבער וועז זי האט נישט געהאט קיין כתובה פון בעל הראשון... דא האט מען דאך געלערנט... אויב ס'איז שייך צו מאכן א גאנצע... אה, ווארט.

ר' יואל אשר: איך האב עס נישט קלאר געמאכט. געווענליך דארף נישט דער נייער ברודער מאכן קיין כתובה. ער איז פשוט ממשיך דעם ברודער'ס כתובה.

ר' יצחק: ער ווערט דעם ברודער זיין ממלא מקום,

ר' יואל אשר: און מ'גייט על נכסי בעל הראשון, און אזוי ווייטער. סאו, זי האט ווייטער די אל תהי קלה בעיניו להוציאה, אלעס פארט מיט דער פריערדיגער. אבער אין אזא פאל, וועז זי האט מוחל געווען די כתובה, איז אינמיטן האט זי דעם פריערדיגן מאן מוחל געווען, אבער די מצוה כתובה קומט פריש ארויף אויף דעם נייעם יבם. ס'איז אינטערעסאנט. אמת,

ר' יצחק: א ברירה האט ער? יא, רייט,

ר' יואל אשר: איז ממילא **"יכתוב לה כתובה מאה"**. מיר האבן דאך געהאט די הלכה אז אייביג ווען מ'איז מבטל געווען די כתובה, מ'דארף איר שרייבן א נייע.

ר' יצחק: אפילו ביי דעם פריערדיגן מחלה כתובתה האט ער נישט געמעגט לעבן מיט איר. וואס וואלט ער געטוהן? אבער ער איז שוין געשטארבן. מ'קען אים גארנישט טוהן.

ר' יואל אשר: ר' בונים, ער איז געשטארבן.

"יכתוב לה כתובה מאה", זאל ער שרייבן א כתובה מאה, **"ויהיו כל נכסיו אחראין לכתובתה"**, אזוי ווי אייביג, אלע זיינע נכסים זאלן זיין אחראין לכתובתה, **"כשאר כל הנשים שיש להן כתובה"**. שוין, מ'האט געענדיגט מיט דעם דעם ענין פון...

ר' יצחק: זייער גוט, ער איז מדייק. **"כשאר כל הנשים"** מיינט, און ער האט נישט קיין הגבלה אז ער מעג נישט פארקויפן. אזוי ווי א נארמאלער מאן, וואס האט נישט קיין הגבלה ער מעג פארקויפן זיינע נכסים. רייט,

ר' יואל אשר: זייער גוט. שוין, האבן מיר געענדיגט מיט דער יבמה. יעצט גייען מיר צוריק צו דער נושא פון א פרוי וואס האט נדוניא געלט, נכסי צאן ברזל אדער נכסי מלוג, און זי האט יא אלץ פארקויפט, און אזוי ווייטער.

דער סדר און קשר פון די הלכות אינעם פרק

ר' יצחק: סאו, ס'דאך א קשיא. כ'האב גוט געזאגט פריער דעם טיטל פון דער גרופע הלכות. דער טיטל איז בעצם בעיקר, און די עיקר ריזן פארוואס די הלכות שטייען דא, איז שומרת יבם מכירת נכסיה, פארשטייסט? אזוי מ'לערנט דא אלעס ווער מעג פארקויפן די נכסים, מיר האבן געלערנט א שומרת יבם אויב זי מעג פארקויפן אירע נכסים, צי ער מעג פארקויפן אירע נכסים. דער חידוש אז ער מעג אליינס נישט פארקויפן און זי אויך נישט. אבער דאס איז געווען די הלכות...

ר' יואל אשר: פאר י"ד אז מ'דארף מאכן א נייע זאך, פאר י'. כתובה... ניין אבער י"ד איז א נייע זאך, אויב דער פריערדיגער ברודער האט נישט געלאזט א כתובה דארף דער נייער מאן מאכן א כתובה.

ר' יצחק: יא, האב איך געזאגט, דאס איז אלעס די גרופע דער וועג וואס ס'קומט דא אריין איז אלעס אז מ'רעדט פון ווער מ'מעג פארקויפן די נכסים וואס זענען משועבד פאר דער... ביז י"ד,

ר' יואל אשר: י"ד איז א נייע הלכה.

ר' יצחק: ניין אינקלודינג י"ד, ווייל דארט שטייט דער חידוש אז

ר' יואל אשר: ער מעג יא

ר' יצחק: און ער דארף גראדע געבן א כתובה און אויף דעם שטייט אויך מעגן. ס'איז אמת אז... יעדעס מאל קומט אריין, איך וויל נאר געבן די מעשה,

ר' יואל אשר: דאס יא כתובה לא כתובה איז א וויכטיגע הלכה, יא? מ'דארף יעצט מאכן א כתובה. פשוט אבער... ס'איז פשוט יא, ס'איז אמת, מ'וואלט עס געקענט פארשטיין.

ר' יצחק: נאר דאס מ'זאגט אז די גאנצע גרופע פון י' ביז י"ד אלעס, אזוי ווי מ'זעט אויך נאכדעם גייט מען צוריק, ס'איז נישט פשט מ'דזשאמפט ארום. דער רמב"ם רעדט דא אלעס פון מכירת נכסים. שיין.

הלכות ט"ו-י"ז: מכירת נכסי צאן ברזל ונכסי מלוג אחר שנישאת

יעצט גייען מיר לערנען וועגן אחר שנישאת. פריער האבן מיר געלערנט אז זי קען פארקויפן קודם שנישאת און דעם מברחת. אחר שנישאת איז וואס?

ר' יואל אשר: טאר זי נישט פארקויפן. איז אזוי: **"האשה שמכרה או נתנה"**, זי האט פארקויפט אדער געגעבן א מתנה, **"אחר שנישאת בנכסי צאן ברזל"**, און זי האט עס פארקויפט פאר וועמען? **"בין לבעלה"**, זי האט עס פארקויפט פאר איר אייגענעם מאן, **"בין לאחרים, לא עשת כלום"**, האט זי גארנישט געטוהן. ווייל ס'איז נישט בכח רשותה. אזוי ווי ער האט זיך פריער געלערנט לא עשת כלום, יא,

ר' יצחק: ס'איז נישט קיין קנין.

ר' יואל אשר: דאס איז דאך דעם בעל'ס זיינס. ס'בלייבט ווייטער דער זעלבער דין אזוי ווי ביז יעצט אז ער עסט די פירות און אזוי ווייטער.

שמועס: פארוואס קען זי נישט פארקויפן "לבעלה"?

ר' יצחק: אלרייט. איי דער בעל.

ר' יואל אשר: וואס איז געשריבן לבעל? מיינט אבער ווייטער אז וועז ער גייט איר גט'ן גייט עס נישט בלייבן ביי איר.

ר' יצחק: ביי אים. עס גייט יא בלייבן ביי אים ווייל ס'איז דאך נכסי צאן ברזל. דער חידוש דא איז כאילו אז ער וויל נישט,

ר' יואל אשר: פארשטייסט? ניין, נכסי צאן ברזל וועז ער גט איר גייט עס ארויס מיט איר אזוי ווי עס איז.

ר' יצחק: נו? איך פרעג א שאלה, פארוואס קען זי נישט פארקויפן נכסי צאן ברזל?

ר' יואל אשר: ווייל ער עסט די פירות. נאכאמאל,

ר' יצחק: צו אים האט זי עס פארקויפט רבונו של עולם! וואס איז די שאלה? וואס איז דער פראבלעם? ס'איז לבעלה!

ר' יואל אשר: פארוואס טאקע קען זי נישט לבעלה?

ר' יצחק: איז דער תירוץ אז דא רעדט זיך אז ס'מיינט זיך אז דער בעל קען זאגן איך וויל נישט. ווייל נכסי צאן ברזל איז ברשות הבעל, דער עיקר הייסט ברשות הבעל, נכסי צאן ברזל איז ברשות הבעל, וויאזוי קען זי פארקויפן אירע זאכן וואס זענען אין זיין רשות?

ר' יואל אשר: אבער ס'איז דאך לטובתו, מ'רעדט דאך נישט וועז זי וועט נישט. ס'איז דאך נישט אז ביי יעדן קנין, איינער גיט איינעם א מתנה און ער זאגט איך וויל עס נישט נעמען, ווערט עס נישט קיין מתנה.

ר' יצחק: No problem. So דאס איז די exact point.

ר' יואל אשר: דא איז עפעס אלס דער דין ווייל זי קען נישט פארקויפן, דאס איז דאס ווארט, מ'האט ווי אוועקגענומען פון איר

ר' יצחק: דעם כח צו פארקויפן. ניין, ער קען, זי קען, ס'הייסט פארקויפן הייסט זי האט מוחל געווען. זי האט א רעכט ארויסצוגיין נישט מיט דעם רווח אדער נאר מיט דעם קרן פון נכסי צאן ברזל, אבער זי איז מוחל אויף דעם, זי פארקויפט עס פאר לבעלה. געווענליך קען זי טענה'ן ניין קען זי גארנישט טענה'ן. ס'הייסט ער קען דא זאגן אז ער וויל נישט, אבער אויב ער וויל יא, זאגט דער מגיד משנה ער קען יא. No problem. דאס וואס שטייט לא עשת כלום מיינט,

ר' יואל אשר: אז טאמער ער וויל נישט.

ר' יצחק: אזוי זאגט דער מגיד משנה.

ר' יואל אשר: עס וועט דאך זיין זייער שטארק נוגע, למשל אויב זי שטארבט פאר.

ר' יצחק: ניין, אויב ער איז נישט מסכים אויכעט האט מען געלערנט אז זי קען זאגן, זאגט דער מגיד משנה, זי קען זאגן א זאך וואס הייסט **"נחת רוח עשיתי לבעלי"**, כ'האב נישט געמיינט פאר אים צו פארקויפן, פאר אים כ'האב געמיינט צו זאגן סתם, ניין נחת רוח עשיתי לבעלי האט צו טוהן די הלכה האבן מיר שוין געלערנט, מ'האט שוין געלערנט די הלכה פון נחת רוח עשיתי לבעלי, געדענקסט? אז אויב זי זאגט דין ודברים אין לי, דאס נעמט מען עס נישט ערנסט, די זעלבע זאך לבעלה מיינט מען נישט ערנסט. טאמער זיי ביידע זענען מסכים, דאס איז וואס ער מיינט צו זאגן דא.

ר' יואל אשר: אהה שטייט דאך אזוי? יא אזוי זאגט ער, ער זאגט אזוי: פאר אנדערע מענטשן קען זי נישט, ווייל ס'איז דעם בעל'ס, און פאר דעם בעל קען זי

ר' יצחק: נישט ווייל זי האט עס נישט געמיינט ערנסט.

ר' יואל אשר: אהא אזוי וועט ער אריינמיינען, יא.

"וכן הבעל שמכר קרקע בנכסי אשתו בין נכסי צאן ברזל בין נכסי מלוג", איז אויך **"לא עשה כלום"**, ווייל דער קרן איז אירער.

פארקויפן נכסי צאן ברזל דורך דער פרוי אדער דורכ'ן מאן

ר' יצחק: אז אויב זי זאגט "דין ודברים אין לי" איז דאס נישט ערנסט. די זעלבע זאך "לבעלה" מיינט מען נישט ערנסט. טאמער זיי ביידע זענען מסכים, דאס האב איך געמיינט צו זאגן דא. אהה, שטעלסט זיך אזוי?

ר' יואל אשר: יא, ער זאגט זייער גוט, ער זאגט אזוי: פאר אנדערע מענטשן קען זי נישט, ווייל ס'איז דעם בעל'ס; פאר דעם בעל קען זי נישט,

ר' יצחק: ווייל זי האט עס נישט געמיינט ערנסט. אהה. אזוי טריי איך, מיין איך.

ר' יואל אשר: "וכן הבעל שמכר קרקע בנכסי אשתו, בין נכסי צאן ברזל בין נכסי מלוג" איז אויך **"לא עשה כלום"**, פארוואס? ווייל דער קרן איז אירער.

ר' יצחק: ביי נכסי צאן ברזל איז נישט דער קרן אירער.

ר' יואל אשר: ווייל עפעס איז אירס. נכסי צאן ברזל, די וועדט דערפון איז אירע. נאכאמאל, ער גייט דאך איר דארפן געבן די עמאונט וואס זי האט אריינגעבראנגט.

ר' יצחק: ער האט אחריות, אבער ס'איז נישט אירס, דאס הייסט ס'איז ברשותו. נכסי מלוג איז אירס און ער האט פירות; נכסי צאן ברזל זענען זיינס, ער קען עס אבער נישט פארקויפן. פארוואס? אין דער גמרא רופט זיך דאס **"משום שבח בית אביה"**. אהה. ס'איז דא עפעס אן ענין אז א פרוי... נכסי צאן ברזל הייסט זיינס, ס'איז זיינס מיט אחריות אז ער מוז איר עס צוריקצאלן, אבער ס'איז זיינס. אבער ס'איז דא עפעס אן ענין אז מ'טאר נישט פארקויפן קרקע וואס א פרוי האט אריינגעבראנגט, ס'איז א נייע תורה. דאס איז דער שבח...

ר' יואל אשר: בית אביה איז טייטש אז מ'איז מונע מענער פון פארקויפן עפעס וואס זי האלט טייער, וואס זי האלט חשוב. ס'קען זיין. וואס זי האט געבראנגט פון איר טאטנ'ס הויז.

ר' יצחק: עפעס אזוי. דער הייליגער ראב"ד איז חולק טאקע אויף דער הלכה. ער זאגט אז ער קען יא פארקויפן די נכסי צאן ברזל. ענייוועי, דאס איז דעם רמב"ם'ס שיטה.

ר' יואל אשר: ער? ער קען פארקויפן?

ר' יצחק: יא, ווייל ס'איז זיינס, נכסי צאן ברזל הייסט זיינס. אקעי, וואס איז מיט **"מכר מטלטלין"**? יא.

מכירת מטלטלין של נכסי צאן ברזל

ר' יואל אשר: "מכר מטלטלין של נכסי צאן ברזל" – די נדוניא קען זיין קרקעות אדער מטלטלין, ס'טייטש אז מטלטלין קען מען אויך מאכן אדער א דיעל פון נכסי מלוג, אדער א דיעל פון נכסי צאן ברזל. אהה. אויב ער האט פארקויפט די מטלטלין פון נכסי

צאן ברזל, **"אף על פי שאינו רשאי"**, דער מאן טאר עס נישט טוהן, ווייל אזוי ווי מ'האט געזאגט דער ענין פון שבח בית אביה לאזן די חכמים נישט, אבער **"אם מכר ממכרו קיים"**. אנדערש ווי ביי קרקעות וואס די חכמים האבן אים צוגענומען בכלל דעם כח צו פארקויפן און דער מכר ווערט בטל, אבער ביי מטלטלין טאר ער עס נישט טוהן, אבער דער מכר ווערט יא זיין א מכר.

ר' יצחק: זייער גוט. דאס איז שיטת הרמב"ם. ער ברענגט דא, הרב המגיד משנה, אז דער רמב"ן איז חולק אויף דעם אויכעט, און דער רשב"א, אז ער קען נישט פארקויפן מטלטלין אויכעט. אבער דער רמב"ם האט געהאלטן אז עס איז דא עפעס א חילוק.

ר' יואל אשר: דער הסבר איז אז היות ביי די מטלטלין פון נכסי צאן ברזל איז דא א דין אז דער מאן מעג עס אינגאנצן אויסניצן, אזוי ווי מיר וועלן זען שפעטער. למשל די פרוי האט אריינגעברענגט וועש, מעג דאך דער מאן עס אנטוהן וועגן דאס הייסט פירות. אבער ער מעג עס אויך אינגאנצן אויסניצן, ווייל דער אופן פון ניצן מטלטלין איז אז זיי ווערן בטל, אנדערש ווי קרקע. קרקע איז אונטער דער קרקע דאך נאך קרקע.

ר' יצחק: יא? קרקע איז א ספעציעלע זאך. אונטער דער קרקע איז דא נאך לעיערס אין קרקע.

ר' יואל אשר: וועש ניין. וועגן דעם, איז היות אז נכסי צאן ברזל האט ער דאך יא די רעכט עס אינגאנצן אויסצוניצן, ממילא האט ער אויך די רעכט עס צו פארקויפן. כ'מיין, האט ער דאך גענוג ממונות דערין אז ער קען עס פארקויפן.

מכירת נכסי מלוג על ידי שניהם או על ידי האשה לבעלה

ר' יואל אשר: וואס טוט זיך אזוי? **"מכרו שניהם בנכסי מלוג"**, דער מאן און די ווייב האבן צוזאמען פארקויפט נכסי מלוג, דעמאלטס איז דאך יא גוט. **"בין"**, און דעמאלטס איז נישט קיין חילוק ווער האט קודם מקנה געווען, דער מאן צי די פרוי: **"בין שלקח מן האיש תחילה וחזר ולקח מן האשה בין שלקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מכרן קיים"**, ווייל דער מאן פארקויפט דעם זכות וואס ער האט דערין – די פירות, און זי פארקויפט דעם קרן וואס זי האט דעם זכות. צווישן זיי ביידע ס'איז אזוי ווי שותפים, ס'איז אזוי ווי צוויי שותפים וואס פארקויפן,

ר' יצחק: וואס דער מכר איז קיים.

ר' יואל אשר: "וכן האשה שמכרה או נתנה נכסי מלוג לבעלה" – אנדערש ווי נכסי צאן ברזל, לאמיר זען נכסי מלוג: די פרוי האט פארקויפט נכסי מלוג; פאר א צווייטן קען זי נישט וועגן דער מאן האט דערין דעם זכות פירות, אבער פאר דעם מאן אליין קען זי יא פארקויפן, **"מכרה ומתנתה קיימין ואינה יכולה לומר בנכסי מלוג נחת רוח עשיתי לבעלי"**.

דער חילוק צווישן נכסי צאן ברזל און נכסי מלוג ביי "נחת רוח עשיתי לבעלי"

ר' יואל אשר: ביי נכסי צאן ברזל קען זי זאגן: "כ'האב עס נישט געמיינט, עכט כ'האב געוואלט מאכן מיין מאן גוט פילן", ווייל ס'איז דאך א נכסי צאן ברזל, ער גייט דאך דארפן איין טאג עס צוריקצאלן, יא? ס'איז געווארן לאמיר זאגן ווייניגער ווערט, ער גייט דארפן צוריקצאלן, האב איך אים מסכים געווען, כ'האב אים געוואלט מאכן יעצט שלום, אבער כ'האב נישט עכט געוואלט. אבער נכסי מלוג גייט דאך נישט דער מאן דארפן... ווארט, פארוואס ביי נכסי מלוג קען זי נישט זאגן "נחת רוח עשיתי לבעלי"? נכסי מלוג... קענסט קוקן און זען וואס ער איז

ר' יצחק: מסביר ביי נכסי מלוג אנדערש? וואס איז דער פראבלעם? שוין, פראבלעם. אה, זייער גוט. איך פארשטיי אז נכסי מלוג איז אירס.

ר' יואל אשר: יא. זאגט דער רמב"ם ווייטער: **"אבל בשאר נכסים יש לה לומר"**. זאגט דער רמב"ם ווייטער, הלכה י"ח:

ר' יצחק: "כיצד..." פארוואס ער קען נישט זאגן? ווייל ער ווייסט אז ער האט נישט אין דעם גארנישט. דער רמב"ם האט דא דיסקאווערד א הויפט-פונקט, דער רמב"ם איז א מורא'דיגער מלמד אין די הלכות. אה, דו ווילסט זאגן אז מ'האט דיסקאווערד אז די ריזן פארוואס ביז יעצט ארבעט עס נישט, איז וועגן דעם "נחת רוח עשיתי לבעלי". איך מיין אז יא, ער זאגט אזוי: נכסי מלוג איז אירס, איז נישט שייך. די גאנצע זאך פון נכסי צאן

ר' יואל אשר: ברזל איז א סיטואציע אזוי ווי...

ר' יצחק: נכסי מלוג איז ענייוועי שייך צו איר. יא, טעקניקלי וואלט זי געקענט פארקויפן אויכעט, זי קען נישט ווייל ער האט א רשות אין די פירות.

ר' יואל אשר: דאס הייסט, דארט וואו דער מאן רעדט זיך איין אז ער האט דערין א רעכט, האט ער עקספעקטעישאנס. ס'איז אינטערעסאנט, דארטן וואו דער מאן האט עקספעקטעישאנס, ווייל די פרוי מאכן "נחת רוח עשיתי לבעלי", אבער דאס וואס ער ווייסט אז ס'איז ענייוועי אויט אוו היז ריטש, יא, זייער גוט, ווייטער. יא,

ר' יצחק: ס'מאכט סענס, ווייל אזוי ווי ס'איז זייער ענליך ווי מ'האט געלערנט פריער "נחת רוח עשיתי לבעלי", וועז זי זאגט פאר דעם לוקח "דין ודברים". ס'הייסט דער בעל מאכט דא ביזנעס, און זי האט עפעס א זאך וואס איז אין דער זייט, און זי שלעפט אוועק. סאו זי האט נכסי צאן ברזל איז כאילו ס'איז זיינס,

ר' יואל אשר: אבער זי לאזט נישט – לאז שוין! כן,

ר' יצחק: האשה... א זאך וואס איז דיינס איז נישט שייך דאס.

הלכה י"ח: די פרטים פון "נחת רוח עשיתי לבעלי" און "אין לבעל ראיה"

די פרטים פון די נכסים וואו מ'זאגט "נחת רוח עשיתי לבעלי"

ר' יואל אשר: רייט. זאגט דער רמב"ם ווייטער, הלכה י"ח: **"כיצד? האשה שמכרה או נתנה לבעלה..."**

ר' יצחק: "כיצד" איז מסביר. יא? אה, דא איז ער מסביר די כללים, די פרטים פון וואט

ר' יואל אשר: דו יו קאל איט, פון "נחת רוח עשיתי לבעלי". יא. **"האשה שמכרה או נתנה לבעלה מנכסי צאן ברזל, בין קרקע בין מטלטלין"**, אזוי ווי ער האט פריער געזאגט, ער זאגט עס איבער. יעצט גייט ער זאגן אנדערע דוגמאות: **"או שדה שייחד לה בכתובתה"**, דער מאן האט מייחד געווען א שדה אלס אזא אפותיקי, וואס פון דארטן זאלסטו נעמען דיין כתובה, **"או שדה שכתב לה בכתובתה"**, אדער ער האט אריינגעשריבן

ר' יצחק: א שדה אלס שייחד לה,

ר' יואל אשר: שייחד לה.

ר' יצחק: א תוספת כתובה אזא? ניין, ער האט עס מייחד געווען אזוי ווי אפותיקי,

ר' יואל אשר: ניין? ניין, דאס איז אבער שכתב, **"או שדה שכתב לה בכתובתה"**, ער האט מוסיף געווען צו דער

ר' יצחק: כתובה נאך א מתנה.

ר' יואל אשר: ס'איז דא תוספת כתובה מיט א... ניין, **"ייחד לה"** מיינט אז פון דארטן זאלסטו נעמען דיין תשלומין. די מאתיים האט ער געשריבן אפותיקי פון א קרקע אדער מטלטלין. **"או שדה שכתב לה בכתובתה"**, א שדה וואס ער האט צוגעגעבן תוספת כתובה, אויסער מאתיים, זאלסטו אויך נעמען דאס פעלד וועז מ'גט זיך אדער וועז דו שטארבסט.

ר' יצחק: סאונדט די זעלבע זאך. ער זאגט ניין, אז "ייחד" מיינט מיט עדים, און "כתב" טייטש ער האט געשריבן. ס'הייסט, ביידע איז די זעלבע זאך. ביידע איז טייטש אז זי זאל נעמען

ר' יואל אשר: פון דעם און דעם,

ר' יצחק: אבער איינס איז "ייחד" – ער האט נאר מייחד געווען, ער האט געזאגט פאר עדים, אפשר זאל מען קענען עפעס טוהן,

ר' יואל אשר: אדער ער האט אריינגעשריבן אין דער כתובה אז דאס איז דאס פעלד וואס מ'וועט קענען גובה זיין פון דעם. יא. **"או שדה שהכניס לה שום משלו"**. אויב ער האט אריינגעלייגט אין דער כתובה א פעלד וואס פון דארטן זאל מען קענען שאצן די נכסי צאן ברזל. לאמיר זען וואס פונקטליך עס טייטשט.

ר' יצחק: ניין, "שום" טייטשט, אז ס'איז א פאני לשון,

ר' יואל אשר: אקעי, אז וועז ער גייט דארפן יעצט צוריקצאלן נכסי צאן ברזל, זאל מען עס קענען נעמען פון דארטן. דער "שום", דאס אפשאצן וויפיל די נכסי צאן ברזל איז געווארן ווייניגער ווערט, וואס ער דארף יעצט באצאלן,

ר' יצחק: כדי ער האט זיך מקבל געווען אז ער גייט דאס צוריקגעבן.

ר' יואל אשר: מיט דעם פעלד וועט ער באצאלן די נכסי צאן ברזל. אקעי. איז די הלכה, די אלע זאכן **"לא קנה הבעל"**, ווייל אויף די אלע זאכן דארף זיך דער מאן טאקע געבן, ס'איז דא עקספעקטעישאנס, ביים מאן איז דא די "נחת רוח עשיתי לבעלי", **"אף על פי שקנו מיד האשה ברצונה"**, ס'איז נישט געווען קיין אמת'דיגער קנין. קען זי אבער צוריקציען. פארוואס? **"שלא נתנה ולא מכרה לו אלא מפני שלום ביתה"**. שלום בית איז דאך א חשוב'ע זאך. פאר שלום בית זענען מענטשן גרייט אפילו צו טוהן זאכן וואס זיי ווילן נישט עכט. אבער דא קומען מיר זאגן אז היות זי טוט עס נאר מפני שלום ביתה, איז עס נישט קיין אמת'דיגער קנין.

ווי אזוי ארבעט דער דין פון "מפני שלום ביתה" און דער גדר פון דברים שבלב

ר' יצחק: פאר שלום בית העלפט. ס'הייסט אין אנדערע וועלטער, איך וועל דיר מסביר זיין, פשט איז, איך ווייס נישט, איך זאג סתם א טעאריע: קומט דער מאן און זאגט: "אה לאה לעבן, איך האב נישט קיין כח, איך ווייל פארקויפן מיין פעלד, ס'איז דא א פראבלעם, ביסט מסכים, אמת?" זאגט זי: "יא, יא, אוודאי, אוודאי, וואס דער מאן זאגט", יא? שפעטער קומט זי אין בית דין אדער איך ווייס נישט צי זי דארף אליין קומען, זי איז חושש אויף שלום בית, אבער קומט דער רב... אדער שפעטער, איך טריי צו פארשטיין וועז זי גייט עס צוריקנעמען, רייט? **"לא קנה"**. דאס הייסט, שפעטער וועז זי גט זיך, וואטעוועלט, לאמיר זאגן,

ר' יואל אשר: קומט ס'ווערט נוגע.

ר' יצחק: אדער מסתמא וועז ס'איז א מחלוקת, ס'ווערט נוגע.

ר' יואל אשר: וועז ס'איז נישט נוגע איז יעדער איינער גרייט צו שרייבן עניטינג אין א שטר. וועז ס'ווערט נוגע, זי קען עס יעצט עקטשולי נעמען,

ר' יצחק: זאגט זי: "וואס הייסט? כ'האב נישט געמיינט". זאגט זי: "וואס הייסט שלום בית?" ס'הייסט יעצט איז נישט זי די שלעכטע, די הלכה זאגט, איך טו א כלל אויף אים: פרויען זאגן דאס, מיינען זיי נישט.

ר' יואל אשר: מ'וואלט געזאגט אזוי: נארמאלערהייט אז א מענטש גיט פאר איינעם א מתנה און נאכדעם זאגט ער: "ניין, איך האב עס געטוהן ווייל איך האב אים געוואלט חנפ'ענען", איז דאס "דברים שבלב אינם דברים", האסט געטוהן א קנין. אבער דא די חכמים ווייסן, יעדער ווייסט אז וועז א פרוי שרייבט אין אזא מצב איז עס משום שלום ביתה, אדער וועז זי שרייבט אין דער פריערדיגער הלכה איז עס מברחת. אזא זאך איז נישט נאר א "דברים שבלב אינם דברים", נאר מיר ווייסן, די גאנצע וועלט ווייסט אז דאס איז אזא מין קנין, ממילא קען זי צוריקציען.

ר' יצחק: אויב זי ציט נישט צוריק,

ר' יואל אשר: איז דאך ס'איז א גוטער קנין, ס'איז שוין נישט געווען קיין פגם אין דעם מעשה הקנין.

ר' יצחק: אז זי ציט נישט צוריק איז יעצט גיט זי יעצט די מתנה, ס'איז שוין נישט נוגע, דער גאנצער פראבלעם איז נאר וועז זי איז נישט מסכים. וועז מענטשן טוען וואס זיי ווילן, מ'רעדט דאך דא וואס זיי ווילן נישט. מיר האבן שוין געזען אסאך מאל, דברים שבלב העלפט נאר וועז ס'איז נישטא קיין וועג צו ווייסן; וועז די ריעליטי איז אז מ'קען פארשטיין פון דער סיטואציע, הייסט עס נישט קיין דברים שבלב.

אין לבעל ראיה כלל בנכסי אשתו חוץ מנכסי מלוג

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם זייער א שטארקע הלכה: **"ולפיכך"**, פאר דער סיבה אז ווען א פרוי גיט אוועק פאר דעם מאן די סארטן זאכן וואס ער האט אויסגערעכנט, קען מען אייביג זאגן אז זי האט עס נאר געטוהן משום שלום ביתה, **"אין לבעל ראיה כלל בנכסי אשתו"**, דער בעל קען קיינמאל נישט ארויסנעמען א צעטל – מ'קומט פאדערן פון אים נכסי צאן ברזל, ער קען נישט געבן א צעטל: "זי האט עס מיר מוחל געווען, זי האט עס מיר געגעבן". **"חוץ מנכסי מלוג"**, וואס אזוי ווי מיר האבן געלערנט, ביי נכסי מלוג איז נישטא קיין "נחת רוח עשיתי לבעלי", ווייל דער מאן דארף איר ענייוועיס צוריקגעבן...

ר' יצחק: נאר ס'איז אירס, וואס ענייוועי ס'בלייבט, יא, ס'איז אירס... נכסי מלוג איז אירס. איך מיין אז דאס מאכט א חילוק אין דער פסיכאלאגיע.

ר' יואל אשר: נכסי מלוג הייסט אז ס'איז אירס, טעקניקלי ביידע...

ר' יצחק: איך וואלט געזאגט אז איינער קאלעקט רענט פון א הויז איז זיינס. אקעי, יא. איך זאג דיר דער חילוק פון נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל איז: נכסי מלוג איז אירס, און נכסי צאן ברזל איז זיינס. צי ס'לוינט זיך פאר דער פרוי די אדער יענע, דארף מען רעכענען יעדעס מאל וואס דער חשבון איז, אבער די ריעליטי איז: דאס הייסט "שלו", דאס הייסט "שלה", כאילו. סאו דאס פילט זי זיך אז ס'איז אירס, נאו פראבלעם. נכסי צאן ברזל...

דער חילוק צווישן נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל

ר' יצחק: נאר ס'איז אירס,

ר' יואל אשר: וואס ס'איז ענייוועי, ס'בלייבט,

ר' יצחק: יא, ס'איז אירס. ס'איז טאקע אירס, לאמיר זאגן אויכעט איך מיין אז דאס מאכט א חילוק פון דער פסיכאלאגיע, נכסי מלוג הייסט ס'איז אירס. טעקניקלי ביידע...

ר' יואל אשר: ביזדערווייל ער איז... ענייוואן איז אן אונער,

ר' יצחק: ער קאלעקט רענט פון א הויז, זיינס. איך זאג פאר'ן חבר, נכסי מלוג, דער חילוק פון נכסי מלוג און נכסי צאן ברזל איז: נכסי מלוג איז אירס, נכסי צאן ברזל איז זיינס. צי ס'לוינט זיך פאר דער פרוי די אדער יענע, דארף מען רעכענען יעדעס מאל וואס דער חשבון איז. אבער די ריאליטי איז, דאס הייסט שלו, און דאס הייסט שלה, כאילו. סאו דאס, זי פילט זיך אז ס'איז אירס, נא פראבלעם. נכסי צאן ברזל איז זיי פילן זיך אז ס'איז אזוי, דו פארשטייסט דאך אזוי? רייט. הגם אז ס'קען זיין אז נכסי מלוג פארלירט זי מער, ווייל זי איז נישט פארזיכערט, אבער דעטס לייף, יעדעס מאל וואס א זאך איז דיינס פארלירסטו מער, יא? איך מיין,

די השגה פונעם ראב"ד אויף "נחת רוח עשיתי לבעלי"

ר' יואל אשר: איך קען... דער ראב"ד קומט דא און ער פרעגט: וואס הייסט **נחת רוח עשיתי לבעלי**? דו ציסט נאכדעם צוריק, דאס איז א מין נחת רוח דאס? סאו קודם כל וועז ער שטארבט איז דאך פשוט אז

ר' יצחק: דאס האב איך געטרייט פארענטפערן א מינוט פריער, אז דער נחת רוח איז יא...

ר' יואל אשר: אבער נחת רוח אויכעט: זי איז געווען פערציג, זי האט נאך געהאט דרייסיג יאר צו גיין, האט זי אים געוואלט געפעלן. יעצט זענען זיי ביידע אלטע חברה, זי קערט שוין נישט. נו,

ר' יצחק: קען דאס נישט זיין? ניין, אבער דער ראב"ד פרעגט די קשיא. בקיצור,

ר' יואל אשר: דער ראב"ד פרעגט אן אינטערעסאנטע קשיא: יעצט וועז זי קומט מבטל זיין, איז דאך נתברר למפרע אז זי איז נישט דער מין פרוי וואס וויל מאכן נחת רוח לבעלה. דאס איז וואס ער פרעגט אזוי ווי,

ר' יצחק: יא? ניין,

ר' יואל אשר: ער זאגט א קשיא,

ר' יצחק: ווייל טאקע א פאני קשיא, וואס מיינט ער צו פרעגן בכלל? עפעס מיינט ער צו פרעגן,

ר' יואל אשר: ס'איז נישט גיין אהין. ניין, ער פרעגט אויכעט דארטן פון דער סוגיא,

ר' יצחק: סאו... פארשטיי נישט טאקע וואס ער פרעגט. ער איז מסביר וואס ער פרעגט. ס'איז נישט קלאר, דער עולם פארשטייט נישט קלאר וואס ער פרעגט. דעם ראב"ד'ס סברא איז די קשיא וואס אונז האבן געהאט, וואס איך האב שוין געטרייט פארענטפערן מיט די וועריטער, אז וואס הייסט **נחת רוח עשיתי**? דו מאכסט דאך נישט קיין נחת רוח. קען דו מיינסט צו זאגן אז מ'האט שוין געזען פריער אזעלכע קעיסעס...

ר' יואל אשר: זי האט געוואלט מאכן אים העפי פאר די טיים ביאינג, ס'מוז נישט מיינען אז זי האט באמת געמאכט א דיסיזשען אז זי איז עס מוותר אויף אייביג.

ר' יצחק: ניין, אזוי ווי דו זאגסט וועגן א מתנה, אזוי ווי דו האסט פריער געטראכט, וועז א מענטש זאגט: איך גיי געבן א מתנה כדי צו חנפ'ענען. נו, אבער די מתנה, די חניפה איז אז איך באקום די מתנה. אן דער מתנה איז קיין חניפה אויכעט נישט, רייט? ס'העלפט נישט דאס. דאס איז דעם ראב"ד'ס קשיא. נו, מאך נחת רוח, נו, מאך ווייטער א נחת רוח. סאו, אמת, נישט קלאר. אבער ער פרעגט אז, זאגט דער ראב"ד, **ואי קשיא להכא, נמי קשיא לי**. אויב דאס איז... בקיצור, פרעגט ער א קשיא אז ביי מוחלת

ר' יואל אשר: כתובתה לערנען מיר אז ס'העלפט.

ר' יצחק: בקיצור, נישט קלאר. דער ראב"ד פרעגט בעיקר מסברא, אז ס'שטימט אים נישט די הלכה פון **נחת רוח עשיתי לבעלי** וועז זי איז חוזר. באט איי דאנט נאו טאקע.

דער מקור און יסוד פון "אין לבעל ראיה"

ר' יצחק: דאס לשון "**אין לבעל ראיה**" איז מיר אינטערעסאנט. איך האב געטרייט צו קוקן וואו ס'קומט, דאס הייסט **אין לבעל ראיה**.

ר' יואל אשר: וועז מ'קומט מהנה זיין מנכסי צאן ברזל, קען ער נישט ברענגען קיין שום שטר...

ר' יצחק: אפשר דאס איז אזוי ווי עפעס א לשון פון חזקת הבתים, אזוי ווי אזא זאך ער האט א ראיה אז פארשטייט זיך צו זאגן, וויבאלד אז ער האט חתונה געהאט... ס'איז א לשון הגמרא דאס.

ר' יואל אשר: ענימינג וואס די ווייב זאגט, איך בין מכוון צו ענימינג וואס די ווייב זאגט, אפילו זי זאגט יעצט איך האב מסכים

ר' יצחק: געווען צו יענער מכירה. דאס זאג איך יא, אז ס'קומט פון דער משנה בבא בתרא: "**אין לאיש חזקה בנכסי אשתו ולא לאשה בנכסי בעלה**". איך האב געוואוסט אז ס'קומט פון בבא בתרא דאס. אין בבא בתרא רעדט מען די לשונות. ס'הייסט, א מענטש דאס וואס ער וואוינט דא, דאס וואס ער ניצט עס, איז א ראיה, ס'איז, וכדומה. זאגט די הלכה אז ביי א בעל ואשה איז נישט שייך, ווייל זיי לעבן דאך צוזאמען, סאו ס'איז דאך בסדר, ס'מיינט נישט גארנישט.

ר' יואל אשר: שוין, יעצט זאגט דער רמב"ם אזא הלכה,

די הלכה למעשה ביי היינטיגע פארפעלקער

ר' יצחק: דאס וואלט איך... איך ווייס נישט, מיר לערנען נישט דא הלכה למעשה, אפשר וואלט מען געדארפט, ווייל ס'איז נישט אינטערעסאנט צו לערנען אין די אורות, אין דער וועלט אריין. אבער כאילו, היינטיגע צייטן, דאס איז דאך די ריאליטי אלעמאל, די שווערigקייט פון די אלע הלכות, רייט? מענטשן האבן חתונה, יעדער איינער ברענגט אריין, ער ארבעט, זי ארבעט, זיי האבן אינווסטעד, יא, אלע מיני מעשיות, יא? נאכדעם, לאמיר זאגן מ'צוטיילט זיך, אדער ס'איז א ירושה שאלה, רייט? אקעי. איז וועמענס געלט איז עס, רייט?

ס'איז דא אלעמאל, די פראבלעם איז אלעמאל דאס, אז בשעת מ'לעבט צוזאמען, איז נישט אזוי שייך די שאלה, וועמענס געלט איז עס. חוץ איינמאל האב איך געהאט א פראבלעם, וועז די באנק האט געזאגט אז איך בין שולדיג געלט, האב איך געזאגט, ס'איז מיין ווייב'ס געלט, איר קענט עס נישט אוועקנעמען. פאר די געימס מאכט זיך א נפקא מינה. אבער בעצם, דאס הייסט, צו וועמענס געלט איז עס? זיי קויפן דאך די זעלבע פעמפערס פון דעם זעלבן געלט, ס'איז נישט קיין שום נפקא מינה.

סאו, נאכדעם, אויב ס'מאכט זיך א שאלה, ווערט זייער שווער צו צעטיילן די זאך וואס איז געווען איין קאסע, מיטאמאל דארף מען צעטיילן. דאס האב איך געברענגט, דאס איז מיינס. נאכדעם קומט, דא זאגט די הלכה, נאכדעם קומט דער מענטש און זאגט טענות, וואס הייסט ס'איז דיינס? איך האב דאך געשריבן די טשעקס אויף דעם. זאגט זי, נע, דאס ווייל מ'איז געווען חתונה געהאט האב איך געלאזט שרייבן די טשעקס. דאס איז דער טייטש "**אין לבעל ראיה בנכסי אשתו**", פארשטייסט?

איך טריי צו מצייר זיין די סברא, דעם יסוד הסברא. ס'הייסט אין אנדערע ווערטער, וועז מ'קומט זיך צעטיילן דעמאלטס גייט מען קוקן אין דער ליגעל, אין דער כתובה וואס מ'האט געשריבן, וואטעווער די הלכה איז, אפשר היינט דארף מען וויסן וואס דער מנהג אין דער הלכה איז, אפשר אנדערש ווי דא, אבער כאילו ס'איז דא א זאך נכסי מלוג, ס'איז דא א זאך נכסי צאן ברזל, מ'קען נישט גיין זיך רעכענען מיט דעם וואס איז איש לאשתו שוים בשוים. אקעי, די תנאים, פארשטייסט?

ר' יואל אשר: ניין, איך וויל עס אפשר זאגן אנדערש. אז היות אז ס'איז דא מיני קאמפליקעישאנס, אזוי ווי **נחת רוח עשיתי לבעלי**, האבן חכמים געזאגט אז ס'בלייבט אייביג ביי דעם עיקר דין חכמים אז מ'קען עס נישט טוישן. פארוואס טאקע קען מען עס נישט טוישן? מעצם האט א מענטש א כח צו טוישן, אבער אין דער מינוט איז דא דער ארגומענט פון **נחת רוח עשיתי לבעלי** איז עס געבליבן ביי וואס? דעם אריזשענעל דין אז א מאן מוז אייביג באצאלן די נכסי צאן ברזל.

ר' יצחק: לאמיר זאגן, אבער מ'קען טוישן, מ'קען שרייבן אין דער כתובה. אוודאי מ'קען שרייבן א פרינאפ, א כתובה איז א פרינאפ, מ'קען שרייבן וואס מ'וויל. אבער דאס וואס מ'פירט זיך בשעת מ'האט חתונה געהאט אזוי און אזוי און אזוי, ראיה מיינט חזקה למשל. א חזקה איז געווענליך צוויישן צוויי פרעמדע מענטשן, אז איך וואוין אין דיין הויז איז א ראיה... א גרויסע ראיה, אז דו האסט נישט מוחה געווען איז א ראיה אז איך האב עפעס א רעכט דא. ביי א בעל ואשה איז נישט דא קיין ראיה, וויל דו האסט חתונה געהאט, דאס איז דאס ווארט.

דער באדייט פונעם לשון "נחת רוח"

ר' יואל אשר: ס'איז אינטערעסאנט, וויל אין דעם לשון העם, די קינדער מאכן נחת. מיט א ווייב זאגט נישט א מענטש איך האב נחת פון מיין ווייב, איך בין צופרידן מיט מיין ווייב. איך האב נחת רוח פון מיין ווייב, א גרויסער נחת רוח.

ר' יצחק: נחת רוח און אין דער... איך האב געזען פריער אויך דאס לשון נחת רוח, דו מיינסט נחת רוח ווייס איך נישט... וואס אונז רופן נחת ווייס איך נישט פון וואו ס'קומט. איך שטעל זיך פאר אזוי ווי **אשה ריח ניחוח לה'**, עפעס אזא זאך.

אקעי, דאס לשון **נחת רוח עשיתי** האבן מיר שוין געזען. למשל, איך געדענק אין סמיכה שטייט אזא לשון, יא? אז א תנא זאגט, איך געדענק נישט וועלכער תנא, אז **נשים סומכות**, נשים זענען נישט סומך, **נשים סומכות רשות**, נאר **נחת רוח עשו לנשים**. מ'קען באשטיין אז נשים זאלן מאכן, ס'זאל זיין... ס'הייסט נחת רוח מיינט צו זאגן ס'איז אנדערש, די אפאזיט פון נחת. ס'הייסט נחת רוח מיינט נישט אמת'דיג, נאר אין דער עלעגאנטע פארשטייט זיך ס'הייסט נחת רוח מיינט ס'קאסט עפעס? יא, פיל גוט, פילינג גוט. נחת רוח, א נחת רוח מיינט פילינג גוט, ס'איז נישט עכט. מאך אים פילן גוט, מאך אים שפילן בעל הבית.

ר' יואל אשר: דער רמב"ם האט דאך געזאגט אז א פרוי זאל זיך אויפפירן ווי דער מאן איז א מלך, א שר. מיט א מלך מיינט דאך

נישט עכט, מ'מאכט צו מ'שפילט מיט אים,

ר' יצחק: מ'גיט אים כבוד. זייער גוט, וועז די חסידים זאגן מ'זאל מאכן נחת רוח פאר'ן רבי'ן, מיינען זיי צו זאגן זאלן דעם רבי'ן אין בוידעם, לאז אים האבן נחת רוח,

ר' יואל אשר: פארשטייסט. שוין, זאגט דער הייליגער רמב"ם:

ר' יצחק: נחת רוח זאגט ער פארקערט, ס'מיינט נאר נחת רוח, נישט מער ווי גארנישט.

הלכה י"ט: מחילה אויף נכסי צאן ברזל שאבדו או נגנבו

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם, דער רמב"ם גייט דא זאגן זיין אייגענעם חידוש: "**נכסי צאן ברזל שאבדו או נגנבו**", דער מאן האט נכסי צאן ברזל פון דער פרוי, און ער דארף טראגן די אחריות דערויף, אבער ס'איז געווארן פארלוירן אדער גע'גנב'עט. נארמאלערהייט וואלט דער מאן געדארפט באצאלן, ער האט די אחריות נכסים, ער דארף איר משלים זיין וועז ער גט זיך. אבער, "**ומחלה אותם האשה לבעלה**", דער מאן האט איר געזאגט, האסט געהערט וואס איז געשען? ס'איז גע'גנב'עט געווארן. האט זי געזאגט, ווייסט וואס? כ'בין מוחל. "**וקנו ממנה בעדים**", ער האט זיך נישט פארלאזט אויף וועדטער, נאר צוויי עדים זענען געקומען, מ'האט מקבל קנין געווען אז זי איז דאס מוחל, און אז ער דארף נישט צאלן צאן ברזל.

איז וואלט א מענטש געזאגט אז מיט דער פריערדיגער הלכה, ביי צאן ברזל איז אייביג דער דין אז זי קען זאגן **נחת רוח עשיתי לבעלי**, און ער דארף יא באצאלן. זאגט דער רמב"ם: "**יראה לי**" טראכט איך, אז אין אזא פאל "**שאינה יכולה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי**". פארוואס? ווייל ס'איז געווען מיט עדים. אבער דאס האבן מיר דא, דער רמב"ם האט דא נישט געדעדט פון עדים, דער רמב"ם האט אבער צוגעלייגט **וקנו ממנה בעדים** פאר א סיבה. לאמיר גיין ווייטער.

ר' יצחק: יא, אבער איך ווייס נישט צי ביז יעצט האט עס געהאלפן. דא איז עס אנדערש, דער רמב"ם זאגט אז ס'איז דא אנדערש.

ר' יואל אשר: פארוואס? "**הא למה זה דומה למי שקנו מידה שאין לה אחריות**", ס'איז דומה צו אזא פאל, אז עדים האבן געמאכט א קנין וואו זי איז מקבל קנין אויף דער זאך, אז וואס? "**שאין לה אחריות**", אז דער מאן האט נישט אחריות אויף נכסי צאן ברזל, אדער "**ושהחזירה נכסים אלו נכסי מלוג**".

פארוואס דארף מען א קנין ביי מחילה?

ר' יצחק: ער זאגט אזוי, אז די "**ונגנבו**", דער רמב"ם וויל זאגן אן אנדער חילוק. די "**קנו מידה**" איז אוודאי פעלט אויס, אויב נישט איז העלפט דאס נישט, הגם אז געווענליך מחילה, סתם אזוי א קשיא, געווענליך מחילה האבן מיר שוין געלערנט מער ווי איינמאל, אז געווענליך מחילה דארף נישט קיין קנין, דארף נישט קיין עדים, דארף נישט גארנישט. דא פאר סאם ריזן זאגט דער רמב"ם, דאס איז א קשיא מ'רעדט אין אלע מפרשים, וואס איז פשט אז דער רמב"ם זאגט אז מ'דארף האבן א קנין? מחילה אינה צריכה קנין איז לכאורה דער כלל.

ר' יואל אשר: אקעי. אנדערש ווי מ'האט געלערנט אז א פרוי איז מוחלת כתובתה איז אפילו מיט וועדטער, נישט געשטאנען אז ס'דארף זיין א קנין.

ר' יצחק: זייער גוט,

ר' יואל אשר: אבער דא רעדט מען יא פון א קנין,

ר' יצחק: זאל זיין,

דער חילוק צווישן געבן א זאך און אראפנעמען אחריות

ר' יואל אשר: זאל זיין. איך ווייס נישט וואס איז דער פשט. לאמיר זאגן וואס דער רמב"ם זאגט אין פשוט'ע וועדטער. דער רמב"ם זאגט, ס'איז דאך דא צוויי מיני זאכן, ס'איז דא אדער נכסי צאן ברזל אדער נכסי מלוג. אויב א פרוי זאגט, פון יעצט וויל איך אז די נכסי צאן ברזל זאלן באקומען א דין נכסי מלוג, און ס'זאל זיין מיינס, וואט דו זאלסט נישט דארפן

ר' יצחק: טראגן די אחריות דערפון.

ר' יואל אשר: ממם. רייט. זי נעמט אראפ די אחריות פון דעם מאן. אוודאי קען א פרוי אראפנעמען די אחריות פון דעם מאן. זי האט א רעכט. זי איז די וואס מאכט אפ וועלכע זי ברענגט אריין בתורת נכסי מלוג, בתורת נכסי צאן ברזל. סאו א פרוי האט דאך יא א רעכט.

ר' יצחק: נאכאמאל, אבער פארוואס הייסט דאס נישט **נחת רוח עשיתי לבעלי**? דאס איז די שאלה, ער דארף מאכן א חילוק פון **נחת רוח עשיתי לבעלי** מיט דעם. דעם רמב"ם'ס חילוק איז עפעס אזוי, אויב איך פארשטיי. דער רמב"ם זאגט, אז וועז מ'האט געזאגט א לשון **אין לבעל ראיה בנכסי אשתו**, א זאך וואס באלאנגט פאר איר, יא, נכסי צאן ברזל, נכסי מלוג, נישט קיין חילוק, דער בעל קען נישט זאגן ס'איז מיינס. רייט?

זאגט דער רמב"ם, דאס איז נישט פשט אז דא, דא איז אנדערש. דא איז נישט פשט אז זי זאגט אז ס'איז דיינס. דא איז דער פשט, זי פטר'ט אים פון איר אייגענער תביעה. ס'הייסט נישט פשט אז זי נעמט עפעס פון אירס און זי גיט עס פאר אים. וועגעווער זי נעמט עפעס פון אירס און זי גיט עס פאר אים, **נחת רוח עשיתי לבעלי**. דאס איז דער רמב"ם מסכים.

אבער וועז זי זאגט סך הכל, ס'איז דאך דא עפעס א געוויסער דין אחריות, נכסי צאן ברזל האסטו די אחריות, איך בין מוחל די אחריות, ס'הייסט ס'וועדט נכסי מלוג. נאו פראבלעם. דעמאלטס, דאס הייסט נישט נחת רוח, דאס הייסט נישט איך האב געגעבן עפעס, איך האב עס נישט געמיינט ערנסט. עפעס אזא חילוק. דער רמב"ם איז נישט אינגאנצן קלאר פארוואס זאל זיין א חילוק, אבער דאס איז דעם רמב"ם'ס חילוק.

דער חילוק צווישן מוחל זיין א תביעה און געבן א מתנה

ר' יצחק: קוק, און פירט אויס, יא? פארשטייסטו? און מאכט דער רמב"ם אז "**שאין ראיה ליטול כלום, ולא להחזיק בנכסיה**", ער

נעמט נישט גארנישט פון איר. סך הכל זי האט א תביעה אויף אים! זי פטור'ט אים פון דער תביעה.

ר' יואל אשר: זי זאגט איך בין מוחל. זי מיינט באמת, זי מיינט נישט א פעיק נחת רוח.

ר' יצחק: זי ווייל אים פטור'ן. יא, פארשטייט זיך, אבער פארוואס איז עס אנדערש פון דעם פעיק נחת רוח? ווייל נחת רוח איז פאר סאם ריזן נאר וועז זי גיט אים עפעס.

ר' יואל אשר: אפשר דארטן, ווייל דארטן רעדט מען עפעס פון א זאך אין דער פיוטשער, און יעצט רעדט מען ממש מ'איז מוותר אויף דער זאך יעצט, שוין יעצט?

ר' יצחק: ניין, ניין, פארקערט, ווייל ס'איז עפעס ווייניגערס, ס'איז ווייניגער געגעבן, אזוי קוקט מען עס אן. זי איז נאר מוותר אויף א תביעה וואס זי האט געקענט האבן. כאילו בעצם אלע נכסים, קענסט אים זאגן אזוי, בעצם אלע נכסים זענען נכסי מלוג, אזוי ווי דער לעמבערגער לערנט, רייט? בסתם זענען נכסים נכסי מלוג. מ'דארף אז זי זאל מאכן א דיל, ער זאל זיך מקבל זיין עקסטער אז דאס איז נכסי צאן ברזל. מ'איז אויס דעם דיל. דעטס אלל. אבער ס'איז נישט טייטש אז ער נעמט עפעס. דאס איז דעם רמב"ם טענה. [[#2]] יא, זאגט דער רמב"ם, מה שאין כן אויב זי גיט אים עפעס, **"אבל אם נתנה לו מתנה"**,

ר' יואל אשר: יא? **"אבל אם נתנה לו מתנה ממיטלטלי צאן ברזל הקיימין"**, זי האט אים געגעבן א מתנה פון די מיטלטלי צאן ברזל הקיימין, און זי זאגט, ווייסטו וואס? ס'וועט שוין יעצט דיינס א מתנה, און דו גייסט עס שפעטער קענען נעמען, **"לא קנה"**, פארוואס נישט? דארטן איז יא **"מפני שיש לה לומר נחת רוח עשיתי לבעלי"**.

ר' יצחק: דארטן קען זי יא זאגן נחת רוח עשיתי לבעלי.

ר' יואל אשר: רייט, סאו דעם רמב"ם'ס חידוש איז דוקא באופן וואס ס'איז נישט דא קיין עקטשועל נכסים וואס ער באקומט צו גיין.

שיטת הראב"ד און דער מגיד משנה

ר' יצחק: נאר דא ס'איז געבליבן נאר א תביעה וואס זי האט, זי קען מוותר זיין אויף איר תביעה. דער ראב"ד זאגט אז דער רמב"ם זאל **"יצא וילמד לנערים"**, ער זאל עס זאגן פאר קינדער די תורה זיינע. ער איז בכלל נישט אימפרעסט. און דער ראב"ד איז נישט אימפרעסט, ער האלט אז ס'איז פארקערט. דער ראב"ד האט שוין געלערנט פריער, דער ראב"ד האלט אז בעצם קען מען אלעס מוחל זיין. דער ראב"ד פארשטייט נישט פארוואס מ'דארף מאכן א קנין. ער זאגט אויב דער קנין העלפט, איז אויב די מחילה העלפט, מ'קען דאך מוחל זיין א גאנצע כתובה, און מ'זאגט נישט אויף דעם נחת רוח עשיתי לבעלי, אזוי ווי דער ראב"ד האט שוין געפרעגט פריער. דער ראב"ד איז עפעס נישט אזא גרויסער חסיד פון דעם נחת רוח עשיתי, איך פארשטיי נישט פונקטליך וואס די שיטת ראב"ד איז נאך אלץ. ממילא זאגט דער ראב"ד, פארוואס דארף מען מאכן א קנין?

אבער דער רמב"ם האט עפעס געהאלטן אז ס'איז דא עפעס א חילוק. פארשטייסט דעם חילוק? דער חילוק איז וועז ער גייט און ער נעמט עפעס פון איר, דעמאלטס נחת רוח עשיתי לבעלי. וועז ער נעמט נישט גארנישט, סך הכל איז זי מוותר אויף איר שעבוד. ס'איז מיר נישט קלאר, נישט דעם ראב"ד'ס שיטה, במחילת שניהם, זיי דארפן מיר נישט מוחל זיין, זיי דארפן מיר מסביר זיין. אבער "יראה לי" טייטש דער רמב"ם זאגט א חידוש, רייט? ס'שטייט נישט דער חילוק אין די פריערדיגע מקורות. סאו וועז ער זאגט "יראה לי" וואלט ער געדארפט מסביר זיין אביסל וואס ער מיינט, ווייל אפשר איך בין אן עם הארץ, איך קען נישט לערנען

ר' יואל אשר: די סוגיא און איך פארשטיי נישט אזוי גוט.

ר' יצחק: נישט קיין עם הארץ, אבער א שוועך סוגיא.

ר' יואל אשר: ס'איז דא אויף דעם א לאנגע

ר' יצחק: תשובה אין תשובות הרמב"ם. וואו? תשובות רמב"ם, יא. ס'איז **"סברות רבינו בלא טעם"**, אזוי זאגט אויך דער מגיד משנה, אז ס'איז נישט קיין ראיה. בקיצור, דער מגיד משנה זאגט ער קען, עפעס איז דא דער חשבון

ר' יואל אשר: פון וועז ס'וואלט יא אדער נישט געהאט איבה? דא, די סיבה פארוואס זי איז מוחל איז וואס ס'איז דאך נעבעך אבדו או נגנבו.

ר' יצחק: איבה? ס'שטייט דאך נחת רוח עשיתי? כ'ווייס, כ'זאג אז עפעס,

ר' יואל אשר: ער האט עפעס אריינגעברענגט, וואו ברענגט ער עס נישט? מ'גייט אריין צו נחת רוח עשיתי לבעלי איז ווייל איך האב געוואוסט אז אויב איך וועל אים דאס נישט טוהן, וועט ער זיין ברוגז.

ר' יצחק: נו, און דא גייט ער נישט זיין ברוגז?

ר' יואל אשר: פארוואס נישט? אבער דא, ניין פארקערט. די סיבה פארוואס די פרוי איז מוחל איז ווייל ס'איז באמת. וועז אבדו או נגנבו, יא? ער איז א נעבעך. יעצט גייט מען אים מחייב זיין, איז זי באמת אים מוחל.

ר' יצחק: נו?

ר' יואל אשר: אנדערע פלעצער איז נישט אזוי?

ר' יצחק: אבער דאס איז נישט דער חילוק וואס דער

ר' יואל אשר: רמב"ם... פארוואס זאל א פרוי מוותר זיין אויף אירע נכסי צאן ברזל? ווייל זי דיעלט מיט עפעס א שוועך מאן וואס בעט פון איר זאכן.

דער באדייט פון "יראה לי" און די תשובת הרמב"ם וועגן די חכמי צרפת

ר' יצחק: איך הער, אבער דאס שטייט נישט. דער רמב"ם זאגט עפעס אן אנדערן חילוק. וואו איז די תשובת הרמב"ם? דא ברענגט ער דאך אלעמאל תשובת הרמב"ם אין יד פשוטה.

ר' יואל אשר: דער יד פשוטה ברענגט א תשובה?

ר' יצחק: אזוי האב איך געדענקט, יא. תשובות רבינו. אה, נישט קלאר. דאס איז א הלכה למעשה וואס דער רמב"ם האט זיך

ר' יואל אשר: אה, ביי זיינע אייגענע "יראה לי'"ס,

ר' יצחק: יא? געווען. ניין ניין, נישט נאר "יראה לי" איז א חידוש. דער רמב"ם, מען זעט פון די תשובות אז ס'איז געווען, האט זיך געמאכט אזעלכע פעלער וואס דער רמב"ם האט געדארפט.

ר' יואל אשר: אה, מיינסט, "יראה לי" מיינט נישט אז איך טראכט אזוי אין דער סוגיא, נאר "יראה לי" אז ס'קומט אזא שאלה, זאל מען אזוי טוהן.

ר' יצחק: אלעמאל דער רמב"ם האט למעשה. איך זאג אז נישט אלע רמב"ם'ס זענען. עקטשלי איך טראכט, אפשר אסאך "יראה לי" איז א זאך וואס איז געווען למעשה. אינטערעסאנט. פארשטייט זיך, אמאל דער רמב"ם האט א חידוש אין דער סוגיא, דא איז געווען אויך פארשידענע אזעלכע קעיסעס, און ער פלעגט אזוי פסק'ענען. אין אלע הלכות זעט מען, דער רמב"ם זאגט **"אין כזה ראוי להורות"**, אזעלכע לשונות, מ'זעט אז ס'איז למעשה. [[#3]] ער ברענגט א רמב"ם,

ר' יואל אשר: די חברה קענען נישט קיין לערנען, ווייל **"שאין רגילים בהם"**.

ר' יצחק: אין פראנקרייך זאגט ער, די אידן קענען נישט קיין דינים ווייל מ'לאזט זיי נישט. די גוים לאזן נישט. **"שאין הערלים מניחים אותם לדון"**. אהה, **"וכשיבואו לדין"**, טוען זיי נאכאנאנד לאנגע שאלות, ווייל זיי דארפן זוכן אסאך אין גמרא.

ר' יואל אשר: **"דנים דיני קרבנות היום"**. מאכן בריסקע תורות אין א פשוט'ע הלכה... חושן משפט'דיגע שאלה.

ר' יצחק: זיי האבן נישט קיין קאנפידענס אפשר, זיי האבן נישט קיין בקיאות.

ר' יואל אשר: יא, ווייל זיי טוען עס נישט,

ר' יצחק: זיי האבן נישט די פראקטיס למעשה,

ר' יואל אשר: ס'איז נאר אזא לאנגע אריכות,

ר' יצחק: אזא פאסיווע זאך. וואס איז דער פשט אין פראנקרייך? און די אידן אין יוראפ פלעגן נישט פסק'ענען דיני ממונות?

ר' יואל אשר: ער זאגט אז די רעגירונג האט זיי נישט געלאזט, **"שאין הערלים מניחים אותם"**. די ישמעאלים לאזן, זיי לאזן נישט. די ערלים, יא, די ערלים זענען די קריסטן, אנדערש ווי די ישמעאלים.

ר' יצחק: יא, יא. כביכול די ישמעאלים זענען גע'מל'ט.

ר' יואל אשר: גע'מל'טע חברה.

ר' יצחק: אויך מיר. העלפן זיי אסאך. על כל פנים. איי סי, איי סי. בקיצור, דער רמב"ם האט פשוט א גאנצע צייט געהאלטן אז ס'איז נישט קיין פראבלעם, מ'קען אלעמאל... זעסט? ער זאגט אויך אזוי ווי מיר. ס'זעט אויס אז מ'זעט א דריי פיר מאל אין דער תשובה וואס דער רמב"ם רעדט פון אזעלכע שאלות. און ממילא האט ער געשריבן דאס, אז די מחילה העלפט. אז מ'קען מאכן נכסי צאן ברזל פאר נכסי מלוג. זי קען מוחל זיין אויף דער אחריות. אקעי, איי דאנט נאו. קען אויך זיין אז דאס איז דער תירוץ פארוואס דארף מען א קנין, ווייל דער רמב"ם רעדט למעשה. וויאזוי גייט מען וויסן אז ס'איז געשען בכלל אן א קנין?

די סברא פון "הא למה זה דומה" און די מציאות פון "נחת רוח"

ר' יואל אשר: [[#4]] ניין, אבער דער רמב"ם רעדט דאך אבער אויך פון א ספעסיפיק פאל, אבדו או נגנבו. וועגן דעם טראכט איך אז ס'מוז האבן צו טוהן מיט די אבדו או נגנבו.

ר' יצחק: יא, ווייל דעמאלטס,

ר' יואל אשר: דעמאלטס טראכט מען אז א פרוי וויל טאקע... ס'טייטש, דעמאלטס וויל זי באמת. ס'איז נישט א פאלשער נחת רוח לבעלה, נאר דעמאלטס וויל זי באמת, זי האט נישט קיין טענות אויף איר מעשה.

ר' יצחק: אבער אקעי, אבער דער רמב"ם זאגט דאך... אבער נאכדעם זאגט דער רמב"ם: **"הא למה זה דומה"**. דאס הייסט, ער ברענגט א ראיה פון דעם דין, און דעם דין איינס האט ער איינס מחדש געווען. ס'איז אביסל פאני. ס'הייסט, דער רמב"ם זאגט: אבדו ונגנבו ארבעט, אזוי ווי **"קנו מידה שאין לה אחריות"**. דאס הייסט, דער רמב"ם מאכט א חידוש, ס'איז צוויי לעוועלס. קודם האט ער געהאלטן אז ס'איז קלאר אז אויב זי מאכט קנו מידה שאין לה אחריות ארבעט עס, נאכדעם זאגט ער אז אויב אבדו ונגנבו, וואס טעקניקלי זאגט זי נישט אז ס'ווערט נכסי מלוג, זי איז זיך נאר מוחל אויף צאלן די גניבה. אבער זאגט דער רמב"ם, ס'איז די זעלבע זאך. פארשטייסט? אבער די עיקר סברא פונעם רמב"ם איז באמת די סברא, אז מחילת השעבוד קען זי טוהן. אויף דעם זאגט מען נישט נחת רוח עשיתי לבעלי.

ס'קען זיין פשוט אז דער רמב"ם האט פארשטאנען אז אין דער ריעליטי מיינט מען זיין ערנסט. ס'איז זייער שווער דער גאנצער נחת רוח עשיתי לבעלי,

ר' יואל אשר: אזוי ווי מיר רעדן...

ר' יצחק: אריינגיין אין איינעמ'ס קאפ, יא. פיין, איך מיין נישט אריינגיין אין איינעמ'ס קאפ, אז דעמאלטס איז דברים שבלב. ס'איז אריינגיין אין דער סאושעל סיטואציע. אויף אזא אופן מיינט מען נישט. אזוי ווי, נו, וואס איז היינט? איך ווייס נישט צי ס'איז דא היינט עפעס א זאך וואס מ'קען קלאר... ס'איז עפעס א געוויסע...

ר' יואל אשר: ס'איז אבוויעס, ווען עפעס איז אבוויעס. יא, ס'איז אבוויעס,

ר' יצחק: אזוי ווי איך זאג, היינט וועז איינער זאגט מ'וועט זיך זען שפעטער, ס'מיינט נישט סי יו לעיטער, ער גייט איינעם קיינמאל נישט מער זען, רייט? וויאזוי ווייסטו? אפשר האט ער געמיינט פונקט? ער מיינט נישט. ס'איז א סארט זאך, אין דעם רמב"ם'ס צייט איז נישט געווען דער סדר. און איך מיין אז דאס איז דער סוד פון וואס דער רמב"ם זאגט אז זיי פירן זיך נישט, אז זיי מיינען אז ס'איז א סוגיא. ס'איז א ריעליטי. קוק ארום מענטשן, וועז מענטשן זאגן דאס, מיינען זיי נחת רוח. דא מיינט מען נישט נחת רוח, ווייל דאס איז א זאך, וועז מענטשן דיעלן דאס, מיינען זיי ערנסט. עפעס אזוי טראכט איך, אבער אפשר דאס איז סתם סברא חיצוניות.

הלכה כ': דין בעל שמכר קרקע לפירות

ר' יצחק: [[#5]] אקעי, זאגט דער רמב"ם ווייטער. יא,

ר' יואל אשר: מ'האט יעצט געלערנט: **"בעל שמכר קרקע לפירות"**.

ר' יצחק: דאס הייסט, ער טענה'ט אזוי: איך האב דאך א רעכט צו די פירות הקרקע, קען איך דאך פארקויפן דעם זכות.

ר' יואל אשר: אה, ער פארקויפט אויף א צווייטן די קרקע לזכות הפירות, דעם זכות וואס ער האט. **"לא עשה כלום. שלא התקינו פירות לאיש"**, די סיבה פארוואס מ'האט מסכים געווען פירות לאיש איז נישט ווייל ס'איז אינגאנצן זיינס, **"אלא כדי להרויח בהוצאת הבית"**. מ'העלפט אים ארויס, ער האט דאך די מצוה פון שאר, מ'העלפט אים ארויס אז ער זאל קענען אריינברענגען ברויט אין שטוב, און די פרוי איז לכבוד דעם אויך מסכים.

ר' יצחק: אבער ס'איז נישט זיין ביזנעס, פארקויפסט עס, נישט קיין רעכט אז ער קען פארקויפן פאר יענעם.

ר' יואל אשר: "לפיכך אם מכר לפירות ולקח אותן המעות לעשות בהן סחורה" איז יא **"שומעין לו"**. אויב האט ער פארקויפט א קרקע לפירות, אבער דאס געלט גייט נישט סתם אריין אין זיין פאקעט נאר ס'גייט אויכעט פאר דער שטוב, פאר דער הוצאת הבית, לעשות בהן סחורה, איז יא שומעין לו.

ר' יצחק: דאס הייסט, סחורה לאפוקי דאס פריערדיגע וואס ער לייגט אריין דאס געלט אין זיין אינווסטמענט עקאונט,

ר' יואל אשר: כ'ווייס נישט פונקטליך וואס ער טוט, דאס איז נישט עפעס וואס

ר' יצחק: גייט אנקומען דערפון פאר דעם בית.

הלכה כ"א: דין כספים ומיטלטלין של אשה

ר' יואל אשר: יא, שוין. **"היו לאשה כספים"**, די פרוי האט חתונה געהאט, זי האט געהאט קעש. ביז יעצט האבן מיר געערעדט וועגן קרקע וואס איז אדער מלוג אדער צאן ברזל, אבער די כספים איז,

ר' יצחק: "אם נכסי צאן ברזל"... ווייל קעש איז נישט קיין זאך וואס ליגט. קרקע קען ליגן, ס'טוט אויכעט אזוי פירות, מ'ארבעט דערויף, אבער כסף איז א זאך וואס מ'דארף, ס'טוט נישט פון זיך אליין גארנישט, א שאד די צייט.

ר' יואל אשר: "היו לאשה כספים", איז אזוי: אויב די פרוי וויל עס געבן בתורת נכסי צאן ברזל, **"אם נכסי צאן ברזל הן הרי זה נושא ונותן בהן"**, קען דער מאן טוהן מיט דעם ביזנעס. אזוי ווי דער דין נכסי צאן ברזל אז ער נעמט דאך דערויף אחריות, לכבוד דעם קען ער טוהן משא ומתן. **"ואם נכסי מלוג הן, בין שהכניסה אותם לו"**, סיי זי האט עס אריינגעברענגט, אדער **"בין שנפלו לה בירושה או ניתנו לה במתנה או נפלו לה"**

ר' יצחק: "מיטלטלין או ניתנו לה",

ר' יואל אשר: פארוואס זאגט דער רמב"ם די אריכות? ענייוועי, לאפוקי וואס? אקעי, אלעס אויסער קרקע, אקעי, בייסיקלי, **"הרי אלו יימכרו"**.

ר' יצחק: סיי אלע וועגן וואס זענען אנגעקומען צו אים, סיי... וואס מיטלטלין? מיטלטלין און כספים איז די זעלבע זאך, יא, איי דאנט נאו. ס'איז עפעס א פאני לשון, אקעי.

ר' יואל אשר: מ'דארף קוקן אין דער גמרא מן הסתם. ניין, אדער כספים, אדער מיטלטלין וואס זי האט פארקויפט

ר' יצחק: און געמאכט דערפון כספים. ניין, מיטלטלין, **"הרי אלו יימכרו"**,

ר' יואל אשר: ער קען עס פארקויפן. **"הרי אלו יימכרו ויילקח בכל"**

קאנווערטירן מטלטלין פון נכסי מלוג און דמי חבלה

ר' יואל אשר: אויב איז עס פירות, אויב איז עס עפעס א זאך וואס האט נישט פירות, ס'איז מטלטלין און מטלטלין ברענגט נישט קיין פירות, זאל מען מאכן דערפון א קרקע וואס האט פירות.

ר' יצחק: רייט, מען קען עס נישט פארקויפן, ווייל ער האט דאך נישט קיין רעכט, ס'איז אירס. נכסי צאן ברזל קען ער פארקויפן, ער בלייבט מיט אחריות, ער קען עס פארקויפן.

ר' יואל אשר: ער קען עס, וואטעווער, קויפן מיט דעם זאכן, וואטעווער ס'איז דאך מטלטלין אדער ממון. אבער אויב ס'איז נכסי מלוג, דארף מען עס קאנווערטן אין צו א קרקע וואס איז עושה פירות.

ר' יצחק: מ'דארף קויפן דערמיט א סטאק און דער מאן זאל האבן די דיווידענדס, וואטעווער פירות.

ר' יואל אשר: אויב דאס איז טאקע פירות. **וכן**, זאגט דער רמב"ם אזוי, **וכן**, אזא פאל, **האשה שחבלו בה אחרים**, אן אשה וואס אנדערע מענטשן האבן איר חובל געווען,

ר' יצחק: מ'האט איר געשלאגן און זי דארף באקומען נזק.

ר' יואל אשר: כל המעות הראויות לתת לה, אלע געלט וואס קומט צו איר, נזק, צער, ריפוי, שבת, איז צו וועמען גייט עס? באקומען א דין אזוי ווי נכסי מלוג. וואס? **יילקח בהן קרקע**

והבעל אוכל פירותיהן כמו שיתבאר בהלכות חובל. אינטערעסאנט, דא וואלט מען געקענט זאגן אז ס'איז איר גוף, ס'איז איר בושה.

ר' יצחק: זייער גוט, ס'איז טאקע געווען אזעלכע

ר' יואל אשר: שיטות אין דער משנה. די משנה וואלט געזאגט אז די בושת ופגם איז דאך אירס, זי האט דאך באקומען די בושה. ממילא דער נזק איז עפעס א פינענשעל זאך,

ר' יצחק: אקעי. על כל פנים, למעשה פסק'נט מען אז אלע געלט איז טאקע אירס, אבער דער רמב"ם פסק'נט ווי רבי יהודה אז אלעס געהערט, יא. דאס הייסט, דער רמב"ם רעדט דא פון איר חלק, פון די **כל המעות הראויות לתת לה.** דאס הייסט, שבת וריפוי באלאנגט לבעלה סתם אזוי, ווייל ער איז דאך...

ר' יואל אשר: אויף מעשה ידיה, ער האט דעם זכות אין איר ארבעט. אבער צער איז יא שלה.

ר' יצחק: יא, צער...

ר' יואל אשר: צער, בושה, נזק איז יא שלה. שליש שלה? מ'צוטיילט עפעס? אקעי, אין הלכות חובל איז דא מער דיטעילס וועגן דעם. דא זאגט דער רמב"ם גלאטיג: **כל הראויות,** דאס הייסט **המעות הראויות לתת לה.**

ר' יצחק: ראויות לתת לה, ס'איז דא א חלק וואס גייט דירעקט פאר אים. דער חלק וואס גייט דירעקט פאר אים, רעדט מען נישט יעצט, מ'לערנט אין הלכות חובל, אבער אפילו דער חלק וואס גייט פאר איר, וועלן נכסי מלוג.

ר' יואל אשר: וועלן נכסי מלוג. שטימט? יא.

חידוש: דיוק אין "חבלו בה אחרים" — אויב דער מאן אליין איז חובל

ר' יואל אשר: דאס איז, אבער דער דגש דא איז געווען אויף **האשה שחבלו בה אחרים.** וואס טוט זיך אויב דער מאן אליין איז חובל, און ער דארף איר צאלן נזק, צער, גייט ער נאך עסן פון די פירות אויך דער שגץ? ס'זעט אויס אז נישט, עפעס דער רמב"ם האט דא

ר' יצחק: געלייגט א דגש אויפ'ן ווארט **אחרים.** ס'שטייט נישט אבער. ער זאל נישט טוהן,

ר' יואל אשר: ער זאל נישט טוהן אזוי, ס'איז בעסער אזוי.

ר' יצחק: דו ווייסט אויב ס'איז א סוגיא פון אויב דער מאן איז חובל באשתו? ער זאל עס נישט חובל'ן, ער זאל עס נישט טוהן.

ר' יואל אשר: ס'איז א בעסערע איידיע ער זאל עס נישט טוהן. הונדערט פראצענט מסכים. נישט קיין נפקא מינה בתרצ"ג קטנה.

ר' יצחק: ס'שטייט נישט דא אויף דער מינוט, כ'ווייס נישט. יא, אקעי.

הלכה כ"ב: ירושה פון אלטע עבדים און ביימער — דיני "שבח בית אביה"

ר' יצחק: נפלו לה עבדים, שוין,

ר' יואל אשר: נפלו לה עבדים, זי האט באקומען עבדים פון ירושה אדער וואס?

ר' יצחק: סאו בעסיקלי יעצט גייען מיר פארלערנען, מ'לערנט אלע מיני זאכן וואס זי באקומט, וואס הייסט נכסי מלוג און וואס מ'טוט מיט זיי.

ר' יואל אשר: יא. **נפלו לה עבדים, אף על פי שהן זקנים,** אפילו זיי זענען אלטע עבדים און זיי ארבעטן שוין נישט, לויט דעם חשבון דארף מען זיי קאנווערטן צו עפעס וואס ברענגט יא פירות, אזוי ווי מטלטלין. עבדים, ווי לאנג זיי ארבעטן, ברענגען זיי פירות, דער מאן קען זיי מאכן ארבעטן. אבער יעצט זענען זיי אלטע עבדים, יעצט דארף שוין דער אדון קעיר נעמען פון זיי, זיי זענען שוין אלט און קראנק, איז וואלט דער מאן, דער מאן קומט און טענה'ט: לאמיר פארקויפן דעם אלטן עבד. ווער וויל קויפן אן אלטן עבד? כ'ווייס נישט. עפעס,

ר' יצחק: יא. עפעס איז עס וועלן,

ר' יואל אשר: דער מאן האט נישט קיין מנין, פאר א צענטן פאר א מנין, שמואל האט משחרר געווען אן עבד. יא,

ר' יצחק: מ'דארף משחרר זיין.

ר' יואל אשר: איז **הרי אלו לא יימכרו.** פארוואס זאל מען זיי נישט פארקויפן? ס'טייטש, דער מאן וויל פארקויפן כדי ער זאל עסן די פירות, אבער די חכמים זאגן ניין, אז די פרוי האט א רעכט צו מעכב זיין מ'זאל עס נישט פארקויפן **מפני שבח בית אביה.** דער עבד דערמאנט איר פון איר טאטנ'ס הויז, דער עבד באגלייט זיי שוין א לאנגע צייט. **נפלו לה** מיינט זי

ר' יצחק: האט גע'ירשנ'ט פון איר טאטן. וואס איז אזוי? **נפלו לה זיתים.**

ר' יואל אשר: נפלו לה זיתים וגפנים. זי האט באקומען בירושה זיתים וגפנים. אבער זי האט נאר גע'ירשנ'ט דעם בוים, **ולא היה לה בגוף הקרקע שהאילנות בה כלום,** זי האט נישט באקומען א קרקע וואס אויף דעם איז דא זיתים. זי האט גע'ירשנ'ט דעם עץ זית אליין, אדער דעם עץ גפן אליין, דעם בוים. **אם עושין כדי טיפולן,** אויב זיי ברענגען גענוג, זיי קאווערן זיך פאר וויפיל ס'קאסט זיך קעיר צו נעמען פון דעם זית אדער דעם גפן, אבער נאכדעם פארקויפט מען דעם וויין אדער דעם אויל, ס'קאווערט, דעמאלטס **לא יימכרו,** פאר דער זעלבער סיבה נאר **שבח בית אביה.** ס'איז עפעס א סענטימענטאל א זית בוים, איך מיין א בוים אדער אן עבד, דאס זענען זאכן וואס די פרוי האט צו דעם עפעס א קאנעקשאן. ס'דערמאנט איר פון איר טאטנ'ס הויז.

ואם לאו, ס'קאסט א מוי געלט פאר דעם מאן. דער מאן איז דאך דער וואס איז מטפל מיט דעם. **הרי אלו,** זאל מען עס יא פארקויפן. וויאזוי זאל מען עס פארקויפן? **יימכרו לעצים,** זאל מען זיי פארקויפן פאר מענטשן וואס קויפן ביימער אויף צו האבן דאס האלץ? אדער פארוואס דארף ער זאגן **יימכרו לעצים?** איך מיין ער קען פארקויפן דעם בוים אז יענער זאל?

ר' יצחק: ניין, ס'איז דאך נישט עושה כדי טיפולו. קיינער גייט עס נישט קויפן. ס'איז נישט קיין נארמאלער מענטש.

ר' יואל אשר: אה, אזוי ווי א דזשאנק קאר, קיינער גייט עס נישט קויפן. ער פארקויפט עס פאר דער סקרעפ. ער פארקויפט עס פאר די פארטס. **ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות.**

דיגרעסיע: קויפן קליינע שטיקלעך קרקע אין פארצייטישע צייטן

ר' יואל אשר: ס'איז אינטערעסאנט, ס'זעט אויס אז אמאל איז געווען יעדע סייז קרקע מ'האט געקענט קויפן. וועז מ'האט געהאט אן עקסטערע צען דאלער האט מען געקויפט אביסל קרקע.

ר' יצחק: יא, ס'איז נאך אלץ.

ר' יואל אשר: נישט ממש. פארוואס נישט? ס'איז דא א מינימום, ווייל קרקע איז נישט עפעס וואס דו קענסט זיך, סטאקס קענסטו צוקויפן נאך א קליין פיצל שטיקל, קיינער קויפט עפעס נישט נאך אן אינטש קרקע. ס'איז נישט קיין מארקעט, אבער ס'זעט אויס אסאך מאל אז מ'האט געקענט קויפן זייער קליינע קרקע.

ר' יצחק: דו ווּאוינסט נישט אין א פארם, דו ווּאוינסט אין א שטאט. וועסט ווּאוינען אין א פארם וועסטו זען אז מ'קען.

ר' יואל אשר: אמאל האט יעדער געהאט א פארם. די הלכות רעדן פון פארם-מענטשן.

הלכה כ"ג: פירות מחוברין ותלושין — בכניסתה וביציאתה

ר' יואל אשר: נפלו לה פירות מחוברין לקרקע. זי האט באקומען בירושה פירות מחוברים לקרקע. ס'טייטש, נאר די פירות זענען אירע, און די פירות זענען נאך מחובר.

ר' יצחק: מ'האט שוין גערעדט פון

ר' יואל אשר: זיי אז פירות מחוברין הייסן קרקע. יא. איז **הרי אלו של בעל**, ווייל דאס הייסט דאך וואס מ'זאגט בעל אוכל פירות.

ר' יצחק: דאס גאנצע איז פירות, יא? ניין, **הרי אלו של בעל** מיינט אז ער דארף,

ר' יואל אשר: מ'דארף עס נישט פארקויפן און

ר' יצחק: קויפן מיט דעם עפעס.

ר' יואל אשר: ס'איז אמת, מ'רעדט יא, ניין, מ'רעדט פירות מחוברים לקרקע ס'טייטש זי ירש'נט ביידע, די קרקע מיט די פירות. אבער דער פירות חלק איז **הרי אלו של בעל**. מ'זאגט נישט אז ווייל זי האט גע'ירשנ'ט עס איז

ר' יצחק: דאס א חלק פון איר עיקר ירושה.

ר' יואל אשר: ווייל געווענליך פירות מיינט

ר' יצחק: דאס

ר' יואל אשר: וואס

ר' יצחק: האט

ר' יואל אשר: געוואקסן וועז ס'איז אן אקאונט פון דעם בעל'ס רשות. דאס האט זי שוין גע'ירשנ'ט א פעלד פול מיט פירות, אויב דו קענסט זאגן די אלע פירות זענען דאך מיינס, איך קען פארקויפן די פירות. זי גייט יעצט וואקסן אין דיין רשות. יא, ס'איז א משנה אין כתובות. אבער זאגט די הלכה **הרי אלו של בעל**, די פירות הייסן פירות וואס דער מאן מעג עסן.

אבער אויב האט זי גע'ירשנ'ט **תלושין מן הקרקע**, הייסט דאס נישט פירות וואס דער מאן האט גע'ירשנ'ט, ווייל דאס איז אזוי ווי איינער ירש'נט מטלטלין איז **שלה**, ממילא איז עס אזוי ווי אנדערע מטלטלין וואס איז שלה. **ויימכרו ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות**. די פירות אליין קען ער נישט עסן. די פירות הייסן נישט פירות, די פירות הייסן קרן. יא, די פירות תלושין הייסן קרן. פירות מחוברין וואלט מען געקענט אויך טראכטן אז עס הייסט קרן,

ר' יצחק: אבער לאמיר זאגן אז עס הייסט פירות.

ר' יואל אשר: אבל המגרש את אשתו והיו לה פירות מחוברין לקרקע בשעת גירושין, און יעצט גייט זי דאך אוועקנעמען, דער מגרש את אשתו, און איז די נכסי מלוג גייט זי נעמען, איז יעצט איר שדה, זאל ער זאגן אבער ניין, לאמיר שנעל יעצט אראפשנייידן אלע פירות וואס האבן געוואקסן אין דער צייט וואס זיי זענען געווען חתונה געהאט, זאגט מען אז ניין, אזוי ווי די קרקע איז בשעת גירושין, אזוי נעמט זי די קרקע מיט די פירות דערויף. **ואם היו תלושין הרי אלו שלו**, אויב האט ער עס אפגעשניטן נאך פאר ער האט זיך גע'גט, דעמאלטס איז יא שלו, ווייל דאס איז דער חלק פון די פירות וואס איז נאך געווען אין זיין צייט. יא, ס'שטימט. נפלו לה פירות און מגרש

דיסקוסיע און למדנ'ישער יסוד: "מקום שיפה כוחו בכניסתה הרע כוחו ביציאתה"

ר' יצחק: איז דער זעלבער מין. דאס הייסט אין דער גמרא, ס'שטימט נישט אזוי גוט. דאס הייסט אין דער משנה: **מקום שיפה כוחו בכניסתה הרע כוחו ביציאתה.**

ר' יואל אשר: אה, זייער גוט, דעטס איט. פריער האבן מיר געזאגט אז די נפלו לה מחוברין הייסט יא פירות,

ר' יצחק: ווייל דאס האט אויך געדארפט הייסן

ר' יואל אשר: פירות פאר זיינע פירות, אבער דעמאלטס זאגט מען ניין, אזוי ווי דאס פעלד איז יעצט,

ר' יצחק: אזוי גייט זי ארויס. יא, נישט מסביר דעם חילוק פארוואס טאקע רבי שמעון זאגט אויך אזוי.

ר' יואל אשר: ווייל וועז מ'האט חתונה וויל מען אים פלעטערן און מ'וויל זיין נייס צו אים און שלום בית,

ר' יצחק: אבער ס'איז דא א סברא, ס'איז דא עפעס א למדות דערין, אוודאי, ס'מוז זיין עפעס א למדות אין דעם. נאר דער יד פשוטה האט נישט ליב צו מעסטן למדות, ער האט נאר ליב צו מעסטן מקורות. ס'איז דא עפעס א למדות אין דעם. פארוואס דארט דאס וואס העלפט אים אויפ'ן וועג אריין איז דאך ממש פונקט

פארקערט. אקעי, דו פארשטייסט דאך אזוי. געווענדט: אין בכניסתה, תלושין איז שלה מחוברין שלו, און ביציאתה איז מחוברין שלה און תלושין שלו. וואס איז דער סוד דערפון? ס'איז דא אפשר א סוד דערין? ס'איז דא עפעס א סוד?

ר' יואל אשר: תלושין שלה און תלושין שלו פארשטייט מען זייער גוט. לגבי תלושין בין איך נישט דער פראבלעם, דער פראבלעם איז נאר די מחוברין. תלושין מן הקרקע איז שלה, ווייל זי האט יעצט גע'ירשנ'ט און זיי זענען בתורת מטלטלין. ס'איז געפאלן א פעלד, און יעצט גייט אנהייבן וואקסן אין דעם פעלד, גייט זיין טאקע זיינע פירות, אבער תלושין נישט. ומה תלושין? הרי אלו שלו, ווייל ס'איז געוואקסן אין זיין צייט.

ר' יצחק: ס'האט שוין קודם געווען, מ'האט עס אפגעשניטן.

ר' יואל אשר: מ'האט אפגעשניטן פירות, ס'איז געוואקסן זיינע פירות.

ר' יצחק: און די מחוברין?

ר' יואל אשר: אין מחוברין, איז עפעס האט מען דא געמאכט א ספעשל הנחה אז ס'זאל יא זיין פאר דעם בעל ביים אריינקומען.

ר' יצחק: ווייל מחוברין לקרקע הייסט, פרעג איך אים אפ פארקערט: מחוברין לקרקע הייסט פארט פון דער קרקע.

ר' יואל אשר: הייסט פארט, הייסט עס פירות, הייסט די פירות פארט פון די פירות, מ'רופט עס פירות. וועל,

ר' יצחק: נאכדעם וען מ'וועט עס אפשניידן וועט עס זיין זיינע פירות, מיין איך, ס'איז סימפל.

ר' יואל אשר: ס'איז שוין אבער נישט געוואקסן אין זיין צייט. ס'איז נישט געוואקסן,

ר' יצחק: ס'איז נישט זיינע פירות. איך מיין אז די הלכה שטארט, נאר דו האסט געזאגט אזא הוה אמינא, אבער ס'ארבעט נישט אזוי, רייט? וען מ'שניידט עס אפ, דעמאלטס שיידט עס. וען איך קויף א שדה וואס איז פול מיט

ר' יואל אשר: פירות איז עס מיינס. איך מיין מ'קען מאכן מחלוקת דינים צי הרי אלו שלה, איך האב מסביר געווען פארוואס הרי אלו שלה, ווייל ס'גייט נישט אן אין וועמענס צייט ס'האט געוואקסן.

ר' יצחק: תלוי וען מ'שניידט עס כאילו, דעמאלטס וועמענס דאס פעלד איז, באקומט די פירות. אה, זייער גוט.

הלכה כ"ד: אחריות פונעם מאן אויף עבדים און בהמות פון נכסי מלוג

ר' יואל אשר: זייער גוט. אקעי, עבדים וואס זענען נכסי מלוג, אדער בהמה פון נכסי מלוג, איז ביי נכסי מלוג דארף דאך דער מאן קעיר נעמען דערפון, איז **הבעל חייב במזונותיהם ובכל צרכיהם**, דאס איז וואס טייטש אחריות פון נכסי מלוג.

המשך דיני פירות נכסי מלוג ונכסי צאן ברזל: דין שבח בית אביה

ר' יואל אשר: דאס איז די פירות. **"לפיכך ולד שפחת מלוג"** אדער **"ולד בהמת מלוג"**, אויב די שפחה אדער די בהמה וואס איז מנכסי מלוג האט געהאט א קינד, הייסט עס אזוי ווי פירות,

ר' יצחק: און ס'איז **"לבעל"**.

ר' יואל אשר: **"ואם גירש"**, אויב ער גט זיין ווייב, **"ורצת האשה ליתן דמים וליטול ולד השפחה מפני שבח בית אביה"**, זי וויל נעמען נישט נאר איר שפחה, זי וויל אויך נעמען – אנטשולדיגט, דער ולד השפחה איז דאך זיינס אלס פירות,

ר' יצחק: אבער זי זאגט: איך וויל עס אפקויפן.

ר' יואל אשר: דעמאלטס האט זי די רעכט, דאס הייסט נארמאלערהייט קען א מענטש זאגן: איך וויל דיר יא פארקויפן אדער איך וויל דיר נישט פארקויפן. דא איז **"שומעין לה"**, מען איז מחייב דעם מאן ער זאל פארקויפן דעם ולד השפחה פאר איר, ווייל אזוי ווי די פריערדיגע זאכן, אז זאכן וואס זי האט ג'ירש'נט פון איר טאטן, אדער אפילו די קינדער פון זאכן וואס זי האט ג'ירש'נט פון איר טאטן, איז ביי איר חביב,

ר' יצחק: דערמאנט איר פון איר טאטן.

ר' יואל אשר: יא. **"הכניסה לו שני כלים או שתי שפחות בתורת נכסי צאן ברזל"**, צוויי כלים אדער צוויי שפחות אלס נכסי צאן ברזל, וואס דער מאן קען ניצן. **"ושמו אותן"**, מ'האט אפגעשאצט אז ס'איז ווערט **"אלף זוז"**. און למעשה איז עס געווארן טייערער, **"ועמדו באלפיים"**, ס'איז געווארן ווערט צוויי טויזנט, **"וגירשה"**, און ער גיט איר א גט, איז נעמט זי דאך נאר דאס וואס ס'איז געווען ווערט וען זי האט אריינגעברענגט. **"נוטלת אחד באלף שלה"**, נעמט זי איינס פון די צוויי, ווייל דאס איינס איז יעצט ווערט טויזנט. **"והשני"**, דאס צווייטע בעצם דארף זיין דעם מאנ'ס, ווייל דאס איז רווח וואס איז געשען אין זיין רשות, אבער פאר דער זעלבער סיבה אז פאר א מענטש איז וועליובל, איז סענטימענטעלי ווערט דאס וואס מ'האט אריינגעברענגט אין דער חתונה, דאס וואס מ'האט באקומען פון דעם טאטנ'ס הויז, איז אויב וויל זי אז זי זאל באצאלן און זי זאל קענען באקומען די ביידע כלים אדער די ביידע שפחות – **"שומעין לה"**.

ר' יצחק: ווייטער.

הלכה כ"ה: אויסנאמען וואו דער מאן האט נישט קיין פירות

ר' יואל אשר: **"הנותן מתנה לאשתו"**, א מאן גיט א מתנה פאר זיין ווייב, ער קויפט פאר זיין ווייב א שיין שטיקל דזשולערי, יא. **"בין שנתן לה קרקע בין שנתן לה מעות ולקחה בהן קרקע"**, אנטשולדיגט, נישט די דזשולערי, א מתנה וואס פון דעם האט זי געמאכט א קרקע אדער ער האט איר געגעבן א קרקע, **"אין לבעל פירות במתנה זו"**. איינמאל ער האט איר געגעבן א מתנה איז דאס אינגאנצן איר מתנה אויכעט. מען זאגט נישט אזוי ווי עני זאך וואס איז אריינגעקומען אין איר רשות ווערט דעם מאנ'ס לענין פירות.

דאס וואס ער אליין האט איר געגעבן, האט ער בפשטות מוותר געווען אויף די פירות, ער האט איר געגעבן. וועז איינער גיט א מתנה גיט ער עס אינגאנצן.

"וכן הנותן מתנה לאשה על מנת שלא יהיה הבעל אוכל פירותיה אלא יהיו פירותיה לאשה למה שתרצה", אויב איינער גיט א מתנה פאר א ווייב און ער מאכט א תנאי אין דער מתנה, רייט, א צווייטער מענטש גיט א מתנה פאר יענעמ'ס ווייב, און ער זאגט: איך גיב עס דיר על מנת אז דער בעל זאל גארנישט זוכה זיין אין דעם, איז **"אין הבעל אוכל פירות מתנה זו"**, די מתנה בלייבט מיט דעם סטענדערד, מיט דעם תנאי. יא.

"וכן המוכרת כתובתה בטובת הנייה", אויב איינע פארקויפט איר כתובה פאר עפעס א הנאה וואס דער מאן טוט צו איר,

ר' יצחק: יא? נאכאמאל, טובת הנאה מיינט דאס רעכט פון נעמען איר כתובה, רייט?

ר' יואל אשר: אה, יא. זי פארקויפט די כתובה און זי באקומט געלט פאר דער כתובה, **"אותן הדמים לאשה"**, זאגט מען נישט דער מאן קען יעצט כאפן דאס געלט און אויך פון דעם עסן פירות, **"אותן הדמים לאשה ואין הבעל אוכל פירותיהן"**. ס'איז אלץ הגבלות וויטאין דער הלכה פון אוכל פירותיהן.

ווייטער, **"ולד בהמת מלוג שנגנב"**, איינער האט גע'גנב'עט א בהמת מלוג, **"ונמצא הגנב"**, דער דין איז אז וועז מ'גנב'עט א בהמה דארף מען באצאלן כפל אדער ארבעה וחמשה. איז א כפל, צו וועמען גייט דער כפל? וואלט א מענטש געקענט טראכטן אז דער כפל דאס הייסט נאר אזוי ווי פירות, ס'איז א רווח. אבער דער דין איז נישט אזוי, **"הכפל לאשה"**. פארוואס? **"שאין זה הפרי שתיקנו לו חכמים"**, דאס איז נישט א פירה וואס די חכמים האבן געזאגט אז ס'הייסט א פירה. אינטערעסאנט.

ר' יצחק: פירות מיינט נארמאל וועז מ'מאכט געלט, דאס אז מ'באקומט צוריק באצאלט דאפלט, דאס איז נישט קיין פירות, דאס איז א... ווייס איך נישט וואס, בקיצור, די חכמים האבן נישט אזוי געמאכט.

החובל באשתו און דער לשון "כמו שיתבאר בהלכות חובל"

ר' יואל אשר: אוי דא שטייט: **"החובל באשתו"**, דאס וואס מיר האבן פריער געהאט. פריער האט מען געלערנט א צווייטער חובל, וואס טוט זיך א מענטש איז אליין חובל באשתו, רחמנא ליצלן. איז **"כל הנזק והצער והבושת שלה ואין הבעל אוכל פירותיהן, כמו שיתבאר בהלכות חובל"**. אויף דעם איז דאך דא דער פסוק:

ר' יצחק: **"הרצחת וגם ירשת"**. בקיצור, מיר וועלן זען אין הלכות חובל,

ר' יואל אשר: יא. שוין, זאגט דער רמב"ם וווייטער הלכה.

ר' יצחק: פארוואס דארף ער זאגן **"כמו שיתבאר"**? ער האט שוין יעצט געזאגט.

ר' יואל אשר: באט אקעי, ער האט פריער אויך געזאגט. זעט אויס אין הלכות חובל איז דא מער אריכות דערויף. אין חובל האט ער געזאגט וויאזוי מ'צעטיילט דאס, אז זי באקומט נאר א חלק.

ר' יצחק: יא, אבער ער רעדט דא ביי דעם נזק והצער והבושת. אה, דער שבת און דער ריפוי קען זיין אז, דאס הייסט, ער דארף צאלן ענייוועיס, נישט קיין חילוק וואס שטייט, אקעי. מ'וועט לערנען דארטן אין פרק ד' פון הלכות חובל ומזיק, מ'וועט פארשטיין מער.

ר' יואל אשר: אה, דער ריפוי זאגסטו, ער איז מחויב לרפאותה. אפשר לאו דווקא זי באקומט דאס געלט. ניין, עס מאכט סענס אז זי וועט נישט באקומען דאס געלט, עס גייט פאר דער רפואה.

הלכה כ"ו: המוכר קרקע לאשתו (מעות גלויין ומעות טמונים)

ר' יצחק: **"המוכר קרקע לאשתו"**, פארקויפט, נישט ער גיט איר א מתנה,

ר' יואל אשר: נאר ער פארקויפט. **"המוכר קרקע לאשתו"**, א מענטש פארקויפט א קרקע לאשתו, הייסט אז זי גיט אים געלט וואס זי האט פון נכסי

ר' יצחק: מלוג אדער פון וואו עוועד.

ר' יואל אשר: **"אם היו המעות שלקחה בהן הקרקע מבעלה גלויין וידועין לבעל"**, דער מאן ווייסט וועגן די מעות, ער ווייסט אז ס'איז דא די מעות וואס זי האט, איז זי קונה געווען, **"והבעל אוכל פירות אותה קרקע"**. **"ואם היו מעות טמונים"**, אויב אבער זי האט באהאלטן דאס געלט, האט זי נישט קונה געווען. פארוואס? **"שהבעל אומר: לא מכרתי אלא כדי להראות המעות שטמנה"**. איך האב דיר דא אונטערגעשטעלט א שפיצל, איך האב געוואוסט אז דו באהאלטסט פון מיר געלט און דו פירסט זיך נישט אויף דערמיט כדת וכדין אז ס'זאל ווערן נכסי מלוג, האב איך ארויסגענארט פון דיר געלט און עס זאל עקספאוזן, און זי איז נישט קונה דאס פעלד. **"ואותן המעות שנראו"**, וואס טוט זיך טאקע מיט דעם געלט וואס מ'האט באקומען דא?

ר' יצחק: געכאפט, **"יילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות"**.

הלכה כ"ז: נמצאו מעות או מיטלטלין ביד האשה (נאמנות האשה)

ר' יואל אשר: וואס טוט זיך אין אזא פאל? **"הרי שנמצאו מעות או מיטלטלין ביד האשה"**, רייט, דער מאן טרעפט אז די פרוי האט באהאלטן, האט געלט, און ער פרעגט: וואו איז דאס געלט? פון וואו האסטו דאס געלט? פארוואס גיסטו עס מיר נישט אלס נכסי מלוג? **"היא אומרת במתנה ניתנו לי"**, מ'האט עס מיר געגעבן א מתנה על מנת אז דו זאלסט נישט האבן א חלק דערין, וואס אין אזא פאל איז עס יא דערווייל... נתנו הייסט איינער האט עס געגעבן? ניתנו. מענטשן האבן עס מיר געגעבן, ניתנו לי. אדער נתנו לי? ניתנו. **"במתנה ניתנו לי"**. במתנה באופן אז ס'איז אינגאנצן מיינס, עפעס א מתנה.

ר' יצחק: "והוא אומר"?

ר' יואל אשר: "והוא אומר" ניין, **"ממעשה ידיך הן"**, דאס איז געלט וואס דו האסט פארדינט פון מעשה ידיך, **"שהן שלי"**, ווייל די הלכה איז דאך אז מעשה ידיה איז לבעל. איז וועט איז נאמן? **"הרי זו נאמנת"**, ווייל לכאורה ווייל ער

ר' יצחק: איז מוציא פון איר.

ר' יואל אשר: לכאורה, יא. אבער, זאגט דער רמב"ם, **"ויש לו להחרים"**, וואס ער קען טוהן, די איינציגע זאך וואס ער קען טוהן איז ער קען מאכן א חרם **"על מי שטוענת דבר שאינו כן"**, ער קען נישט מאכן א חרם אויף איר נאמען, ער קען מאכן א חרם כללי אויף

ר' יצחק: פרויען וואס טוען טראבל.

ר' יואל אשר: "ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות". א מינוט, **"הרי זו נאמנת"** אז ס'איז מתנה. אה, מ'גלייבט איר נאר אז זי האט באקומען מתנה, נישט אז ס'איז מעשה ידיה, און ביי מתנה וועט עס אזוי ווי אלע נכסי מלוג.

ר' יצחק: יא, סתם מתנה, נישט אז אין לבעלה. ואם אמרה, אצינד. **"ויילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות"**,

ר' יואל אשר: ווייל זי האט עס באקומען מתנה, סא אקעי, איז גוט, איז סתם מתנה איז נכסי מלוג. אבער **"ואם אמרה"** אז א זאך מיט מתנה וואס ס'איז נישט נכסי מלוג, ווייל ס'איז א מתנה וואס מ'האט געגעבן מיט אן על מנת: **"על מנת כן ניתנו לי על מנת שלא יהיה לבעלי רשות בהן אלא מה שארצה"**, איז **"עליה להביא ראיה"**. דארף זי ברענגען א ראיה. פארוואס? **"שכל ממון הנמצא ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו עד שתביא ראיה"**,

ר' יצחק: ווייל דער דין איז אז אלע ממון וואס ליגט ביד האשה איז בחזקת הבעל. אקעי, גוט.

בירור: פארוואס ביי "על מנת" דארף זי א ראיה און ביי "אתה נתת לי" איז זי נאמנת מיט א שבועת היסת?

ר' יואל אשר: וואס זאל תביא ראיה? וואס איז פשט פון דער הלכה?

ר' יצחק: פארוואס זאל מען נישט זאגן אז עליו להוציא מחבירו?

ר' יואל אשר: הייסט דאס אז דאס באקומען עפעס על מנת איז א קליינער מיעוט, אז רוב געלט איז דאך טאקע נכסי מלוג, זאל זי ברענגען א ראיה אויף דעם.

ר' יצחק: טאמער זאגט זי אבער: **"אתה נתת לי במתנה"**, דו האסט מיר געגעבן מתנה,

ר' יואל אשר: איז דארף זי מאכן א שבועת היסת, **"נשבעת היסת שנתן לה הבעל"**, און מ'גלייבט איר, **"ואינו אוכל פירותיהן"**. פארוואס באקומט זי די רשות צו שווערן, פארוואס נישט ער זאל שווערן?

ר' יצחק: פארוואס איז דאס אנדערש? ס'איז עפעס אנדערש. ס'איז א דין אז אן אשה איז נישט מעיזה פנים צו זאגן פאר אים אין פנים, אזוי זאגט די הייליגע גמרא, אזוי זאגט די משנה. ס'איז א ספעשל זאך אז **"אין אשה**

ר' יואל אשר: מעיזה פנים בפני בעלה",

ר' יצחק: אזוי זאגט דער מגיד משנה ס'איז דעת רבינו. ממילא אין היסת איז ווייל ס'איז דא א טענת ברי, יעדער כופר הכל דארף שווערן. אבער כאילו ס'איז עפעס א ספעשל זאך. זי זאגט: דו האסט מיר געגעבן א מתנה, דעמאלטס האט זי א שטערקערע נאמנות. אקעי.

הלכה כ"ח: אין מקבלין פקדונות מן הנשים והעבדים והקטנים

ר' יצחק: יעצט גייען מיר לערנען א נייע הלכה: וואס איז דער דין פון נכסים וואס דרייען זיך ביי א פרוי? ס'איז א נייע... געבעיסד אויף די... אה, ס'איז א המשך צו דעם, צו וואס איז די חזקה פון נכסים.

ר' יואל אשר: אז סתם געלט וואס מ'טרעפט ביי דער פרוי שאצן אונז אז ס'איז נכסי מלוג, איז אזוי: **"אין מקבלין פקדונות"**. א הלכה נישט פאר דעם מאן, נאר סתם אזוי, א מענטש האט א גמ"ח, קען ער נישט נעמען א פקדון פון אן אשה אדער אן עבד אדער א קטן. ער קען נישט געבן אן הלוואה בעיסד אויף א פקדון, ווייל מ'האט מורא אז דעם פקדון ברענגט זי פון דעם טאטנ'ס אדער פון דעם מאנ'ס אדער פון דעם אדונס. און איך געדענק עפעס א לשון, איך מיין ערגעץ וואו זאגט דער רמב"ם, אז ער איז מסייע ידי עוברי עבירה מיט דעם. אדער... ניין, זאגט דער מגיד משנה, זאגט אזוי: **"אין מקבלין"**, מיינט ער טאר נישט, ווייל ער טוט מיט דעם אן עוול אז ער בא'עוול'ט דעם מענטש פון וועמען

ר' יצחק: זי האט עס געגומען.

ר' יואל אשר: "ואם עבר וקיבל מן האשה", איז דעמאלטס זאגט מען: **"יחזיר לאשה"**. ער זאל עס צוריקגעבן צו דער פרוי. מ'זאגט קיינמאל נישט אז דער מקבל פקדון זאל יעצט פלוצלינג ווערן די פאליציי און ער זאל אויפזוכן דעם מאן. ער קען עס צוריקגעבן צו דער פרוי. די פרוי וועט נאכדעם ווייטער טוהן וואס זי האט צו טוהן. לאמיר זאגן אז זי גייט תשובה טוהן און עס צוריקגעבן פאר דעם מאן אלס נכסי מלוג. וואס טוט זיך, **"מתה"**? דעמאלטס יא, **"יחזיר לבעלה"**.

ר' יצחק: ווייל די חזקה איז אז...

ר' יואל אשר: די חזקה איז אז ס'איז זיינס, ער גייט'ס נישט געבן פאר אירע יורשים. **"יחזיר לבעלה"**. **"קיבל מן העבד"** איז די זעלבע זאך, **"יחזיר לעבד"**, ווייל אפשר האט זיך יא געטראפן א וועג אז דער עבד, ס'זאל זיין דעם עבד'ס, גיב עס פאר דעם עבד. אבער **"מת"**, יא, **"יחזיר לרבו"**.

די שאלה ביי קיבל מן הקטן

ר' יואל אשר: וואס טוט זיך **"קיבל מן הקטן"**?

ר' יצחק: יא, וואס ליגט דערין? ער קען עס נישט צוריקגעבן צו א קטן. אבער דא...

ר' יואל אשר: פארוואס זאל מ'נישט געבן פאר דעם טאטן? אה, צוריקגעבן פאר דעם קטן קען מען נישט, ווייל א קטן האט נישט קיין קנין, אבער אונז ווייסן נאכנישט פארזיכער אז ס'איז דעם טאטנ'ס פון דעם קטן.

ר' יצחק: פארוואס עפעס א טאטע? דער פראבלעם איז דער טאטע?

ר' יואל אשר: ניין, נאכאמאל, א קטן איז סתם אזוי ווייל ער האט נישט...

דער דין פון א פקדון ביי א קטן

ר' יואל אשר: אבער **מת** איז יא **יחזיר לרבו**. וואס טוט זיך, **קיבל מן הקטן**?

ר' יצחק: יא, וואס זאל ער טוהן? מ'קען נישט צוריקגעבן צו א קטן.

ר' יואל אשר: א קטן קען מען נישט, פארוואס זאל מען נישט געבן פאר דעם טאטן? אה, צוריקגעבן פאר דעם קטן קען מען נישט ווייל א קטן האט נישט קיין קנין, אבער מיר ווייסן נאכנישט פאר זיכער אז דעם טאטנ'ס און דעם קטנ'ס...

ר' יצחק: פארוואס עפעס א טאטע? די פראבלעם איז דער טאטע?

ר' יואל אשר: לא, נאכאמאל. א קטן איז סתם אזוי, ווייל ער האט נישט... ס'איז נישט זיינס! א קטן האט נישט קיין קנין. ממילא קען ער נישט נעמען א פקדון פון איינעם וואס ס'איז נישט זיינס. וועמענס ס'איז יא, ווייסן מיר נישט.

ר' יצחק: בקיצור, דא דארף ער עס צוריקגעבן, אבער מ'קען נישט צוריקגעבן צו —

ר' יואל אשר: דעם קטן, ווייל דער קטן גייט עס פאר'השחת'ענען. וואס זאל ער טוהן? זאל ער עס אוועקלייגן. אבער ער זאל אוועקלייגן עפעס וואס וועט זיך האלטן לאנג, דאס איז וואס די הלכה דא גייט זאגן. ער זאל נישט סתם אוועקלייגן פירות, וואס וועט ווערן פארשימלט. זאל ער נעמען דאס געלט און **יקנה לו בו** א **ספר תורה** וואס ס'האלט זיך פאר לאנג, **או דבר שאוכל פירותיו**, אדער א זאך וואס מ'קען עסן אינצווישן. ס'טייטש, אינדערמיטן אינצווישן קען ער ניצן דעם ספר תורה, אדער אן אנדער זאך וואס עס ברענגט פירות, און ער וועט עס האלטן, ער וועט עס צוריקגעבן פאר וועמען? פאר די יורשים פון דעם קטן. פאר וועמען?

ר' יצחק: פאר דעם קטן אליין, וועז ער וועט ווערן גרויס.

ר' יואל אשר: אה, וועז דער קטן וועט ווערן גרויס, האסט געזעכט. אה, אינטערעסאנט, אויף אזויפיל הייסט עס יא א קנין, אז וועז דאס קינד ווערט גרויס —

ר' יצחק: לכתחילה נעמט מען נישט פון א קטן, ווייל א קטן איז נישט קיין בר דעת צו מאכן מיט אים קנין. א קטן יא קען האבן נכסים.

ר' יואל אשר: ס'איז נישט קיין פראבלעם.

ר' יצחק: יא, ס'איז נישט פשט אז מ'איז חושד פונעם טאטן, נישט דאס איז דאך וואס דו... ניין, ניין, ניין. א קטן קען האבן נכסים, נאר מ'קען נישט דילן מיט קטנים. די קטנים זענען נישט גענוג מענטש אויף זייערע אייגענע נכסים, דארף זיין אן אפוטרופוס וואס דארף נעמען קעיר פון דעם.

סאו אויב ביסטו יא געקומען, דארפסטו מאכן א זאך, די גמרא זאגט: **יעשה לו סגולה**. סגולה מיינט זאגן אזוי ווי **והייתם לי סגולה**, נישט א סגולה א רויט בענדל. א זאך וואס האלט זיך. די גמרא טייטשט, וואס איז דא א סגולה? איז דא צוויי שיטות: אדער **ספר תורה**, אדער **דקל שעושה פירות**, און דער רמב"ם פסק'נט אז ביידע, ס'הייסט ס'איז נישט קיין חילוק וועלכע. עפעס א זאך וואס... א ספר תורה אפשר דער קטן וועט לערנען דערפון, ס'איז אויך עפעס א זאך וואס האלט זיין וועליו, כ'ווייס נישט פארוואס א ספר תורה. א קטן דארף לערנען תורה, אמת?

וועז זיי זאגן בשעת מיתה צו וועמען דער פקדון באלאנגט

ר' יואל אשר: אהא. אינטערעסאנט. **וכולן**, די נשים, עבדים, קטנים, וואס זיי האבן געברענגט א פקדון און זיי ווייסן נישט פון וועמען דער פקדון איז, אויב זיי זאגן **בשעת מיתתן פקדון זה של פלוני הוא, אם היו בחזקת נאמנין אצל זה שהפקדון אצלו**, דעמאלט קוקט מען אויב דער מקבל פקדון, דער בעל הגמ"ח לאמיר זאגן, אויב ער האלט אז זיי זענען נאמן, ער האט א געפיל אז די אשה, עבד, קטן זענען נאמן, זענען נישט קיין שווינדלערס, **יעשה כמו שציוו**. אבער **ואם לאו**, ער טראסט עפעס נישט, ער האלט אז עפעס ס'איז דא א שקר, **יתן ליורשיהן**, זאל עס געבן פאר די יורשים פון דעם קטן, עבד אדער אשה, און זאל דער יורש אפמאכן צו וועמען ס'באלאנגט טאקע.

ר' יצחק: ס'גייט צו זיי. ביי דיפאולט איז עס זיינס. דער חילוק איז, ס'איז דא אזא ענין אז בשעת א מענטש שטארבט זאגט ער נישט קיין ליגנט געוועלך, און מ'דארף נאר אויב ס'איז נאמן. ממילא ס'קומט אן אשה און זי זאגט: ס'איז בכלל נישט געווען מיין מאנ'ס, ס'איז געווען שמערל'ס; אויב ער טראסט איר, ס'איז אן אינטערעסאנטע הלכה די "**אם היו בחזקת נאמנין**", איך ווייס נישט וואס דאס מיינט. איך ווייס נישט צי מ'קען פסק'ענען אזא הלכה, מ'דארף פרעגן דעם מענטש. אקעי.

ר' יואל אשר: שוין.

הלכה כ"ט: מחלוקת צווישן מאן און ווייב וואס צו קויפן מיט נכסי מלוג געלט

ר' יואל אשר: אשה שהיו לה כספים הראויות לבעל לאכול פירותיהן. וואס טוט זיך וועז ס'געשעט א סכסוך פון וויאזוי צו דילן מיט נכסי מלוג? די פרוי האט כספים וואס איז **הראויות לבעל לאכול פירותיהן. הוא אומר כך וכך יילקח בהן**, לאמיר קויפן אזא און אזא מין פעלד.

ר' יצחק: אזא ביזנעס.

ר' יואל אשר: והיא אומרת איני לוקחת בהן אלא כך וכך, איך וויל אן אנדער מין זאך קויפן מיט דעם. וואס טוט מען? **לוקחין דבר שפירותיו מרובין ויציאתו מעוטה.** קויפט מען, דאס איז ביזנעס עדווייס. איינער וואס זוכט אינוועסטמענט עדווייס זאגט די משנה אזוי.

ר' יצחק: זאגט דער רמב"ם אזוי.

ר' יואל אשר: מ'קויפט עפעס וואס ברענגט די מערסטע פירות, און וואס ס'קאסט די וויניגסטע אויפצוהאלטן. **בין שהיה הדבר כרצונו** —

ר' יצחק: מאכט זיך וואס צו קויפן מיט —

ר' יואל אשר: די ביידע האבן א רעכט אריינצורעדן אין די נכסי מלוג וואס מ'זאל קויפן פאר צו עסן דערפון פירות. און וואס טוט זיך וועג ס'איז דא א סכסוך? ס'איז דא א סכסוך, זאגן די חכמים: איך וועל ענק זאגן וואס איז די ריכטיגע זאך. וועג נאר מ'זעט אז ס'איז אינוועסטמענט עדווייס, אז מ'דארף עפעס וואס האט די מערסטע פירות, ווייל ס'זאל זיך לוינען פאר דעם מאן. און וואס ס'קאסט די וויניגסטע די עקספענסעס, אפשר זאל דער מאן נישט האבן קיין איבה אדער אזא סארט זאכן. ניין?

ר' יצחק: פשט איז, וועג זיי זענען מסכים, א מענטש האט א רעכט צו מאכן א שוואכערע אינוועסטמענט.

ר' יואל אשר: פאר איר טובה וואלט זי ענדערש געווואלט עפעס וואס האט אביסל וויניגער פירות וואס עס וועט האבן מער קרן. איך ווייס נישט. אה, לאו דווקא, ווייל עוועגטשועלי וועג ס'וועט פאלן צו איר, וועט זי עסן די פירות. ס'איז דאך אויך הוצאות הבית. פריער האבן מיר געלערנט אז די נכסי מלוג גייט פאר הוצאות הבית, סאו פירות מרובים איז גוט פאר ביידע פון זיי. טו נישט קיין ריסקי אינוועסטמענט, נאר טו עפעס וואס איז א סאליד **פירותיו מרובין ויציאתו מעוטה.** יא?

ר' יצחק: אין דעם נעקסטן סעיף האלט ער אז ס'דארף עפעס בלייבן פאר איר. אבער דאס ווארט איז, דאס איז פשוט דאס בעסטע. די פוינט איז פשוט, די גמרא גיט עקזעמפלס פאר דעם, אבער ס'איז נישט קיין חילוק. די פוינט איז אז, נאכאמאל, וועג זיי זענען ביידע מסכים, און זי זאגט פאר אים, ס'איז דא מעלות פון ביזנעסעס וועג ס'איז נישט די בעסטע ביזנעס. נישט יעדער איינער דארף האבן די בעסטע ביזנעס. זאגט מען נאר אז וועג ס'איז א מחלוקת, דעמאלט גייט מען אויף דעם מינימום —

ר' יואל אשר: כאילו אויף דעם, וואס זאל מען קויפן וועג ס'איז א מחלוקת. רייט.

הלכות ל'-ל"א: דער דין פון "גזעו מחליף" און כלי תשמיש ביי נכסי מלוג

דבר שגזעו מחליף אנטקעגן עז לחלבה ודקל לפירותיו

ר' יואל אשר: ואין לוקחין אלא דבר שגזעו מחליף, נאר א זאך וואס וואקסט נאכאמאל. ס'טייטש, א פרוכט-בוים וואקסט איבער יעדעס יאר נאכאמאל די פרוכט, נישט עפעס וואס גייט זיך ענדיגן.

ר' יצחק: גזעו מחליף מיינט אז ס'בלייבט די, איך ווייס נישט פארוואס ס'טייטשט גזעו מחליף. גזעו מחליף טייטש דער גזע ברענגט אויף א ניי שטיקל עפעס יעדעס יאר, עפעס אזוי. נישט א זאך וואס מ'דארף יעדעס יאר איבערזייען, למשל תבואה.

ר' יואל אשר: יא? פארוואס? **שמא יאכל הכל**, ווייל אויב נישט, האב איך מורא אז דער מאן וועט אויפעסן אלע פירות, **ונמצא הקרן אבד**, נעקסטע מאל וועט מען דארפן פון פריש צו איינזייען. רייט.

ווייטער, **האשה שהכניסה לבעלה עז**, זי האט אריינגעברענגט א ציגעלע **לחלבה** פאר דער מילך, אדער א **רחל**, א שעפעלע פאר דער צמר, פאר דער **לגיזתה**, פאר די האר, אדער א **דקל** פאר די פירות (**לפירותיו**), איז דער מאן, נכסי מלוג, איז דאך דער דין אז דער בעל האט פירות. אבער וואס טוט זיך אז זי טענה'ט: דו טרינקסט אזויפיל מילך פון דער עז אז זי גייט שוין שטארבן? אדער דו עסט אויף אלע דקל, און דער דקל האט שוין נישט קיין כח, ער גייט אומפאלן? אבער מ'דארף נישט וואטשן. **הרי זה אוכל והולך עד שתכלה הקרן.**

ר' יצחק: דער טייטש איז עפעס אנדערש, נישט זי גייט שטארבן. זי האט נאר די רעכט פון דעם חלב פון אן עז. **עז לחלבה.** זי האט נישט קיין רעכט, זי האט געקויפט א דקל וואס זי קען נעמען די פירות, און יעצט באקומט ער עס. ער גייט אויפעסן די פירות, ס'בלייבט איר גארנישט. ס'איז נישטא קיין קרן, זי האט נישט קיין קרן.

ר' יואל אשר: און ער גייט עס אויפעסן, דאס טייטש פירות, **הרי זה אוכל והולך עד שתכלה הקרן.**

ר' יצחק: קרן, דהיינו הקרן של דבר זה. דער קרן פון דעם איז די פירות, און זי האט א רעכט פאר צען יאר, איך ווייס נישט ביז ס'ווערט אנדערש דער דקל וואטעוועך ס'איז, ער עסט עניוועיס. דאס הייסט, דער דין פון **גזעו מחליף** איז נאר וועג מ'קען אנדערש —

ר' יואל אשר: אבער. און די זאך איז אויך אז זי באקומט יא, לאמיר זאגן, די עז —

ר' יצחק: מיינסט ס'וועט אייביג זיין דאס פלייש? ס'איז נישטא קיין עז. געווענליך איז דא דאס פלייש, בלייבט אלעס, אבער דא איז נישטא. ס'איז נישטא קיין פלייש, יא.

ר' יואל אשר: נאר דעם.

כלי תשמיש און דער גדר פון "בליות" ביי נכסי מלוג

ר' יואל אשר: הכניסה לו כלי תשמיש בתורת נכסי מלוג. זי האט אריינגעברענגט עפעס וואס מ'ניצט יעדן טאג, א וועש, יא. **הרי זה משתמש בהן**, מעג ער זיך משתמש זיין, **ולובש** און מעג עס אנטוהן, אדער אויב עס איז בעטגעוואנט מעג ער זיין **ומציע, ומכסה** צודעקן, **עד שיכלה הקרן** ביז ס'ווערט אינגאנצן אויסגעניצט. מ'זאגט נישט אז: אה, ניץ עס נישט ווייל ס'גייט ווערן אויסגעניצט. דאס איז געמאכט אויסצוניצן.

וכשיגרש, וועט ער גייט גט'ן, **אינו חייב לשלם הבליות של נכסי מלוג**. אהה, דאס הייסט, אויב ס'איז א זאך וואס מ'ניצט און ס'איז א העמד, וואס דאס העמד איז געווארן כמעט אינגאנצן אויסגעניצט, זאגט מען נישט אז דאס דארף מען געבן דאס לעצטע ביסל וואס איז נאך געווען.

ר' יצחק: ניין, **לשלם הבליות** מיינט נישט צאלן. דאס לעצטע ביסל קען ער געבן, דאס העמד יא, אבער אזוי טייטשט ער: ער דארף נישט צאלן פאר דעם פחת דערפון. נישט ער זאל זאגן, זי וועט זאגן: דא האסטו דאך אויסגעניצט דעם גוף, דא האסטו דאך אויסגעניצט דעם קרן, דעם קרן באקום איך דאך צוריק. דא האסטו געמאכט דעם קרן וויניגער.

ר' יואל אשר: ביי א פעלד איז דאך די קרקע די זעלבע, אבער אויב איז עס וועש, גיב מיר צו געלט, ווייל די וועש איז געווארן וויניגער וועדר. זאגט מען א ניין, דו גיסט צוריק די וועש, נעם די וועש, אפילו יעצט איז עס שוין געווארן בליות.

ר' יצחק: רייט, כאילו דאס וואס ער האט גענומען הייסט פירות. איי, ער האט גענומען דעם גוף, אבער די פירות פון א וועש איז אז מ'ניצט עס —

ר' יואל אשר: אויס, און דאס איז פירות. אזוי ווי שרה האט געזאגט: **אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן**.

ר' יצחק: יא, שוין, די בליות, יא. **הורו הגאונים** —

הלכה ל"ב: די הוראת הגאונים ביי בליות פון נכסי צאן ברזל

ר' יואל אשר: מ'קומט אחרי. **הורו הגאונים**, די גאונים זאגן אבער נישט אזוי. די גאונים זאגן אז לגבי די הלכה פון בליות —

ר' יצחק: ס'איז א חידוש. יא.

ר' יואל אשר: די גאונים האבן געמאכט אזא הלכה לגבי **שבנכסי צאן ברזל, אף על פי שפחיתתן על הבעל**, דער דין איז דאך ביי נכסי צאן ברזל, אז ווען ס'איז געווארן וויניגער וועדר, דארף דער בעל באצאלן. דער בעל האט גענומען אחריות ער גייט דאס צוריקשטעלן פאר וויפיל ס'איז געווען וועדר. ס'איז געווען צען טויזנט דאלער ביי דער חתונה? וועט די נכסי צאן ברזל דארפן זיין וועטער וועדר צען טויזנט דאלער וועט דער מאן שטארבט, יא, אדער וועט דער מאן גט איר.

הגם אז דער דין איז אזוי, אבער, אויב די נכסי צאן ברזל איז געווען למשל וועש, **אם היו הבליות קיימין**, די וועש איז נאך דא, און ס'איז דא נאך א תנאי אין דעם: **והיו עושין כמין מלאכתן**, די בליות טוהען נאך די דזשאב וואס בליות טוהען, ס'טייטש, מ'קען עס נאך אלץ ניצן פאר כמין מלאכתן. ס'טייטש נישט, ס'איז געווען א בעקיטשע, יעצט איז עס א שמאטע וואס מ'ניצט צו וואשן דעם פלאר, דאס איז נישט כמין מלאכתו, אבער מ'ניצט עס נאך פאר דער זאך וואס ס'איז געווען אריידזשינעלי.

זאגט מען נישט, הגם מעיקר הדין וואלט מען נאך אלץ געדארפט צאלן ווייל ס'איז דאך וויניגער וועדר, מ'גייט נישט אריין אין דעם אפשאצן דעם וועדר. מ'זאגט ס'איז נאך אלץ די זעלבע כלי, ס'גייט מיר נישט אן אז ס'איז געווען א גוטע וועש, יעצט איז עס א בליות'דיגע וועש. **נוטלת כליה כמה שהן**, און דער מאן איז פטור פון צוצאלן.

אבער **ואם לא היו עושין מעין מלאכתן**, ס'טוט שוין נישט די זעלבע מלאכה, פון א בעקיטשע איז עס יעצט סתם א שטיקל סחורה, **הרי הן כמי שנגנבו או אבדו**, דעמאלט קוקט מען עס אן אזוי ווי ס'איז נגנבו או אבדו, וואס דער מאן איז חייב אחריות, **שהוא חייב לשלם כדמיהן ששמו אותן עליו בשעת הנישואין**.

דיון: דער כח המנהג ביים רמב"ם אין פארגלייך צו גביית כתובה מן המטלטלין

ר' יואל אשר: זאגט דער רמב"ם: **ומנהג פשוט הוא זה**, דער מנהג איז געווארן אויסגעשפרייט ביי אידן, **וכל הנושא**, ממילא יעדער איינער וואס האט חתונה, **על מנהג זה קיבל עליו אחריות הנדוניא**, ווייסט ער דאך וואס צו עקספעקטן. ער פרעגט: וואס ליגט אין דעם? וואסערע בענעפיטס באקום איך אין חתונה? זאגט מען אים וואס איז אנגענומען. זאגט מען דאך אויך דעם מנהג פון די גאונים, ווייל ס'איז געווארן נתפשט.

ממילא זאגט דער רמב"ם, ס'טייטש, דער רמב"ם זאגט אזוי ווי: ס'גייט מיר נישט אן צי דער דין איז ווי די גאונים צי נישט, אבער דער דין איז דאך זיכער מיט דעם מנהג העולם, דער דין איז דאך זיכער אז דאס וואס מענטשן עקספעקטן דאס איז עס, ממילא **וכשם שאינו משלם הפחת כך אינו נוטל השבח**.

ר' יצחק: פארוואס האט ער נישט געזאגט די זעלבע סברא ביי דעם מנהג תקנת הגאונים צו גובה זיין פון מטלטלין? ס'איז א חילוק, ווייל דא איז מען נישט מוציא פון א מוחזק —

ר' יואל אשר: און דא איז אקעגן די קונים —

ר' יצחק: אקעגן דעם בעל, אקעגן דעם מוחזק בממון. די קונים ווילן ארויסנעמען זיין געלט. צו זאגן אז איך האב נישט מקבל געווען אחריות צאן ברזל נאר ווען ס'איז נישט עושה מעין מלאכתו, דאס האסטו דאך דיר געמיינט, דאס איז געניג דער מנהג.

המשך אויפ'ן דין פון דעם מנהג ביי נכסי צאן ברזל: תשלומי פחת ושבח

ר' יואל אשר: ממילא, **כשם שאינו משלם הפחת כך אינו נוטל השבח.**

ר' יצחק: פארוואס האט ער נישט געזאגט די זעלבע סברא ביי דער תקנת הגאונים צו גובה זיין פון מטלטלין? ס'איז דא א חילוק, ווייל דא איז מען נישט מוציא מן המוחזק.

ר' יואל אשר: און דא איז דאך אקעגן די קונים,

ר' יצחק: אקעגן דעם בעל, אקעגן דעם מוחזק בממון. די גאונים ווילן ארויסנעמען דיין געלט. צו זאגן אז איך האב נישט מקבל געווען אחריות צו באצאלן נאר ווען ס'איז נישט עושה מעין מלאכתו, דאס האסטו דאך געמיינט, דאס איז געניג נישט מוציא צו

זיין פון דער חזקה. יא, זאגט דער רמב"ם, אבער ער פארלירט אויך, רייט?

ר' יואל אשר: כשם שאינו משלם הפחת כך אינו נוטל השבח אם הותירו דמיהן לפי מנהג זה.

ר' יצחק: איז לויט דעם מנהג וואס ער גיט צוריק די מטלטלין כמו שהן, איז נישט נאר ער פארדינט עפעס דער מאן אויב ס'איז געווארן ווייניגער ווערט אז ער דארף נישט צאלן, אבער מעיקר הדין וואלט ער דאך געדארפט נעמען אויב ס'איז געווארן מער. ער נעמט אויך נישט מער, מ'גיט צוריק.

דאס איז אויך, דא איז מען יא מוציא מן המוחזק און דער רמב"ם איז מסכים. אינטערעסאנט, דאס שטייט שוין נאכדעם וואס **על מנהג זה קיבל עליו**. אבער כאילו דא פארלירט יא דער מאן כאילו, יא? נישט קיין מוחזק, ווייל ס'איז מער אזוי ווי ס'איז געווען א דיעל אז זי מעג עס, פארשטייסט וואס איך וויל זאגן? די חזקה איז אז דער דבר עצמו איז דא, סאו זי נעמט עס כאילו. אפשר דאס איז דער חילוק, כ'ווייס נישט. אקעי.

הלכה ל"ג: דאס רעכט פונעם מאן צו ניצן די עבדים און שפחות פון דער פרוי אין אן אנדער הויז

ר' יואל אשר: ווייטער זאגט דער רמב"ם אזוי: מיר האבן דאך געלערנט אז אסאך מאל קענען די נכסי מלוג זיין עבדים אדער שפחות, זאגט דער רמב"ם: **"יש לבעל לכוף מקצת עבדי אשתו ואמהותיה"**. די ווייב האט אריינגעברענגט עבדים און שפחות, האט ער עפעס רעכט דערין? אינטערעסאנט ווי ער רופט עס דא **אמהותיה** און נישט געוועלכע שפחותיה, ניין?

"שיהיו משמשין לו בבית אשה אחרת שנשא", דער מאן, ס'איז טייטש א חלק. מיר האבן דאך שוין געלערנט דאס אינעם פריערדיגן סימן אז די ווייב קען זאגן אז די עבדים און שפחות זאלן איר באדינען. אבער ער האט מערערע עבדים און שפחות, און דער מאן האט נאך א הויז וואו ער וואוינט מיט אן אנדער ווייב, קען ער נעמען פון די עבדים וואס זענען נכסי צאן ברזל, אדער זענען עבדי מלוג אדער נכסי צאן ברזל, און זיי ניצן אין דעם אנדערן הויז.

ר' יצחק: זי קען זאגן אז צוליב שבח בית

ר' יואל אשר: אביה זאל ער נישט פארקויפן די עבדים, אבער ווי לאנג די עבדים זענען נאך אראונד, די ווייב האט נאך עפעס א קשר מיט זיי, כאילו א חלק פון דער צייט זענען זיי ערגעץ אנדערש, דאס קען דער מאן טוהן.

"אבל אינו יכול להוליכן לעיר אחרת שלא מדעת אשתו", אבער היות מיט די עבדי אשתו האט דאך די ווייב עפעס א קשר פון, אזוי ווי דו האסט געזאגט, שבח בית אביה, און ס'איז אנדערש ווי רעגולערע עבדי מלוג און עבדי צאן ברזל, קען נישט דער מאן פאדערן אז ער זאל זיי ניצן אינגאנצן אין אן אנדער פלאץ, אז די ווייב זאל אים מער נישט זען.

ביאור אין דעם חילוק: משום רווח ביתה

ר' יצחק: וואס איז דער פשט?

ר' יואל אשר: ס'איז א דין אין דעם שבח בית אביה, אדער?

ר' יצחק:[[#2]] **משום רווח ביתה** שטייט אין דער גמרא. ס'הייסט, די גמרא, רש"י זאגט אז וועז די פרוי איז משמש דאס אנדערע הויז אין דעם מקום, אין דעם זעלבן הויז, זעלבער שטאט עט ליסט, דער רמב"ם זאגט די זעלבע שטאט, איז למעשה פארדינט זי יא פון דעם, ווייל די קלינינג ליידי האט דאך נישט א גאנצן טאג וואס צו טוהן, איז זי קלינט ביי איר

ר' יואל אשר: אויכעט אפילו די צווייטע, און אז מ'האט דאך געלערנט אז די פירות איז אייביג א הרחבת הבית, ס'העלפט פאר דעם בית. אה,

ר' יצחק: אויב ער נעמט איר אין אן אנדער שטאט, האט זי שוין פון דעם גארנישט. און ער האט נישט קיין רעכט, אה,

ר' יואל אשר: ס'איז פונקט אזוי ווי פארקויפן די פירות.

ר' יצחק: ער קען נישט נעמען די שפחה צו אן אנדער שטאט, דאס, פון דעם האט זי גארנישט, ממילא קען ער נישט. דאס איז דער טייטש. אה, זייער גוט. [[#3]] אקעי, האבן מיר געענדיגט פרק כ"ב.

ר' יואל אשר: יא. דא א לאנגע